

96
1

MITROPOLIA BANATULUI

REVISTA OFICIALĂ A ARHIEPISCOPIEI
TIMIȘOAREI ȘI CARANSEBEȘULUI
ȘI A EPISCOPIEI ARADULUI

7-9

ANUL XXIV

1944

C U P R I N S U L

Pag.

* * *	Conștiința unității	— — — — —	387
* * *	Intregul popor unit în slujba patriei	— — — — —	390

BISERICA ȘI PROBLEMELE VREMII

Pr. prof. dr. Ioan G. Coman:	Unitatea Bisericii și cauza unității europene	411
------------------------------	---	-----

S T U D I I

† NICOLAE, Mitropolitul Banatului:	Sf. Ioan Milostivul Patriarhul Alexandriei. O pagină memorabilă din istoria carității creștine	414
Edmond Perret:	Părinții Bisericii, cu osebire Părinții răsăriteni, și „Instituția religiei creștine” a lui Calvin	431
Nicolae Gavrilovič:	Planul cu privire la organizarea interioară a seminarului ortodox din Timișoara în secolul al XVIII-lea	439

I N D R U M Ă R I O M I L E T I C E Ș I C A T E H E T I C E

Pr. Ion Bunea:	Nădejdea	466
Diacon prof. Sorin Cosma:	Încrederea în cuvântul lui Dumnezeu	469
Episcop dr. Vasile Coman:	Semnul mântuirii	472
Pr. Gavril Cernăuțeanu:	Voia lui Dumnezeu	475

A N I V E R S Ă R I

* * *	Sărbătoarea biruințelor	478
-------	-------------------------	-----

U R M E D I N T R E C U T

D. Mioc, A. Armbruster, C. Feneșan, H. Jaeger:	„Autobiografia” lui Nicolae Stoica de Hațeg	487
--	---	-----

T R E P T E A L E D E Z V O L T Ă R I I P A T R I E I

Cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei. Clipe memorabile în istoria relațiilor externe ale țării. Înaltă prețuire față de Președintele Republicii Socialiste România. Sesiunea Marii Adunări Naționale. Din activitatea Frontului Unității Socialiste. În mijlocul oamenilor muncii. Preocuparea statului pentru creșterea continuă a nivelului de trai al poporului. Sprijin acordat oamenilor de artă și cultură. Expoziția realizărilor economiei naționale — 1974. Realizarea unor importante obiective ale municipiului Timișoara. Produs timișorean premiat. Lucrările de zăgăzuire a riului Motru. Termocentrala de la Călan. Tîrg internațional la București. Succese ale specialiștilor brașoveni. Lucrări de restaurare la Tirgoviște. Rectificare brâncovenească. Magnifică înlocuire a vechiului. Realizarea unui transformator gigant. Grijă față de stațiunile balneo-climaterice. Construcția fabricii de înobilare a PAL-ului. Un nou mineralier. Prima instalație românească pentru fire din relon tip „covor”. Din munca specialiștilor români peste hotare. Constructorii români la Tripoli. Nou port gălățean. Nouă oțelărie electrică. Succes al tehnologiei instrumentelor muzicale	495
---	-----

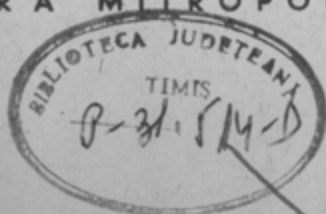
851

MITROPOLIA BANATULUI

7-9

ANUL XXIV 1974

EDITURA MITROPOLIEI BANATULUI

COMITETUL DE REDACȚIE :

Președinți : I. P. S. NICOLAE, Mitropolitul Banatului
P. S. VISARION, Episcopul Aradului

Membri : P. C. Pr. CONSTANTIN COMȘULEA, consilier la Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului
P. C. Pr. EMIL ROMAN, consilier la Episcopia Aradului
P. C. Pr. SORIN COSMA, profesor la Seminarul teologic din Caransebeș
C. Diacon PETRU DOROBANȚU, Centrul eparhial al Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului

Redactor responsabil : P. Cuv. Arhim. TIMOTEI SEVICIU, vicarul Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului

Redacția și Administrația: Arhiepiscopia Ortodoxă Română, Timișoara I, blv. Victoriei nr. 7.

CONȘTIINȚA UNITĂȚII

Din zărilor trecutelor vremi se perindă prin fața ochilor scrutători ai istoriei drapelele românești ca ale unor oști mereu triumfătoare. Dar ele apar în toată splendoarea lor în ziua celei mai mari biruințe a poporului nostru, 23 August 1944.

Ceea ce le-a făcut totdeauna purtătoare de izbînză, trecînd semeț prin focul luptelor, au fost însăși virtuțile poporului român înmănunchate sub devizi ce se lasă întrezărită între faldurile bogate și descifrată de poet prin cuvintele: „unire-n cuget și simțiri”. Unitatea poporului nostru a însemnat acea legătură indisolubilă manifestată înlăuntru și în afara hotarelor țării de-a lungul existenței sale îmbogățită prin factorii de cultură, limbă și lege, încununată de făuriri epocale. Ea apare ca legată direct de ideea de națiune. Aceasta reiese și din faptul că dacă unele popoare s-au constituit mai întii în state și apoi în națiuni, pentru altele, între care și poporul român, închegarea în state naționale independente a fost posibilă numai după transformarea lor în națiuni. (V. Curticăpeanu, Despre constituirea națiunii române, în rev. „Era Socialistă” an. LIII (1937), nr. 23, p. 24) Lucrul voia parcă să-l facă pretutindeni cunoscut marele cronicar Miron Costin în „De neamul moldovenilor” atunci cînd mărturisea: „Biruit-ai gîndul să mă apuc de această trudă, să scot lumii la vedere felul neamului, din ce izvor și seminție sînt locuitorii țării noastre, Moldovei și Țării Muntenesti și românii din țările ungurești, că toți un neam și o dată discâlicați sînt...”.

Hecînd de la originea romană a poporului, a cărei conștiință e prezentă în opera cronicarilor, toate momentele însemnate din istoria țării au marcat procesul de formare a națiunii române pe care s-a pus indelabila pecete a uniității. Idealurile națiunii române s-au manifestat în cursul veacurilor deopotrivă în cele trei țări românești Muntenia, Moldova și Transilvania inclusiv Banatul prin tendința închegării unui front comun de luptă împotriva oricărei primejdii și totodată prin impetuoasa dorință de unire.

Vremelnica unire a românilor, la 1600, sub o singură cîrmuire, cea a lui Mihai Viteazul, a sugerat ideea unui stat românesc unic, în limitele teritoriului locuit de români, pe care au cultivat-o mințile luminate din secolde ce au urmat. Unirea idealurilor sociale cu idealurile naționale în revoluția de la 1848 desfășurată cu participarea hotărîtoare a maselor largi a poporului a constituit o elocventă afirmare a națiunii române. A urmat

unirea din 1859 a principatelor române, apoi etapa de finalizare care s-a desăvârșit prin actul făuririi statului național unitar, consemnat de istorie la 1 decembrie 1918. Desfășurarea îndelungatului proces de formare a conștiinței naționale, de constituire a națiunii române moderne, înlănțuirea tuturor evenimentelor care au concurat la desăvârșirea unității noastre național-statale, confirmă în mod elocvent că forța motrice a dezvoltării ascendente a societății românești spre acest act final a reprezentat-o însuși poporul român, voința și eforturile sale perseverente spre libertate și progres (cfr. V. Curticăpeanu, art. cit., p. 27).

În această manifestare plenară ca popor, națiune și stat România și-a înscris cu cinste numele în istoria lumii. Dar momentul hotărîtor care a statornicit pentru totdeauna drumul unei afirmări de prestigiu a fost la 23 august 1944. Acum s-au descătușat energii nebănuite căroră unitatea le-a dat un coeficient pe măsura idealurilor celor mai înalte. Eliberarea țării a însemnat dobîndirea realei suveranități de către poporul însuși și edificarea unei societăți noi ale cărei caracteristici dominante sînt pacea și colaborarea, fericirea generală și propășirea multilaterală.

La aniversarea a trei decenii de la împlinirea actului crucial din viața țării noastre, poporul român se prezintă ca un întreg indivizibil, într-o unitate indestructibilă gata mereu a desăvârși făurirea destinului său măreț. Una dintre cele mai concludente mărturii în acest sens stă Frontul Unității Socialiste, cel mai larg organism democratic cu caracter reprezentativ, expresie a unității noastre naționale și care asigură în jurul Conducerii de Stat participarea tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, de credință religioasă, la viața nouă a țării.

La activitatea Frontului Unității Socialiste participă și Biserica Ortodoxă Română întărind prin aceasta atitudinea ei de veacuri de-a fi alături de popor, de gândurile și simțămintele, de frămîntările și izbînzile lui. Într-adevăr, Ortodoxia sau „legea românească” în condițiile vitrege din trecut, a legat din punct de vedere etnic întregul bloc românesc din spațiul carpato-dunărean (cf. V. Curticăpeanu, art. cit., p. 25). O dată cu 23 august 1944 în condițiile deplinei libertății create, Biserica Ortodoxă Română a putut să-și aducă o parte sporită la cauza unității poporului. Aceasta prin înfăptuirea însăși a reîntregirii sale la 21 octombrie 1948, prin crearea climatului unui ecumenism local ce a înlesnit o conlucrare rodnică pe tărîm practic între slujitorii și credincioșii diferitelor culte religioase din România, prin chiar reorganizarea sa în spiritul propriei învățături și potrivit vieții societății, care asigură totodată o unitate de acțiune și o săvîrșire uniformă a cultului în toate colțurile țării.

Prin crearea unei atmosfere propice uniformizării spirituale, Biserica noastră și-a împlinit pe diferitele planuri ale slujirii ei rolul unificator întreținînd simțul frăției și a solidarității, a năzuinței spre pace, fericire și progres. Prea Fericitul Patriarh Justinian arăta în acest sens că „legată de năzuințele, de nevoile și de bucuriile acestui popor cu care și-a împletit

viața și istoria, Biserica noastră a rămas și va rămâne pentru totdeauna alături de el și de idealurile lui, va munci, cu mijloacele proprii ei, pentru binele și fericirea acestuia" (Apostolat social, vol. XI, pp. 224—225).

Iată de ce slujitorii și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, asemeni oricărui cetățean al țării, sărbătoresc ziua de 23 August cu însuflețirea firească în unitatea unei conștiințe noi a unui cuget luminat și a simțămintelor înalte de patriotism. Cu toții se așează sub marea umbră a aceluiași drapel ce poartă mereu înainte crezul nedeazămințit al unirii dăătoare de putere în muncă cinstită și luptă susținută pentru mai bine, progres și pace.

INTREGUL POPOR UNIT ÎN SLUJBA PATRIEI

Momentele semnificative din viața unei comunități naționale se particularizează printr-o largă participare a maselor și prin valoarea ideilor care le animă. Un astfel de moment îl constituie cel dintâi Congres al Frontului Unității Socialiste. El ia proporțiile unui adevărat eveniment, de o deosebită importanță istorică pentru țara noastră și pentru întregul popor român. Prin însuși conținutul său, el reprezintă o măreață sărbătoare, aceea a unanimității, a încununării eforturilor colective și totodată a deschiderii perspectivei unor noi trepte ale propășirii continue a patriei.

Au trecut aproape șase ani de la constituirea Frontului Unității Socialiste, perioadă în care s-a acumulat o experiență bogată pe multiplele planuri ale dezvoltării patriei, s-au perfecționat stilul și metodele de muncă. Lucrările Congresului au trecut în revistă rezultatele obținute, formulind opțiunile activității viitoare. Așa cum arăta Domnul Președinte Nicolae Ceaușescu în expunerea făcută la deschiderea acestor lucrări : "... primul Congres al Frontului Unității Socialiste constituie o expresie deosebit de grăitoare a marilor transformări revoluționare petrecute în România în cei 30 de ani care au trecut de la răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, de la trecerea poporului român pe calea dezvoltării democratice și socialiste. El constituie expresia unității întregului nostru popor în lupta pentru înfăptuirea politicii de construcție socialistă, de pace și colaborare internațională a României. ... Congresul Frontului Unității Socialiste poate constata cu deplină satisfacție strălucitele realizări obținute de poporul român pe calea construcției socialiste, a dezvoltării economico-sociale, a ridicării nivelului său de trai material și cultural. Totodată, Congresul va marca, fără îndoială un nou pas înainte în unirea forțelor poporului nostru în vederea dezvoltării în ritm intens a economiei naționale, ridicării nivelului general de progres și civilizație al țării".

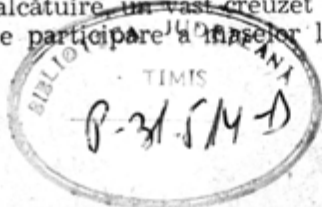
În felul acesta apare clar faptul că Frontul Unității Socialiste este expresia noii structuri sociale a țării. El dă consacrare organizatorică realității României de azi, reliefind caracteristica fundamentală a modului de viață — puternica tendință spre omogenizare economică și socială. Transformările profunde în viața societății, programul măreț de dezvoltare economică-socială trasat presupun angrenarea întregului potențial uman al țării, desfășurarea unor mari forțe sociale. Iar pentru a asigura asemenea energii este nevoie, înainte de toate, de unirea cât mai strinsă a tuturor forțelor politice și sociale.

În noile condiții create, este pusă în fața poporului sarcina imperioasă a reasezării întregii noastre alcătuiți economice și sociale. Promovarea industrializării socialiste, cooperativizarea agriculturii, dezvoltarea în ritmuri nemaîntîlnite și modernizarea întregii producții de bunuri materiale au modificat radical fizionomia edificiului economic, conferindu-i un caracter omogen și unitar. Ca o consecință s-au produs mutații profunde și în configurația categoriilor sociale în condiția și în psihologia lor. Unul din domeniile de intensă activitate deci îl constituie activitatea educativă pentru dezvoltarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii, pentru formarea omului nou cu un larg orizont de cunoaștere și cu o morală înaintată. Astfel Frontul Unității Socialiste se impune ca o stare de conștiință a națiunii noastre, în acest ev în care se înalță pe pământul românesc edificiul impresionant al societății socialiste multilateral dezvoltate. S-a născut așadar o adevărată conștiință patriotică, a participării pentru fiecare cetățean fiind o mîndrie faptul de a ști că a contribuit la progresul țării întregi.

Democrația participativă desemnează accesul la decizie al maselor de oameni ai muncii, în condițiile unor forme instituționalizate, a unei practici sociale încetățenite în cele mai diverse domenii și în continuă căutare de noi modalități de exprimare directă a voinței civice. Paralel cu extinderea rolului democrației participative, care are forme variate de exprimare de la adunarea populară pînă la dialogurile cetățenești consacrate unor treburi curente, se dezvoltă și perfecționează continuu democrația reprezentativă, atît în sensul îmbunătățirii de fond a activității reprezentanțelor constituite din aleșii oamenilor muncii, cît și în privința controlului exercitat de alegători asupra modului cum deputații își îndeplinesc mandatul încredințat. Întregul popor devine practic elementul deliberativ în luarea hotărîrilor, în elaborarea și realizarea tuturor actelor răspunzătoare ale societății.

În expunerea sa la Congres, Domnul Nicolae Ceaușescu a definit Frontul Unității Socialiste ca pe un adevărat forum național „în care masele populare cele mai largi, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, participă efectiv la conducerea societății”. Așa cum se știe, Frontul Unității Socialiste înmănunchează în rîndurile lui toate organizațiile politice, obștești, profesionale și culturale, toate clasele și categoriile sociale ale societății noastre, congresul prilejuind o elocventă manifestare a chintesenței acestei unități, a indestructibilei coeziuni proprii societății noastre, uriașă forță motrică a progresului multilateral.

Se poate deci afirma cu îndreptățire că membri ai Frontului Unității Socialiste sînt toți cetățenii României. În orice domeniu de muncă, în orice sector de manifestare, expresia de autoritate comună a Frontului Unității Socialiste se impune ca una dintre cuceririle de esență ale orînduirii noastre. Oricînd activ, oricînd antrenant în cele mai diverse activități, Frontul Unității Socialiste este organizația de cea mai reprezentativă formulă, de cea mai largă alcătuire un vast creuzet al energiilor creatoare ale poporului, o formă de participare a maselor la conducerea societății, cadrul de

manifestare al unor mari responsabilități. Iată de ce canalizînd energiile, capacitatea tuturor categoriilor sociale de cetățeni, bărbați și femei, tineri și vîrstnici, români și alte naționalități, Frontul Unității Socialiste este azi cea mai largă și reprezentativă organizație politică din țara noastră, cuprinzînd practic douăzeci milioane de membri.

Programul său este programul generos al afirmării omului, al dezvoltării lui libere al prosperității sale materiale și spirituale. Acest program este programul de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, proiect fundamental și de convergență a intereselor întregului popor. Sarcinile actuale ale Frontului Unității Socialiste sînt redimensionate în funcție de problemele majore cu care se confruntă opera programată a construcției noastre socialiste. Din tabloul vast al înaltelor atribuții ce-i revin, acestea încadrate în coordonatele prezentate, se desprind cîteva de o valoare deosebită între care polarizarea eforturilor generale în direcția îndeplinirii prevederilor cincinalului actual înainte de termen, obținerea de noi înfăptuiri, mobilizarea tuturor energiilor pentru continuarea industrializării socialiste, dezvoltării agriculturii, învățămîntului, științei și culturii și totodată pentru punerea în valoare și gospodărirea rațională a bogățiilor patriei; contribuția la dezbaterea și soluționarea problemelor obștești, la perfecționarea organizării activității economico-sociale, la asigurarea consultării largi și participării maselor în conducerea societății, în exercitarea libertăților cetățenești și a drepturilor democratice garantate de Constituție, promovarea și înfăptuirea politicii externe de întărire a prieteniei, colaborării și alianței frățești cu toate țările socialiste, de cooperare cu toate țările lumii în spiritul respectării principiilor independenței și suveranității naționale ale egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Dar agenda de lucru a Frontului Unității Socialiste mai cuprinde preocupări privind apărarea mediului înconjurător, buna aprovizionare a populației, ocrotirea sănătății, viața și munca femeilor și a tinerilor precum și alte domenii sociale de mare importanță pentru națiunea noastră.

Pe temeiul acestor directive majore în Congres au fost înfățișate întregului popor înfăptuirile ce îndreptățesc sentimentele unanime de mîndrie, demnitate și satisfacție, în același timp întocmindu-se programul cutezător al devenirilor viitoare ale patriei.

În această atmosferă măreață de entuziasă confirmare și totodată de nețărmurită încredere și în care au prins viață înalte chemări, s-au desfășurat în sala Palatului Republicii din București în zilele de 23 și 24 mai a.c. lucrările primului Congres al Frontului Unității Socialiste. Acest important eveniment a fost precedat de conferințele comunale, orășenești, municipale și județene ale Frontului Unității Socialiste, care au dezbătut, într-un spirit de înaltă exigență și responsabilitate, modul cum au fost înfăptuite sarcinile ce revin consiliilor Frontului Unității Socialiste și organizațiilor componente pentru realizarea programului de dezvoltare economică și social-culturală a patriei. În acest cadru au fost stabilite totodată măsuri în vederea ridicării activității Frontului Unității Socialiste pe un plan

calitativ superior corespunzător cerințelor etapei actuale de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate.

LUCRĂRILE CONGRESULUI

La lucrările Congresului au luat parte 2 573 delegați și 427 invitați. Potrivit raportului prezentat de Comisia de validare, au participat muncitori, țărani, oameni de știință, artă și cultură, cadre ale organizațiilor care compun Frontul Unității Socialiste, ofițeri precum și reprezentanți ai cultelor religioase. Din eparhiile Mitropoliei Banatului au participat Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae, Prea Sfințitul Episcop Visarion, P.Cuv. Părinte dr. Timotei Seviciu, vicar eparhial — Timișoara și P.C. Părinte Emil Roman, inspector bisericesc — Arad.

Lucrările Congresului au început joi 23 mai la orele 16 și au fost deschise de Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România care a spus :

„Doresc să încep prin a adresa... un salut călduros tuturor participanților la primul Congres al Frontului Unității Socialiste, întregului nostru popor, care, de fapt, constituie frontul unitar al societății noastre în România.

„Declar deschis primul Congres al Frontului Unității Socialiste și adresez cele mai bune urări de succes lucrărilor sale”.

S-a ales apoi prezidiul Congresului din care, pe lângă conducătorii statului, personalități din viața obștească a țării, muncitori, țărani, oameni de cultură și artă, militari etc. . . , au fost aleși : Prea Fericitul Patriarh Justinian, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei, Eminența Sa László Papp, episcopul Episcopiei reformate din Oradea și Eminența Sa Albert Klein, episcopul Episcopiei evanghelice C.A. din Siblu.

În continuare lucrările ședinței au fost conduse de Domnul Ștefan Voitec, vicepreședinte al Consiliului de Stat.

Au fost alese organele Congresului : Comisia de validare și Secretariatul. Apoi a fost adoptată ordinea de zi :

1. Rolul și sarcinile Frontului Unității Socialiste în înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a politicii externe a României de colaborare și pace ;

2. Proiectul Statutului Frontului Unității Socialiste ;

3. Alegerea Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste.

După aceea au fost alese : Comisia de redactare a proiectului de rezoluție a Congresului și Comisia de propuneri pentru Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste.

În legătură cu desfășurarea lucrărilor, Congresul a hotărât ca acestea să aibă loc în ședințe plenare și în cadrul a cinci comisii pentru a crea posibilitatea unui număr cit mai mare de delegați să poată lua cuvîntul și să-și aducă astfel contribuția efectivă la dezbaterea și aprofundarea problemelor lucrărilor înscrise pe ordinea de zi. La lucrările comisiilor au participat alături de delegați, și invitați la congres.

Delegații au aprobat constituirea următoarelor comisii ale Congresului : Comisia pentru dezbateră sarcinilor ce revin Frontului Unității Socialiste în realizarea planului de industrie ; Comisia pentru dezbateră sarcinilor ce revin Frontului Unității Socialiste în educarea socialistă a maselor ; Comisia pentru dezbateră sarcinilor ce revin Frontului Unității Socialiste în realizarea programului de dezvoltare a agriculturii ; Comisia pentru dezbateră sarcinilor ce revin Frontului Unității Socialiste în dezvoltarea comerțului, a serviciilor către populație, îmbunătățirea controlului obștesc, în vederea realizării programului de ridicare continuă a nivelului de trai al celor ce muncesc ; Comisia pentru dezbateră sarcinilor ce revin Frontului Unității Socialiste în promovarea politicii externe a partidului și statului.

În aplauzele și ovățiile celor prezenți, a luat cuvîntul Domnul Nicolae Ceaușescu, care a prezentat expunerea privind rolul și sarcinile Frontului Unității Socialiste în înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a politicii externe a României de colaborare și pace.

„Primul Congres al Frontului Unității Socialiste, a spus Președintele Republicii, reprezintă un moment istoric de mare importanță care deschide o nouă etapă în dezvoltarea vieții sociale și politice a României socialiste. El are rolul de a consolida bazele unui organism politic permanent, revoluționar, democratic, menit să constituie cadrul organizator adecvat pentru participarea oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, la viața politică, la conducerea tuturor domeniilor de activitate, în vederea înfăptuirii programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

„Constituit cu aproape șase ani în urmă, Frontul Unității Socialiste s-a afirmat cu putere, în viața societății noastre socialiste, ca un larg organism democratic de unire a tuturor organizațiilor politice, obștești, culturale, a eforturilor maselor largi populare, în frunte cu clasa muncitoare, sub conducerea Partidului Comunist Român, pentru realizarea programului de ridicare a bunăstării și fericirii întregului nostru popor. Frontul Unității Socialiste reunește toate clasele și categoriile sociale din țara noastră — clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, celelalte categorii sociale, animate toate de aceleași interese și acționînd în strînsă unitate în vederea înfăptuirii programului de dezvoltare socialistă a României.

„Pornind de la recunoașterea rolului Partidului Comunist Român ca forță politică conducătoare a întregii societăți românești, Frontul Unității Socialiste, unește în rîndurile sale syndicatele, organizațiile de femei, de tineret, celelalte organizații obștești, consiliile naționalităților conlocuitoare, organizații cooperatiste, științifice, culturale, reprezentanții cultelor.

„Se poate deci afirma, cu deplin temei, că primul Congres al Frontului Unității Socialiste constituie o expresie deosebit de grăitoare a marilor transformări revoluționare petrecute în România în cei 30 de ani care au trecut de la răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, de la trecerea poporului

român pe calea dezvoltării democratice și socialiste. El constituie expresia unității întregului nostru popor în lupta pentru înfăptuirea politicii de construcție socialistă, de pace și colaborare internațională a României...

„Desfășurându-se în ajunul mării sărbători naționale a României, Congresul Frontului Unității Socialiste poate constata cu deplină satisfacție strălucitele realizări obținute de poporul român pe calea construcției socialiste, a dezvoltării economico-sociale, a ridicării nivelului său de trai material și cultural. Totodată, congresul va marca, fără îndoială, un nou pas înainte în unirea forțelor poporului nostru în vederea dezvoltării în ritm intens a economiei naționale, ridicării nivelului general de progres și civilizație al țării. Congresul va impulsiona și mai mult lărgirea și perfecționarea democrației socialiste, participarea activă a maselor populare, a întregului popor la făurirea conștiinței a propriului său destin, a propriei istorii socialiste și comuniste...”

După ce au evocat momentele care au dus la victoria insurecției naționale armate, antifasciste și antiimperialiste de la 23 August 1944, Președintele Republicii s-a referit la rezultatele obținute de poporul nostru în dezvoltarea economico-socială a țării. Definind apoi caracterul Frontului Unității Socialiste ca expresie a noii structuri sociale a României, a unității întregului popor în strădania de edificare a unei vieți noi, Domnul Nicolae Ceaușescu a continuat :

„... Vorbind despre realizarea unității depline a întregului nostru popor în jurul politicii partidului, consider necesar să definim, și în acest cadru, locul religiei, al cultelor, în societatea noastră socialistă.

„Noi pornim constant de la necesitatea respectării conștiinței, deci și a credinței religioase a tuturor cetățenilor țării. Desigur, fiind comuniști, promovăm concepția materialist-dialectică și istorică despre viață și lume și acționăm în toate împrejurările pe baza acestei concepții științifice. În același timp, am respectat și respectăm concepțiile altora, inclusiv credințele religioase și dreptul de a fi practicate. De altfel, după cum se știe, în spiritul acestui principiu, în Constituția țării există prevederi clare ce asigură desfășurarea normală a activității cultelor, practicarea religiei. În conformitate cu aceste prevederi, în România își desfășoară activitatea 14 culte religioase al căror statut este recunoscut de stat. Pe această bază cultele își au locul lor bine definit în stat. Desigur, ele trebuie să se încadreze în normele fundamentale ale statului și societății noastre socialiste, să participe activ la înfăptuirea obiectivelor de dezvoltare economică și socială a țării. Dacă credința este o problemă de conștiință personală a fiecărui cetățean, iar statutul cultelor este recunoscut de stat în conformitate cu Constituția țării, asigurând practicarea de către cetățeni a uneia sau alteia dintre credințe, în același timp trebuie să spunem deschis că toți cetățenii, indiferent de concepția lor filozofică sau de credința lor religioasă, trebuie să respecte cu sfințenie legile țării.

„Aceste obligații, se înțelege, trebuie îndeplinite și de către culte care, în activitatea lor, sînt chemate să respecte Constituția, legile țării, orinduirea socialistă din România. Pornind de la aceste principii, precum și de

la relațiile sociale existente în țara noastră, am considerat că și cultele, reprezentanții lor pot și este bine, să participe la activitatea Frontului Unității Socialiste. De altfel, trebuie să menționăm că, prin aceasta nu facem altceva decât să consfințim o realitate care se manifestă de mult timp tot mai puternic în societatea noastră socialistă. Ne situăm consecvent pe poziția că nu trebuie făcută față de cetățenii țării nici o deosebire de naționalitate, limbă, rasă sau concepție religioasă, că toți, fără nici o diferență, trebuie să se bucure de drepturi și îndatoriri egale.

„O realitate a vieții noastre sociale este că toți cetățenii, fără nici o deosebire acționează în strinsă unitate, pentru înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru întărirea suveranității și independenței țării, pentru bunăstarea și fericirea întregului nostru popor.

„În spiritul acestor principii, Frontul Unității Socialiste crează un cadru organizatoric tot mai larg, mai corespunzător, pentru unirea forțelor întregului popor, fără deosebiri de vreun fel sau altul, pentru participarea activă a tuturor cetățenilor în întreaga viață economică și socială la conducerea tuturor domeniilor de activitate, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a țării”.

În continuare o mare parte a cuvântării Domnului Nicolae Ceaușescu a fost consacrată rolului Frontului Unității Socialiste în unirea eforturilor națiunii pentru înfăptuirea politicii interne și externe a statului. Referitor la politica activă de pace și colaborare a României Socialiste, Domnia Sa a arătat :

„Primul Congres al Frontului Unității Socialiste are loc în condițiile cind, pe plan internațional se petrec importante transformări revoluționare, economice și sociale, precum și mutații profunde în raportul mondial de forțe. Întreaga dezvoltare contemporană confirmă pe deplin justetea aprecierilor Congresului al X-lea și Conferinței Naționale ale partidului cu privire la situația internațională, precum și a orientărilor de bază ale politicii externe a României socialiste. În lume se afirmă tot mai hotărît voința popoarelor de a trăi libere și suveran, potrivit aspirațiilor și intereselor lor, de a păși pe calea dezvoltării economice-sociale independente. Se intensifică, de asemenea lupta popoarelor, a forțelor democratice, anti-imperialiste pentru abolirea vechii politici imperialiste, colonialiste și neo-colonialiste, de inegalitate, dominație și dictat, de amestec în treburile altor state. Toate acestea crează condiții prielnice pentru generalizarea unor relații internaționale noi, bazate pe deplina egalitate în drepturi, pe respectul independenței și suveranității naționale, pe neamestecul în treburile interne și avantajul reciproc, pe garantarea dreptului fiecărui popor de a fi deplin stăpîn pe destinele sale, de a se dezvolta corespunzător năzuințelor lui vitale. Desigur, existența acestor condiții nu trebuie să conducă la concluzia că politica nouă și cursul spre destindere au devenit ireversibile. Evenimentele arată că există încă puternice forțe reacționare care se opun cursului nou din viața internațională. Tocmai de aceea este necesară întărirea continuă a vigilenței forțelor antiimperialiste, a popoarelor,

intensificarea luptei generale pentru însănătoșirea atmosferei internaționale. În acest sens acționează Republica Socialistă România, dezvoltând larg relațiile cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, participînd activ la soluționarea problemelor internaționale într-un spirit democratic, în interesul popoarelor, al păcii, securității și colaborării...”

Analizînd poziția țării noastre în problemele cu care este confruntată omenirea, aportul adus de România Socialistă la rezolvarea lor, Domnul Nicolae Ceaușescu a precizat : „... voi face și în viitor totul pentru a ne aduce contribuția la eforturile generale pentru soluționarea problemelor majore ale omenirii, pentru triumful cauzei destinderii, păcii și colaborării între națiuni. Vom acționa în mod consecvent pentru dezvoltarea colaborării cu toate țările socialiste, cu statele care au pășit pe calea dezvoltării independente, cu celelalte țări ale lumii, pentru întărirea solidarității militante cu forțele progresiste, antiimperialiste din lumea întreagă, în vederea promovării ferme în viața internațională a politicii noi, de egalitate și respect, a asigurării climatului necesar progresului economic și social nestîngherit al fiecărei națiuni. Vom milita neobosit pentru realizarea aspirațiilor poporului nostru și ale tuturor popoarelor de a-și făuri viața așa cum dădă, de a trăi libere, într-o lume mai bună și mai dreaptă, într-o lume a păcii, înțelegerii și prieteniei.

„În acest spirit Frontul Unității Socialiste militează și va trebui să militeze și mai consecvent pentru înfăptuirea politicii de pace și colaborare a României. În acest scop Frontul Unității Socialiste a stabilit contacte și dezvoltă relații cu un număr tot mai important de organisme politice similare, mișcări de eliberare națională, cu organizații democratice, cu partide și organizații politice de pe toate continentele. Frontul Unității Socialiste a participat activ la întâlniri, congrese, conferințe internaționale, în cadrul cărora și-a adus contribuția la cauza înțelegerii, colaborării, destinderii și păcii, organizînd la rîndul său o serie de acțiuni internaționale consacrate apropierii și cooperării între națiuni. Fără îndoială că și în viitor, Frontul Unității Socialiste va acționa în spiritul politicii partidului și statului nostru, al năzuințelor poporului român de colaborare cu toate statele lumii, de prietenie cu toate popoarele”.

Încheindu-și ampla expunere, Președintele Republicii a spus :

„Bilanțul măreț pe care poporul nostru îl face în acest an — anul celei de-a 30-a aniversări a eliberării patriei — realizările istorice dobîndite în toate domeniile, la care o importantă contribuție au adus toate organizațiile Frontului Unității Socialiste stau cheazășie că națiunea noastră va cunoaște noi și noi progrese pe tărîmul înfloririi multilaterale, al ridicării gradului de civilizație și bunăstare al întregului popor.

„Aven toate condițiile pentru ca în anii următori să ridicăm patria noastră pe noi culmi de civilizație și progres, să dăm un avînt și mai puternic activității generale de înfăptuire a marilor obiective de ridicare economic-socială a țării, de înflorire multilaterală a națiunii noastre socialiste. Congresul al XI-lea al partidului care va avea loc în acest an —

în care facem bilanțul a 30 de ani de muncă și viață liberă — va pune în fața noastră un măreț program de activitate pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate și trecerea la construirea societății comuniste.

„Doresc să-mi exprim deplina convingere că eroicul nostru popor, clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, întregul popor — bărbați și femei, tineri și vîrstnici, români, maghiari, germani și alte naționalități — vor acționa în strînsă unitate pentru înfăptuirea cu deplin succes a acestui program minunat, pentru a asigura progresul și prosperitatea patriei, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și a societății comuniste în România...”

Expunerea prezentată de Domnul Nicolae Ceaușescu, document programatic de excepțională însemnătate, a fost urmărită cu deosebită atenție și viu interes, subliniată în repetate rînduri cu îndelungi aplauze și aclamații.

În numele Congresului Domnul Ștefan Voitec a adresat Președintelui Republicii cele mai calde mulțumiri pentru strălucita, larg cuprinzătoare și expunere, călăuză sigură și însuflețitoare în activitatea Frontului Unității Socialiste, în munca întregului nostru popor, pentru înfăptuirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a politicii externe a României de colaborare și pace.

Lucrările Congresului au continuat apoi în cele cinci comisii în seara zilei de joi și vineri dimineța. Aici au luat cuvîntul numeroși reprezentanți ai cultelor religioase. Astfel în una din ședințele comisiei pentru dezbaterile sarcinilor ce revin Frontului Unității Socialiste în realizarea programului de dezvoltare a agriculturii, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Teoctist al Olteniei a înmănușat alesele simțăminte nutrite de slujitorii altarelor față de cei în mijlocul cărora și-au desfășurat veacuri de-a rîndul misiunea și care muncesc cu dragoste glia străbună. Totodată Înalțul Ierarh a dat în numele cultelor religioase garanția sprijinirii înfăptuirii mai binelui și fericirii poporului.

În comisia pentru dezbaterile sarcinilor ce revin Frontului Unității Socialiste în promovarea politicii externe a partidului și statului Eminența Sa șef rabinul cultului mozaic dr. Moses Rosen a tilcuit participarea cultelor la viața societății românești ca fiind împlinirea unui comandament religios-moral, căci „voia lui Dumnezeu este să faci dreptate între oameni. Voia lui Dumnezeu este se clădești o viață fericită pentru toți cetățenii, fără deosebire. Voia lui Dumnezeu este să-ți aperi glia, să lupți pentru pace, să stai în slujba adevărului”.

Vineri 24 mai înainte de masă și după masă s-au ținut ședințe plenare. O „sinteză a dezbaterilor din comisiile de lucru”, a arătat că, „În cadrul celor 5 comisii de lucru s-au înscris 353 și au luat cuvîntul 90 de delegați și invitați — cadre de partid și de stat, ale organizațiilor componente ale Frontului Unității Socialiste, oameni ai muncii din industrie, unități agricole, învățămînt, știință și cultură.

„Delegații și invitații și-au exprimat într-o atmosferă de puternică angajare politică, adevărată și deplină aprobare față de expunerea Domnului Nicolae Ceaușescu — document de o excepțională importanță politică și practică, în care sînt fundamentate principiile de bază și direcțiile activității Frontului Unității Socialiste, față de politica internă și externă a partidului și statului nostru, elaborată de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului.

„În cadrul dezbaterilor caracterizate prin spirit de răspundere, s-a apreciat că în perioada care a trecut de la constituirea Frontului Unității Socialiste consiliile și organizațiile componente au desfășurat, sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, o intensă și rodnică activitate pentru mobilizarea oamenilor muncii în îndeplinirea programului partidului de dezvoltare accelerată și modernizare a economiei naționale. În realizarea cîincinalului înaintea termenului.

„Dînd o înaltă apreciere politicii de industrializare socialistă, vorbitorii s-au referit la necesitatea intensificării eforturilor organizațiilor de sindicat, de tineret și femei, a celorlalte organizații componente, pentru promovarea mai largă a progresului tehnic, asimilarea de noi produse, pentru reducerea costurilor de producție, a consumurilor, pentru dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, pentru îmbunătățirea aprovizionării tehnico-materiale, a cooperării în producție și întărirea disciplinei contractuale ; s-a insistat asupra necesității de a pregăti temeinic investițiile și de a conjuga toate eforturile pentru realizarea lor la timp.

„Au fost analizate multilateral, sarcinile care revin Frontului Unității Socialiste în dezvoltarea agriculturii, vorbitorii făcînd propuneri pentru creșterea producției vegetale și animale, folosirea rațională a fondului funciar, insistîndu-se asupra realizării în bune condiții a programelor naționale de hidroameliorații și de dezvoltare a producției animaliere. S-a subliniat necesitatea organizării de către consiliile comunale și organizațiile satești ale frontului a unor acțiuni de masă pentru executarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, sporirea efectivelor de animale în gospodăriile populației, ca și pentru dezvoltarea economică și social-edilică a localităților.

„În discuții s-a reliefat grija deosebită a partidului și statului pentru continuarea ridicării a nivelului de trai al populației, făcîndu-se observații critice și propuneri privind perfecționarea activității comerciale, studiarea mai atentă a cererii de consum, corelarea mai judicioasă a fondului de marfă cu cerințele și preferințele consumatorilor, extinderea serviciilor și satisfacerea cît mai deplină a cerințelor populației, îmbunătățirea muncii de control obștească.

„Însușindu-și întru totul orientările date în expunerea Domnului Nicolae Ceaușescu cu privire la activitatea cultural-educativă de masă, participanții la dezbateri au subliniat necesitatea intensificării activității consiliilor frontului și a organizațiilor componente pentru îndeplinirea programului ideologic al partidului și perfecționarea activității de educație

socialistă a maselor, accentuându-se asupra sarcinilor privind educația comunistă a tineretului, formarea sa pentru muncă și viață, asupra sporirii contribuției culturii, literaturii și artei în formarea conștiinței socialiste a oamenilor muncii.

„Acordind o înaltă apreciere politicii externe a partidului și statului nostru, activității internaționale desfășurate de secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, Domnul Nicolae Ceaușescu, vorbitorii au evidențiat aportul Frontului Unității Socialiste și organizațiilor componente la dezvoltarea și diversificarea relațiilor de prietenie și colaborare frățească cu țările socialiste, cu organizații ale clasei muncitoare, cu mișcările de eliberare națională, cu partide, organizații progresiste, forțe politice și personalități democratice din toate țările lumii. De o înaltă apreciere s-a bucurat în dezbateri activitatea constructivă a partidului și statului nostru pentru soluționarea problemelor majore care confruntă omenirea, realizarea securității europene, rezolvarea pe cale politică a problemelor din Orientul Mijlociu și Indochina, realizarea dezarmării, pentru așezarea raporturilor dintre state pe baze principiale noi de justiție și echitate internațională”.

Propunerile făcute în comisii au fost reținute, iar Consiliul Național va urmări soluționarea lor.

În comisii, vorbitorii și-au exprimat acordul cu proiectul Statutului Frontului Unității Socialiste, precum și cu proiectul de rezoluție a congresului, angajându-se să activeze neabătut în unitățile și localitățile lor pentru mobilizarea tuturor cetățenilor la aplicarea în viață a sarcinilor cuprinse în expunerea Domnului Nicolae Ceaușescu, în programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

S-au înscris apoi la cuvânt numeroși vorbitori fiecare referindu-se la diferite puncte din cuvântarea Domnului Nicolae Ceaușescu, la proiectul de Statut al Frontului Unității Socialiste și la proiectul de Rezoluție a Congresului Frontului Unității Socialiste. Reținem din seria intervențiilor pe aceea a Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Justin al Moldovei și Sucevei. Înalt Prea Sfinția Sa a spus :

„Participarea cultelor religioase din țara noastră la Congresul Frontului Unității Socialiste, formă superioară de manifestare a unității și solidarității poporului român, are pentru noi semnificația trăirii aspirațiilor tuturor cetățenilor patriei, înseamnă comuniunea noastră cu realitățile sociale în mijlocul cărora ne aflăm. De altfel în tot cursul istoriei noastre naționale, Biserica Ortodoxă Română s-a simțit integrată în viața poporului nostru. Identificându-și misiunea cu slujirea credincioșilor ei, ea nu s-a lăsat niciodată ispășită de ideea de a domina poporul, nici n-a căzut în greșeala de a se izola de lume, refugiindu-se oarecum în sfera contemplației sau în zona noțiunilor abstracte. Pe lângă împlinirea lucrării sale proprii, religioase, ea a urmărit fără încetare întărirea dragostei de glia străbună și a împărțit, cu poporul amărăciunea zilelor haine și bucuria zilelor frumoase.

„În condițiile grele de viață ale trecutului nostru, Biserica ortodoxă s-a dovedit vatră de cultură, sprijinind dezvoltarea literaturii și a artelor. Știința le carte se învăța odinioară în pridvoarele bisericilor ; cele dintii tipărituri în limba română au fost și cărți religioase ; Mitropolitul Dosoftei de la Siceava, din veacul al XVII-lea este socotit astăzi ctitorul poeziei noastre culte. Operele de arhitectură și sculptură sînt răspîndite în toate provinciile românești ; iar frescele bisericilor din Bucovina sînt incluse în tezaurul de artă al întregii omeniri.

„Ceea ce nu trebuie uitat este faptul că, în cadrul ajutorului frățesc interbisericesc, strămoșii noștri au sprijinit cultura unor popoare orientale, tipărindu-le cărți în limbile lor ; iar pentru mănăstirile de la Muntele Athos e au făcut mai multe danii decît toate celelalte popoare ortodoxe luate la un loc. Desigur, și în alte domenii s-a manifestat conlucrarea Bisericii Ortodoxe Române cu celelalte Biserici ortodoxe și cu alte culte, în spiriul legăturilor frățești, păstrîndu-și, desigur, cu demnitate, independența și personalitatea ei proprie.

„Pe tărîm social, în țara noastră, Biserica a desfășurat fără îndoială, o activitate de ajutoare, dar de o participare a ei la un program de edificare socială largă și de însănătoșire a întregii vieți obștești nu poate fi vorba, fiindcă un asemenea program n-a existat niciodată în trecutul societății românești.

„Această operă cuprinzătoare, fundamentată științific și urmărită consecvent, a început să se înlăptuiască abia odată cu înscăunarea regimului democrat la cîrma statului nostru și se desfășoară pe toate tărîmurile vieții obștești, în condițiile socialismului. Dacă astăzi fiecare sector de activitate de Stat sau obștească poate înregistra înlăptuiri majore, în domeniul său propriu, contribuind astfel la propășirea patriei, faptul acesta se datorează condițiilor de viață și de muncă pe care le crează fără încetare poporul nostru, neîntrecut în hărnicie și omenie, sub îndrumarea înțeleaptă a cîrmuirilor țării, în frunte cu Domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii, ctitorul României Socialiste.

„Ca și alte instituții, asociații sau organizații obștești, Biserica însăși beneficiază astăzi de noua orînduire statornicită în societatea noastră românească, în urma cuceririlor revoluționare ale poporului. Prin acordarea și garantarea libertății religioase de către stat, cultele își pot îndeplini acum aîf îndatoririle lor religioase, în rîndurile credincioșilor, cît și datorile cetățenești în viața obștească.

„Ne bucurăm așadar de libertate deplină ; libertatea însă comportă responsabilitate. De aceea libertatea nu poate fi socotită scut sau acopere-mînt al dezordinei și anarhiei sau al izolării de societate. Dimpotrivă, ea trebuie înțeleasă ca bază a ordinii în societate, a colaborării dintre oameni și a sprijinirii binelui obștesc. În acest context, se poate vorbi și de coordonarea libertății religioase cu îndatoririle cetățenești, legea fundamentală a bunelor relații dintre stat și Biserică.

„Astfel din libertatea care ne este acordată și garantată de Constituția țării izvorăsc nu numai drepturile noastre în domeniul religios, dar și

angajarea noastră deplină și conștientă de a contribui la edificarea vieții celei noi, întemeiate pe dreptate și libertatea tuturor, pe egalitate și înfrățirea oamenilor, excluzându-se orice fel de discriminare.

„Este bine știut că încă din ziua eliberării patriei, slujitorii și credincioșii cultelor din România au sprijinit înfăptuirea marilor reforme și contribuie cu elan patriotic la construirea socialismului în țara noastră. Având acum prilejul să sporim strădanile noastre în slujba patriei, cu bucurie ne angajăm să participăm statornic la activitatea Frontului Unității Socialiste, să contribuim cu însuflețire la unitatea și solidaritatea obștească, la creșterea și lărgirea capacității creatoare a poporului nostru, în scopul propășirii patriei și apărării păcii în lume.

„Noi, reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române la Congresul Frontului Unității Socialiste, ca de altfel și reprezentanții celorlalte culte religioase din țară, am venit aici pentru a mărturisi în fața dv., că învățătura noastră și tradiția vie a Bisericii ne obligă să ne îndeplinim atit datoriile noastre cetățenești, cit și datoriile noastre religioase. Noi ne simțim deplin integrați în Biserica noastră străbună, cit și în viața statului nostru actual și slujim idealurile poporului nostru nu numai din datorie patriotică, ci și din convingere religioasă.

„Întreaga noastră lucrare sacro-umană în domeniul obștesc, se desfășoară într-un anumit scop, adică în scopul slujirii patriei noastre socialiste ; ea are loc aici pe pământul nostru străbun și acum, în etapa de construire a socialismului. Înfrățiți cu toți fiii poporului nostru, noi sîntem călăuziți pe aceeași cale spre viitor, de aceeași lumină ; de la aceeași vatră aprindem cu toții văpaia comună a dragostei noastre de patrie; același elan ne însuflețește spre întărirea și propășirea Republicii noastre Socialiste România.

„Mulțumindu-vă pentru îngăduință și ascultare, în numele Bisericii Ortodoxe Române și al Întîistătorului ei, Prea Fericitul Patriarh Justinian, vă dau încredințarea deplină că înalta ierahie, slujitorii Bisericii și toți credincioșii noștri vor sprijini cu întreg entuziasmul lor, împreună cu celelalte culte din țară, toate acțiunile pe care Frontul Unității Socialiste le va organiza pentru întărirea patriei, bunăstarea tuturor cetățenilor ei și apărarea păcii trainice în lume”.

În încheiere Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Justin a spus :

„Cu recunoștință și aleasă prețuire îmi îndrept acum glasul meu către Dumneavoastră Domnule Președinte al Republicii, mulțumindu-Vă călduros, în numele tuturor cultelor, pentru cuvintele rostite ieri cu privire la Statutul cultelor religioase în țara noastră și asigurîndu-Vă de întregul nostru devotament față de poporul nostru, de dragostea noastră fierbinte de patrie și de hotărîrea noastră neclintită de a aduce contribuția noastră cinstită, statornică și dinamică la zidirea României noi, României Socialiste, României fericite”.

Participantii au fost în continuare informați că pe adresa Congresului s-au primit telegrame din partea organizațiilor de partid, a organizațiilor componente ale Frontului Unității Socialiste, a unor unități economice și cultural-sociale, a unor personalități ale vieții noastre culturale și științifice

și a unui mare număr de oameni ai muncii, români, maghiari, germani și de alte naționalități, telegrame în care se urează succes deplin lucrărilor congresului și se dă o înaltă apreciere ideilor de o deosebită valoare teoretică și practică cuprinse în expunerea Domnului Nicolae Ceaușescu, exprimându-și adeziunea deplină față de politica internă și externă a statului nostru, precum și hotărîrea de a depune toate eforturile pentru aplicarea în viață a programului făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României, pentru triumful păcii și securității în lume.

S-a desfășurat apoi unul din momentele culminante ale Congresului. Urcînd la tribună, Domnul Manea Mănescu, primul ministru al guvernului, s-a adresat participanților spunînd :

„Am ferma convingere că exprim dorința fierbinte a tuturor participanților la acest congres istoric, că întrunesc voința unanimă a întregului nostru popor, propunînd să alegem ca președinte al Frontului Unității Socialiste pe cel mai iubit și respectat fiu al patriei, secretarul general al Partidului Comunist Român Domnul Nicolae Ceaușescu, făuritorul politicii de transformare a României într-o țară a progresului și civilizației, militantul înflăcărat internaționalist pentru izbînda cauzei oamenilor muncii de pretutindeni, pentru triumful dreptății și păcii în lume”.

„Personalitatea proeminentă a conducătorului încercat al partidului și statului nostru întruhidează cel mai fidel unitatea națională și de voință a tuturor cetățenilor țării. Caracterizat prin înaltă principialitate, fierbinte patriotism, clarviziune și realism, Domnul Nicolae Ceaușescu întruhidează cele mai alese virtuți ale poporului român, constituie garanția sigură a înfăptuirii cu succes a programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul României”.

Ovații puternice au arătat unanima aprobare cu care a fost întîmpinată propunerea. Apoi din nou luînd cuvîntul, Domnul Manea Mănescu a spus :

„Avînd în vedere voința Congresului, votul dumneavoastră unanim, declar solemn alegerea în funcția de președinte al Frontului Unității Socialiste pe Domnul Nicolae Ceaușescu.

„Trăiască Președintele ! Trăiască România !”

Răspunzînd aclamațiilor ce se părea că nu mai conțesc, Președintele ales al Frontului Unității Socialiste a declarat :

„Doresc să vă mulțumesc pentru încrederea ce mi-ați acordat-o și vă asigur pe dumneavoastră, asigur întregul popor, că voi face totul pentru a servi cu credință poporul, cauza socialismului și comunismului în România”.

În continuare a fost supus votului Rezoluția Congresului Frontului Unității Socialiste și Statutul Frontului Unității Socialiste din Republica Socialistă România.

În fine s-a votat componența Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și a Biroului Executiv. Din Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste fac parte și următorii reprezentanți ai cultelor religioase : Prea Fericitul Patriarh Justinian, Înalt Prea Sfințită Mitropolie Justin al

Moldovei și Sucevei, Nicolae al Ardealului, Teoctist al Olteniei și Nicolae al Banatului, Preot Gheorghe Hranislavlievici conducătorul Vicariatului ortodox sîrb, Excelența Sa Aaron Martin episcop romano-catolic de Alba Iulia, Preot Francisc Augustin conducătorul Arhiepiscopiei romano-catolice a Bucureștilor, Preot Konrad Kernweisz protopop romano-catolic Timișoara, Prea Sfințitul Dirayr Mardichian episcopul Bisericii Armene, Înalt Prea Sfințitul Ioasaf Timotei mitropolit al Cultului creștin de rit vechi, Eminența Sa Albert Klein episcop evanghelic C.A. Sibiu, Rev. Herman Binder vicar al Episcopiei evanghelice C.A. Sibiu, Rev. Paul Y. Szedressy vicar al Episcopiei evanghelice S.P. Cluj-Napoca, Eminența Sa Laszlo Papp episcop reformat Oradea, Eminența Sa Gyula Nagy episcop reformat Cluj-Napoca, Eminența Sa Lajos Kovacs episcop unitarian Cluj-Napoca, Nicolae Covaci pastor baptist, Ioan Tachici pastor adventist de ziua 7-a, Pavel Bochian pastor penticostal, Ioan Giurea delegat al Uniunii Cultului Creștinilor după Evanghelie, dr. Moses Rosen șef rabin și Mehmed Iacub muftiul cultului musulman.

Încheind lucrările Congresului, Președintele Frontului Unității Socialiste, Domnul Nicolae Ceaușescu, a spus printre altele :

„Frontului Unității Socialiste îi revin sarcini importante în coordonarea activității tuturor organizațiilor componente, a tuturor cetățenilor care activează în cadrul organismelor și organizațiilor Frontului, în vederea îndeplinirii sarcinilor mari ce ne stau în față în viitor. Este necesar să facem totul pentru a uni forțele națiunii noastre socialiste într-o singură direcție, pentru a întări disciplina și ordinea în toate domeniile de activitate, pentru a spori răspunderea fiecăruia în domeniul său de activitate, astfel ca fiecare cetățean, fiecare activist, la locul lor de muncă, să-și aducă contribuția în îndeplinirea acestui minunat program menit să ridice poporul român, națiunea noastră socialistă pe noi culmi de civilizație și progres, să-i asigure un loc demn în rîndul națiunilor lumii.

„Putem spune că, prin unirea în cadrul său a tuturor categoriilor sociale, a tuturor organizațiilor obștești, a diferitelor organizații cooperatiste, a consiliilor naționalităților, asociații științifice și uniuni de creatori, a cultelor, Frontul Unității Socialiste cuprinde în rîndurile sale pe toți cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate. El simbolizează unitatea de voință și acțiune a întregului popor, reflectă procesul, ce se accentuează continuu de transformare a societății noastre socialiste într-o societate tot mai unitară, de făurire a poporului muncitor unic al societății comuniste. Aceasta constituie, totodată, o expresie a dezvoltării tot mai largi a democrației noastre socialiste, a participării active a tuturor membrilor societății, a întregului popor la adoptarea hotărîrilor privind politica internă și externă, la conducerea diferitelor domenii de activitate, la făurirea viitorului patriei de către poporul însuși, stăpîn pe destinele sale, hotărît să-și făurească viața așa cum dorește. Fără îndoială, Consiliul Național, celorlalte consilii, Frontului Unității Socialiste, în general, le revin sarcini deosebit de mari în asigurarea celor mai bune condițiuni pentru dezbateră permanentă, cu toți cetățenii patriei a problemelor care

privesc dezvoltarea societății socialiste, perfecționarea continuă a formelor organizatorice, a conducerii și planificării vieții sociale. În direcția asigurării cadrului organizatoric de participare activă la viața politică a țării a tuturor cetățenilor — Frontul Unității, organelor sale de conducere le revin sarcini deosebit de importante. Trebuie să facem totul pentru a răspunde în cele mai bune condiții acestei misiuni de mare răspundere pentru progresul multilateral al societății, pentru viitorul poporului nostru!

„Congresul a adoptat Statutul care stabilește normele organizării și activității viitoare a organismelor și organizațiilor Frontului Unității Socialiste, de asemenea el a ales Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste, care, prin compoziția sa, este o expresie a însăși structurii sociale și politice a societății noastre socialiste. Însuși Congresul nostru este expresia cea mai elocventă a largii unități a poporului nostru, expresia participării la viața politică și socială a tuturor categoriilor sociale, a întregii națiuni...”.

*

În legătură cu lucrările Congresului Frontului Unității Socialiste, se poate aprecia că prin întreaga sa desfășurare, prin indicațiile și sarcinile trasate de Președintele Republicii, prin documentele și hotărârile pe care le-a adoptat, Congresul marchează un nou și mare pas înainte în întărirea unității poporului, în concentrarea tuturor forțelor sale. Aceasta este cheia că realizările istorice dobândite în opera de făurire a noii orânduiri vor fi mereu amplificate, că națiunea noastră va înainta neabătut cu pași și mai mari pe drumul progresului și prosperității.

CULTELE RELIGIOASE ȘI FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

Culte religioase din Republica Socialistă România și-au adus contribuția la activitatea Frontului Unității Socialiste încă din primul moment al creării lui. De aceea, la plenara Consiliului Național al F.U.S. din 29 noiembrie 1973 Președintele Republicii, Domnul Nicolae Ceaușescu preciza :

„...trebuie să unim eforturile tuturor organizațiilor din F.U.S., ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale tuturor cetățenilor patriei noastre, pentru a asigura condițiile de dezvoltare în ritm mai rapid a patriei noastre, implicit de creștere a nivelului material și spiritual al întregului nostru popor...”

„Toate sectoarele de activitate, toți cei care participă la activitatea F.U.S., inclusiv reprezentanții cultelor religioase, sint chemați să-și unească eforturile cu ale tuturor oamenilor muncii, să acționeze pentru a face ca fiecare cetățean al țării, fără deosebire de naționalitate sau credință religioasă, să facă totul pentru înflorirea patriei, pentru bunăstarea poporului, pentru victoria societății socialiste multilateral dezvoltate în România...”.

Aderarea formală a tuturor Cultelor religioase din țara noastră la Frontul Unității Socialiste s-a făcut însă în luna aprilie 1974 când forurile conducătoare ale fiecăruia au adus hotărâri corespunzătoare.

Pentru Biserica Ortodoxă Română decizia în această privință a adus-o Sfântul Sinod convocat în ședință plenară la 25 aprilie 1974. Cu acest prilej, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a rostit următoarea cuvântare :

„Am convocat, în ședință extraordinară de lucru, acest înalt for de conducere al Bisericii Ortodoxe Române — care este Sfântul Sinod — cu scopul de a examina și de a ne exprima punctul nostru de vedere asupra unor probleme de importanță majoră care s-au ivit în ultimul timp în viața patriei noastre, probleme care se răsfrâng într-o largă măsură și asupra vieții noastre bisericești.

„În fruntea acestora se situează, după cum știm cu toții, alegerea în ziua de 28 martie 1974, a Domnului Nicolae Ceaușescu în funcția de Președinte al Republicii Socialiste România.

„Acest eveniment istoric, cu adinci rezonanțe în conștiința tuturor cetățenilor țării noastre, a exprimat voința întregii națiuni de a așeza în suprema demnitate de răspundere de stat pe cel mai vrednic fiu al poporului nostru, pe cel care și-a dedicat toată capacitatea sa creatoare și întreaga sa putere de muncă în slujba înfăptuirii celor mai înalte aspirații ale vrednicului popor român.

„Împărtășind entuziasmul tuturor cetățenilor patriei, Biserica Ortodoxă Română și-a manifestat bucuria ei deosebită pentru alegerea în înalta funcție de Președinte al Republicii noastre a Domnului Nicolae Ceaușescu, eminent om de stat, neobosit militant progresist și înflăcărat patriot, ieșit din sinul poporului și întruchipând virtuțile cele mai alese și năzuințele de veacuri ale lui. Pentru aceste binecuvântare pricini, ierarhii, clericii și credincioșii ne-am unit glasurile pentru a da expresie profundei noastre satisfacții și adeziunii noastre totale la activitatea nobile și multilaterală pe care, cel ce a devenit primul Președinte al Republicii Socialiste România, o desfășoară cu neobosită râvnă și dăruire pentru fericirea poporului și pentru ridicarea necontenită a prestigiului patriei în fruntea celor mai înalte organizații obștești din țara noastră.

„În legătură cu acest lucru, aș vrea să subliniez că între organizațiile care activează la noi pentru propășirea materială și spirituală a poporului român și pentru sporirea prestigiului țării noastre pe planul vieții interne și externe se află — având ca președinte, tot pe Domnul Nicolae Ceaușescu — și *Frontul Unității Socialiste*, organism democratic cu caracter larg reprezentativ menit să polarizeze în jurul său toate capacitățile națiunii noastre.

„Constituirea la 19 noiembrie 1968 a Frontului Unității Socialiste reprezintă un moment de mare importanță în viața poporului român, marcând o nouă etapă în întărirea unității și solidarității fiilor patriei noastre. El exprimă o formă superioară de manifestare a voinței de muncă și de luptă a poporului nostru, a hotărârii sale de a-și făuri un viitor luminos, de a ridica pe noi trepte progresul material și spiritual al țării.

„Caracterizind cîteva din obiectivele principale ale acestui organism, trebuie să menționăm că Frontul Unității Socialiste unește în rindurile sale — așa cum se prevede în Statutul său de organizare — „organizații de masă, obștești, profesionale, cooperatiste, asociații și societăți științifice, cultural-artistice și sportive, culte, precum și alte organizații”. El urmărește să canalizeze energia și capacitatea tuturor categoriilor sociale și organizațiilor obștești în scopul înfloririi continue a patriei și a creșterii prestigiului ei internațional.

„În cuvîntarea rostită cu prilejul constituirii Frontului Unității Socialiste, Domnul Nicolae Ceaușescu sublinia că acesta „întărește și încheagă tot mai mult, dă o formă și mai activă colaborării și alianței strînse dintre muncitori, țărani și intelectuali”. Totodată, el contribuie la „crearea unei puternice alianțe frățești între români, maghiari, germani, sirbi, ucrainieni și alte naționalități, între toți cei ce muncesc în România, fără deosebire de naționalitate”, fiind toți hotărîți să asigure dezvoltarea liberă și independentă a țării noastre. Iată de ce putem afirma cu toată convingerea — spunea Domnia Sa — că formarea Frontului Unității Socialiste în România consfințește o realitate de fapt — unitatea indisolubilă a tuturor celor ce muncesc din patria noastră, hotărîrea lor de a asigura dezvoltarea și mai puternică a acestei unități.

„În programul de activitate al Frontului Unității Socialiste se prevede, între altele : antrenarea tuturor cetățenilor la soluționarea problemelor obștești și a treburilor publice ; mobilizarea capacităților și energiilor oamenilor muncii în vederea dezvoltării învățămîntului, științei și culturii, a punerii în valoare și a gospodăririi raționale a bogățiilor țării ; pregătirea cetățenilor pentru apărarea patriei ; coordonarea activităților cultural-educative ; organizarea de acțiuni pentru constituirea Fondului de Solidaritate Internațională și altele. Pe plan extern, Frontul Unității Socialiste acționează pentru întărirea prieteniei și colaborării frățești a țării noastre cu țările socialiste și pentru dezvoltarea legăturilor de cooperare cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, militînd pentru promovarea în viața internațională a principiilor respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, a libertății, egalității în drepturi și avantajului reciproc. Frontul Unității Socialiste dezvoltă relații cu organisme similare și organizații progresiste din alte țări, inclusiv cu asociațiile de prietenie cu diferite popoare, contribuind astfel la întărirea forțelor care acționează pentru cauza libertății, independenței, păcii și progresului social în lume.

„Pentru a întregi această succintă prezentare, aș vrea să citez articolul 14 din Statutul Frontului Unității Socialiste din Republica Socialistă România, în care se spune : „La Frontul Unității Socialiste pot adera organizații de masă, obștești, profesionale, cooperatiste, culte, precum și alte organizații care recunosc Statutul și participă activ la înfăptuirea sarcinilor ce revin Frontului Unității Socialiste”.

„Așa cum vă este cunoscut, noi avem deja anumiți ierarhi și preoți care activează din partea cultului ortodox în acest important organism.

Considerăm însă că în contextul actual există condiții pentru a depăși stadiul unei participări parțiale, izolate sau sporadice. În calitatea noastră de for suprem de conducere al Bisericii Ortodoxe Române, ținând seama de scopurile înalte pe care le urmărește Frontul Unității Socialiste, socotim că este o importantă datorie de conștiință să ne manifestăm în mod public voința și hotărîrea noastră de a proclama aderarea întregii Biserici Ortodoxe Române la Frontul Unității Socialiste.

„Această adeviziune se încadrează în mod firesc în învățătura noastră de credință și în comandamentele de bază ale moralei creștine care propovăduiesc săvîrșirea binelui și activarea apropierei, colaborării și păcii între oameni. Ea constituie totodată continuarea unei atitudini constante a Bisericii noastre, care de-a lungul veacurilor și-a împletit întotdeauna destinele sale cu acelea ale poporului român și a rămas strîns legată de toate preocupările acestuia spre mai bine. Frontul Unității Socialiste îmbrățișează, așa cum am arătat, întregul popor român, cu toate preocupările și aspirațiile lui, iar noi nu putem rămîne pasivi sau străini față de interesele sale.

„De aceea, vă rog să fiți de acord ca să prezentăm Președintelui Frontului Unității Socialiste, Domnului Nicolae Ceaușescu, care este în același timp și Președintele Republicii Socialiste România, hotărîrea noastră de a adera, de pe pozițiile și cu mijloacele noastre proprii, la acțiunile și scopurile urmărite de acest înalt for și organ de lucru și manifestare românească : Frontul Unității Socialiste.

„În legătură cu această aderare, ne revine sarcina de a îndruma pe clericii și credincioșii din eparhiile noastre să se încadreze și să ia parte activă la toate acțiunile întreprinse de forurile de conducere ale acestui așezămînt, care sînt : comitetele județene, municipale, orașenești, comunale și respectiv adunarea generală sătească. Preoții noștri și credincioșii să-și îndeplinească această îndatorire cu toată conștiinciozitatea, fiind pătrunși de importanța unei asemenea adeviziuni menite să sprijine propășirea multilaterală a țării noastre și situarea ei într-un viitor apropiat în rîndul țărilor cu un înalt nivel de viață materială și spirituală.

„După cum în organisme intercreștine și interbisericești din care facem parte, noi am înțeles să slujim, odată cu scopurile religioase, și interesele țării noastre, tot astfel înțelegem ca — aderînd la Frontul Unității Socialiste — să ne îndeplinim o sarcină de mare răspundere : slujirea patriei și sprijinirea eforturilor ei pentru ridicarea nivelului de viață al poporului nostru, pentru apropierea între popoare, înțelegere, dreptate socială și pace traică în lume.

„Încheind cuvîntul nostru, rog pe toți membrii Sfîntului Sinod să fie de acord cu propunerea Noastră, mai ales că în curînd — la 23 mai din acest an — va avea loc un important eveniment : Congresul Frontului Unității Socialiste, unde vor fi dezbătute probleme de importanță deosebită ale acestui înalt for național.

„Încercători în adevărul cuvintelor Sfintei Scripturi care ne îndeamnă „să avem întotdeauna rîvnă pentru lucrul cel bun” (Galateni 4, 18), „căci

cel ce seamănă cu dărnicie, cu dărnicie va și secera" (II Corinteni 9, 6), avem convingerea că și celelalte culte religioase din țară vor fi alături de noi în această acțiune, pentru ca, uniți în același cuget al înaltei responsabilități pe care o avem împreună cu întregul popor, să aducem o contribuție sporită și eficientă la rezolvarea îndatoririlor ce ne revin.

„Bunul Dumnezeu să binecuvinteze strădaniile noastre, cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni !”

Pe marginea precizărilor Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian au luat cuvântul majoritatea membrilor Sfintului Sinod, printre ei Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului și Prea Sfințitul Episcop Visarion al Aradului, exprimindu-și deplinul acord cu cele propuse și mulțumind Inițiatorului Bisericii Ortodoxe Române pentru inițiativa luată.

În urma discuțiilor purtate s-a hotărât a se prezenta președintelui Frontului Unității Socialiste aderarea Bisericii Ortodoxe Române la Frontul Unității Socialiste. Totodată a fost stabilită delegația Bisericii Ortodoxe Române la Congresul Frontului Unității Socialiste formată din reprezentanți ai tuturor eparhiilor, ai școlilor teologice de nivel mediu și universitar. În fine s-a căzut de acord asupra propunerilor de persoane care să fie luate în considerare spre a intra în Consiliul Național al Frontului Unității Socialiste.

Hotărâri asemănătoare de adere la Frontul Unității Socialiste au adoptat conducerile tuturor cultelor religioase din Republica Socialistă România.

Adeziunea tuturor cultelor religioase din Republica Socialistă România la Frontul Unității Socialiste a fost adusă la cunoștință celor în drept cu prilejul unei audiențe a reprezentanților acestor culte la Domnul Emil Bodnăraș, vicepreședinte al Consiliului de Stat în ziua de 4 mai 1974. Au participat : Prea Fericitul Părinte Justinian Marina, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, însoțit de Înalt Prea Sfințitul Justin Moisescu, Mitropolitul Moldovei și Sucevei și Prea Sfințitul Antonie Plămădeală, Episcop-vicar patriarhal, Pr. Gheorghe Hranislavlieviș, Vicarul ortodox sîrb Timișoara, însoțit de Pr. Vladimir Marcovici, inspector al Vicariatului ortodox sîrb Timișoara, Mons. Marton Aaron, episcopul Episcopiei romano-catolice de Alba Iulia însoțit de Mons. Jacob Antal episcop auxiliar romano-catolic Alba Iulia, Mons. Francisc Augustin, conducătorul Arhiepiscopiei romano-catolice București, dl. Nagy Iuliu, episcopul Episcopiei reformate Cluj-Napoca, însoțit de dl. Szekelly Carol, consilier eparhial reformat Cluj-Napoca, dl. Papp Laszlo, episcopul Episcopiei reformate Oradea însoțit de P. Gheorghe Vidits, vicarul eparhial al eparhiei reformate Oradea ; dl. Albert Klein, episcopul Bisericii evanghelice C.A. luterane Sibiu, însoțit de dl. Herman Binder, vicarul eparhial al Bisericii Evanghelice C.A. Sibiu ; dl. Kovacs Lajos, episcopul Bisericii Unitariene Cluj-Napoca, însoțit de dl. Erdő Ioan, vicarul eparhiei unitariene Cluj-Napoca ; Pr. Szedressy Paul, vicar eparhial al Bisericii evanghelice S.P. Cluj-Napoca, însoțit de dr. Ioan Bartalis prim curator general al eparhiei evanghelice S.P. Cluj-Napoca ; dl. Moses Rosen, șef rabinul Cultului Mozaic, însoțit de dl. Marilus

Meer, prim-rabin al Cultului Mozaic; Prea Sfințitul Dirayr Mardichian, episcopul Episcopiei Armeano-gregoriene însoțit de Arhim. Zareh Baronian, vicar al Episcopiei Armeano-gregoriene, Înalt Prea Sfințitul Ioasaf Timoftei, mitropolitul Cultului Creștin de rit vechi Brăila, însoțit de dl. Iacob Ivanov, consilierul Cultului Creștin de rit vechi Brăila; dl. Mehmet Iacob, muftiul Cultului Musulman, însoțit de dl. Sali Regep, imamul musulman al geamiei din București; dl. Nicolae Covaci, președintele Cultului Baptist, însoțit de dl. Ioachim Țunea, secretar general al Cultului Baptist; dl. Ioan Tăchici, președintele Cultului A.Z.S., însoțit de dl. Dumitru Popa, secretarul Cultului A.Z.S.; dl. Pavel Bochian, președintele Cultului Penticostal, însoțit de dl. Alexie Vamvu, secretarul general al Cultului Penticostal; dl. Ion Giurea, prim delegat al Cultului Creștin după evanghelie, însoțit de dl. Alexandru Alexandrescu, delegat al Cultului Creștinilor după Evanghelie.

Au fost de față Domnul prof. Dumitru Dogaru și Domnul Gheorghe Nenciu, președintele, respectiv vicepreședintele Departamentului Cultelor.

Cuvîntul șefilor de culte rostit cu acest prilej a fost apoi întărit prin participarea lor la Congresul Frontului Unității Socialiste și prin sprijinirea de către toți credincioșii, indiferent cărei confesiuni sau religii aparțin, a năzuințelor de mai bine ale poporului nostru.

Atunci cînd în urmă cu aproape șase ani lua ființă Frontul Unității Socialiste, Domnul Nicolae Ceaușescu spunea: „... Rolul Frontului Unității Socialiste va fi acela de a asigura participarea tot mai activă a organizațiilor care îl compun, a maselor largi populare, la viața politică și de stat, la elaborarea și înfăptuirea politicii de industrializare socialistă a țării, de dezvoltare intensivă și multilaterală a agriculturii, de înflorire a științei, învățămîntului și culturii, de ridicare a nivelului de trai al populației, de perfecționare continuă a vieții economice și sociale”.

Și ceea ce se referă la politica internă a statului nostru, privește în același timp politica lui externă. La realizarea acestor obiective cultele religioase își vor da mereu contribuția convinse fiind că astfel implinesc o sfință datorie de conștiință.

UNITATEA BISERICII ȘI CAUZA UNITĂȚII EUROPENE *)

de: Pr. prof. dr. IOAN G. COMAN

Bătrînul nostru continent renaște cu fiecare generație și aproape chiar cu fiecare european, voind să pară pe de-a-ntregul tinăr cu toate experiențele și răsturnările milenare pe care le-a suferit sau este încă pe cale de-a suferi. Ca și o altă pasăre Fenix, Europa se încarnează din propria-i cenușă revenind cu totul reîntinerită ca din cealaltă lume care nu este însă un mormînt, ci însuși destinul ei, acela de a nu muri niciodată.

Dacă înțelepții și artiștii antichității au învățat Europa să armonizeze binele și frumosul, ceea ce numim kalok'agathia, în schimb nu au reușit să o facă a-și întipări în inimă frumusețea lăuntrică, aceea care face din suflet un rai de neuitat, un izvor nesecat de căutare a adevărului, a păcii, a înțelegerii spirituale, a creșterii în Duhul Sfînt a ceea ce s-a convenit a fi numit filocalie, adică iubirea de frumuseți duhovnicești.

Această a făcut-o Cuvîntul intrupat, Fiul lui Dumnezeu și continuă să o facă Biserica prin rugăciune, prin sfintele taine, prin slujire și prin toate năzuințele spre un bine și un frumos spiritual, după „statura desăvîrșită” a lui Hristos. Întruparea Fiului lui Dumnezeu unește Dumnezeuirea cu umanitatea pe care o sfințește pînă la îndumnezeire. Dar umanitatea nu poate să fie unită cu Dumnezeuirea decît devenind ea însăși o singură Ființă, ajugînd ea însăși „statura lui Hristos”. Europa a devenit ea oare, vreodată statura lui Hristos ?

Europa a fost și continuă să fie cel mai creștin dintre toate continentele. Cu toate numeroasele curențe de idei, de sisteme filozofice și de orientări psihologice, cu toate numeroasele războaie și nenorociri care au sfișiat-o, Europa păstrează în sufletul ei imaginea întregă a ființei sale spirituale, botezată și îmbibată de darurile Sfîntului Duh, pătrunsă de cuvintele înflăcărare ale Apostolului Pavel adresate europenilor care erau corintenii și romanii : „Căci după cum trupul este unul, dar are multe membre, și după cum toate membrele unui trup, deși sînt multe alcătuiesc un singur trup, așa și Hristos. Căci noi toți, iudei sau elini, robi sau slobozi, ne-am botezat printr-un Duh spre a fi un trup și toți sîntem adăpați printr-un Duh” (I Corinteni 12, 12—13). Europenii ca și toți ceilalți au fost apropiați prin singele lui Hristos „căci El este pacea noastră, care a făcut

* Meditație ținută la încheierea lucrărilor sesiunii Comitetului de conducere al Conferinței Bisericilor Europene, care a avut loc la București în 28 ianuarie 1974.

din două feluri de oameni unul și a dărimat zidul care-i despărțea, desființind vrajba prin trupul Său, iar legea poruncilor cu învățătura, ca astfel din două feluri de oameni să zidească în Sine un singur om nou, făcând pace și ca într-un singur trup să-i împăce pe amândoi cu Dumnezeu prin cruce, ucigînd dușmănia prin dînsa" (Efeseni, 2, 12—16).

Unitatea europeană nu este posibilă deci decît prin singele lui Hristos și prin jertfelnicia sau crucea creștinilor, printr-o chenoză generală a Europei, care trebuie să se golească de orgoliul și suficiența sa, de egoismul și de disprețul său mortal care desparte pe oameni și nutrește ura celor smulși unității corpului unic al Europei și al omenirii. Ar fi de consacrat un întreg studiu acestei probleme. Nici o jertfă nu este prea mare atunci cînd e vorba de cîștigat pacea și a realiza unitatea — spune Sfîntul Vasile cel Mare. Coeziunea pe care o dă Biserica oamenilor e mai tare decît cea asigurată de înrudire, adaugă Fericitul Augustin. Așa era pentru epoca sa. Dar cît de mult o dorim și noi pentru zilele noastre !

Dacă unitatea Europei este paradisul său adevărat dobîndit prin chenoza lui Iisus Hristos și prin chenoza noastră, trebuie precizat că elementele chenotice — umilința, suferința, dragostea, jertfelnicia, nu fac posibilă această unitate decît dacă ele sînt permanent active și nu sfîrșesc niciodată. Ele sînt acelea, umilința și faptele bune, care constituie farmecul și comoara paradisului, spune un Părinte al Bisericii. Un efort sau o slujire a unei Biserici europene nu întărește și nu garantează unitatea continentului decît în stare de sacrificiu euharistic. Numai faptele celor drepi, adică a acelor nevinovați și răstigniți sînt cele care dau strugurii și vinul vieții paradisiace. Poate unitatea Europei nu va deveni realitate decît atunci cînd creștinii europeni vor lua forma de perle strălucitoare în colierul continentului nostru, perle care sînt tot atîtea cruci, tot atîtea sacrificii, după cuvîntul Sfîntului Efremlui Sirul : „O perlă, în frumusețea ta este frumusețea Fiului, care s-a acoperit de dureri. El, Fiul, a fost străpuns de cuie, tu perlă, tu ești străpunsă de ac. Căci tu de asemenea ai fost străpunsă cum au fost străpunse mîinile Sale. Pentru că El a suferit, Fiul a devenit stăpîn. Prin suferința ta, perlă, frumusețea ta va crește”.

Mai cu seamă prin rugăciune nădăjduim să dăm unitate Europei și întregului neam omenesc asigurîndu-i solidaritatea pentru totdeauna. Aristide zicea în veacul al doilea : „Prin mijlocirea creștinilor subzistă lumea”. Rugăciunea trebuie să fie făcută nu numai pentru sine, ci pentru toți frații și oamenii. În Rugăciunea domnească nu se zice : „Tatăl meu, ci Tatăl nostru carele ești în ceruri”, adică rugăciunea este făcută pentru corpul comun al fraților sau al oamenilor.

Înainte credincioșilor noi ne rugăm pentru episcopi, pentru preoți, pentru conducătorii și șefii popoarelor, pentru toți oamenii, pentru pămînt, pentru mare, aer și pentru toată lumea. Să nu ne rugăm pentru răul ci pentru binele dușmanilor noștri, căci toate jertfele sînt oferite pentru bine, nu pentru rău. Orice ar face, omul este prietenul nostru și fratele nostru. Ne rugăm pentru pacea și bunăstarea lumii întregi, pentru toți oamenii

printre care sînt și tilhari, profanatori de morminte, hoți. Iov oferea jertfe pentru copiii săi spre a-i izbăvi de păcate (1, 5).

Rugăciunea arhierască a Domnului nostru (Ioan 17) aprofundează și încorporează în același timp sensul adevărat al rugăciunii creștine : această rugăciune trebuie să devină cupola de aur a sfințeniei și a unității : „Și, spune Domnul, pentru ei Mă sfințesc pe Mine însumi, ca și ei să fie sfințiți prin adevăr. Și nu numai pentru aceștia mă rog, ci și pentru cei ce vor crede în Mine prin cuvîntul lor, ca toți să fie una precum Tu, Părinte, ești în Mine și Eu în Tine, așa și ei una să fie în Noi” (Ioan 17, 19—21).

Dar nimic nu apropie și nu contribuie atît de esențial la unitatea neamului omenesc ca dragostea sau iubirea spirituală, din care Evanghelia a făcut mesajul său fundamental și pe care Europa a cunoscut-o din abundență în trecut. Iubirea este după Evanghelie și Sfinții Părinți, mama tuturor bunurilor și semnul distinctiv al ucenicilor lui Hristos. Cea dintîi grijă a lui Dumnezeu față de noi este de a ne uni, a ne lega unii de alții. Nimic nu face să intre și să se înrădăcineze atît de adînc răutatea ca îndepărtarea de dragoste. Așa Cain a devenit fratricid, Esau a unit pe fratele său Iacob iar frații lui Iosif i-au făcut atît de mult rău acestuia. Dragostea este cel mai mare sacrificiu ce se poate oferi și fără care cultul lui Dumnezeu nu este posibil (Matei 5, 13—24). Întru nimic nu sîntem atît de autentici următori ai lui Hristos, ca în grija față de frați, care sînt toți oamenii.

Dragostea este îndepărtarea tuturor relelor, ea a mintuit lumea, ea a distrus războiul prelungit, ea a reunit pămîntul cu cerul, ea a transformat oamenii în îngeri. Prezența sa efectivă și lucrarea sa universală ar face inutile legile tribunalelor, pedepsele, chinurile. Dacă toți oamenii ar iubi și ar fi iubiți, nimeni nu ar suferi nedreptatea și toate relele ar dispărea. Cel ce iubește locuiește pe pămînt ca și în cer. Acela care poate face minuni și posedă știința fără dragoste, chiar dacă ar învia nenumărați morți, aceasta nu i-ar fi de nici un folos, pentru că s-a smuls dintre toți cei apropiați și nu suportă a se amesteca laolaltă cu frații săi împreună slujitori. Hristos ne-a arătat că dragostea pentru El este în mod efectiv dragostea pentru aproapele. În felul acesta dragostea este mai mare decît martiriul, mai puternică decît iadul, mai tare decît diamantul, este însoțită de bucurie, de grație și distincție, nu este legată de nici un obstacol. Asemenea unei albine harnice, ea culege bunuri de pretutindeni făcînd din acestea un depozit în sufletul celui care iubește. Ea schimbă natura lucrurilor, poartă toate bunurile în mîinile sale, este mai dulce decît orice mamă, mai bogată decît o împărăteasă, face ușoare lucrurile grele, inclusiv virtutea, face să se vadă amărăciunea răutății. Dragostea nu cunoaște minie. Ea plînge la vederea unui păcătos. Lacrimile și mîhnirea iubirii sînt mai dulci decît risul și oricare bucurie. Ea arată pe aproapele nostru ca pe noi înșine și transformă un mare număr de inși într-un singur corp. Ea este dulceața vieții veșnice.

SF. IOAN MILOSTIVUL PATRIARHUL ALEXANDRIEI

O PAGINĂ MEMORABILĂ DIN ISTORIA CARITĂȚII CREȘTINE

de: † NICOLAE, Mitropolitul Banatului

Primele veacuri creștine aparțin epocii sclavagiste dominată de nedreptăți, exploatare, suferințe și mizerie. La sate pământul se afla în mâinile unui număr mic de bogătași pe când poporul se zbătea în lipsuri cumplite. Spectacolul pe care îl ofereau robii înălțuți, cu fruntea înfierată, cu ureche spintecată, cu capul ras pe jumătate, muncind pe ogoarele celor înstăriți, putea fi întâlnit la tot pasul. Împilarea săracilor și tirania avuților era ceva foarte obișnuit. Omul nu era socotit om ci simplă vită de jug, obligat să trudească din zi și pînă în noapte. Sărăcia creștea și mai mult din pricina impozitelor puse tot pe cel sărman.

La orașe bogații huzureau sub acoperișuri de aur, în case cu fel de fel de camere și galerii, în timp ce marea majoritate a populației n-avea la dispoziție uneori nici măcar o simplă colibă, ci trebuia ca vara să rămână sub cerul liber iar iarna să-și facă culcuș în murdăria vitelor, în cel mai bun caz lângă zidurile băilor ca să se încălzească. Avuții întindeau mese de argint încărcate cu toate bunătățile, pe când săracii nu aveau un codru de pîine. Unii aruncau prisosul recoltelor în mare, ca să nu micșoreze prețul grîului, iar alții erau amenințați de moarte din pricina foametei. De multe ori săracii erau siliți să-și vîndă bogaților copiii neavînd cu ce-i hrăni ¹⁾.

Biserica n-a rămas insensibilă față de această situație ci, prin mijloacele care-i stăteau la îndemînă, s-a străduit să contribuie la schimbarea ei. Dragostea de aproapele menită să așeze raporturile dintre inși pe alte temeiuri, a concretizat-o în acțiuni „filantropice” promovate în special de episcopi, conducătorii comunităților locale constituite în eparhii. Episcopul a devenit din bună vreme „delegatul săracilor” sau „marele milostiv” (die grossen Almosenspender), cum bine l-a caracterizat un istoric ²⁾. Din marele

¹⁾ Cf. Pr. prof. D. Fecioru, *Predică la Sîntii Trei Ierarhi*, în rev. „Glasul Bisericii”, an. IX, nr. 1—2, ianuarie-februarie 1960, p. 26.

²⁾ G. Uhlhorn, *Geschichte der christlichen Liebestätigkeit*, vol. I, 1882, p. 160, ap. prof. Teodor M. Popescu, *Caritatea creștină în Biserica veche*, în rev. „Biserica Ortodoxă Română”, an. LXIII, nr. 1—2, ianuarie-martie 1945, p. 45.

număr al acestora ne oprim asupra unuia mai puțin cunoscut³⁾, dar nu mai puțin important: Sfântul Ioan Milostivul, patriarhul Alexandriei, renumit din pricina nesfârșitei bunătăți și a dragostei sale lucrătoare⁴⁾.

I. IZVOARELE VIEȚII SFINTULUI IOAN MILOSTIVUL

Trei sînt documentele pe temeiul cărora se poate reconstitui viața Sfântului Ioan Milostivul.

a) Primul este biografia întocmită de Ioan Moshu și Sofronie. Atras de monahism, Ioan Moshu (născut în 540 sau 550), se atașă la început obștii Sf. Teodosie, apoi celei a Faranului din Țara Sfântă (568 sau 569). Împreună cu viitorul patriarh ierusalimitean Sofronie, cutreeră începînd cu anul 578 mănăstirile din Palestina, Egipt, peninsula Sinai, Siria, Asia Mică, insulele Cipru, Samos etc. Cele văzute și auzite le-a consemnat într-o deosebit de instructivă carte intitulată semnificativ „Limonariu” sau „Livada duhovnicească”, întrucît conține, întocmai florilor dintr-o grădină, întâmplări, caracterizări, maxime, învățături etc., unele inedite. În peregrinările sale ajunse și la Alexandria unde stabili strînse legături cu patriarhul Ioan Milostivul. În cele din urmă plecă la Roma unde a și murit, probabil în anul 619. De aici nedespărțitul său tovarăș de drum îi aduse trupul în mănăstirea Sf. Teodosie⁵⁾.

Sofronie, la rîndul său, născut în jurul anului 550, după ce renunță la retorică și la numeroșii săi ucenici, parcurse — așa cum arătam — în tovarășia lui Ioan Moshu, mănăstirile Orientului Apropiat pînă cînd se stabili la Alexandria unde ajunse omul de încredere al milostivului patriarh Ioan. Stătu o vreme aici, plecă în aceeași companie la Roma și apoi întorcîndu-se în pustiul Iudeii se retrase în mănăstirea Sf. Teodosie, dar nu pentru multă vreme căci fu ales patriarh al Ierusalimului (634). În această calitate repară distrugerile pricinuite de armata lui Cosroes, dar un nou atac al persilor îi aduse atîta amărăciune încît muri⁶⁾. Pe lîngă activitatea sa bisericească el a scris proză și versuri, Viața Sfintei Maria Egipteanca⁷⁾ și elegia prilejuită de cucerirea Ierusalimului din 614⁸⁾ fiind unele din lucrările sale cele mai cunoscute.

³⁾ Pr. prof. Ene Braniște, *Cîteva pîlde și învățături din viețile sfinților*, în: „Telegraful Româ”, Închinare mitropolitului Nicolae Bălan la 50 ani de activitate bisericească, Sibiu, 1956, p. 274.

⁴⁾ G. B. Meletis, *O haghios tis agapis. Ioannis o Eleimon*, Atena, 1964, 322 pp.; D. Stiernon, art. S. Jean l'Aumônier, în: „Dictionnaire de spiritualité ascétique et mystique”, Fasc. 32—53 (Paris, 1972), col. 267—269.

⁵⁾ S. Valhé, Jean Mosch, in rev. „Echo d'Orient”, Paris, t. V (1902), pp. 107—116; M. J. Rouët de Journel, Jean Moschus: *Le pré spirituel*, col. „Sources chrétiennes”, nr. 12, Paris, 1946, Introducere, pp. 7—12.

⁶⁾ S. Valhé, *Sophrone le Sophiste et Sophrone le Patriarche*, în: „Revue de l'Orient chrétien”, t. VII (1902), pp. 360—385; t. VIII (1903), pp. 32—69; 356—387.

⁷⁾ Migne P.G. LXXXVII, 3, 3697—3725; trad. rom. de D. Fecioru, în col. „Biblioteca Viața noastră”, nr. 2, București, 1937.

⁸⁾ Couré, *La prise de Jerusalem par les Perses en 614*, în: „Revue de l'Orient chrétien”, Supplément trimestriel, Paris, an. II, nr. 2, 1897, pp. 139—143.

Contactul lui Ioan Moshu și Sofronie cu patriarhul Alexandriei Ioan Milostivul, admirația pe care le-a trezit-o, stau la originea biografiei pe care i-au întocmit-o⁹⁾. Fragmentele păstrate¹⁰⁾, dintre care unul ni l-a transmis Simeon Metafrast¹¹⁾, cum și prescurtarea dată publicității nu demult¹²⁾, ne pun la dispoziție informații privind mai ales primii ani de patriarhat ai Sfintului Ioan¹³⁾. Iată cum ne este descrisă, de un alt document al vremii, colaborarea lui Ioan Moshu și Sofronie cu patriarhul Ioan Milostivul din care avea să se nască apoi biografia care i-au dedicat: „După dorința acestui vrednic de pomenire (patriarh) care se dase cu totul lui Dumnezeu, i-a trimis cerul pe înțelepții și vrednicii de pomenire bărbați Ioan și Sofronie. Ei erau pentru dînsul sfătuitoari credincioși pe care îi asculta ca pe părinți și îi mulțumea ca pe niște ostași viteji ce se luptau pentru blagocestie și credință. Povățuiți de Duhul Sfînt, cu înțelepciune și pricepere se luptau ei cu severianii și cu alți eretici necurați din regiunile învecinate. Multe schituri, biserici și mănăstiri au scăpat ei... ca niște păstori buni, pentru care lucru au și agonisit pe bună dreptate cinste de la preasfîntul (patriarh)”¹⁴⁾.

b) Spre a completa pe Ioan Moshu și Sofronie, Leontie, un compatriot al Sfintului Ioan Milostivul, se apucă imediat după 641 să scrie o altă biografie. A trăit între 590—668 și a fost episcop în Neapole-Cipru. Călătorind în Egipt spre a se închina la mormîntul Sfinților Chir și Ioan, se întîmplă ca de ziua sărbătoririi lor să ia parte la o agapă cînd se prezentă un om sărman de abia scăpat din robia persilor. Dintre toți cei de față nu-l milui nimeni decît preotul Mina, un fost econom al bisericii din Alexandria în vremea patriarhului Ioan, care îi dădu o cruciuliță de argint¹⁵⁾. Acest gest trezi curiozitatea comesenilor care se interesară de faptele imbnătătitului ierarh. Relatarea fostului colaborator al Sfintului Ioan Milostivul fu reținută în amănunțime de Leontie și apoi transpusă în scris¹⁶⁾.

⁹⁾ Vezi H. Leclercq, art. *Marie l'Egyptienne*, în: „Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie”, fasc. CXII—CXIII, (Paris, 1932), col. 2135.

¹⁰⁾ H. Gelzer, *Leontios von Neapolis: Leben des Heiligen Johannes von Barmherzigen, Erzbischof von Alexandrien*, Freiburg und Leipzig, 1893, pp. 108—112. Cf. H. Delehaye, *Analecta Bollandiana*, Bruxelles, 1927, pp. 5—74.

¹¹⁾ Karl Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Literatur*, 2. Aufl., München, 1897, pp. 187—188 și J. Pargoire, *L'Eglise byzantine de 527 à 847*, ed. 3, Paris, 1923, pp. 140, 243—244.

¹²⁾ E. Lappa-Zizicas, *Un épitomé inédit de la Vie de S. Jean l'Aumônier par Jean et Sophronios*, în: *Analecta Bollandiana*, 88 (1970), pp. 265—278.

¹³⁾ Anonim, *Biografia Sf. Ioan Moshu*, în: „Biblioteca veterum Patrum”, t. II, col. 1055.

¹⁴⁾ Leontie de Neapolis, *Viața Sf. Ioan Milostivul*, XXXI, (Migne P.G. XCIII, 1642D—1643A și Migne P.L. LXXIII, 366—367C). Cf. Mitrofan Ignatiev, „Cîmpul duhovnicesc”, în rev. „Luminătorul”, an. LIX, nr. 11—12, 1—15 iunie 1926, p. 85.

¹⁵⁾ În *Viața Sfintului Ioan Milostivul* scrisă de Leontie se vorbește de Zaharia, slujitorul patriarhului, care purta o cruce de argint. Cerindu-i un cerșetor să-l miluiască, îi dăruie crucea pe care o purta (H. Gelzer, o.c., p. 5, r. 9).

¹⁶⁾ Leontie, *Viața Sf. Ioan*, I (Migne, P.G. XVIII, 1617A—1618; Migne, P.L. LXXIII, 341A—342B). Vezi și N. Iorga, *Vieți de sfinți*, I, București, 1934, p. 20.

Biografia întocmită de Leontie era menită în intenția autorului să întregască pe aceea a lui Moshu și Sofronie prezentînd-o totodată într-o formă accesibilă, dat fiind că primii se adresaseră cu osebire cititorilor cu instrucție mai rafinată. Astfel reuși să compună „un monument cultural-istoric de prim ordin, o adevărată carte populară”¹⁷⁾ care atrase atît de mult încît papa Nicolae I însărcină după 858 pe bibliotecarul Anastasie s-o tîlmăcească din grecește în latinește. Acesta însă, după propria-i mărturisire, „non verbum a verbo, sed sensum e sensu excerpti”¹⁸⁾.

Textul original, multă vreme socotit pierdut, a fost reconstituit și publicat în 1893 de H. Gelzer, iar tîlmăcirea latină a lui Anastasie a fost inclusă de două ori în marea colecție a lui J. P. Migne¹⁹⁾.

c) O altă biografie a Sfîntului Ioan Milostivul, oarecum deosebită de cea a lui Leontie, ne-a lăsat Simeon Metafrast, trăitor în secolul XI²⁰⁾, unul din cei mai importanți aghiografi bizantini. În cele aproape 200 vieți de sfinți compuse de el potrivit manierei epocii, folosește izvoare vechi și puțin accesibile, expuse însă într-o formă nouă și poetică, ce nu poate evita pe alocuri cîteva nepotriviri și inexactități istorice²¹⁾. În capitolele I—VI folosește pe Ioan Moshu și Sofronie, iar în capitolele VII—LXXX pe Leontie²²⁾.

Pînă acum ne-am referit la cele mai cunoscute documente descriind viața Sfîntului Ioan Milostivul, fără a pomeni informațiile izolate ce se pot găsi la diferiți autori patristici și pe care le vom utiliza de-a lungul paginilor următoare cînd se va ivi nevoia clarificării unor amănunte. Pe ele se întemeiază encomiile²³⁾ sinaxarele²⁴⁾ și numeroasele vieți de sfinți²⁵⁾ cu circulație intensă în rîndul credincioșilor.

¹⁷⁾ Karl Krumbacher, *Die griechische Literatur des Mittelalters*, în volumul colectiv: *Die griechische und lateinische Literatur und Sprache*, 3. Aufl., Leipzig-Berlin, 1912, p. 341.

¹⁸⁾ *Praefatio Anastasii interpretis, ad Dominum Nicolaum Papam*, (Migne, PL. LXXIII, 340 și Migne, P.G. XCIII, 1614).

¹⁹⁾ Migne, P.L. LXXIII, 341—384 și P.G. XCIII, 1617—1660.

²⁰⁾ Gr. Vasilevski, *Despre viața și opera lui Simeon Metafrast* (în rusește), în: „Jurnalul Ministerului Instrucțiunii Publice”, St. Petersburg, vol. 212, noiembrie-decembrie 1880, pp. 379—437; M. Jugie, *Sur la vie et les procédés de Syméon Métaphraste*, în rev. „Echos d'Orient”, t. XXII, nr. 129, ianuarie-martie 1923, pp. 5—10; Sofronie Eustratiades, *Timpul viețuirii lui Simeon Metafrast*, în rev. „Epetiris hetaireias byzantinon spoudon”, an. V (1933), pp. 26—38.

²¹⁾ N. Iorga, *Historie de la vie byzantine. Empire et civilisation*, t. II, Bucurest, 1934, p. 164—167; Idem, *Istoria vieții bizantine. Imperiul și civilizație, după izvoare* trad. Maria Helban, București, 1974, pp. 311—313.

²²⁾ Migne P.G. CXIV, 896—965.

²³⁾ I. P. Tsiknopoulou, *Sfinții Ciprului* (în grecește), în: „Kypriakai spoudai”, 30 (1966), pp. 129—161.

²⁴⁾ Hippolyt Delehaye, *Synaxarium Ecclesiae Constantinopolitanae*, Bruxelles, 1902, col. 215—218; *Minutul Bisericii Ortodoxe Române pe luna noiembrie, ziua 12*, București, 1892, p. 179. De altfel vechile menologii nici nu fac altceva decît să copieze în întregime ori parțial biografia lui Leontie (Albert Ehrhardt, *Überlieferung und Bestand der hagiographischen und homiletischen Literatur der griechischen Kirche von den Anfängen bis zum Ende des 16. Jahrhunderts*, I. Theil, 1. Bd., Leipzig, 1937, pp. 247, 250, 254, 374, 379, 413, 479, 486, 489, 493, 495, 503; I. Theil, 2. Bd., Leipzig, 1938, p. 469;

Toate la un loc vor constitui temeiul încercării noastre de a contura profilul de „mare milostiv” al Sfântului Ioan patriarhul Alexandriei²⁶⁾.

II. VIAȚA ȘI FAPTELE SFÎNTULUI IOAN MILOSTIVUL

1. *Nașterea, copilăria și tinerețea.* S-a născut în jumătatea a doua a veacului al VI-lea, probabil în 550 sau 555, la Amatunta (Limasolul de astăzi), oraș de origine feniciană pe coasta meridională a Ciprului, devenit din bună vreme centrul unei eparhii²⁷⁾. Tatăl său Epifanie, sau după alții Ștefan²⁸⁾, era mai marele insulei²⁹⁾, iar mama o femeie cinstită și înțeleaptă³⁰⁾. I s-a dat o educație aleasă și a fost crescut în frica de Dumnezeu.

Amănunte despre copilăria sa nu avem. Va fi trăit însă, ca mulți alții în acea vreme, sub influența învățturii evanghelice și a cultului creștin. Pe de-asupra însă, fu impresionat de mizeria în care se zbăteau majoritatea contemporanilor săi. Săracii pe care îi întâlnea la tot pasul, i-au trezit dorința de a-i ajuta cu ceea ce îi stătea la-ndemină, având convingerea că în felul acesta împlinește voia lui Dumnezeu³¹⁾.

După ce își termină studiile³²⁾ și ajunse la maturitate, părinții îl determină să se căsătorească. El nu se împotrivi dorinței lor și acceptă

1. Theil, 3. Bd., 2. Lieferung, Leipzig, 1940, pp. 162, 188), ori aceea scrisă de Metafrast (Idem, o. c., 1. Theil, 3. Bd., 1. Lieferung, Leipzig, 1939, pp. 12, 13, 28, 144; 1. Theil, 3. Bd., 2. Lieferung, Leipzig, 1940, pp. 190, 247, 257). Vezi Idem, o. c., 1. Theil, 1. Bd., pp. 417, 502 și 1. Theil, 2. Bd., p. 393.

²⁵⁾ Spre exemplu: Jacques de Voragine, *La légende dorée*, trad. par G. B., t. I, Paris, 1942, pp. 158—169; Alban Butler, *Vie des Pères, martyrs et autres principaux saints*, trad. de l'anglais par l'abbé Godescard, Nouvelle édition, t. I, Paris, 1836, pp. 427—432; Paul Guérin, *Les petits Bollandistes. Vies des saints*, 7e éd., t. I, Paris, 1880, pp. 552—561; Maxime Viallet, *Saint Jean l'Aumônier*, în: „La revue des saints”, Paris, an. IV, nr. 34, ianuarie 1930, pp. 37—44; Episcop Gherasim Timuș, *Dictionar aghiografic*, București, 1898, pp. 431—433; *Viețile sfinților*, tipărite de un Pios creștin, vol. III, luna noiembrie, București, 1903, pp. 479—522; *Viețile sfinților*, prelucrate de Al. Lascarov-Moldovanu, vol. VI, București, 1941, pp. 209—220. Cf. Vasile Ionescu, *Ioan cel Milostiv*, în col. „Mărgăritarele lumii”, nr. 46, București, f.a., 16 pp; M. Coșereanu și N. Cismaru, *Moște sfinte la Craiova*, în rev. „Lumina creștină”, Craiova, an. VII, nr. 1—6, ianuarie-martie 1946, p. 7.

²⁶⁾ Pentru cele ce urmează ne vom folosi de operele lui Leontie și Simeon Metafrast, de „viețile sfinților” indicate în nota anterioară, cu precizarea că pentru biografia scrisă de Leontie folosim textul din colecția Migne, mai puțin textul original reconstituit de H. Gelzer în lucrarea deja citată, pe care nu l-am avut la dispoziție în momentul redactării paginilor de față.

²⁷⁾ Despre Amatunta sau Amatus vezi: S. Vailhé, art. *Amathus*, în „Dictionnaire d'histoire et de géographie ecclésiastique”, t. II (Paris, 1914), col. 982—983 și Le Quien, *Oriens christianus*, t. II, Paris, 1740, col. 1063—1066.

²⁸⁾ Cf. inscripția metrică pe care Sofronie al Ierusalimului a gravat-o pe mormintul patriarhului Ioan (Migne, P.G. LXXXVII, 4009C). Se pare totuși că informația lui Sofronie este inexactă.

²⁹⁾ H. Delehaye, *Sinaxarium Const.*, col. 215.

³⁰⁾ Leontie: mater autem honesta; Simon: mitir de kosmia.

³¹⁾ Leontie cap. VII și Simeon Metafrast cap. II, 11—12.

³²⁾ Cercetînd „Viața sfîntului Tihon” pe care i-o atribuie, unii cercetători au ajuns la concluzia că Ioan Milostivul a studiat retorica la una din școlile Alexandriei: H. Usener, *Der Hl. Tychon*, Leipzig-Berlin, 1907, ap. A. Jülicher, art. *Johannes Eleemon*

această situație căutînd să-i corespundă. Avu și copii care însă îi muriră de mici. Nu peste mult timp își pierdu și soția. Amintindu-și de cuvintele dreptului Iov : „Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului bine-cuvîntat”, se resemnă cu credința că toate s-au întîmplat potrivit voinței lui Dumnezeu și de aceea, rămas singur, Lui își închină întreaga viață.

Deși biografia sint zgirciți în informații privitoare la tinerețea sa, nu uită să precizeze totuși că datorită pietății și milosteniei dobîndi faima de „om al lui Dumnezeu”³³⁾. Fără să fie monah sau cleric, precizează Leontie, într-atît era de pios și atașat Bisericii încît întrecea în rivnă pe mulți pustnici³⁴⁾. De pe acum se deprinse cu rugăciunea neîntreruptă de ale cărei roade minunate a avut prilejul să se convingă în nenumărate rînduri, nu numai în anii de început petrecuți în Cipru³⁵⁾, ci și mai tîrziu cînd ajungînd patriarh al Alexandriei aduse prin mijlocirea ei multă mîngiere și sprijin celor care îi cereau să implore pentru dinșii ajutorul cerului³⁶⁾.

Vestea despre tînărul Ioan ajunse pînă la împăratul Eraclie (610—641) care-l aprecia mult.

2. *Alegerea de patriarh*. Astfel se face că rămînînd vacant scaunul patriarhal din Alexandria în urma morții silnice a lui Teodor Scribon (607—609), nădejtile tuturor se îndreptară spre Ioan. O stăruință deosebită în favoarea sa depuse un înalt demnitar și om de încredere al împăratului, patricianul Niceta, care „a jucat un mare rol în cîrmuirea aproape autonomă a Egiptului la începutul secolului al VII-lea”³⁷⁾. Prin urmare pe cînd avea 43 de ani ajunse patriarh, nu fără a fi încercat, întocmai lui Grigorie de Nazianz ori Ioan Hrisostom, să se sustragă acestei sarcini plină de răspundere. Și de această dată se plecă însă în fața providenței devenind, probabil spre sfîrșitul anului 610, urmașul Sfîntului Evanghelist Marcu³⁸⁾, ca al treilea patriarh alexandrin cu numele de Ioan³⁹⁾. Din smerenie Ioan renunță la titlul de „papă” purtat de patriarhii cetății de la gurile Nilului începînd cu Iraclas (232—248)⁴⁰⁾.

oder *Eleemosynarios*, în : Pauly-Wissowa, *Réal-Encyclopädie der classischen Altertumswissenschaft*, XVII, Halbband (Stuttgart, 1914), col. 1809—1810 și A. Ehrhard, o.c., I. Theil, 1. Bd., pp. 647, 649.

³³⁾ Simeon Metafrast, cap. I, 3.

³⁴⁾ Leontie, cap. XLIII.

³⁵⁾ Leontie, cap. XXIV și Simeon Metafrast, cap. VIII, 49.

³⁶⁾ Leontie, cap. XXV.

³⁷⁾ N. Iorga, *Vieți de sfinți*, p. 21.

³⁸⁾ Leontie, cap. XXV și Simeon Metafrast, cap. I, 4.

³⁹⁾ Nu toți istoricii sînt de acord asupra cronologiei patriarhului Ioan Milostivul.

Astfel unii, întemeindu-se pe *Chronicon Orientale* de pe la anul 1250 compusă de Ibn-Rahib, cred că a păstorit între 610 și 619 (Adolf Jülicher, *Die Liste der alexandrinischen Patriarchen im 6. und 7. Jahrhundert*, Tübingen, 1922). Alții plecînd de la calculele lui Qualquachandi apreciază că a condus Patriarhia Alexandriei între 592—602 (E. Tisserant-G. Wiet, *La liste des patriarches d'Alexandrie dans Qualquachandi*, în : „Revue de l'Orient Chrétien” 3e série, t. III (XXIII), 1922—1923, nr. 1—2, pp. 123—143). Deși majoritatea cercetătorilor s-au oprit asupra perioadei de zece ani între 610 și 620 (R. Cîndea, *Lista de patriarhi alexandrinii*, în rev. „Candela”, an. XXXVIII, nr. 3—5, martie-mai 1927, pp. 139—147), există totuși suficiente temeiuri pentru a plasa moartea

Șovăielile sale dintru început erau justificate dacă ținem seama de starea generală a Bisericii în acea vreme. Tensiunile provocate de eretici se țineau lanț. Zadarnice fură încercările lui Justin II (565) ori Sfântului Eulogiu (580—607) de a potoli pe monofiziții în continuă agitație, zadarnic și sacrificiul lui Proteriu (457)⁴¹. Monofiziților li se adăugară curind adeptii lui Sever, fost episcop al Antiohiei (†548), nu mai puțin agresivi și ei⁴².

Pe de altă parte, cum arătam deja, poporul se zbătea în neagră mizerie măcinat de foamete, flageluri și boli. Nedreptățile sociale trezeau nemulțumiri abia stăpînite, aspirațiile naționale sugrumate își căutau forme de manifestare deseori violente. Peste toate se profila amenințător spectrul războiului ca urmare a deselor atacuri persane.

Aceasta era situația și n-am amintit decît unele din aspectele ei mai caracteristice. Ioan va fi pus toate în cumpănă atunci cînd s-a hotărît să primească sarcina de păstor al credincioșilor din patriarhia apostolică a Alexandriei.

3. *Consolidarea dreptei credințe.* Potrivit relatării biografilor, una din cele dintîi griji a noului îndrumător spiritual al Egiptului a fost să potolească disputele teologice⁴³, mai ales că tocmai în acea vreme un oarecare Petru Gnafevs veni cu o nouă inovație constînd în adăugarea la zicerea „Sfinte fără de moarte” din cîntarea întreit sfîntă, cuvintele „care Te-ai răstignit pentru noi”, ca și cum Dumnezeuirea ar fi aceea care a pătimit în persoana Domnului nostru Iisus Hristos.

Cu hotărîre dar și cu pîrintească bunătate se împotrivi Ioan tuturor ereticilor căutînd să-și ferească credincioșii de orice comuniune cu cei rătăciți⁴⁴. Aceștia deși nu-l recunoșteau episcop legitim, totuși îi purtau respect și admirație⁴⁵.

De mult sprijin se bucură în acțiunea de preîntîmpinare a tulburărilor ereticești din partea monahilor Ioan Moshu și Sofronie⁴⁶, buni cunoscători a Sfintei Scripturi, a operelor Sfinților Părinți și a tuturor problemelor dogmatice puse în discuție atunci⁴⁷.

În acest context vom aminti că spre sfîrșitul activității sale, milos-tivul patriarh avu partea sa de contribuție la încercările de readucere în sînul Bisericii a monofiziților. Astfel în timp ce împăratul Eraclie se pre-gătea pentru războiul cu perșii (619), patriarhul Sergiu al Constantinopo-

patriarhului Ioan în anul 617 (cf. Jean Maspero, *Histoire des patriarches d'Alexandrie*, Paris, 1923, p. 356).

⁴⁰) Hrisostom Papadopoulos, *Historia tis Ekklesias Alexandrias* (62 — 1934), Alexandria, 1935, pp. 477—478.

⁴¹) Cf. J. Pargoire, *L'Eglise byzantine*, p. 31 și Idem, art. *Alexandrie*, în: „Dictionnaire de Théologie catholique”, ed. 2, vol. I, fasc. III (Paris, 1909), col. 794.

⁴²) Evagrie, *Istoria bisericească*, III, 33—34 (Migne, P.G. LXXXVI, 2, 2668—2673). Vezi și L. Lebon, *Le Monophysisme*, Louvain, 1909.

⁴³) Simeon Metafrast, cap. I, 5.

⁴⁴) Leontie, cap. XLV: „Nullatenus aliquando haereticorum communionis...”.

⁴⁵) Hrisostom Papadopoulos, o.c., p. 458.

⁴⁶) Leontie, cap. XXXI.

⁴⁷) Simeon Metafrast, cap. VI, 31.

lului încercă să refacă unitatea religioasă a imperiului. În acest scop iniție o serie întreagă de tratative, unele avînd caracter evident dubios. După ce făcu anumite propuneri monofiziților egipteni, intră în relații cu Sergiu Macaronas, episcop de Antinoe, prin care trimise lui Teodor, episcop de Faran, o culegere de texte atribuite lui Mina al Constantinopolului, dar care erau probabil operă sa personală. Aici se afirma că Hristos n-avea decît o singură lucrare (mia enérghia). Teodor se declară convins și deveni adeptul acestui monofizitism deghizat cu tendințe spre monotelism. În anul 619 Sergiu scrisese și lui Gheorghe, denumit Arcas, un paulianist din Egipt, cerîndu-i să adune texte favorabile tezelor sale. Scrisoarea ajunsese însă în mîinile patriarhului Ioan care era decis să ia măsuri energice împotriva lui Gheorghe. Doar plecarea sa din Alexandria și apoi moartea îl împiedică să treacă la acțiune ⁴⁸).

4. *Reorganizarea eparhiei și disciplina clerului.* Tulburările provocate de eretici, care în Egipt fură deosebit de violente, cum și împrejurări de altă natură printre care mai ales sărăcia și dese războaie, aduseseră Ortodoxia din părțile Nilului la impas. În măsura în care se preocupă de apărarea dreptei credințe, patriarhul Ioan trebui deci să se îngrijească și de reorganizarea eparhiei. O atenție deosebită acordă în acest sens lăcașurilor de închinare. Astfel cînd ajunsese la Alexandria nu găsi decît șapte biserici. Curînd, datorită stăruințelor sale, numărul acestora se ridică la șaptezeci ⁴⁹). Una din bisericile de care se leagă mai multe întîmplări din viața Sfîntului Ioan Milostivul este cea închinată Sfîntilor Chir și Ioan, ale căror moaște se aflau la Menuta, aproape de metropolă ⁵⁰).

Problema cea mai gravă o constituia însă lipsa de cadre preoțești corespunzătoare. Administratorii bunurilor bisericești, spre pildă, erau — cu unele excepții ⁵¹) — necinstiți și corupți ⁵²). Clericii propriu ziși, la rîndul lor, încălcau cele mai elementare reguli de disciplină. Unii erau avari și dornici de ciștiguri nelimitate ⁵³), alții, chiar episcopi, erau din cale afară de zgîrciți ⁵⁴), alții se vrăjmășeau întreolaltă ⁵⁵) ajungînd pînă la bătaie ⁵⁶), alții în fine încercau să parvină recurgînd la mituire... Este cunoscut cazul unuia căsătorit a doua oară, care încercă să determine pe patriarh să-l hirotonească prin simonie ⁵⁷).

Noul ierarh va stăruie de aceea să îndrepte situația clerului, să-l disciplineze și să-i corecteze metehnele prin sfaturi binevoitoare, ori chiar recurgînd la asprime cînd nu reușea într-alt fel. Așa spre pildă diaconului

⁴⁸) Maxim Mărturisitorul, *Disputa cu Pirhos* (Migne, P.G. XCI, 333A).

⁴⁹) Hrisostom Papadopoulos, o. c., p. 458.

⁵⁰) J. Pargoire, *L'Eglise byz.*, p. 120.

⁵¹) Leontie, cap. I.

⁵²) Leontie, cap. VI.

⁵³) Leontie, cap. XXVI; Simeon Metafrast, cap. IC, 52—54.

⁵⁴) Idem, *ibidem*.

⁵⁵) Leontie, cap. XVI.

⁵⁶) Leontie, cap. XIII; Simeon Metafrast, cap. V, 25—26.

⁵⁷) Leontie, cap. XII; Simeon Metafrast, cap. IV, 22—24.

Damian, pentru că era în ceartă cu un credincios care, pretindea el, l-ar fi supărat, i-a interzis să se împărtășească pînă nu se va împăca ⁵⁸⁾.

Datorită eforturilor depuse, mulți clerici s-au îndreptat ajungînd apoi să urce treptele ierarhiei ecleziastice. Orice tendință spre îndreptare era răsplătită cu multă sollicitudine ⁵⁹⁾.

Nici monahii n-au rămas în afara purtării de grijă a patriarhului Ioan. Le-a creat mănăstiri, un „xenodohium” ⁶⁰⁾ și lăcașuri de închinare, cu singura îndatorire de a se ruga pentru binefăcătorul lor ⁶¹⁾. Se cunosc două mănăstiri pe care le-a ctitorit în Alexandria: una închinată Maicii Preacurate, alta Sfîntului Apostol și Evanghelist Ioan ⁶²⁾.

5. *Filantropia patriarhului Ioan.* Ceea ce explică mai ales faima neegalată a ierarhului alexandrin este filantropia, caritatea sa ⁶³⁾. Sărăcia, multele războaie, bolile și neajunsurile l-au impresionat pînă într-atîta încît se hotărî să contribuie în măsura posibilului la organizarea asistenței sociale. Acest aspect al activității pe care a desfășurat-o cu exemplară dăruire i-a și atras supranumele de „Milostivul”.

Încă în primele zile de patriarhat, Sfîntul Ioan chemă la sine pe „economii bisericilor” cărora le-a poruncit: „Umblați prin toată cetatea și notați pe stăpînii mei”. Dîndu-și seama că n-a fost înțeles continuă: „Numesc stăpînii mei pe aceia pe care voi îi numiți calici și cerșetori, pentru că ei îmi pot da împărăția cerurilor”. Și au fost găsiți, ne informează biografia, 7 500 și tuturor a rînduit să li se dea zilnic bani din averea Bisericii pentru hrană ⁶⁴⁾.

Milostivul ierarh împărțea ajutoare cu mină largă, chiar și celor care în mod necinstit căutau să profite de bunăvoința sa ⁶⁵⁾. Sînt citate destule cazuri în care salvă din ananghie pe diferiți oropsiți ai soartei ⁶⁶⁾.

Dar filantropia Sf. Ioan nu se reducea numai la ajutoare ocazionale acordate personal, din vistieria patriarhiei sau prin mijlocirea altora ⁶⁷⁾. El creă xenodohii, cămine pentru cei fără adăpost ⁶⁸⁾ și ptohotrofii, ospă-

⁵⁸⁾ Leontie, cap. XVI.

⁵⁹⁾ Leontie, cap. XIII; Simeon Metafrast, cap. V, 26.

⁶⁰⁾ Leontie, cap. XXIII: receptaculum omnium monachorum.

⁶¹⁾ Leontie, cap. XLIV.

⁶²⁾ Leontie, cap. XLIV: ...in civitate sua: et faciens eis cellulas in duobus oratoriis Dominae nostrae sanctae Dei genetricis et sancti Ioannis, quae ipse a fundamentis aedificaverat.

⁶³⁾ Sofronie al Ierusalimului, *Povestea minunilor Sfinților Chir și Ioan*, cap. VII (Migne, P.G. LXXXVII, 3437B).

⁶⁴⁾ Leontie, cap. II; Simeon Metafrast, cap. II, 7.

⁶⁵⁾ Leontie, cap. VII.

⁶⁶⁾ Leontie, cap. IX, X și XXIII; Simion Metafrast, cap. III, 14—18; IX, 58.

⁶⁷⁾ Leontie, cap. XXIX.

⁶⁸⁾ Cf. C. Baronius, *Annales ecclesiastici*, ann. 610, n. 7, 8, t. II, Lugduni, 1686, p. 116 sq. Unul din xenodohiile patriarhului Ioan Milostivul dăinuie pînă la cucerirea Constantinopolului de către latini. Vezi H. Leclercq, art. *Hôpitaux, hospices, hôtelleries*, în: *Dictionnaire d'archéologie chrétienne et de liturgie*, VI, 2 (Paris, 1925), col 2755.

tării pentru săraci. În diferite părți ale orașului, ca spre pildă la Chesa-
rion⁶⁹⁾, stabili centre unde să se dea îngrijire nevoiașilor⁷⁰⁾.

Pentru bolnavi înființă nosocomii⁷¹⁾ pe care le vizita de două sau
chiar de trei ori pe săptămână, după cum de asemenea puse bazele a șapte
maternități⁷²⁾. În timpul unei epidemii merse însuși la patul bolnavilor
îngrijindu-i și servindu-i cu tot ce aveau de trebuință⁷³⁾.

Sfântul Ioan întemeie asemenea așezăminte de asistență socială nu
numai la Alexandria ci și în alte părți, cum ar fi Cipru⁷⁴⁾, fapt pentru
care în multe regiuni ale Orientului Apropiat xenodohiilor li s-a dat
numele său⁷⁵⁾.

Folosind dărnicia credincioșilor⁷⁶⁾, antrenând comunități din alte pro-
vincii⁷⁷⁾, întrebunțind toate resursele Bisericii, transformă Alexandria
într-un adevărat centru al milosteniei. Merse pînă acolo încît spre a-și
spori resursele bănești achiziționă mai multe corăbii cu care făcea co-
merț⁷⁸⁾. Aceste corăbii — destule la număr de vreme ce patriarhul n-a
văzut o nenorocire în pierderea a 13 dintre ele — încărcate cu aur și
stofe⁷⁹⁾, navigau pretutindeni ajungînd în Sicilia⁸⁰⁾ și chiar în Britania⁸¹⁾.

Cu asemenea mijloace patriarhia Alexandriei, beneficiind de rezer-
vele ce le oferea marea grătar care era valea Nilului, putea influența
într-o anumită măsură chiar economia imperiului⁸²⁾. Sub acest aspect

⁶⁹⁾ Leontie, cap. XXVI.

⁷⁰⁾ Simeon Metafrast, cap. I, 6.

⁷¹⁾ Simeon Metafrast, cap. III, 13.

⁷²⁾ Cf. Spyros Bartsocas, *La protection de la maternité en Grèce à travers les siècles*, în rev. „Archives françaises de pédiatrie”, Paris, t. XIII, nr. 6, 1956, p. 623 :
„... la Alexandria, în timpul stăpînirii bizantine, marea patriarh care a fost numit apoi
Sfîntul Ioan Milostivul, pentru imensa activitate de binefacere și organizare de care
a dat dovadă, puse bazele a șapte maternități cu patruzeci de paturi fiecare. Fiecare
lehuță rămînea aici șapte zile, după care ieșea primind un ajutor bănesc...”. Vezi
de asemenea: L. T. Thomasin, *Vechea și noua rîndulală a Bisericii*, ed. franceză,
vol. II, Paris, 1864, p. 307.

⁷³⁾ Simeon Metafrast, cap. VIII, 48. Literaturizînd grija pe care patriarhul Ioan
o arăta bolnavilor, scriitorul F. Dostoievski pune în gura unuia din eroii romanelor
sale următoarea afirmație: „... Am citit undeva despre Ioan cel Milostiv (un sfînt)
că, venind la el într-o zi un ins flămînd și rebegit de frig și rugîndu-l să-l încălzească,
sfîntul l-a culcat cu el în pat, și îmbrățișîndu-l, i-a suflat în gura puturoasă, fiindcă
bietul om pătimea de nu știu ce boală cumplită” (*Frații Karamazov*, trad. Ovidiu Con-
stantinescu și Isabella Dumbravă, vol. I, Editura pentru literatura universală, București,
1965, p. 325).

⁷⁴⁾ L. Chastel, *Studii istorice asupra influenței carității creștine în primele șase
veacuri ale Bisericii*, traducere din franceză, Hamburg, 1854, pp. 140, 249.

⁷⁵⁾ L. T. Thomasin, o. c., II, p. 292.

⁷⁶⁾ Se pare că fiecare credincios era îndatorat să plătească anual o contribuție.
Vezi Simeon Metafrast, cap. V, 29 : „... sau altceva din cele ce se dau Bisericii potrivit
obiceiului”.

⁷⁷⁾ Leontie, cap. XI.

⁷⁸⁾ Leontie, cap. XXVII; Simeon Metafrast, cap. III, 15.

⁷⁹⁾ Leontie, cap. XXVII; Simeon Metafrast, cap. IX, 55.

⁸⁰⁾ Leontie, cap. XII; Simeon Metafrast, cap. IV, 24.

⁸¹⁾ Leontie, cap. IX; Simeon Metafrast, cap. III, 15—16.

⁸²⁾ G. Rouillart, *L'administration civile de l'Egypte byzantin*, Paris, 1928, pp. 123 sq.

privind lucrurile înțelegem de ce în disputele teologice din secolul al IV-lea, Sfântul Atanasie a putut fi învinuit că a întârziat plecarea unui transport de cereale din portul Alexandriei pentru a înfometa Constantinopolul ⁸³).

Ca organizator al asistenței sociale patriarhul deveni atunci una din persoanele cu cea mai mare trecere. În aceste condiții nu e de mirare că la o zi după înscăunarea sa, dădu dispoziții pentru stabilirea unităților de măsură și greutate ce urmau să fie respectate în cuprinsul cetății, puse să i se scrie numele pe cele de care se serveau vinzătorii și cumpărătorii și interzise să se întrebuițeze altele sub pedeapsa confiscării tuturor bunurilor și distribuirii lor la săraci ⁸⁴).

Altă dată, când împrejurările i-au cerut, el a folosit același ascendent spre a se împotrivi abuzurilor patriciului Niceta care, de altfel, îi era devotat ⁸⁵).

Gradul înalt de organizare la care ajunse asistența socială în metropola egipteană i-a îngăduit patriarhului Ioan să afirme că, „de ar veni în Alexandria săracii din toată lumea să ia milostenie, averea noastră nu se va împuțina” ⁸⁶). De fapt săracii de pretutindeni n-au putut veni aici ⁸⁷), dar milostenia Alexandriei s-a făcut resimțită pretutindeni unde era necesar. Aceasta mai ales cu prilejul războaielor ce lovira crunt Țara Sfântă și în aceeași măsură Egiptul, Libia și Cartagina ⁸⁸). Patriarhul Ioan purta de grijă nu numai celor ce și-au părăsit căminul, dar și celor ce au rămas să înfrunte lîngă altarele și vetrele străbune toate primejdiile ⁸⁹). Simeon Metafrast ⁹⁰) vorbește despre misiunea pe care a primit-o, după atacul din 614 asupra Ierusalimului, un oarecare Ctesipon sau poate Crisip, de a pleca aici cu aur și corăbii pentru a răscumpăra prizonierii sau a ajuta pe cei în nevoi. La rîndul său Leontie ⁹¹) informează că Ioan trimise prin Teodor, viitor episcop de Amatus ⁹²), patriarhului Modest o mie saci de griu, o mie saci cu alte cereale, o mie măsuri de fier, o mie grămezi de pește uscat, o mie butoaie de vin și o mie meșteri care să reclădească sfintele lăcașuri distruse. În scrisoarea însoțitoare se scuza pentru „puținătatea” darurilor și promitea că de va fi nevoie va merge el însuși să lucreze la refacerea bisericii „Învierii”.

⁸³) Cf. M. P. Charlesworth, *Trade-routes and commerce of the Roman Empire*, Cambridge, 1926, p. 249, ap. Gheorghe I. Brătianu, *Etudes byzantines d'histoire économique et sociale*, Paris, 1938, p. 134.

⁸⁴) Leontie, cap. III.

⁸⁵) Leontie, cap. XI și XIV.

⁸⁶) Leontie, cap. VI; Simeon Metafrast, cap. II, 10.

⁸⁷) Cezar Baronius spune în Istoria sa (*Anal. eccl. ann.* 614, n. 8, ediția citată, p. 119, col. 2) că numeroși salariați, cetățeni simpli, episcopi și clerici au primit găzduire și ajutor în Alexandria milostivului patriarh cu prilejul nenorocirilor aduse de atacul perșilor. Cf. Leontie, cap. VI și Simeon Metafrast, cap. IV, 22.

⁸⁸) C. Baronius, *o. c.*, ann. 615, n. 1, p. 120, col. 1.

⁸⁹) H. Delehay, *Synax. Const.*, la 11 martie, col. 527—528.

⁹⁰) Simeon Metafrast, cap. II, 6.

⁹¹) Leontie, cap. XIX.

⁹²) S. Vailhé, art. *Amatus*, col. 983.

6. *Milostenia, însușirea de căpetenie a Sfintului Ioan.* Nemărginita iubire de oameni a patriarhului Ioan și-a pus amprenta asupra întregii sale activități. Ea s-a concretizat nu numai în fapte de asistență socială, ci și în lungul șir al milosteniilor zilnice, săvârșite fără deosebire cu multă discreție așa încît să nu jignească, să nu atingă cu nimic sensibilitatea celor pe care li ajută. Este ilustrativă în acest sens următoarea întâmplare :

Un tinăr rămas orfan de ambii părinți se găsea la mare strîmtoare. Impresionat de situația în care se găsea, patriarhul Ioan se interesează cine este și astfel află că era fiul unor oameni oarecînd înstăriți care și-au împărțit întreaga avere săracilor cu excepția a zece litre de aur⁹³). Apoi muri mama tinărului și după ea căzu greu bolnav și tatăl. Simțindu-și aproape sfîrșitul, acesta își chemă fiul punindu-i în față aurul rămas și icoana Maicii Domnului. „Iubite fiule, îi spuse, iată din toată averea noastră au rămas numai zece litre de aur, iar cealaltă am pus-o în mîinile lui Hristos. Declară-mi acum ce voiești să-ți las, aurul acesta sau pe Stăpîna noastră Născătoarea de Dumnezeu ?” Tinărul alege icoana Sfintei Fecioare iar aurul decise să-l împartă nevoiașilor. Îngrijorat de viitorul fiului dar și mulțumind cerului că i-a ajutat să-l crească atît de bun și milostiv, tatăl își dădu obștescul sfîrșit. Tinărul rămase fără nimic altceva decît credința sa în Dumnezeu.

Avizat cu privire la cele întîmplate, fericitul patriarh hotărî să vină în ajutorul orfanului fără însă a-l umili. De aceea puse la cale întocmirea unui testament ca din partea unui oarecare Teopemt din care să rezulte că el, Ioan, ar fi rudenie apropiată a tinărului în cauză. Pînă la urmă convinge pe tinăr să accepte sprijinul pretinsului unchi care nu numai că-l ajută să iasă din mizerie, dar îi cumpără și o casă în care locui ani îndelungați cu viitoarea soție⁹⁴).

7. *Predicatorul milosteniei*⁹⁵). Patriarhul Ioan era conștient de întinderea sărăciei care bîntuia în vremea sa cum și de faptul că singur nu-i putea face față. De aceea a urmărit mereu să transforme pe fiecare creștin într-un sprijinitor activ al celor lipsiți, atît prin exemplul personal cit și printr-o neobosită propovăduire a milosteniei. Efectul unor asemenea cuvîntări n-a întîrziat, mulți venind, ca și pe vremea Sfinților Apostoli⁹⁶),

⁹³) O litră reprezenta în vechime 72 nomismata, nomisma fiind aurul etalon. Nomisma deveni mai tîrziu hiperperul. În momentul cuceririi Constantinopolului de către latini, un hiperper corespundea la 12—13 franci francezi cu valoarea lor de dinaintea primului război mondial (G. Ostrogorsky, *Die Ländliche Steuergemeinde des byzantinischen Reiches im X. Jahrhundert*, Viertel Jahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte, XX (1927), p. 63).

⁹⁴) Leontie, cap. XXXIII; Simeon Metafrast, cap. IX. 58.

⁹⁵) Ne permitem să cităm aici articolul nostru publicat la rubrica „Galeria predicatorilor celebri”, a revistei omiletice „Duh și adevăr” (Timișoara, an. VII, nr. 7—9, iulie-septembrie 1947, pp. 11—15 și an. VIII, nr. 1—3, ianuarie-martie 1948, pp. 6—10) sub titlul: „Sfîntul Ioan cel Milostiv, patriarhul Alexandriei”.

⁹⁶) *Faptele Apostolilor* 4, 34—35.

⁹⁷) Leontie, cap. XXV.

să-și depună avutul la picioarele patriarhului care apoi îl folosea în opere de binefacere ⁹⁷⁾.

Deși predici scrise n-a lăsat ^{97a)}, deducem totuși maniera sa de a cuvînta din puținele informații transmise de biografii. E de presupus că pornea de la textul Sfintei Scripturi ⁹⁸⁾ tălmăcit în lumina învățăturii Părinților Bisericii pe care îi cunoștea bine ⁹⁹⁾. Va fi apelat apoi la exemple din viețile sfinților ¹⁰⁰⁾ și chiar din experiența sa cotidiană, înveșmîntîndu-și propovăduirea în graiul obișnuit al ascultătorilor. Cînd împrejurările i-au cerut n-a ocolit nici temele dogmatice, mai ales pentru a da în vileag rătăcirile ereticilor ¹⁰¹⁾.

În ciuda efortului de a se face cit mai accesibil, s-a întîmplat totuși ca unii credincioși să nu-l urmărească cu atenție, ba chiar să iasă din biserică și să se dedea vorbăriei. Cu un atare prilej, patriarhul se opri, merse la cei ce discutau înaintea bisericii și le spuse: „Fiilor, acolo unde sînt oile trebuie să fie pururea și păstorul. Ori intrați în biserică și atunci intru și eu, ori stați aici dar atunci stau și eu” ¹⁰²⁾.

8. *Alte însușiri ale patriarhului Ioan.* Pe lîngă milostenie, ierarhul alexandrin a excelat în bunătate, blîndețe, modestie, simplitate și smerenie. Cîteva întîmplări desprinse din viața sa ne vor convinge pe deplin.

a) *Bunătatea și blîndețea.* Oricînd și oricine i-ar fi cerut sprijin, i-l acorda cu o dărnicie într-adevăr angelică. Mergînd odată la biserică Sfinților Martiri Chir și Ioan, i se aruncă la picioare o văduvă săracă nedreptățită de ginerele ei. În loc să urmeze îndemnul însoțitorilor de a asculta jalba după ce se va reîntoarce de la slujbă, se opri zicînd: „Cum îmi va asculta Dumnezeu rugăciunea, dacă eu voi respinge pe a acesteia...” ¹⁰³⁾.

Altă dată un pretins prizonier scăpat din captivitate încercă de trei ori consecutiv să profite de dărnicia ierarhului. Deși prevenit, patriarhul Ioan interzise însoțitorilor să intervină pentru a curma înșelăciunea motivînd: „...nu cumva să fie Hristosul meu care mă ispitește” ¹⁰⁴⁾.

^{97a)} Se păstrează într-un manuscris arab o scriere atribuită Sf. Ioan cuprinzînd îndrumări date preoților (Louis Cheicho, *Katálogos arabikón hristianikón heirográfon*, Beirut, 1924, p. 213).

⁹⁸⁾ Leontie, cap. XVII.

⁹⁹⁾ Simeon Metafrast, cap. VIII, 43; Leontie, cap. XXII.

¹⁰⁰⁾ Un cercetător pretinde că Ioan Milostivul a avut la-ndemină o colecție de vieți ale sfinților (Albert Ehrhard, o.c., I. Theil, 1. Bd., pp. 19—20).

¹⁰¹⁾ Leontie, cap. XVIII.

¹⁰²⁾ Leontie, cap. XLI; Simeon Metafrast, cap. XII, 70.

¹⁰³⁾ Leontie, cap. XXX; Simeon Metafrast, cap. IV, 57.

¹⁰⁴⁾ Leontie, cap. VIII; Simeon Metafrast, cap. II, 13. S-a întîmplat uneori ca cei ce împărțeau milostenie să comită brutalități. Un astfel de caz ni-l relatează Fericitul Ieronim: „... Am văzut oarecînd una din matroanele romane cele mai distinse... făcîndu-se urmată în bazilica Sfîntului Petru de un grup de eunuci, dînd cu propria ei mîină — pentru a părea mai milostivă — cîte o monedă fiecărui sărac. În acest timp o femeie bătrînă încărcată de ani și acoperită de zdrențe după ce primarul alergă în alt loc și se așează spre a primi încă o dată darul, lucru care de altfel se întîmplă adesea. Dar matroana ajungînd lîngă ea, în loc de bani o lovi umplînd-o de sînge ca să pedepsească o așa mare crimă” (Epistola XXII către Eustohia, 32 Migne, P.L. XXII, 418).

În scopul de a putea veni în ajutorul tuturor care s-ar fi gădit să i-l ceară și pentru ca cei din anturajul său să nu le interzică accesul, fixă zile anume din săptămână, miercurea și vinerea, când se așeza pe un scaun înaintea bisericii și rămânea ceasuri de-a rindul la discuție cu numeroșii solicitanți. Când nu veni nimeni plecă îndurerat: „Astăzi smeritul Ioan n-a câștigat nimic și nici n-a adus ceva lui Dumnezeu pentru multele și marile sale păcate”¹⁰⁵).

Convins că răul se înlătură cu binele nu tot cu răul, respingea denigrarea aproapelui¹⁰⁶), nu recurgea la asprime decât atunci când epuiza toate mijloacele de persuasiune¹⁰⁷) și prefera iertarea ca una ce se dovedea mai eficace decât mustrarea. I s-a întâmplat bunăoară să ajungă la neînțelegere cu patriciul Niceta care îl învinovăța că irosește prea mulți bani în favoarea săracilor. După trecerea câtorva ceasuri de la discuția aprinsă ce-o avură, însărcină doi colaboratori să-i aducă aminte înaltului demnitar cuvintele Scripturii: „Doamne, soarele este spre asfințit...”. Mișcat de acest mesaj cum și de blindețea patriarhului, Niceta merse îndată la el și se împăcăra¹⁰⁸).

b) *Modestia și simplitatea*. Bunătatea și blindețea autentice nu se îngimfă niciodată ci se însoțesc pururea cu modestia și simplitatea. Patriarhul Ioan a dovedit acest adevăr cu prisosință. În ciuda funcției ce deținea și prestigiului de care se bucura, el s-a dovedit totdeauna apropiat semenilor săi fugind de mărirea deșartă. Când primi din partea unui binevoitor o plapumă lucrată dintr-un material fin și scump, se văzu pus într-o mare încercătură: cum să accepte un asemenea dar de vreme ce atîția alții n-aveau măcar un adăpost unde să-și plece capul. Se folosi deci de ea o singură noapte, după care puse să se vîndă. De trei ori se repetă întâmplarea, de fiecare dată contravaloarea plapumei ajungînd în mina săracilor. În cele din urmă fiindu-i iarăși trimisă, Sfîntul Ioan o împachetă și o restituie cu următorul mesaj: „Vom vedea care se va da bătut cel dinții, eu sau tu”¹⁰⁹).

Modestia și simplitatea acestea izvorau nu atît dintr-o sensibilitate excesivă, cum s-ar părea la prima vedere, ci ele se întemeiau pe convingeri puternice și mai ales pe o profundă smerenie.

c) *Smerenia* a fost altă virtute care a împodobit ființa patriarhului Ioan. Se istorisește că odată fu silit să pedepsească doi preoți care certîndu-se au ajuns la bătaie. Unul din ei își recunoscuse vina, pe cînd celălalt își îndreptă toată vrăjmășia împotriva arhiereului său pe care nu mai conținea să-l defaime. Între timp sosi ziua duminicii cînd milostivul patriarh merse la biserică. „Rugăciunea generală”¹¹⁰) era pe sfîrșite și

¹⁰⁵) Leontie, cap. V; Simeon Metafrast, cap. II, 8—9.

¹⁰⁶) Simeon Metafrast, cap. X, 59—67; XI, 69).

¹⁰⁷) Leontie, cap. XXIII; Simeon Metafrast, cap. VIII, 45—47.

¹⁰⁸) Leontie, cap. XIV.

¹⁰⁹) Leontie, cap. XX; Simeon Metafrast, cap. VI, 34—35.

¹¹⁰) Avem aici, probabil, o reminiscență a ceea ce Sf. Justin Martirul numea „rugăciunea generală împreună cu toți frații” care se rostea înainte de sărutarea frățească (I *Apologia*, cap. 65, 1).

urma „să se ridice sfinta perdea” cind, amintindu-și de clericul ce-i purta dușmănie, Sf. Ioan simți imboldul să pună în practică preceptul biblic : „... de-ți aduci darul tău la altar și acolo îți amintești că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă-ți darul tău acolo...”. Făcu deci semn diaconului să reia rugăciunea de la capăt și s-o repete mereu pînă i se va da altă indicație. În acest timp se retrase și porunci să fie chemat urgent clericul supărat. Cînd acesta sosi, i se aruncă la picioare spunîndu-i : „Frate iartă-mă !” Înărmurînd căzu și acesta la pămînt cerînd îndurare. „Domnul să ne ierte tuturor”, răspunse ierarhul și se întoarse la sfînta slujbă putînd acum rosti cu conștiința împăcată rugăciunea : „Și ne iartă păcatele noastre, precum iertăm și noi celor ce ne greșesc” ¹¹¹).

Altcînd miluind pe un solicitant cu mai puțin decît se aștepta acesta, patriarhul Ioan avu de auzit din partea lui cuvinte injurioase. Cei de față voiră să pedepsească imediat pe nerecunoscător. Dar ierarhul îi opri zicîndu-le : „Timp de șasezeci de ani, de nenumărate ori am jignit pe Dumnezeu prin păcatele mele. Dece să nu suport și eu această umilire ?” Și dădu toți banii cîți îi mai avea spre a înlătura orice nemulțumire ¹¹²).

Patriarhul alexandrin n-a lăsat să-i scape nici un prilej spre a se umili și a-și mărturisi păcătoșenia ¹¹³). De aceea spre a întrerupe efuziunea de recunoștință a unuia care nu contenea să-i mulțumească pentru binefacerile primite, îi replică : „... Încă nu mi-am vărsat sîngele pentru tine, așa după cum mi-a poruncit Domnul meu și al tuturor, Iisus Hristos” ¹¹⁴).

Nu mai puțin semnificativă este împrejurarea că fiind încă în viață, puse să i se pregătească mormîntul. Dar ceru să nu fie terminat, ci zilnic să se prezînte meșterii pentru a-l anunța : „Mormîntul este neterminat ; poruncește să fie isprăvit pentru că nu îți este cunoscut ceasul în care vine furul” ¹¹⁵).

d) *Moartea*. Împăratul Eraclie se pregătea pentru războiul cu perșii. Spre a face față multelor cheltuieli impuse de necesități, trimise pretutindeni slujbași cu ordinul de a aduna bani. La Alexandria merse patriciul Niceta. Întorcîndu-se la Constantinopol, îl sfătui pe milostivul patriarh să-l însoțească cu scopul de a binecuvînta pe împărat înaintea pornirii în campanie. El se supuse dar n-a mai ajuns la destinație deoarece, bătrîn și bolnav, se opri în orașul natal Amatunta unde muri după ce mai înainte își făcu testamentul ¹¹⁶). Aceasta s-a întîmplat scurt timp după 12 noiembrie cînd era prăznuit Sfîntul Martir Mina ¹¹⁷). Anul pare a fi după unii 617, după alții 619 sau chiar 620. Trupul i-a fost așezat într-o biserică închinată lui Tihon, făcătorul de minuni, alături de osemintele lui și ale

¹¹¹) Leontie, cap. XIII ; Simeon Metafrast, cap. V, 25—26.

¹¹²) Leontie, cap. XXXVI.

¹¹³) Leontie, cap. XXVI ; Simeon Metafrast, cap. IX, 56.

¹¹⁴) Leontie, cap. XXVIII.

¹¹⁵) Leontie, cap. XVIII ; Simeon Metafrast, cap. VI, 33.

¹¹⁶) Leontie, cap. XLIX ; Simeon Metafrast, cap. XIII, 74.

¹¹⁷) Leontie, cap. LII.

unui alt episcop, Mnemonius, amândoi venerați ca sfinți ¹¹⁸). La mormint, admiratorul și biograful său Sofronie așează două inscripții metrice al căror text ni s-a păstrat ¹¹⁹).

Rămășițele pămîntești ale fostului patriarh alexandrin n-au rămas pentru totdeauna în Cipru. Transportate la Constantinopol, fură dăruite mai târziu de sultanul Mahomed al II-lea regelui Matei Huniade al Ungariei care le așează într-o biserică din Buda. De aici au fost din nou mutate în 1530 la Tall, aproape de Presburg, și apoi în 1632 în catedrala Sfintului Martin din Presburg ¹²⁰).

Pentru viața sa îmbunătățită și pentru nesfîrșita milostenie de care a dat dovadă, Biserica l-a trecut în rîndul sfinților prăznuindu-l la 12 noiembrie ¹²¹).

III. LOCUL SF. IOAN MILOSTIVUL ÎN ISTORIA CARITĂȚII CREȘTINE

Dezmembrarea imperiului roman, desele războaie, nedreapta întocmire socială, sclavia, exploatarea, foametea și molimile au dus milioane de oameni în primele veacuri de eră nouă la margine de prăpastie. Încercînd să contribuie la îndreptarea stării de lucruri existente, Biserica a inițiat atunci, printre altele, o remarcabilă operă de asistență socială.

Eforturile depuse în scopul ușurării condițiilor de viață ale mulțimilor au fost mereu sprijinite de cei care se aflau în fruntea comunităților vechi creștine, episcopii. Ierarhi ca Ciprian, Ioan Hrisostom, Vasile cel Mare, Efrem Sirul, Niceta de Remesiana, Augustin, Ambrozio etc. au lăsat nepieritoare exemple de slujire a semenului. Lungului lor șir se cuvine a fi alăturat Ioan Milostivul care, „în marea cetate a Alexandriei, unde mizeria cea mai neagră făcea umbră strălucitoarei bunăstări a claselor avute, ... a desfășurat o intensă acțiune de asistență socială ... El reprezintă pentru opera de asistență socială din Alexandria, ceea ce este Sfîntul Vasile cel Mare pentru Cezareea Capadociei și Sfinții Zotic și Samson pentru Constantinopol” ¹²²), ori — cum observa cineva — „a fost la începutul veacului al VI-lea un Vincențiu de Paul al Răsăritului” ¹²³).

Vreme îndelungată dragostea de om a Sfîntului Ioan Milostivul, caritatea sa, au constituit un îndemn și pentru alți creștini a-i urma pilda. De numele lui, bunăoară, se leagă ordinul ospitalierilor înființat în evul mediu ¹²⁴). Mai mult decît atîta însă, datorită Sfîntului Ioan Milostivul

¹¹⁸) Leontie, cap. XLIX, L și LIV; Simeon Metafrast, cap. XIII, 75.

¹¹⁹) Migne, P.G. LXXXVII, 4009 CD.

¹²⁰) Alban Butler, o. c., p. 432 și M. Viallet, o. c., p. 44.

¹²¹) S. Debolski, *Zilele de slujbă divină ale Bisericii răsăritene sobornicești* (în rusește), vol. I, St. Petersburg, 1901, pp. 581—583. Biserica coptă îl prăznuiește la 15 noiembrie, iar romano-apusenii la 23 ianuarie, data mutării moaștelor sale.

¹²²) Pr. prof. Liviu Stan, *Instituțiile de asistență socială în Biserica veche* (II), în rev. „Ortodoxia”, an. IX, nr. 2, aprilie-iunie 1957, p. 261.

¹²³) P. Pourrat, *La spiritualité chrétienne*, vol. I, Paris, 1931, p. 449.

¹²⁴) N. Iorga, *Hist. de la vie byz.*, t. II, p. 57 și trad. M. Holban, o. c., p. 244.

și altora asemenea lui, Răsăritul creștin va progresa în domeniul asistenței sociale luînd-o înaintea Apusului. Această înțietate se mai observa încă în veacul al XII-lea cînd, așezămintele lipsite de organizare și igienă ale Apusului, nu se puteau compara cu spitalele Bizanțului¹²⁵).

Adevărat părinte sufletesc al tuturor celor încredințați lui spre purtare de grijă, cu o rară delicatețe și mărinimie, el a știut să se apropie de orice om, să sufere împreună cu orice sărac, să plîngă alături de orice năpăstuit și, mai ales, să ajute pe orice lipsit.

ADAOS BIBLIOGRAFIC

- H. G. Beck, *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich*, München, 1959, pp. 455—456, 459—461.
- P. Bedjan, *Acta martyrum et sanctorum*, t. IV, Paris, 1893.
- E. Dawes-N. Baynes, *Three byzantine Saints*, Oxford, 1948, pp. 199—262.
- H. Delehay, *Une vie inédite de saint Jean l'aumônier*, în: „*Analecta bollandiana*”, t. 45, 1927, pp. 5—74.
- H. T. F. Duckworth, *St. John the Almsgiver*, Oxford, 1901.
- Arhim. Ilias Mastroghianopoulos Bizanț, *o lume a spiritului și a dragostei*, trad. Pr. Olimp N. Căciulă, în rev.: „*Mitropolia Olteniei*”, an. XXVI. nr. 3—4, martie-aprilie 1974, pp. 266—270.
- G. Meletes, *O aghios tis agapis Ioannis o Eleimon*, Atena, 1964.
- P. Meyer, *Notice d'un manuscrit de Trinity College (Cambridge) contenant les vies en vers. francias de la Bibliothèque nationale*, t. 38, partea 1-a, Paris, 1963, pp. 293—308.
- R. Paret, *Un parallèle byzantin à Coran XVIII, 51—81*, în: „*Revue des études byzantines*”, t. 26, 1968, pp. 137—159.
- I. M. Sauget, *Giovanni l'Elemosiniere*, în: „*Biblioteca sanctorum*”, t. 6, 1965, col. 750—756.
- A. N. Stratos, *To byzantion ston 7 aiona*, t. 1, Atena, 1965.

¹²⁵ N. Iorga, *La continuation des hôpitaux byzantins par les hôpitaux roumains*, Bucarest, 1932, p. III.

PĂRINȚII BISERICII, CU OSEBIRE PĂRINȚII RĂSĂRITENI, ȘI „INSTITUȚIA RELIGIEI CREȘTINE” A LUI CALVIN

CONTRIBUȚIE LA DIALOGUL ÎNTRE ORTODOCȘI ȘI PROTESTANȚI *)

de : EDMOND PERRET, Secretar general
al Alianței Reformate Mondiale

CALVIN ȘI PĂRINȚII BISERICII

Apariția operei *Institution de la religion chrétienne* în secolul al XVI-lea a înfruntat atât de profund nu numai limba franceză însăși, ci încă mai mult gândirea teologică a secolului al XVI-lea și a secolelor următoare, ca și viața Bisericilor reformate, încât nu este fără interes a analiza influențele patristice care se resimt în ea.

Acest studiu este la prima vedere oarecum respingător. Puține sînt de fapt capitolele din cele 80 care constituie cele 4 cărți ale acestei opere monumentale care nu se referă sau nu citează un autor creștin. Aluziile sînt și ele atât de numeroase încît cercetătorul este obligat să le aleagă. În ce mă privește m-am restrîns la citările sau mențiunile explicite ale autorilor creștini, Părinți ai Bisericii saueretici, din secolul I pînă la sfîrșitul secolului XV, lăsînd de-o parte cele cîteva zeci de citări sau mențiuni de autori necreștini și în întregime autorii secolului al XVI-lea, contemporani lui Calvin ¹⁾.

Dar odată depășit stadiul recenzării pure, cercetătorului îi apare extraordinara bogăție a izvoarelor patristice folosite de Calvin. De la Părinții apostolici ca spre pildă Clement Romanul sau Ignatie al Antiohiei la scolasticii secolului XVI-lea ca Jean Gerson sau la umaniști ca Laurențiu Valla, o listă lungă de 66 autori explicit utilizați se profilează puțin cîte puțin ajungîndu-se la un total ce atinge 781 mențiuni sau citări.

*) Expunere ținută în ziua de 15 mai 1974 la Institutul teologic protestant unic de grad universitar din Cluj-Napoca cu prilejul conferirii titlului de „doctor honoris causa”.

¹⁾ M-am întemeiat pe repertoarele întocmite atât de Michel Réveillard citînd și de prof. R. Peter, verificînd de fiecare dată listele lor și stabilind astfel pe a mea. Aceste tabele au apărut în două ediții recente ale *Instituției*, redînd amîndouă textul din 1560. Profesorii Jean Cadier și Pierre Marcel au publicat cea dintîi ediție, într-o formă modernizată, sub auspiciile Societății calviniste din Franța. Cea de a doua ediție, care are un caracter mai științific, a fost pregătită de prof. Jean-Daniel Benoit și a apărut paralel cu prima, în Biblioteca textelor filozofice.

Este reprezentată fiecare perioadă importantă a patristicii. Fără a intra aici în amănunte cifrice prea întinse, aş vrea să semnalez că Părinţii apostolici şi apologetii greci din primul şi al doilea secol fac obiectul a 5 citări, teologii dinaintea sinodului de la Niceia, 52 citări, aceia dintre sinoadele de la Niceia şi Chalcedon, 85 pentru răsăriteni (alexandrini, capadocieni, antiohieni mai ales) şi 490 pentru apuseni, arătând că Augustin singur este reprezentat cu 389 menţiuni sau citări, ceea ce constituie jumătatea tuturor citărilor. De la sinodul calcedonian până la sfârşitul secolului al VII-lea scriitorii creştini oferă 69 citări iar scriitorii greci 7. Din secolul VIII până la sfârşitul secolului XV, autorii sînt mai ales occidentali, numiţi de Calvin simplu scolastici, „sorbonici” ori „sofişti”, iar citarea lor se face de 62 ori ²⁾.

În spatele acestei seci enumerări trebuie să vedem mai mult decît simpla obişnuinţă a teologiei vremii de a alinia „dovezi prin Părinţi”. De fapt Calvin nu făcea decît să utilizeze colecţiile patristice existente, impunîndu-şi în realitate consultarea directă a operelor patristice ³⁾. În *Scrisoarea către Rege* (Francisc I-ul) care întovărăşea *Instituţia*, Calvin explică valoarea ce-o acorda mărturiei Părinţilor : „Este nedrept să ne fie opuşi vechii Părinţi... Multe lucruri au fost scrise cu înţelepciune şi excelent de către aceşti vechi Părinţi... încît nu-i putem nesocoti. Noi citim scrierile lor cu o atare judecată încît avem mereu înaintea ochilor ceea ce spune Sfîntul Pavel : toate sînt ale noastre pentru a ne sluji, nu

²⁾ Repartizarea pe perioade patristice a citărilor sau menţiunilor de autori este următoarea :

a) Părinţi apostolici şi apologeti din sec. I şi II	— — — — —	5
b) Literatura pînă la sinodul din Niceia 325 :		
— teologi	— — — — —	52
— colecţii istorice	— — — — —	11
c) Literatura de la Niceia 325 la Chalcedon 451 :		
— alexandrini	— — — — —	18
— capadocieni	— — — — —	7
— antiohieni	— — — — —	60
— apuseni fără Augustin	— — — — —	101
— Augustin	— — — — —	389
d) De la Chalcedon 451 la sfîrşitul sec. VII :		
— scriitori latini	— — — — —	69
— scriitori greci	— — — — —	7
e) Din sec. VIII, la sfîrşitul sec. XV	— — — — —	62
f) Total de menţiuni şi citări pînă la sfîrşitul sec. XV	— — — — —	781

³⁾ Se ştie din acest punct de vedere cît datorează reformatorii mişcării umaniste. Oecolampade s-a ocupat mult cu Părinţii, în special cu Ieronim, Grigorie de Nazianz, Hrisostom şi Chiril al Alexandriei. Timp de mai mulţi ani a fost chiar ajutor de redactor al unei case de editură (cf. Hugues Oliphant, *The Patristic Root of Reformed Worship*, Doctoral thesis, Neuchâtel, 1973). Părinţii Bisericii „were destined to have a great effect on the ecclesiastical discipline of the Reformed Church of Basel” (o.c., p. 164). În anul 1536 pe care l-a petrecut la Basel, Calvin s-a familiarizat probabil cu operele lui Luther, Bucer, Oecolampade şi Melancton. „We would like to suggest that it was in this same year, particularly in connection with his exegetical studies, that Calvin read many of the exegetical writings of the Fathers. In those days no city in Europe was better suited for such a study” (o.c., p. 215).

putem a ne stăpîni; noi sintem toți ai unui singur Hristos, căruia fără excepție trebuie să I ne supunem în întregime (I Corinteni 3, 21—22). Acești sfinți despre care e vorba adesea nu se aseamănă între ei și chiar uneori se contrazic unul pe altul...”⁴⁾

Acest pasaj relevă o atitudine: mărturia Părinților are o mare valoare pe care nu trebuie s-o nesocotim, totuși, această mărturie este subordonată mărturiei Scripturii însăși. Această poziție este fundamental reformată, această subordonare nu constituie de fel, cum ar fi putut crede unii ori cum ar lăsa să se înțeleagă, o nesocotire. Este deci esențial ca atât reformații cît și partenerii lor să fie pe deplin conștienți în convorbirile ce le au despre această atitudine pozitivă cu privire la subordonare.

Această foarte întinsă cunoaștere a patristicii de către Calvin își găsește corespondentul în vasta cunoaștere de care dă dovadă a istoriei Bisericii și a hotărîrilor sinoadelor⁵⁾. De la primul sinod cartaginez în 256 la sinodul din Constanța în 1415, sînt citate expres 28 sinoade, și în mod special primul sinod din Niceia în 325 (14 citări și mențiuni) și sinodul din Chalcedon în 451 (7 citări sau mențiuni), în total 64 utilizări⁶⁾.

⁴⁾ Edition de la Société calviniste de France, Labor et Fides, Genève, 1955, p. XXII. „La préface adressée „Au roy de France très chrétien, François Premier de ce nom, son Prince et souverain Seigneur...” est datée de Bâle 1535, alors que le livre lui-même sortit de presse seulement en mars 1536. Ce n'était pas le premier ouvrage théologique dédié à François I-er... Le roi n'a sans doute jamais la l'épître, que lui adressa Calvin” (Jean Cadier, Calvin, Labor et Fides, Genève, 1958, p. 65).

⁵⁾ Calvin definește (Inst. IV, IX) care este autoritatea sinoadelor. În paragraful 8 al acestui capitol el scrie: „Aș vrea să se examineze cu osîrdie cînd s-a ținut, din ce pricină, cu ce scop și cine a participat; apoi să se examineze, după regula Scripturii, punctul despre care este vorba”, iar mai departe: „Primim bucuros vechile sinoade, ca acelea de la Niceia, Constantinopol, primul de la Efes, Chalcedon și celelalte asemănătoare care au ținut să condamne rătăcirile și părerile greșite ale ereticilor; noi le arătăm, spun, cînte și respect... aceste sinoade nu conțin altceva decît o curată și firească interpretare a Scripturii”. Se vede aici aceeași atitudine față de sinoade ca și aceea pe care o manifesta Calvin față de Părinții înșiși: valoare recunoscută sinoadelor în lumina Scripturii.

⁶⁾ Instituția citează sau menționează explicit sinoadele următoare:

256 primul de la Cartagina	—	—	—	1
306 Elvira	—	—	—	1
325 Niceia	—	—	—	14
341 primul de la Antiohia	—	—	—	4
347 Sardica	—	—	—	1
359 Rimini	—	—	—	1
360 Laodiceia	—	—	—	1
381 Achvileia	—	—	—	2
— primul de la Constantinopol	—	—	—	1
381 al doilea de la Constantinopol	—	—	—	1
— de la Constantinopol	—	—	—	2
390 al doilea de la Cartagina	—	—	—	1
397 al treilea de la Cartagina	—	—	—	4
400 Toledo	—	—	—	1
401 Turin	—	—	—	1
402 Mileve	—	—	—	1
416 al doilea de la Mileve	—	—	—	1
418 al patrulea de la Cartagina	—	—	—	3

Calvin nu înțelegea să facă tabula rasa cu reflecția teologică a celor 15 secole de istorie bisericească; el voia din contră să arate că împotriva unei evoluții pe care o respingea, gândirea creștină autoriza și cerea o cu totul altă dezvoltare, aceea tocmai pe care o apăra.

Dar mai este ceva în plus. Într-o importantă teză de doctorat recent prezentată la Facultatea de Teologie a Universității din Neuchâtel, Hugues Oliphant Old arată că o atare cunoaștere este ca și la reformatorii din secolul al XVI-lea și că ea nu înțelegea să se restrângă la domeniul purei reflecțiuni teologice. Această cunoaștere patristică — ar fi mai bine să se spună, această viață cu Părinții — se manifestă de asemenea în însăși viața culturală a Bisericilor reformate. De aici titlul acestei teze: „Rădăcinile patristice ale cultului reformat”⁷⁾.

CALVIN ȘI PĂRINȚII BISERICII RĂSĂRITENE

Cînd se privește lista autorilor citați în *Instituție* se constată imediat că Calvin este întru totul occidental. Referințele sale la cei patru dascăli ai Bisericii apusene, Augustin, Grigorie cel Mare, Ieronim și Ambrosie sînt net mai numeroase ca toate celelalte, deoarece ele singure reprezintă 64% din toate citările, adică 499 din 781.

Influența celor trei îndrumători ecumenici ai Răsăritului, Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz și Ioan Hrisostom, la care se poate adăuga Atanasie, pare a fi clar mai puțin marcată deoarece între aceștia ei reprezintă 45 citări, adică doar 5,8% din întregul citărilor. Vom observa, totuși, imediat cit de decisivă va fi această influență în numeroase domenii esențiale⁸⁾.

431	Efes	—	—	—	—	—	—	—	4
441	Orange (Arausica)	—	—	—	—	—	—	—	1
448	Constantinopol	—	—	—	—	—	—	—	1
449	Efes	—	—	—	—	—	—	—	4
451	Chalcedon	—	—	—	—	—	—	—	7
553	al cincilea de la Constantinopol	—	—	—	—	—	—	—	1
754	Constantinopol	—	—	—	—	—	—	—	1
787	al doilea de la Niceia	—	—	—	—	—	—	—	2
1215	al patrulea de la Lateran	—	—	—	—	—	—	—	1
1415	Constanța	—	—	—	—	—	—	—	1
Total									64

citări sau mențiuni

⁷⁾ Hugues Oliphant Old, o.c.

⁸⁾ Autorii citați de Calvin în *Instituție* sînt, în ordine descrescîndă:

— Augustin	389	referiri	—	adică	48,8%
— Grigorie cel Mare	57	„	—	„	7,3%
— Hrisostom	33	„	—	„	4,2%
— Ieronim	28	„	—	„	3,6%
— Ciprian	25	„	—	„	3,2%
— Ambrosie	25	„	—	„	3,2%
— Bernard de Clairvaux	21	„	—	„	2,7%
— Leon cel Mare	16	„	—	„	2,0%
— Petru Lombardul	15	„	—	„	1,9%
— Tertulian	13	„	—	„	1,7%
— Gratian	13	„	—	„	1,7%

Totuși, referirea la Părinții Bisericii Răsăritului nu se restrânge la operele autorilor pe care i-am citat. În plus teologi dinaintea sinodului de la Niceia ca Didahia, Ignatie al Antiohiei, Justin Martirul sau Origen, alexandrinii, reprezintă 11 citări ⁹⁾, capadocienii 7 ¹⁰⁾, antiohienii și sirienii 41 ¹¹⁾ și teologii greci de după Chalcedon 7 ¹²⁾, dintr-un total de 66 citări.

Deși tipic occidental, Calvin nu demonstrează mai puțină deschidere față de gândirea creștină răsăriteană, evident pe linia umaniștilor și reformatorilor, dar a căror amploare și profunzime atrag atenția.

Aș dori acum, deși pe scurt, să pun în lumină domeniile în care Calvin a recurs la mărturia Părinților răsăriteni.

TEME TEOLOGICE

Este foarte posibil ca certurile teologice în care a fost aruncat Calvin să fie acelea care l-au împins să-și desăvârșească lectura din Părinții Bisericii. Astfel când Pierre Caroli îl acuză în 1537 că este arian, Calvin studiază foarte atent dogmele trinitare și hristologice clasice; în acest moment, pe lângă De Trinitate a lui Augustin, Contra Haereses a lui Irineu, De Trinitate și De Synodiis a lui Ilarie de Poitiers, el citește probabil pe Vasile cel Mare (Impotriva lui Eunomius și Despre Sfântul Duh), Grigorie al Nisei (Marea cuvântare catehetică), Atanasie (Cuvântare despre întruparea Cuvântului, Trei cuvântări împotriva arienilor) și mare parte a operei lui Chiril al Alexandriei publicată în 1528 de Oecalampade și din care mai multe fragmente importante apăreau atunci pentru prima dată în latină ¹³⁾.

Calvin subliniază cât cinstește pe Părinții răsăriteni când, menționând disputa ariană și nestoriană, el scrie: „Trebuie să notăm că nu există în toate locurile și în toate timpurile inși ca Atanasie, Vasile, Chiril și alți asemenea apărători ai adevăratei învățături cum au apărut atunci din vrerea lui Dumnezeu” ¹⁴⁾.

În acest context, „când Bisericile Răsăritului erau tulburate și împărțite de arieni”, Atanasie este calificat „principalul apărător al dreptei credințe” ¹⁵⁾.

Cît privește dogma trinitară, Calvin scrie cu privire la Grigorie de Nazianz: „Afirmația lui Grigorie de Nazianz îmi place mult: Nu aș putea

⁹⁾ Atanasie (5), Chiril al Alexandriei (2 — dar pare să fie utilizat mult mai des), Dioscor patriarhul Alexandriei (3), Proter episcop de Alexandria (1).

¹⁰⁾ Vasile cel Mare (4), Grigorie de Nazianz (3). Cit îl privește pe Grigorie de Nisa, este citat probabil de două ori.

¹¹⁾ Chiril al Ierusalimului (1), Epifanie de Salamina (2), Hrisostom (33), Flavian patriarhul Constantinopolului (3), Teodoret de Cir (2). Cit îl privește, Teodor de Mopsuestia e probabil evocat uneori.

¹²⁾ Pseudo-Dionisie Areopagitul (1), Anastasie episcopul Antiohiei (3), Ioan Damaschin este probabil evocat o dată.

¹³⁾ Cf. Huguest Oliphant Old, o. c., pp. 221 și 219.

¹⁴⁾ Inst. IV, IX, 13.

¹⁵⁾ Inst. IV, VII, 5.

concepe unul, zice el, dacă trei nu strălucesc împrejurul meu; și nu pot discerne trei, dacă neîntrerupt nu sînt redus la unul singur" ¹⁶⁾.

În sprijinul afirmației sale cu privire la misterul Trinității: „Să lăsăm lui Dumnezeu privilegiul de a se cunoaște, căci El singur, precum zice Sfîntul Ilarie, este în stare să grăiască despre Sine și nu se cunoaște decît prin Sine" ¹⁷⁾. Calvin citează cinci cuvîntări ale lui Hrisostom asupra acestui subiect. Textul latin al *Instituției* precizează că acestea sînt cuvîntările „împotriva anomeilor”.

În fine cînd expune modul cum concepe cele două naturi în unitatea persoanei lui Hristos, Calvin pare a se referi atît la Chiril al Alexandriei (școliile la întruparea Cuvîntului) cît și la Ioan Damaschin (Expunerea credinței ortodoxe): „Scriptura... exprimă atît de cu grijă această unire a celor două naturi, care este în Iisus Hristos, încît comunică uneia ce aparține celeilalte, care formă de a vorbi a fost numită de vechii dascăli (deci probabil Chiril al Alexandriei și Ioan Damaschin), comunicarea proprietăților” ¹⁸⁾.

În învățătura sa despre Dumnezeu, Calvin ține în mare cînst pe Vasile cel Mare. Pentru a cunoaște pe Dumnezeu, spune el, „trebuie să cunoaștem istoria creării lumii, precum a fost pe scurt expusă de Moise (Facerea 1 și 2) și mai amplu tratată de sfinții dascăli ai Bisericii, cu osebire de Vasile și Ambrozio” ¹⁹⁾. Toate cele create sînt conduse de providența lui Dumnezeu; chiar voința oamenilor Îi este subordonată: „Aceasta s-a arătat foarte bine de către Vasile cel Mare atunci cînd a scris că soarta și întîmplarea sînt cuvinte ale păgînilor al căror înțeles nu trebuie să pătrundă într-o inimă credincioasă” ²⁰⁾.

Cît privește pe Ioan Hrisostom el intervine mai deosebit în relație cu două teme teologice extrem de importante: antropologia și tainele. Asupra lui Ioan Hrisostom exegetul se îndreaptă preferințele lui Calvin. Într-o prefață la ediția operelor acestui autor — care din păcate n-a văzut lumina zilei — „citim că Calvin considera pe Hrisostom cel mai mare exeget, atît al Bisericii grecești cît și al celei latine. Ca teolog sistematic, Calvin îl prefera pe Augustin, dar ca exeget îl aprecia ca fiind neîntrecut” ²¹⁾.

Referitor la legăturile între om și Dumnezeu și astfel la gravele probleme ale libertății, voinței și harului, Calvin citează de 13 ori pe Hrisostom și încă o dată în plus ²²⁾. În problema atît de controversată a liberului arbitru, pe Calvin nu-l satisfac Părinții: „Dascălii greci mai mult decît alții, și între ei în mod singular Sfîntul Hrisostom, au depășit măsura preamărind forțele umane...”. „Calvin cunoștea îndeajuns pe Părinții

¹⁶⁾ Inst. I, XIII, 17; Grigorie de Nazianz, Cuvîntarea despre Sfîntul Botez.

¹⁷⁾ Inst. I, XII, 21.

¹⁸⁾ Inst. II, XIV, 1.

¹⁹⁾ Inst. I, XIV, 20.

²⁰⁾ Inst. I, XVI, 8.

²¹⁾ Hugues Oliphant Old, o. c., p. 216.

²²⁾ Inst. II, II, 4, 9, 11; II, III, 7, 10; II, V, 2, 3; III, XIV, 15; III, XV, 2; III, XXIV, 13.

greci spre a-și da seama că nu-i poate lua într-ajutor în controversă sa împotriva umanismului Renașterii”²³). El spune și repetă : „Sfântul Hrisostom n-a grăit bine atunci cînd a spus că harul nu poate nimic fără voință, precum voința nu poate nimic fără har. Ca și cînd voința n-ar fi născută și formată de către har, cum ne-a arătat Sfântul Pavel”²⁴). Totuși, într-un alt context, el este fericit să se poată sprijini pe Hrisostom : „Ce spune Hrisostom este totdeauna adevărat : că orice vine de la noi, este asemenea lucrului ce-l posedă un rob : că adică prin drept de servitute el aparține Stăpînului său”²⁵).

În capitolele cărții a IV-a care vorbesc despre taine, Calvin folosește de 8 ori pe Hrisostom²⁶), pentru a condamna obiceiul cuminecării anuale sau pe acela care rezervă preotului singur cuminecarea sub cele două specii, și încă mai mult, pentru a evidenția înțelegerea de către el a tainei însăși : „Dacă n-am fi senzuali și îmbrăcați în trupurile noastre, aceste lucruri (tainele) ne-ar fi date fără înfățișare trupestă ; dar pentru că sălășluim în trupurile noastre, Dumnezeu ne dă lucrurile spirituale sub forma semnelor vizibile”²⁷). La masa euharistică „Iisus Hristos ne face să fim trupul Său, nu numai prin credință, ci prin efect. Căci El nu înțelege că am putea să ne împărtășim printr-o imaginație goală”²⁸).

TEME BISERICESTI

În domeniul organizării bisericești, se pare că apelul la Părinții Bisericii Răsăritului n-a fost sistematic. Aceștia sînt mai degrabă citați spre a fi pe placul problemelor ce se pun și a cunoștințelor patristice ale lui Calvin. Astfel Atanasie e citat în sprijinul practicii cîntării în cultul public²⁹) și pentru a reaminti că orice hirotonie trebuie să se facă cu aprobarea și ratificarea clerului și credincioșilor³⁰). Pentru a arăta că sinoadele n-au o valoare absolută, el citează pe Grigorie de Nazianz³¹). Ioan Hrisostom vine să-i sprijine afirmațiile în favoarea practicii reformate a mărturisirii păcatelor³²), a necesității pentru Biserică de a-și considera

²³) Hugues Oliphant, o. c., p. 224.

²⁴) Inst. II, III, 7.

²⁵) Inst. III, XIV, 3.

²⁶) Inst. IV, XIV, 3, 19 ; IV, XV, 7 ; IV, XVII, 6, 45, 46, 48 ; IV, XVIII, 10.

²⁷) Inst. IV, XIV, 3.

²⁸) Inst. IV, XVII, 6.

²⁹) Inst. III, XX, 32.

³⁰) Inst. IV, IV, 11 ; Theodore de Cîr, Istoria bisericească IV, 20.

³¹) „Sfîrșitul intenției mele este de a arăta că Sfîntul Duh a condus bunele sinoade și creștinii în așa fel încît a permis totuși să apară unele slăbiciuni omenești care s-au amestecat aici, pentru a ne învăța că nu trebuie să fim prea încrezători în oameni. Această zicere este mult mai blîndă decît zicerea lui Grigorie de Nazianz întrucît el n-a văzut ieșind ceva bun dintr-un sinod. Căci afirmînd că toate fără excepție au avut un sfîrșit rău, el nu le acordă nici o autoritate” (Inst. IV, IX, 11 ; Grigorie de Nazianz, Epistola 130 către Procopie).

³²) Inst. III, IV, 8, 35, 38.

bunurile ca aparținând săracilor³³⁾, a disciplinei bisericești³⁴⁾ și a căsătoriei³⁵⁾.

Calvin nu studiază în chip sistematic evenimentele care au dus la schisma dintre Bisericele Răsăritului și Apusului. El citează simplu faptul în cadrul respingerii pretențiilor romane de primat și condamnă violent „pe arhiepiscopul de Constantinopol numit Ioan care în secolul al VI-lea voia să devină universal, ceea ce nimeni n-a încercat înainte”³⁶⁾.

În fine există un text interesant de relevat. Analizând situația contemporană a Bisericii, Calvin ajunge să vorbească despre voturile particulare și special despre voturile călugărești. El arată diferența dintre practica timpului său și cea a Bisericii vechi și citează în această privință ce s-a petrecut în Răsărit : „Pentru ca să nu mențină nimeni monahismul așa cum este astăzi, sub culoarea vechimii și îndelungii posedări, trebuie să notăm că exista atunci o altă modalitate de a trăi monahismul potrivit vechii practici din mănăstiri... Aceia care le-au văzut și experimentat ne dau mărturie în această privință, ca Grigorie de Nazianz, Vasile și Sfântul Hrisostom. Acestea erau rudimentele prin care ei se pregăteau pentru stare superioară. Căci colegiile și obștiile de călugări erau atunci ca niște seminarii pentru a oferi Bisericii buni administratori : lucruri despre care aceștia trei pe care i-am numit sint martori întrucât din viața călugărească au fost chemați spre a deveni episcopi, ca de asemenea și alte persoane însemnate din vremea lor”³⁷⁾.

CONCLUZIE

Concluzia mea vrea scurt să urmeze două direcții. În prima ediție a *Instituției*, cea latină din 1536, Calvin nu recurge decât sporadic la mărturia Părinților. O face atunci împrumutând citate din Decretaliile lui Gratian și din Sentințele lui Petru Lombard. Ce diferență față de ediția finală din 1560 în care Părinții Bisericii apar ca fiind intimii săi !

Cu prilejul sesiuni sale din ianuarie 1974 la Stony Point în S.U.A., Comitetul executiv al Alianței Reformate Mondiale și-a arătat satisfacția pentru feluritele convorbiri în curs între Bisericele membre ale Alianței și Bisericele ortodoxe în România, S.U.A., Canada și Ungaria. El a cerut Departamentului teologic să rămână constant deschis posibilităților de dialoguri regionale cu Bisericele ortodoxe. Analiza comună a izvoarelor comune poate mult ajuta la armonioasa dezvoltare a legăturilor inter-confesionale.

³³⁾ Inst. IV, IV, 6.

³⁴⁾ Inst. IV, XII, 5, 8.

³⁵⁾ Inst. IV, XII, 28.

³⁶⁾ Inst. IV, VII, 4.

³⁷⁾ Inst. IV, XIII, 8. Grigorie de Nazianz, Cuvîntarea IV contra lui Iulian Apos-tatul, 71 ; Vasile (Pseudo), Regulele călugărești, 25, 30 ; Hrisostom, Contra potrivnicilor vieții călugărești II, 2.

PLANUL CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA INTERIOARA A SEMINARULUI ORTODOX DIN TIMIȘOARA ÎN SECOLUL AL XVIII-LEA *)

de: prof. dr. NIKOLA GAVRILOVICI

Problema deschiderii unei școli superioare, cu destinație teologică, pentru nevoile sîrbilor și românilor ortodocși din monarhia habsburgică, în care să fie pregătite și cadre cu alte profiluri ¹⁾, s-a bucurat de o întîmpinare favorabilă, datorită mai cu seamă întîmplărilor dramatice petrecute în acel timp în Transilvania, care au avut urmări neprielnice pentru autorități și-n Banatul vecin ²⁾.

Îndeplinind voința împăratească, locotenența dietei maghiare, prin intimatul ei din 2 august 1785, l-a înștiințat pe mitropolitul Carlovițului Moise Putnic că împăratul Iosif II^a a aprobat să se înființeze la Timișoara, pe cheltuiala statului, seminarul ortodox ³⁾ și, cu acest prilej, a cerut mitropolitului să trimită cît mai de grabă propunerea pentru planul acestei școli superioare, proiectul pentru clădirea ei și antecalculul cheltuielilor. Drept motiv al acestei hotărîri împărătești, dieta enumeră, printre altele, și tulburările recente din rîndurile maselor țărănești pentru care, după cum se spune, vina o poartă în multe privințe „lipsa de experiență a clerului ortodox”, făcîndu-se astfel aluzie la răscoala țărănească a lui Horea, Cloșca și Crișan ⁴⁾, înăbușită de curînd.

Îndată ce a primit acest intimat, mitropolitul s-a apucat să-l studieze, dar nu-i era limpede despre ce este, de fapt, vorba aici. De aceea, prin scrisoarea sa din 15 august același an, mitropolitul a adus conținutul intimatului la cunoștința agentului Curții de la Viena Iosif Kereszturi și l-a rugat să se intereseze la groful Iszdenczi, consilierul cancelariei maghiare, apoi și la însuși președintele cancelariei, ba chiar și la groful

*) Studiul de față redactat de autor în limba sîrbă a fost tradus în românește de George Bulic.

¹⁾ N. Gavrilović, *Pokušaj osnivanja srpsko-rumunske seminarije u Temišvaru u XVIII veku* (Încercarea de înființare a seminarului sîrbo-român la Timișoara în secolul al XVIII-lea), *Istraživanja*, I, Novi Sad 1971, pp. 413—491. Idem, *Rad na osnivanju srpsko-rumunske seminarije u Temišvaru u XVIII veku* (Activitatea pentru înființarea seminarului sîrbo-român la Timișoara în secolul al XVIII). *Actele simpozionului Libertatea*, Pančevo, 1971, pp. 109—125.

²⁾ Idem, *Documente din arhivele iugoslave referitoare la răscoala din 1784 condusă de Horea, Cloșca și Crișan*, *Studii și materiale de istorie medie*, vol. VI, pp. 363—379.

³⁾ *Istraživanja*, I, p. 446.

⁴⁾ *Istraživanja*, I, p. 446.

Antonie Iancovici ⁵⁾ și să le ceară părerea în această privință, și anume : dacă aici e vorba doar de planurile și antecalculile de construcție-arhitecturală, ori este totuși vorba și de regulamentul cu privire la organizarea interioară a viitorului seminar, felul de viață din el, sistemul de studiere, numărul bursierilor care trebuie să fie primiți, modul de întreținere a acestora etc. ⁶⁾.

În răspunsul său din 23 august același an, agentul Curtii Kereszturi i-a comunicat mitropolitului că atât consilierul Iszdenczi, cit și groful Iancovici, precum și el personal, consideră că aici e vorba doar de planul arhitectural al clădirii viitorului seminar și nu de regulamentul cu privire la modul de organizare a activității seminarului (*Utriusque, uti e mea opinio in eo concentratur, non planum institutionis futuri Seminarii, verum unice aedificii requiri* ⁷⁾). Dar Kereszturi adaugă că totuși consilierul Iszdenczi a ajuns la ideea că poate ar fi mai bine dacă s-ar proceda în spiritul hotărârii sinodului arhieresc, ținut nu de mult la Viena, hotărâre în care se recomandă că seminarul să nu se înființeze la Timișoara, ci la Carloviț, pentru că e mai firesc să fie sub supravegherea directă a mitropolitului, decît să poarte grija lui episcopul Timișoarei ⁸⁾.

În ce-l privește pe Kereszturi, el era de părere că lucru cel mai bun ar fi dacă mitropolitul ar invita la Timișoara pe cîțiva din cei mai de seamă episcopi din eparhiile cele mai apropiate și s-ar consfătuși cu ei ce-i de făcut, și anume : dacă seminarul să fie clădit la Timișoara ori la Carloviț și să înștiințeze despre acest fapt locotenenta dietei. În anexă, Kereszturi arată și motivele care vorbesc în favoarea unuia sau altuia din cele două orașe ⁹⁾.

⁵⁾ Groful Antonie Iancovici ot Daruvar a fost consilier al coroanei. La Sinodul mitropoliei Carlovitului ținut la Timișoara în 27 octombrie 1783, a fost comisar cezaro-crăiesc, delegat din partea consiliului de război al Curtii („von Seiten des Militari”). După înăbușirea răscăleii țărănești din Transilvania a lui Horea, Cloșca și Crișan, în 1785, a fost numit membru al comisiei pentru pacificarea și refacerea Transilvaniei. În august din același an a fost înaintat în funcția de tezaurar (ministru de finanțe) și vicepreședinte al Transilvaniei (ASANUK, PMA „A”, 177/1785).

⁶⁾ Istraživanja I, p. 447.

⁷⁾ Istraživanja I, p. 448.

⁸⁾ Istraživanja I, p. 448.

⁹⁾ Aceste motive ale lui Kereszturi sînt următoarele :

În favoarea Timișoarei : 1. Hotărîrea împărătească este să se clădească aici seminarul. 2. Aici există deja o temelie pentru clădirea seminarului și acest fapt ar însemna o economie de mijloace. 3. Timișoara este un oraș mai mare și mai populat decît Carlovit. Alimentele se pot procura aci cu preț mai ieftin. La Timișoara tineretul este mai ferit de frig în timpul iernii, iar vara este mai ferit de căldură decît la Carlovit. La Carlovit există o apă mare (Dunărea) astfel că există primejdia ca tineretul s-o treacă în inot. Apoi Timișoara este așezată în centrul națiunii ilirice și națiunii române, dacă se ia în considerare și Transilvania ; și se știe că în Banat și Transilvania locuiește cea mai mare parte a credincioșilor de religie greco-neunită. („Quod Temesvarinum, si Transylvania etiam consideretur, sit in medietullio quasi Nationis Illyricae et Valachicae, cum maxima pars graeco ritui addictorum in Banat et in Transylvania situetur”). În sfîrșit, pentru maghiari ar fi incomparabil mai acceptabil dacă seminarul s-ar înființa undeva în Provincie, în loc de Granița militară, ceea ce, poate, ar fi și justificat, dacă se ține seama că cea mai mare parte a populației ortodoxe locuiește în Provincie.

Mitropolitul a ascultat acest sfat al agentului Curtii și în 21 august, după calendarul vechi, a chemat la Carloviț patru episcopi din eparhiile cele mai apropiate, și anume : pe episcopul Timișoarei Sofronie Chirilovici, episcopul Virșetului Iosif Ioanovici Șacabent, episcopul Aradului Petru Petrovici și episcopul Bacicăi Vichentie Popovici. Întrunirea a fost fixată pentru data de 9 septembrie. La întrunire au venit toți cei invitați, în afară de episcopul Chirilovici care, fiind bolnav, se afla atunci la Sinandrei și a trimis în scris scuze pentru neparticipare.

Întrunirea a prezidat-o mitropolitul personal. După discuții multilaterale, s-a hotărât în unanimitate să se încredințeze mitropolitului sarcina de a întocmi sau de a da să se întocmească planul și proiectul seminarului împreună cu antecalculul cheltuielilor, așa precum a și cerut locotenenta dietei maghiare în intimatul amintit, dar în clauzulă să fie expuse următoarele trei motive :

1. Seminarul amintit să nu se deschidă la Timișoara, ci la Carloviț, reședința mitropoliei, unde credincioșii sînt și așa deja obișnuiți să vină cu diferite treburi. Acest fapt ar îngădui ca seminarul să cadă sub jurisdicțiunea autorităților grănicerești, dat fiind faptul că orașul Carloviț este comunitate militară, ceea ce, de altminteri, este și de dorit, dacă se ia în considerare faptul că cea mai mare parte a populației ortodoxe din monarhie trăiește pe teritoriul Graniței ¹⁰⁾.

2. Dacă cumva împăratul rămîne la hotărîrea sa ca seminarul să fie clădit la Timișoara, atunci el să fie românesc, iar pentru sirbi să se facă unul nou la Carloviț, fapt prin care cheltuielile de întreținere a acestor două școli superioare se vor împărți în mod egal între ele ¹¹⁾.

3. Dacă cumva se va constata însă că este cu neputință de a se întreprinde două seminarii, atunci în toate eparhiile, în reședințele episcopale, se vor introduce școli latinești, acolo unde acestea încă nu există ¹²⁾.

Prin urmare, obligația mitropolitului, rezultată din acest sinod restrîns, era de a se îngriji să se întocmească planul clădirii seminarului și antecalculul cheltuielilor ; să se stabilească pe eparhii numărul bursierilor pentru un seminar și altul, adică pentru cel sirbesc și pentru cel românesc ; și, în sfîrșit, să se întocmească regulamentul cu privire la organi-

În favoarea Carlovițului : 1. Aici aerul este incomparabil mai bun decît cel de la Timișoara. 2. Dar acest lucru ar putea fi îndreptat aici (la Timișoara, n. trad.) în acel mod, cum se face de altminteri și în seminariile italiene, ca elevii să petreacă zilele de vară într-un alt loc, să zicem, la țară. Acest loc ar putea să fie, de pildă, Virșetul. 3. Mitropolitul locuiește la Carloviț și nu la Timișoara. Dar ar putea să se întîmple ca într-o bună zi, mitropolitul să se mute la Pesta, și chiar la Timișoara. În acest caz ar trebui să fie urmată pilda arhiepiscopilor catolici, a căror reședință nu este întotdeauna acolo unde se află și seminariile. În ce privește procesul de învățămînt (*Systema litterarium*) aici supravegherea seminariilor nu intră în competența nici a mitropolitului și nici a episcopilor ci, în mod nemijlocit, în a comisiei regale pentru școlarizare (*Seminarium omnia nec Arch-Episcopis, nec Episcopis subjecta sunt, sed immediate a Commissione Regia studiorum dependent*). Istraživanja, I, p. 449—450.

¹⁰⁾ Istraživanja, I, p. 452. Despre același lucru : ASANUK, PM „A”, nr. 314/1786.

¹¹⁾ Istraživanja, I, p. 452. Despre același lucru : ASANUK, PM „A”, nr. 314/1786.

¹²⁾ Istraživanja, I, p. 453. Despre același lucru : Istraživanja, I, p. 457.

zarea interioară a școlii, îndatoririle cadrelor didactice în procesul de învățămînt, purtarea și obligațiile elevilor, îndatoririle personalului de conducere și auxiliar etc.¹³⁾

Despre toate acestea a fost încunoștiințată locotenența dietei maghiare prin scisoarea din 9 februarie 1786 a mitropolitului. Cu acest prilej mitropolitul a trimis dietei și planurile și antecalculele, pe care i le-a adus personal la Carloviț antreprenorul timișorean Johann George Müller.

După ce a studiat aceste cele mai noi planuri ale mitropolitului Carlovițului, dieta, prin intimatul ei din 23 mai, din același an, l-a înștiințat pe mitropolit că împăratul a hotărît ca seminarul să se înființeze la Timișoara, ceea ce avea să însemneze că hotărîrea împăratească este definitivă și că despre ea nu se mai poate discuta. În ceea ce privește însă planurile și antecalculele pe care le-a trimis, acestea sînt acum în studiu și o hotărîre în privința lor se va lua la timpul potrivit. Dar ceea ce mai lipsește sînt planurile cu privire la organizarea interioară a seminarului, precum și programul de învățămînt. Prin urmare, i se cere mitropolitului ca aceste planuri și programe să le întocmească cît mai în grabă și să le trimită spre aprobare.

În privința programului de învățămînt cerut de dietă, s-au pretins date foarte precise, datorită marelui importanțe pe care puteau s-o conțină în sinea lor aceste documente pe plan ideologic. De aceea dieta a cerut ca, în cadrul acestor planuri, mitropolitul să răspundă la următoarele întrebări :

1. Care este situația de pînă acum în studiul teologiei la credincioșii de religie ortodoxă ?
2. Din ce materii se compune acest studiu ?
3. În ce ordine sînt legate între ele diferitele părți ale acestui studiu ?
4. În cît timp se poate termina predarea lor ?
5. Cîți profesori sînt necesari pentru predarea lor ? și
6. De unde se va face rost de profesori și de manualele necesare ?¹⁴⁾

Sarcina mitropolitului, rezultată din acest cel mai nou intimat ale locotenenței dietei maghiare, consta, prin urmare, în întocmirea planului cu privire la modul de organizare interioară a seminarului, regulamentul cu privire la îndatoririle corpului didactic, adică ale profesorilor și magiștrilor, cu privire la purtarea elevilor și, în sfîrșit, cu privire la programul de învățămînt al acestei instituții școlare superioare.

Ca să întocmească o lucrare atît de mare și de o asemenea răspundere mitropolitului nu-i era greu și aceasta din mai multe motive. Încă în tinerețe, ca elev al academiei teologice din Kiev, el a avut prilejul să facă cunoștință cu structura unei școli superioare contemporane. În afară de aceasta, ca arhidiacon al bisericii Sfîntul Nicolae din Carloviț, el a funcționat ca profesor de limba latină la cunoscuta școală „Acoperămîntul Maicii Domnului” a mitropolitului Pavel Nenadovici, fapt care i-a îngăduit să cunoască îndeaproape pe sistemul de lucru al acestei școli. Apoi ca

¹³⁾ Istraživanja, I, p. 452.

¹⁴⁾ ASANUK, PM „A”, nr. 314/1786.

episcop al Baciăi s-a preocupat cu o deosebită grijă de școala „Nașterea Maicii Domnului”, înființată la Novi Sad încă de predecesorul său la scaunul episcopal al Baciăi, Visarion Pavlovici, școală pe care el a dezvoltat-o și mai mult, ridicând-o la un înalt nivel. În sfârșit, exemple folositoare pentru o asemenea întreprindere au putut să-i ofere și statutele numeroaselor seminarii de alte religii existente în Ungaria. De altminteri, în imediata apropiere a Carlovițului, la mănăstirea Kovil, se afla ocrotitorul său, colegul de școală de odinioară de la academia din Kiev, arhimandritul Ioan Raici, om de înaltă cultură și cu vastă experiență pedagogică și didactică, care putea să-l ajute mult în această muncă¹⁵).

Locotenența dietei maghiare, de asemenea, i-a făgăduit din partea ei ajutor mitropolitului Putnic la alcătuirea planului. Potrivit ordinului dat de însuși împăratul, dieta a comandat și a procurat din Rusia Statutele școlilor teologice rusești de atunci și le-a trimis mitropolitului spre examinare. Dar și fără aceste statute, mai ales că ele au sosit când mitropolitul a isprăvit și a trimis deja dietei planul său spre examinare, el și-a îndeplinit sarcina cu succes și la timp.

La întocmirea acestor planuri și regulamente, mitropolitul a irosit toată vara anului 1786. A lucrat mai cu seamă la mănăstirea Kovil, ceea ce atestă faptul că l-a ajutat cu adevărat mult în muncă arhimandritul Raici. În cele din urmă, în 26 octombrie din acel an, totul a fost isprăvit și în acea zi mitropolitul a fost în stare să trimită dietei, completă, lucrarea care i s-a cerut.

Lucrarea era compusă din trei documente aparte și anume :

1. Planul cu privire la organizarea interioară a seminarului clerical greco-neunit.

2. Regulamentul cu privire la îndatoririle corpului didactic și regulile disciplinare cu privire la purtarea elevilor.

3. Programul de învățămînt.

Datorită marelui importanțe a acestor documente pentru istoria școlii și pedagogiei în acea vreme, le vom analiza aparte pe fiecare. Ele ne vor mărturisi cel mai bine cum trebuia să arate o școală în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea.

PLANUL CU PRIVIRE LA ORGANIZAREA INTERIOARĂ A SEMINĂRULUI CLERICAL ORTODOX

(Entwurf über die Einrichtung des nicht unirten clerical Seminarius)

Înainte de a trece la redactarea definitivă a acestui plan, mitropolitul Putnic a întocmit la Carloviț, între 3 și 10 august 1786, un tablou sinoptic al întregului plan (Schema des ganzen Entwurfes über die Einrichtung

¹⁵ Raici a fost între anii 1760—1762 profesor al școlii „Acoperămîntul Maicii Domnului” a lui Nenadovici. La școala clericală timișoreană a episcopului Vichentie Iovanovici Vidac a lucrat un an de zile, adică din martie 1764 pînă în vara anului 1765, cînd l-a chemat la el la Novi Sad episcopul Baciăi Moise Putnic și l-a înaintat la treapta de arhimandrit al mănăstirii Kovil. În funcția de profesor al școlii clericale

des griechisch nicht unirten in der königlichen Freystadt Temesvar zu errichtenden Seminarii)¹⁶⁾.

Planul, ca de altminteri și schița, se compunea din trei părți (Abschnitt). Prima se referă la înființarea seminarului și conține 5 paragrafe, a doua se referă la organizarea lui interioară și exterioară, conținând 18 paragrafe, iar a treia se referă la sarcinile și obligațiile conducerii, cadrelor didactice și personalului auxiliar, având 5 paragrafe.

În prima parte se spune că seminarul se va clădi pe spațiul școlii de lingă biserica ortodoxă din Timișoara. Pentru că acest seminar va fi destinat în exclusivitate clerului ortodox și educației acestuia în țările succesorale cezaro-crăiești, bursierii care vor fi admiși în el vor primi legal instruirea în spiritul principiilor Bisericii ortodoxe răsăritene, în *limba maternă*.

Dat fiind faptul că jurisdicțiunea mitropoliei Carlovițului cuprindea și pe românii din Banat, Transilvania și Bucovina, însemnează că în seminar se vor școlariza, în mod egal, cu aceleași drepturi și îndatoriri, și copiii de apartenență națională română din provinciile pomenite mai sus.

Numărul bursierilor care vor fi întreținuți în seminar, din fondul care se va forma în acest scop, va fi de 120. După planul mitropolitului, acest număr se va împărți pe toate eparhiile după următorul criteriu :

	Granița	Provincia	Total
1. Arhidieceza Sremului	6	6	12
2. Dieceza Timișoarei	5	10	15
3. „ Virșetului	5	9	14
4. „ Aradului	—	14	14
5. „ Bacicăi	4	10	14
6. „ Budei	—	8	8
7. „ Pacrațului	6	6	12
8. „ Carlovițului de Sus	10	—	10
9. „ Bucovinei	—	10	10
10. „ Ardealului	—	11	11
Total	36	84	120 ¹⁷⁾

În fondul școlar destinat acestui seminar se va vărsa în total 36.409 fr. 46 cor., sumă care va fi repartizată pe toate mănăstirile ortodoxe, preoți și gospodării ortodoxe de pe teritoriul mitropoliei, socotind aici, bineînțeles, și eparhiile Aradului, Ardealului și Bucovinei¹⁸⁾.

timişorene Raici a venit în locul lui Dimitrie Eustatievici Grida, fiul lui Eustatie Grida, protopresbiterul bisericii Sfântul Nicolae din Braşov; de altfel, exarhul pentru Transilvania al mitropolitului Carloviţului Pavel Nenadovici şi anume atunci când Dimitrie Eustatievici a fost numit secretar al episcopului Transilvania Dionisie Novacovici, cu reşedinţa în localitatea Răşinari de lângă Sibiu (Nicolae Stoica de Haţeg, *Cronica Banatului*, Bucureşti, 1969, p. 190—191).

¹⁶⁾ ASANUK, PM „A”, nr. 570/1786.

¹⁷⁾ *Ibidem*.

¹⁸⁾ *Ibidem*.

Bursierii viitorului seminar vor fi aleși din rândurile copiilor populației ortodoxe, sirbești și românești, și vor proveni din toate eparhiile ortodoxe din țările succesorale cezaro-crăiești.

Alegerea bursierilor o vor face episcopii diecezanii respectivi, cu ajutorul consistoriilor lor. Se înțelege că, oriunde va fi posibil, vor fi consultați cu această ocazie și directorii școlilor normale districtuale.

Cu prilejul alegerii candidatului, se va ține seama de următoarele :

a) Bursierul propus trebuie să fie copil provenit din căsătorie legitimă și să aibă 15 ani împliniți.

b) Să fie absolvent al școlii normale și să stăpânească bine limba maternă și măcar limba germană. Pe lângă aceasta el va posedă, în mod obligatoriu, certificatul eliberat de învățătorul sau directorul școlii în privința învățaturii și purtării, a cunoștințelor obținute și a capacităților sale. La acest certificat se va alătura certificatul de naștere al elevului.

c) Candidatul va aduce cu sine și certificatul oficiului său parohial că nimic nu-i va sta în cale din domeniul canoanelor bisericești, că după terminarea școlii va accepta chemarea preotească.

d) În ce privește bursierii care posedă cunoștințe din programele școlilor normale și superioare și care dovedesc înclinații deosebite pentru chemarea preotească și îndeplinesc toate condițiunile arătate mai înainte, față de ei se va avea o grijă deosebită.

După ce, într-un asemenea mod reglementar, se va face alegerea candidaților, bursierii aleși se vor prezenta personal la conducerea seminarului, cu scrisoarea de însoțire, la care se vor anexa și toate celelalte documente necesare.

Toți bursierii vor locui și vor lua masa în clădirea seminarului, în aceleași condițiuni. Vor purta uniforme și vor fi aprovizionați cu toate trebuințele pe care le impune viața în comun. Se înțelege de la sine că nimeni dintre bursieri nu se poate îmbrăca după voința sa personală ori voința părinților săi și nici nu va putea să introducă în seminar, în mod separat, pe cheltuiala sa, mobilier, hrană și îmbrăcăminte, căci acest fapt ar putea doar să producă inegalitate și tulburări.

Pentru ca seminarul să fie menținut în bună ordine și să funcționeze cum trebuie, este necesar ca el să fie condus de o conducere școlară unică. Această conducere o vor forma : mitropolitul Carlovițului, episcopul Timișoarei ca locțiitor al mitropolitului în absența acestuia, un arhimandrit în funcția de rector al seminarului, directorul districtual al școlilor normale, un consilier și un arhivar în persoana secretarului eparhial. Această conducere se va îngriji atât de starea interioară cât și exterioară a seminarului, iar membrii ei vor fi onorifici, adică neretribuiți pentru munca lor.

În capitolul al doilea se vorbește despre drepturile și îndatoririle conducerii seminarului. Prima și cea mai de seamă grijă a ei va fi să se preocupe de procesul instructiv-educativ al instituției. Aceasta înseamnă că ea va trebui să aibă grijă ca bursierilor să le fie expuse limpede și ușor de perceput nu numai principiile religiei, ci și exercițiile practice în legătură cu acestea, să fie expuse cum se cuvine. Cu alte cuvinte,

aceasta înseamnă că ea, conducerea școlii, este aceea care trebuie să aibă grijă ca elevii să se adune în mod regulat în fiecare dimineață și în fiecare seară, într-una din încăperile mai mari ale școlii, în care vor citi împreună rugăciunile de rigoare. Citirea se va face în așa fel încât unul dintre elevi va citi mai întâi cu glas tare și clar rugăciunea, iar după aceea toți ceilalți o vor repeta după el. „Întîii-cititori” se vor schimba zilnic pentru ca fiecare elev să ajungă la rînd. Se va ține seamă ca în zilele de duminică și sărbători să se ducă împreună și în colană la biserică, unde apoi vor urmări cu smerenie rugăciunile și liturgia. De asemenea conducerea va prescrie care posturi și împărtășanii vor fi ținute în mod obligatoriu de elevi în preajma marilor praznice bisericești și toate acestea vor fi săvîrșite în spiritul prescripțiilor bisericii ortodoxe.

Chemarea preotească cere viitorilor păstori sufletești să stăpînească temeinic principiile dogmatice și etice, apoi să fie buni vorbitori și să fie bine inițiați în toate celelalte cunoștințe din domeniul teologiei. De aceea conducerea școlii se va îngriji ca pentru predarea acestor materii să fie alese persoane deosebit de pricepute. Cu prilejul alegerii lor se va ține cont ca să fie oameni care își vor preda materia de învățămînt cu toată seriozitatea necesară și pe baza îndrumărilor pedagogice și metodologice corespunzătoare. Acești profesori pot fi persoane bisericești și laice, căsătoriți sau necăsătoriți; dar pentru predarea materiilor teologice vor fi alese numai fețe bisericești care, ca și laicii necăsătoriți, vor locui în seminar, unde vor primi pe lingă locuință și hrană. În ce privește însă profesorii căsătoriți, aceștia vor locui în afara seminarului.

Bursierii vor fi împărțiți în categorii și clase. Fiecare clasă va avea dirigintele (seniorul) ei, unul sau mai mulți, care vor supraveghea activitatea și disciplina clasei lor. Împărțirea pe clase, apoi întocmirea orarului de învățămînt și a orelor de ocupație în zilele de lucru și cele de sărbătoare se va face de către conducerea școlii, ținîndu-se seama cu acest prilej de ponderea și volumul materiilor de învățămînt, precum și de celelalte obligații ale elevilor. Conducerea va fi ajutată în această privință de corpul didactic.

Este util, și chiar neapărat necesar, să se înființeze în seminar o bibliotecă, proporțional cu posibilitățile financiare ale fondului școlar care, cu timpul, va fi mereu îmbogățită și completată cu cărți noi. Biblioteca va avea un registru alfabetic în care se va introduce titlul prescurtat al fiecărei cărți. Registrul va fi ținut în ordine și curat. Biblioteca va fi condusă de unul dintre profesorii seminarului, dar va fi ajutat și de un bursier ales din rîndurile celor mai buni și mai capabili. Cărțile vor fi date cu chitanță bursierilor; așijderea și profesorilor, pentru ca seminarul să fie asigurat de o eventuală pierdere ori deteriorare a cărții. Acesta este motivul pentru care nu se va ține protocolul special cu privire la eliberarea cărților.

Fondul de bază al cărților acestei biblioteci îl vor forma cărțile de la biblioteca mitropoliei Carlovițului și biblioteca eparhiei timișorene, biblioteci care vor fi în acest scop transferate la seminar.

Conducerea se va îngriji ca pentru nevoile profesorilor și elevilor seminarului, biblioteca să fie înzestrată cu manuale corespunzătoare din mijloacele fondului școlar.

În ce privește celălalt personal necesar pentru funcționarea normală a seminarului, de acest lucru se va îngriji conducerea școlii. Aceasta va încheia cu personalul convenții separate în care vor fi introduse obligațiile fiecăruia, precum și termenele de plată (anuale, semestriale, trimestriale etc.).

Pe lângă rector și corp didactic, seminarul va avea și un „inspector” care va conduce economatul școlii, apoi doi cenzori — unul sîrb și altul român — apoi un portar și trei îngrijitori. Toți aceștia, drept recompensă pentru munca lor, vor primi salariu și, gratuit, locuință și mîncare în seminar. Conducerea școlii va elabora pentru fiecare ins o specificație a treburilor pe care le va îndeplini. Cu prilejul alegerii noului angajat se va ține seama ca el să posede însușirile corespunzătoare, necesare pentru munca pe care o va îndeplini. Se va avea grijă deosebită ca să fie numit rector al seminarului o persoană care se distinge prin pregătirea sa profesională, purtare morală, iscusință și fermitate (In den Kenntnissen der Wissenschaften wohlgegründeter, tüchtiger, bescheidener und guten Sitten angerühmter Mann).

Conducerea școlii va destitui din serviciu pe oricare angajat care va săvîrși vreo contravenție, cercetînd în prealabil temeinic esența și caracterul vinovăției sale.

Dreptul de primire și destituire din serviciu a angajaților aparține numai rectorului și inspectorului seminarului.

Cu prilejul primirii noilor bursieri, conducerea școlii va cerceta dacă respectivii episcopi diecezeni și consistoriile lor au ținut seama de faptul ca fiecare candidat să îndeplinească condițiile prevăzute în paragraful al patrulea al capitolului anterior (să fie copil legitim, în vîrstă de 15 ani împliniți, să fi terminat școala normală, să stăpînească bine limba maternă și măcar cea germană, să aibă purtare bună și să nu aibă piedici ca la terminarea școlii să devină preot). Dacă în această privință nu se găsesc nici un fel de obiecții, candidatul va fi primit. În cazul cînd candidatul nu îndeplinește condițiile amintite, conducerea va remite obiecțiile sale respectivului episcop diecezan și-i va cere ca, împreună cu consistoriul său, să propună un alt candidat. În același mod se va proceda și în cazul decedării vreunui dintre bursieri sau a unei eventuale încetări de a mai urma în continuare școala.

Pentru conducerea regulamentară a treburilor seminarului se vor institui trei protocoale și un inventar principal, și anume :

Primul protocol, în care se vor introduce numele bursierilor, și care va conține numele și prenumele, apartenența socială, locul nașterii, comunitatea bisericească, etatea, pregătirea școlară și purtarea ; apoi ziua primirii și ziua ieșirii din seminar, precum și observația dacă iese din școală în urma terminării studiilor, ori o părăsește mai de vreme și din care cauză.

Al doilea protocol va fi de fapt o cronică a seminarului, în care se vor introduce toate evenimentele mai importante în legătură cu această instituție. Această cronică va fi ținută de o persoană pe care o va numi conducerea școlii.

În *al treilea protocol* se vor introduce toate îndrumările pentru lucru care se vor da personalului seminarului, precum și convențiile care vor fi încheiate cu el cu prilejul intrării lui în serviciu.

La școală se va ține și un inventar principal în care se vor introduce toate obiectele care se află în seminar. El va fi completat la fiecare jumătate de an cu prilejul efectuării reviziei.

Pentru păstrarea tuturor documentelor scrise ale seminarului, cum sint : privilegiile, dispozițiunile, regulamentele, convențiile, socotelile, certificatele elevilor, corespondența și altele, va fi nevoie ca în interiorul clădirii seminarului să se asigure o încăpere pentru arhivă, care va fi ținută în ordine.

Dat fiind faptul că una din cele mai de seamă griji a conducerii școlii va fi de a se preocupa de menținerea și asigurarea reglementară a fondului școlar, conducerea va efectua, din timp în timp, colectarea banilor pentru fond ca și a altor diverse beneficii, care se vor depune apoi la loc asigurat și în mîini sigure ; totodată se va ține cu strictețe socoteala ca fondul să nu fie risipit în scopuri inutile. Pentru casieria fondului, conducerea va asigura două chei, deosebite ca formă, dintre care una se va preda spre păstrare inspectorului școlii, iar a doua va fi păstrată de conducere.

Pentru ca edificiul școlii și inventarul său să fie întreținute în bună stare, conducerea va lua toate măsurile necesare spre a nu se ajunge la cazuri nefericite cum sint, de pildă, incendiul și alte stricăciuni și pagube.

Conducerea va avea grijă de aprovizionarea normală a seminarului cu toate obiectele și utilajele necesare. Se va îngriji de plata regulată a salariului personalului seminarului, de procurarea hainelor și lingeriei pentru bursieri, de înzestrarea dormitoarelor cu paturile, mesele, scaunele și celelalte lucruri necesare, de a asigura pentru sălile de clasă numărul necesar de bănci, cuiere și alte obiecte. Conducerea școlii așijderea va ține seama de a se efectua la timp toate lucrările necesare pentru menținerea clădirii în bună stare.

În ce privește starea sanitară a bursierilor, conducerea se va îngriji ca în cazul îmbolnăvirii vreunui bursier să fie chemat de îndată un „chirurg îndeminatic”, „medic ordonat și priceput” și să se procure medicamentele necesare.

Pentru funcționarea normală a seminarului, conducerea va convoca tot la trei luni, iar în cazuri mai importante și mai des, comisia în a cărei componență vor intra rectorul și inspectorul, comisie care va avea sarcina să analizeze situația din școală, atît pe plan instructiv-educativ cît și pe planul conducerii în ordine a economiei școlii. Dacă cumva această comisie va găsi în domeniile amintite oarecare nereguli sau contravenții, va căuta numaidecît calea și modalitatea de înlăturare a acestora. Pentru ca munca

să fie ușurată, rectorul va înainta în fiecare lună un raport despre situația din seminar, și anume : despre frica față de Dumnezeu a bursierilor, despre purtarea lor morală, despre învățătura și sirguința (ori indolența) lor, despre eventualul progres ori regres la învățătură etc. Rectorul va arăta, de asemenea, în raportul său dacă procesul instructiv-educativ se desfășoară în spiritul legilor și prescripțiilor, fidel, consecvent și punctual ; apoi dacă se poartă destulă grijă față de ordine, pentru ca, pe acest plan, să se poată înlătura la timp neregulile.

În scopul progresării procesului instructiv-educativ și al înlesnirii posibilităților elevilor de a ajunge la cunoștințe cât mai complete, precum și pentru a se dezvolta capacitatea lor de muncă, conducerea școlii va ține examene publice (în pleno) la fiecare jumătate de an și pe elevii care la aceste examene se disting în mod deosebit prin cunoștințe, sirguință și îndeminare îi va lăuda și-i va invita la masa din sufrageria rectorului și chiar a episcopului Timișoarei.

Deoarece în competența inspectorului seminarului intră revizia integrală a activității corecte în economia și partea financiară a seminarului, și el este îndatorat cu ținerea corectă a socotelilor de venituri și cheltuieli, conducerea școlii îi va cere să facă la sfârșitul fiecărui an o dare de seamă a activității financiare. Pe baza raportului său, conducerea școlii va face un referat organelor de stat, care vor fi pentru aceasta stabilite prin decret împărătesc.

În capitolul al treilea se vorbește despre sarcinile și obligațiile personalului seminarului : rectorului, inspectorului, profesorilor, învățătorilor, bursierilor și chiar ale portarului.

Conducerea seminarului va fi încredințată unui arhimandrit în funcția de rector. Arhimandritul va locui și va lua masa la seminar, iar îndatoririle sale vor fi următoarele :

a) Întrucât scopul principal al acestei instituții clericale este pregătirea viitoarei generații de preoți, rectorul se va îngriji ca prelegerile pentru bursieri să se facă nu numai ordonat și clar, ci bursierii să fie educați la supunere față de Dumnezeu, deprinderi bune, precum și în spiritul tuturor virtuților duhovnicești, pentru ca din ei să se formeze păstori sufletești demni și valoroși, adică asemenea preoți, care nu numai prin chemarea lor, ci și prin modul lor de viață, plin de virtuți, vor putea să-i ducă pe viitorii lor enoriași pe calea cea bună.

b) Ținând seama de faptul că acest țel poate fi atins în cea mai mare măsură grație muncii din toată inima a corpului didactic, rectorul se va îngriji ca membrii corpului didactic să se comporte, atît la prelegerii cît și în atitudinea lor îndeobște, în așa fel încît să slujească drept pildă bursierilor, pentru ca aceștia să vadă în el chipul ideal al păstorului sufleteș, așa cum vor fi și ei într-o bună zi.

c) Pentru ca acest țel propus să se înlătuiească cît mai ușor, rectorul se va strădui ca procesul instructiv-educativ să se săvîrșească într-o atmosferă de iubire, prietenie și înțelegere reciprocă. El va face tot ce este cu putință ca să fie înlăturate toate piedicile care eventual vor sta

în calea acestui fapt. Se înțelege că rectorul va sta în frunte la darea pildelor, prin comportarea sa prietenească față de fiecare, fără deosebire.

d) Pentru a avea o imagine precisă dacă elevii își petrec timpul exact după orarul de învățămînt, atît în sala de clasă cît și în afara ei, rectorul va cere fiecărui diriginte de clasă (senior) ca și profesorului respectiv, să-i înainteze în fiecare zi un raport despre situația din școală. În afară de aceasta, din timp în timp, neanunțat și neașteptat, el va intra în încăperile bursierilor și va face un control al stării lor în privința ordinei, punctualității, curățeniei și înfățișării exterioare; la fața locului îi va lăuda pe cei care se disting în această privință, iar toate neajunsurile le va reproba.

e) Rectorul va intra în sălile de clasă și în timpul prelegerilor pentru ca să se convingă personal cum își îndeplinește datoria corpul didactic și dacă se străduiește ca pe bursierii ce le sînt încredințați să-i educe în spiritul scopurilor finale pentru care este înființată școala. Cu acest prilej nu va omite să examineze și el, personal, elevii, pentru ca să se convingă dacă și-au însușit materia de învățămînt și în ce măsură.

f) Rectorul va cere în fiecare lună de la profesori un raport despre succesul la învățătură și purtarea morală a elevilor. Pe baza acestor rapoarte, rectorul va alcătui la fiecare trei luni raportul său personal pe care-l va trimite conducerii școlii.

g) Prezența rectorului va servi bursierilor nu numai drept pildă, ci și cel mai bun imbold pentru obținerea succeselor la învățătură și purtare. Prin urmare, el va fi întotdeauna prezent la înfăptuirea sarcinilor lor zilnice, atît a celor de la școala propriu-zisă, cît și a celor de la biserică. El va fi prezent la prînzul și la cina bursierilor, apoi la orele lor de odihnă. În sfîrșit, rectorul nu va interzice niciodată bursierilor să vină la el, dacă doresc. Dimpotrivă, se va strădui să le înlesnească acest lucru.

h) Ținînd seama de faptul că bursierii sînt obligați să postească și să se cuminece de patru ori pe an la anumite sărbători ale anului și așijderea să se țină de toate prescripțiile religiei ortodoxe, rectorul va fi obligat să țină o evidență despre acest lucru, pentru fiecare bursier aparte, iar aceasta însemnează că bilețelele care se dau cu prilejul cuminecăturii, le va aduna cu regularitate la el și la sfîrșitul anului le va preda conducerii școlii.

i) Rectorul va alege doi cîntăreți pricepuți și anume, un sîrb și un român, pentru bursieri. Se înțelege că la alegerea lor se va ține seama ca aceștia să fie oameni cu deprinderi bune, să stăpînească bine limba lor maternă, să cunoască bine cîntările bisericești și toate celelalte ritualuri bisericești. Pentru că ei vor face predarea cîntării, rectorul va avea grijă dacă la predare au ton și accent bun, formatul gurii și alte lucruri necesare și dacă toate acestea le transmit corect elevilor. Va avea grijă ca tot ceea ce este exagerat și denaturat să fie omis.

k) Pentru ca fiecare persoană care stă sub conducerea rectorului, și îndeosebi bursierii, să-și îndeplinească conștiincios și cu regularitate îndatoririle, se recomandă ca o dată pe lună să se citească și să se discute modul de organizare a școlii.

1) Pentru îndreptarea ori înlăturarea contravențiilor mărunte ale bursierilor și personalului seminarului care privesc organizarea interioară ori exterioară, rectorul și inspectorul vor trage la răspundere pe contravenienți și, în caz de nevoie, le vor da pedepse corespunzătoare, cu care prilej însă se va proceda cât mai blind cu putință. În ce privește greșelile mari, care nu pot fi înlăturate atât de ușor, acestea vor fi anunțate conducerii școlii care, după ce le va examina, va lua măsuri și va trece la îndreptarea și înlăturarea lor.

Deoarece în seminar se pregătește tinăra generație de preoți, îndatoririle corpului didactic sînt astfel concepute :

a) Profesorii sînt obligați nu numai să posede cunoștințele de specialitate corespunzătoare, necesare pentru predarea lor normală, ci în afară de limba maternă să stăpînească bine și latina și germana, pentru ca predarea materiilor lor s-o poată transmite temeinic și clar în limbile amintite.

b) Ei vor trebui să lege în așa fel partea teoretică și cea practică, încît bursierii să obțină nu numai cunoștințele de specialitate și științifice necesare, extinzîndu-și prin aceasta nivelul general intelectual și cultural, ci să dobîndească și buna dispoziție și dragoste față de viitoarea lor chemare, precum și față de toate virtuțile duhovnicești și cetățenești. Examenele principale — particulare și publice — care se vor ține la fiecare 6 luni, profesorii le vor organiza în așa fel încît ele să corespundă în întregime menirii lor, iar aceasta însemnează că prin ele se justifică existența seminarului, atât în domeniul disciplinei în muncă cît și al obținerii cunoștințelor noi.

c) Profesorii sînt obligați să urmărească cu băgare de seamă toate evenimentele din seminar pentru ca, în orice clipă, să fie în stare să facă propuneri în scopul îmbunătățirii activității seminarului, ba chiar să și sugereze inovații folositoare.

d) Profesorii vor propune conducerii seminarului liste de cărți cu care se va îmbogăți din timp în timp fondul bibliotecii școlare, dar care sînt, în primul rînd, necesare pentru desfășurarea normală a procesului de învățămînt. Cărțile vor servi profesorilor și în aceeași măsură bursierilor ca manuale. La luarea unei asemenea hotărîri s-a pornit de la faptul că profesorii sînt cel mai bine informați care anume cărți sînt cele mai bune îndreptare pentru elevi.

e) Profesorii vor ține cu rîvnă evidențe despre progresul bursierilor la învățătură și purtare, apoi despre starea lor morală, despre capacitatea lor și aceste liste le vor trimite, la timpul stabilit, rectorului școlii.

f) Profesorii sînt obligați să acorde cît mai mult cu putință toată atenția și loialitatea față de conducerea școlii, care este primul lor organ superior. Ei sînt obligați la supunere față de conducerea școlară și în privința activității lor profesionale, adică a însuși procesului de învățămînt și a conținutului acestuia.

Obligațiile bursierilor vor fi puse în acord cu viitoarea lor activitate profesională. De la ei se vor cere următoarele :

a) Deoarece încă din primi ani ai slujbei lor vor trebui să-și potrivească în așa fel modul de viață ca să fie conducători ai comunităților bisericești, bursierii, încă din timpul școlarizării lor în seminar, vor începe să se deprindă să servească drept pildă și oglindă a modestiei, virtuții și sociabilității. Începînd de la chiliile în care vor locui, săli de învățămînt și biserică, cu un cuvînt, în clădirea seminarului și în afara ei, peste tot, ei se vor comporta ca viitori păstori sufletești, preocupați de treburile religiei și buna purtare morală a credincioșilor lor.

b) Bursierii sînt obligați să-și însușească toate cunoștințele posibile și priceperile care se referă la viitoarea lor chemare.

c) În relațiile cu superiorii lor, ceea ce însemnează conducerea școlii și corpul didactic, bursierii sînt obligați să le acorde toată ascultarea, respectul, dragostea și supunerea posibilă. În afară de aceasta, între ei vor cultiva dragostea, unitatea, comportarea cuviincioasă și pe toți oamenii îi vor privi cu aceeași ochi. Printre elevi nu vor fi privilegiați și supuși, ci cu toții se vor comporta între ei în mod egal.

d) Se vor ține cu consecvență de orarul de învățămînt și se vor pregăti cu rîvnă pentru prelegerile de fiecare zi, precum și pentru examenele publice.

e) Se interzice bursierilor să iasă din seminar, indiferent în ce scop, fără cunoștința prealabilă și aprobarea în scris a rectorului. De asemenea bursierilor nu le este îngăduit ca în însuși interiorul seminarului să umble fără rost din încăpere în încăpere, să se stînjenească unul pe altul în muncă, să privească în timpul orelor pe fereastră și să se adreseze trecătorilor de pe stradă.

f) Corespondența pe calea poștei bursierii o vor face numai cu aprobarea rectorului. Acesta va controla toate scrisorile care vor sosi pe adresa bursierilor la seminar, precum și corespondența care va ieși din seminar, pentru ca în felul acesta să fie împiedicate eventualele neplăceri care ar putea să încalce reputația și activitatea normală a seminarului.

g) Bursierilor nu li se va îngădui să țină bani la ei, ci vor trebui să-i predea spre păstrare rectorului. Rectorul va avea în acest mod un control și pe ce anume cheltuiesc bursierii banii.

h) Dormitoarele bursierilor vor fi tot timpul accesibile rectorului și celui alt corp de conducere a seminarului, pentru a se avea un control mai deplin cu ce anume se ocupă bursierii în orele libere.

i) Dacă cumva se întîmplă ca vreunul dintre bursieri să se prezinte în audiență la rector pentru rezolvarea vreunor probleme personale, bursierul va cere permisul de primire în mod politic.

Inspectorul este îndatorat să conducă treburile economice ale seminarului. Îndatoririle lui constau din următoarele :

a) El este obligat să se îngrijească de clădirea școlii, precum și de toate bunurile mobile și imobile, de inventarul, ca și de curățenia și condițiile igienico-sanitare din clădire.

b) El se îngrijește de aprovizionarea elevilor cu haine și celelalte trebuințe, apoi de plata îngrijitorilor seminarului, să supravegheze munca bucătarului care este îndatorat cu alimentația din seminar.

c) În ce privește bucătarul acesta, împreună cu personalul care aparține bucătăriei, va locui în seminar, ori cel puțin va rămâne în el timp cât mai îndelungat cu putință pentru ca să fie în stare să ofere maximum de servicii instituției în care lucrează, îndeplinindu-și astfel obligațiile pe care și le-a luat în privința alimentației bune, îngrijite și igienic reglementare a locatarilor casei.

d) Obligația celor trei îngrijitori cinstiți, îndeminați, evlavioși și credincioși, va fi să facă curățenie în toate încăperile seminarului, să mențină în ordine hainele și rufăria de pat a bursierilor și să le aerisească în timpul verii; iarna să aprindă focul în cuptoare, să-i trezească din somn pe bursierii în fiecare zi la ora stabilită și să le aprindă lampa, să se aducă apă etc. Îngrijitorii vor fi primiți în slujbă și vor fi supravegheați de către inspector.

e) Inspectorul va avea grijă de foc și de lumină pentru ca acestea să fie stinse la timp și astfel să se înlăture eventuala primejdie care ar putea să survină de la foc și lumină în caz de neatenție. Dacă cumva, din cauza neatenției, se ajunge la nenorocire, se vor folosi toate mijloacele posibile pentru ca nenorocirea să fie înlăturată ori micșorată.

f) În cazul îmbolnăvirii vreunei persoane care locuiește în seminar, inspectorul este dator să înștiințeze medicul, care va lua toate măsurile necesare pentru a se da ajutor celui îmbolnăvit și a împiedica eventuala răspândire a epidemiei în seminar.

g) Inspectorul va plăti lefurile personalului seminarului precum și toate cheltuielile în legătură cu îmbrăcarea și alimentația bursierilor, reparare clădirii și celelalte chetuieli care se ivesc. Despre toate acestea va ține o contabilitate exactă, despre a cărei situație va înainta regulat un raport conducerii școlii la jumătatea ori la sfârșitul anului. În cazul revizuirii socotelilor și descoperirii deficitelor, inspectorul este dator să le recupereze.

Portarul este obligat să fie tot timpul prezent la poartă și să țină seama de fiecare persoană care intră ori iese din seminar. Datoria lui constă în următoarele:

a) El va fi fără incetare prezent la poartă, pentru ca să nu-i lase pe străini ori pe seminariști să aștepte timp îndelungat. Cheia o va ține numai el și n-o va încredința nimănui, fără o aprobare prealabilă a rectorului sau inspectorului.

b) În seminar se poate intra numai pe poarta principală și, prin urmare, se trece în mod obligatoriu pe lângă portar. De aceea acesta va avea grijă ca nici un bursier să nu iese din seminar fără să posede pentru aceasta permisul în scris al rectorului, pe care-l va arăta, în mod obligatoriu, portarului la ieșirea din clădire.

c) În seminar nu vor fi persoane femeiești. Dacă vreo persoană străină dorește să vorbească cu rectorul sau cu inspectorul, portarul este dator s-o anunțe în prealabil și abia după aceea să deschidă poarta și să dea drumul persoanei străine. Cu prilejul intrării persoanelor străine în semi-

nar, ele vor fi în mod obligatoriu însoțite de portar pînă la rector sau inspector.

d) Portarul nu are voie să primească nici un fel de scrisori, daruri, alimente și nici băutură fără aprobarea prealabilă a rectorului.

e) Poarta seminarului se va închide de obicei la ora 9 seara, iar cheile de la poartă se vor preda rectorului. Cu ocazia predării cheilor, portarul îl va înștiința pe rector care dintre bursieri lipsește și nu s-a întors în clădire. Poarta se va deschide la ora 5 dimineața, cînd rectorul va preda cheile din nou portarului ¹⁹⁾.

REGULAMENTUL CU PRIVIRE LA ÎNDATORIRILE PROFESORILOR, MAGIȘTRILOR ȘI ELEVILOR SEMINARULUI

În colaborare cu arhimandritul mănăstirii Kovil, Ioan Raici, mitropolitul Putnic a întocmit regulamentul cu privire la îndatoririle profesorilor, magiștrilor și elevilor viitorului seminar. Regulamentul a fost întocmit în timpul cînd mitropolitul spera că seminarul se va deschide la Carloviț, așa încît aluziile la acest oraș sînt foarte pronunțate, cu toate că acest lucru nu se pomeneste categoric nicăieri în regulament. În afară de aceasta, izbitor este și faptul că regulamentul a fost făcut după împrejurările care domneau în școala „Acoperămîntul Maicii Domnului” din Carloviț, al cărei mod de organizare interioară mitropolitul Putnic îl cunoștea foarte bine, întocmai ca și arhimandritul Raici, dat fiind faptul că amîndoi au fost un timp profesori ai acestei școli. Această împrejurare poate să confirme credința că acest regulament este în realitate o imagine a vieții interioare a acestei școli superioare, la a cărei reputație și rang înalt, fondatorul ei, mitropolitul Nenadovici, a contribuit mult.

De altminteri, regulamentul despre care este vorba conține trei capitole. Primul se referă la îndatoririle profesorilor, al doilea la obligațiile magiștrilor, iar al treilea la purtarea elevilor seminarului.

În ce privește profesorii, în baza acestui regulament, ei sînt datori în primul rînd să se îngrijească de funcționarea corectă a tuturor școlilor reglementare din dieceză. Ei sînt obligați să se țină cu strictețe de obligațiile pe care și le-au luat prin convenție, cu prilejul intrării lor în serviciu, în legătură cu instruirea și educarea copiilor și tineretului; și aceste obligații erau de a le preda „învățătura în mod regulat”, clar și deslușit, în limba slavonă și în limba latină, gramatica și sintaxa, și anume, atît ei personal cît și magiștrii, care le vor fi alăturați. După terminarea sintaxei și după ce elevii și-o însușesc bine, profesorii vor trece la poetică, retorică, oratorie și părțile filozofiei cum sînt: logica, dialectica, precum și fizica și alte științe matematice. La prelegere se vor servi de metodele „autorilor buni și clari”. Prelegerea o vor face cu multă dragoste, devotament și cu totul independent, fără să le fie teamă de „atotvăzătorii ochi dumnezeiești”. Ținînd seama de faptul că lor le aparține autoritatea asupra

¹⁹⁾ Ibidem.

tuturor magiștrilor și școlilor din dieceză și deoarece magiștrii sînt datori să-i asculte, profesorii se vor îngriji ca magiștrii să se țină bine de școala lor și să poarte neconținut grijă față de elevii lor. Ei vor inspecta de două ori pe săptămînă fiecare școală, vor participa la orele de prelegere, vor controla personal cum scriu elevii, curat sau nu, și le vor da și ei înșiși teme de casă.

Dacă vreunul dintre elevi se dovedește capabil să treacă dintr-o școală inferioară într-una superioară, profesorul, în înțelegere cu magistrul, va face acest transfer. În decursul fiecărui an profesorul va face cîte trei examene particulare în fiecare școală și unul public în prezența persoanelor de vază ale localității în care se află școala.

Profesorii vor urmări cît mai des cu putință și comportarea elevilor în biserică, dacă se comportă sau nu cuvințios, și vor îndrepta numaidecît necuvințele. Vor ține cont ca magiștrii să însoțească cu regularitate elevii de la școală pînă la biserică, să stea cu ei în timpul liturghiei și la sfîrșitul serviciului divin să-i însoțească din nou pînă la școală; aceasta pentru „săvîrșirea faptelor bune” și „buna orînduială”. Profesorii vor da dispozițiuni magiștrilor, în numele episcopului diecezan, să-i oblige pe elevii lor să postească și să se cuminece la biserică de patru ori pe an, după ce, în mod obligatoriu, s-au spovedit în fața preotului lor, dar în spiritul prescripțiilor Bisericii ortodoxe răsăritene. Profesorii vor stabili vacanțele școlare, praznicele școlare și plecarea elevilor în excursii. În cazul conflictelor dintre elevi și magiștri, diferendul va fi soluționat de profesor. Dacă cumva conflictul este de natură mai gravă și se petrece chiar în școală, profesorul va anunța acest conflict episcopului.

Profesorii nu vor primi în școală copii și tineret de religie catolică și nici copiii părinților ortodocși din alte dieceze, fără aprobarea prealabilă a episcopului. Dacă vreun copil ori tînăr vine din altă dieceză, și chiar din propria dieceză, personal ori însoțit de părinți, și se prezintă la școală pentru a fi elev ordinar, profesorul nu va primi asemenea elevi pînă ce elevul nu va face bine cunoștință, și aceasta în mai multe rînduri, cu modul în care magiștrii și profesorii predau materiile lor și pînă ce nu se obligă, verbal și în scris, că acea parte a prelegerii regulate, pe care au scăpat-o, o vor recupera. Se înțelege că asemenea elevi sînt obligați să dea examen din materia anterioară, fapt despre care profesorul va elibera certificate corespunzătoare.

În sfîrșit, profesorii sînt datori să trăiască în relații bune, prietenești, cu exarhul episcopal și protopresbiterul bisericii catedrale și să discute despre măsurile care trebuie să fie întreprinse în scopul propășirii școlii.

Conducătorul suprem al școlii, în dieceza sa, este episcopul; el este „gimnaziarhul și prea onoratul patron și conducător al școlii”, de care depinde totul și fără voia și prealabila lui aprobare nu se poae întreprinde nimic în școală.

În ce privește magiștrii, despre ei se spune în regulamentul amintit următoarele :

Deoarece frica față de Dumnezeu este temeiul fiecărei înțelepciuni, magistrul este dator să arate mai întâi supunere față de Dumnezeu și apoi și față de fiecare om. Odată cu venirea la școală, atât magistrii cit și elevii sînt datori să cînte cîntece în care vor preamări pe Dumnezeu și vor invoca Sfîntul Duh; de asemenea se vor ruga pentru episcopul lor, pentru preoțime și întreaga Biserică ortodoxă. Ei sînt obligați să facă acest lucru nu numai la școală, ci și la biserică și chiar și-n casele lor.

După cum s-a spus cu puțin mai înainte despre profesori, așa și magistrul este dator să-i oblige pe elevii săi ca, după prescripțiile Bisericii ortodoxe răsăritene, să postească, să se spovedească și să se cuminece de patru ori pe an. Pentru ca să fie vrednici de cuminecătură, elevii și magistrii se vor purta cinstit și respectuos nu numai la școală și biserică, ci și acasă. Magistrii sînt în general obligați să vegheze fără încetare asupra vieții și activității elevilor lor, pentru ca aceștia să nu greșească cu ceva.

Dacă vreunul dintre magistrii dorește să lipsească de la școală ori de la biserică pentru săvîrșirea vreunor treburi personale, magistrul va trebui să se adreseze în prealabil pentru permisiune profesorului și să-l roage să-l înlocuiască între timp. De-abia după ce aranjează toate acestea, poate să lipsească de la serviciu. Dacă se ivește vreo problemă pe care magistrul nu este în stare s-a soluționeze singur, el este obligat să se adreseze pentru sfat profesorului și în nici un caz nu va proceda pe proprie răspundere sau după vreo părere a sa.

Magistrul nu este autorizat să primească vreun elev în școală și nici să-l exmatriculeze pe careva, fără o consultare prealabilă cu profesorul și fără consimțămîntul acestuia. El nu are voie ca în timpul orelor de învățămînt să trimită elevii să facă vreun lucru pentru el, cu excepția treburilor care privesc școala și biserica.

Magistrii sînt datori ca la al doilea sunet al clopotului să fie la școală și să rămînă aci pînă la terminarea prelegerilor. În tot acest timp trebuie să fie cu elevii. Magistrii nu au voie să se ducă unul la altul să stea de vorbă, iar pe elevi să-i lase singuri. Se interzice magistrilor să ceară de la elevi bani sau orice altceva. Dacă cumva se ivește nevoia de a se aduna bani de la elevi, acest lucru se poate face numai cu aprobarea profesorului și nicidecum în taină și fără consultarea acestuia. Magistrul este dator ca despre școală și colegii săi magistrii să vorbească întotdeauna frumos. Dacă vreunul dintre magistrii va dori să introducă în procesul de instruire vreo inovație, acest lucru nu poate să-l facă din proprie inițiativă, ci va trebui mai întâi să se consfătuiască cu profesorul și să obțină aprobarea acestuia. Dacă cumva magistrul va afla ceva care este în contradicție cu activitatea normală din școală, el este dator să-l înștiințeze despre acest lucru pe profesor și să se sfătuiască cu el cum să fie înlăturată neregula. Dacă vreunul din magistrii jignește cu ceva pe un alt magistru, coleg al său, cel jignit nu se va adresa pentru apărare celorlalți magistri, ci apărarea o va cere de la profesor, care va stabili în ce mod se va da satisfacție celui jignit. Mai mult, dacă cumva cel jignit nu este mulțumit de satis-

facția care i s-a dat, el nu are voie să se ducă de la unul la altul pentru a se plinge, ci va trebui să tacă, cu cinste și onoare, până cînd i se va face dreptate. Magistrul este dator să-i învețe cu vrednicie și fără egoism pe elevii săi și să-și facă pină la capăt datoria, căci și-n scrierile sfinte se menționează că va răspunde pentru munca sa în fața lui Dumnezeu. „Blestemat va fi fiecare, se spune în ele, cel care fapta lui Dumnezeu o săvîrșește cu nepăsare” („I prokljet vsjak tvorej djelo božije s nebreženijem”).

Magiștrii se vor reține cit mai mult cu puțință de la folosirea exagerată a alcoolului, de la beție și vizitarea persoanelor suspecte, de la pătrundere în timpul nopții în case străine, circiume și baluri. Ei se vor mulțumi să se veselească și să se distreze cu vreun joc cinstit în zilele de sărbătoare ori în vacanță și aceasta o vor face la profesorul lor ori unde acesta stabilește și indică.

Dacă cumva se deteriorează ceva în școală și trebuie să se repare, magistrul îl va înștiința despre acest lucru pe profesor, iar acesta va da dispoziție să fie înlăturată stricăciunea. Magiștrii înșiși n-au voie să repare nimic și nici să se adreseze direct altcuiva pentru ajutor.

În timpul plecării elevilor la biserică ori întoarcerii lor de la biserică la școală, magiștrii sînt datori să fie cu elevii lor, pentru ca aceștia să nu se comporte urît pe drum ori să meargă așa cum nu se cuvine.

Magiștrii îi vor învăța pe elevii lor cum să se comporte la școală, în biserică și pe stradă.

Se interzice magiștrilor să se certe cu elevii lor ori să-i pedepsească prea aspru. Dacă cumva elevii greșesc cu ceva, pentru vinovățiile mai mici pot să-i pedepsească magiștrii, dar contravențiile mai mari trebuie să fie anunțate profesorului ori inspectorului, iar aceștia vor cîntări ce pedeapsă se va da.

Dacă cumva se întîmplă ca elevii să ia parte la înmormintarea cuiva, magiștrii vor înștiința despre acest lucru pe profesor ori pe inspector, iar aceștia vor stabili cîți elevi vor merge la înmormintare.

Magiștrii vor da elevilor lor teme de casă, marțea și sîmbăta, ca să aibă cu ce să se ocupe în orele libere cînd n-au cursuri regulate, adică miercuria după amiază și duminica.

La onomastica și ziua de naștere a tatălui vreunui elev, magistrul este dator ca, cu cîteva zile mai înainte, să compună „orația” pe care fiul o va învăța pe de rost, pentru ca s-o poată spune în fața tatălui. Dacă cumva magistrul nu este în stare să compună singur această orație, el îl va ruga pe profesor să-l ajute.

Se interzice magiștrilor să-i folosească pe elevi pentru treburile lor personale. Pentru aceasta se vor folosi îngrijitorii, în timp ce elevii se vor strădui să folosească pentru învățat fiecare oră liberă.

Dacă cumva magistrul nu se va ține cu strictețe de spiritul și litera convenției, el va fi mustrat de profesor ori inspector. Dacă și după a treia mustrare nu se îndreaptă, va fi fără nici un fel de motivare concediat din școală.

În ce privește regulile disciplinare referitoare la purtarea elevilor, în regulament se prevăd următoarele :

Elevii sînt datori să fie la școală la primul sunet al clopotului. Din clipa aceea li se interzice să umble fără rost prin încăperi și coridoare.

Cînd elevii se duc la școală ori se înapoiază de la școală, ei sînt datori să salute politicos toate persoanele pe care le întîlnesc pe drum. La ieșirea din școală se interzice elevilor să facă gălăgie pe străzi și să se poarte necuvincios, ci să meargă direct acasă și să rămînă acolo, petrecîndu-și timpul cu învățarea și pregătirea lecțiilor ; li se interzice să umble de ici-colo în afara casei.

Elevilor li se cere nu numai o comportare frumoasă, ci și o înveșmîntare curată și ordonată.

După prelegerile de dinainte și de după amiază, elevii tuturor școlilor sînt datori să vină la profesor la școală și să-i cînte cîntece religioase (bisericești). Cînd elevul pășește în biserică, nu are voie să se gîndească la nimic altceva decît la Dumnezeu, cu simțămîntul că a venit la El să I se închine și cu convingerea că va fi pedepsit de El dacă Îl nesocotește și nu I aduce deplină preamărire.

În timpul liturghiei se interzice elevilor să povestească, să stea de vorbă și să strige în biserică și li se poruncește să stea în liniște și, cu frica lui Dumnezeu, să citească în sinea lor rugăciunile. În timpul liturghiei toți elevii vor sta la locul stabilit, în afara celor care vor da ajutor în altar și a celor care iau parte la cîntare alături de cîntăreți. Din biserică se va ieși abia după terminarea liturghiei. La utrenie și vecernie se vor duce în biserică la cel dintîi sunet al clopotului.

Se interzice elevilor să deseneze pe pereții bisericii ori pe băncile de la școală, ferestre și uși. De asemenea li se interzice ca, indiferent în ce mod, să vatăme inventarul școlii.

Elevii sînt datori să se țină de prescripțiile cu privire la învățare și purtare, care le vor fi date de magistrii, nu numai la școală, ci și acasă.

Elevii sînt datori să facă un raport în fiecare sîmbătă magistrului lor. În afară de aceasta, ei sînt datori să acorde magistrilor cinstire și ascultare în orice loc, oriunde se vor întîlni.

Se interzice elevilor a lipsi de la școală, dacă nu-l anunță în prealabil pe magistrul și nu primesc aprobarea lui pentru aceasta.

Despre întîmplările din școală elevii n-au voie să povestească în afara ei, chiar și faptul dacă vreun elev este pedepsit la școală. Despre acest lucru nu se va vorbi nimănui.

Se interzice elevilor să meargă la catedra magistrului lor, în afară de cazurile cînd îi cheamă magistrul însuși. Nimeni nu are voie să se atingă de funia clopotului școlii, în afară de cel căruia îi este încredințat clopotul.

Se interzice elevilor să se scalde vara în Dunăre, în afară de micile ape curgătoare și lacuri, iar toamna li se interzice să năvălească în livezi și vii și să fure struguri, fructe și alte roduri. Iarna, li se interzice să patineze pe gheață. Primăvara și toamna n-au voie să se ducă la joacă,

în afară de zilele de recreație și aceasta în locul stabilit, unde nu vor deranja pe nimeni. Li se admite să se distreze numai cu jocuri cinstite.

Elevii trebuie să se ferească cu strictețe de birfeli, injurături, cuvinte urite, precum și de furturi; nu numai la școală, ci și în afara ei. Tot așa li se interzice, în modul cel mai strict, și beția, indiferent în ce loc și în ce timp.

Cînd vine la școală, elevul este dator să se așeze îndată la locul său și să rămînă aci, șezînd liniștit și sfios.

Elevii se vor feri să se jignească unul pe altul și să se bată. N-au voie să cumpere nimic unul de la altul și dacă cumva cineva observă că vreunul cumpără sau vinde ceva, trebuie să anunțe acest lucru imediat magistrului.

Se permite elevilor să iasă din sălile de clasă pentru a-și face nevoile fiziologice, dar numai unul cîte unul, adică atunci cînd unul se înapoiază de afară, altul poate să plece, dar nicidecum cîte doi sau trei înși în același timp.

Elevii vor păstra cărțile curate și în ordine.

Îngrijitorii școlii vor face curățenie în școală de două ori pe săptămînă, adică luna și sîmbăta, pentru ca școala să fie întotdeauna curată. Iarna ei vor încălzi în fiecare zi cuptoarele și vor sta la dispoziția magiștrilor pentru eventuale servicii. Pentru acest serviciu al lor le vor plăti elevii și anume: cîte o poltură de fiecare elev. Banii astfel obținuți vor fi adunați la un loc și se vor împărți regulat tuturor îngrijitorilor în mod egal.

Elevii sînt datori să se țină cu strictețe de toate aceste reguli, ca de altmînteri și magiștrii înșiși. Ei sînt obligați să postească de patru ori pe an, să se spovedească în fața duhovnicului și să se cuminece după obiceiul Bisericii ortodoxe răsăritene.

Magiștrii vor mostra pe acei elevi care nu se țin de regulile cu privire la purtare și învățătură. Dacă nici deseale muștrări nu ajută la îndreptarea lor, atunci ei vor fi pur și simplu exmatriculați din școală și nu vor mai fi primiți în ea ²⁰).

PROGRAMUL DE ÎNVĂȚĂMÎNT

Programul de învățămînt al viitorului seminar este cuprins în răspunsurile la întrebările pe care locotenența dietei maghiare le-a pus mitropolitului Putnic în 23 mai 1786, cerîndu-i să răspundă cu precizie la ele. Mitropolitul a completat aceste răspunsuri cu informații despre ceea ce s-a făcut pentru preoțimea din eparhia Bacicăi, cînd se afla el în fruntea acestei eparhii.

Iată aceste răspunsuri:

1. *Care este situația actuală a studiului teologiei la credincioșii care aparțin de Biserica greco-neunită?*

²⁰) Ibidem.

Printre țările în care trăiesc credincioși care aparțin de religia greco-neunită, mitropolitul enumeră Turcia, Rusia și Austria.

Mitropolitului nu-i era cunoscut la ce nivel se află studiul teologiei în Turcia, și anume, în partea ei europeană. Știa doar din auzite că acest studiu a ajuns la o înflorire deosebită în insula Patmos²¹), precum și în alte orașe grecești, ca în Salonic, de pildă.

Ce metodă și ordine de expunere a materiei de studiu se folosește aici, acest fapt este de asemenea necunoscut. Se știe doar că profesorii care predau aceste studii se folosesc de metoda dialectică, adică ei pun întrebări din învățăturile Sfinților Părinți și ale sinoadelor ecumenice, la care elevii răspund.

În Rusia aceste studii se predau cu remarcabil succes tinerelor generații de preoți și monahi, după sistemul și metoda arhiepiscopului Teofan Procopovici, în două academii cunoscute: a Kievului și a Moscovei, apoi în numeroase gimnazii înființate în reședințele episcopale, precum și în diferite mănăstiri, cum este, de pildă, „Sfinta Treime” și altele.

În Austria Biserica ortodoxă este cu desăvîrșire lipsită de un asemenea învățămînt, cu toate că merită să ne ocupăm de el. Din tot ceea ce se învață este Catehismul. Cauza acestui neajuns este lipsa cadrelor didactice capabile și a manualelor corespunzătoare.

În ce privește eparhia Bacicăi, aici preoțimea este instruită în dogmele Bisericii ortodoxe răsăritene, în „bunele deprinderi cuvenite preoțimei”, în Liturghia și Catehismul școlii clericale de la Novi Sad pe care a înființat-o încă predecesorul lui Putnic, episcopul Visarion Pavlovici. Mulți dintre candidații la preoție care au învățat la această școală — spune mitropolitul — trăiesc și azi și își fac serviciul așa cum au învățat de la renumiții profesori ai acestei școli Dionisie Novacovici și Vasilie Krijanovski.

2. Din ce materii se compune studiul teologiei greco-neunită ?

Obiectivele esențiale ale acestui studiu sînt ceea ce *credem* și ceea ce *facem*, adică învățătura despre *credință* și *dragoste*.

Învățătura despre credință reprezintă *teologia dogmatică*, căci studiază dogmele neapărat necesare ale credinței. Esența și conținutul ei constau în Simbolul niceo-constantinopolitan, în care este explicată în 12 articole învățătura religiei ortodoxe. Aici mai întîi se chibzuiește și învață despre Dumnezeu și tot ceea ce este nevoie să se știe despre esența Sa, despre însușirile ființei Sale, apoi despre Sfinta Treime și Ființele din care se compune; aparte despre Dumnezeu Tatăl Atotțiitorul și însușirile Lui, despre raportul Lui față de natură și alte ființe dumnezeiești; despre Dumnezeu Fiul Răscumpărătorul și divinitatea Sa, despre nașterea Sa și altele asemănătoare; despre Dumnezeu Duhul Sfînt, Mîngietorul, și divi-

²¹) Pathmos (sau Patmos) este una dintre insulele arhipelagului Sporadi din Marea Egee. Pe această insulă Evanghelistul Ioan, unul din cei 12 Apostoli, a scris *Apocalipsa* sa.

nitatea Sa, despre zămislirea Sa și raportul Său față de Dumnezeu Tatăl și Dumnezeu Fiul.

Învățătura teologică ne învață apoi despre activitățile divine și raportul lor față de creațiune, despre facerea lumii și providența atotprezentă și ființa ei văzută și nevăzută. Însemnătatea deosebită a acestei învățături constă în faptul că ea studiază activitatea divină în raport cu răscumpărarea, ca de pildă trimiterea de către Tatăl a Fiului Său în lume, despre Fiul care a venit în lume, despre întrupare, despre pătimire, înviere și alte fapte ale providenței și binefaceri dumnezeiești, despre sfântirea prin Duhul Sfânt și săvârșirea Tainelor. N-a fost uitat nici studiul practic cu privire la îndeplinirea treburilor administrative, așa-zise „iconomistice”.

La studierea religiei trebuie să se pornească de la patru premise, și anume: neprihănire, supunerea, recunoștința și preamărirea. În încheiere se vorbește aici cum și care este activitatea providenței dumnezeiești în raport cu făptura, cum apare și în ce opere.

Învățătura despre ceea ce trebuie să facem formează *teologia practică*. Ea înfățișează religia prin fapte, adică prin ceea ce îndrumază înclinațiile firești ale credinciosului de a sprijini binele și de a smulge din rădăcini răul. De aceea ea se numește adeseori și teologie morală (etică). Învățătura ei constă în dragostea față de Dumnezeu și față de aproapele. Dragostea față de Dumnezeu constă în cinstirea cu adevărat a lui Dumnezeu, cu alte cuvinte a religiei, iar dragostea față de aproapele constă în egalitate și dreptate. La baza acestei învățături stă legea sau *Decalogul* de pe două table, pe care „le-a dat Dumnezeu Însuși”, dintre care prima îndrumază la dragoste față de Dumnezeu, la datorie față de El și la modul cum trebuie să i se dea cinstire, iar a doua tablă îndrumază cum trebuie să ne purtăm față de aproapele nostru ca față de noi înșine. Aceste două table laolaltă ne învață cum să ne dăm la o parte de la rău și cum să facem binele. Binele este virtute, iar răul este păcatul, care este veșnic în contradicție cu virtutea. Prin urmare teologia practică își întemeiază principala sa învățatură despre virtute și păcat pe *Decalog*.

3. *În ce ordine se leagă una de alta diferitele părți ale acestei învățături?*

Aceste două părți de bază ale teologiei creștine, Dogmatica și Morala, au drept știință ajutătoare Exegeza, pentru explicarea textelor mai grele din Sfânta Scriptură și partea polemico-apologetică, de care teologia creștină se folosește pentru justificarea dogmelor față de eretici. Totalitatea acestei învățături este cuprinsă în Catehism, destinat instruirii neștiutorilor. Abia după studierea Catehismului se trece la Dogmatică care este destinată minților instruite teologic. Apoi urmează Morala, Omiletica sau Teologia propovăduitoare și alte materii care rezultă din ele.

În ce privește școala clericală din Novi Sad, Catehismul care se predă în ea este împărțit în cinci dialoguri principale, sub formă de întrebări

și răspunsuri, pentru ca materia pe care o studiază Catehismul să se întipărească mai adânc și mai trainic în conștiința elevilor și pentru ca la fiecare întrebare să se poată răspunde cât mai în grabă și cât mai bine, după pilda Apostolului Petru care a spus : „Fiți întotdeauna gata să răspundeți oricărui vă va cere socoteală de nădejdea care este în voi” (I Petru 3, 15).

În primul dialog se pomenește pe scurt teologia naturală în care se învață cunoașterea lui Dumnezeu pe calea cunoașterii naturii. Apoi, de la cunoașterea naturii se merge mai departe la descoperirea divină, adică la textele biblice care formează conținutul discuțiilor următoare.

În al doilea dialog se învață despre credincioși. Aici se scot în relief dogmele religioase întemeiate pe hotărârile sinoadelor ecumenice precum și pe sentințele Sfinților Părinți.

În al treilea dialog se vorbește despre fapte, în care se învață despre binefacerile vieții creștine. În unitatea dintre „credință” și „faptă”, în dragostea față de Dumnezeu și aproape stă desăvârșirea (Matei 22, 37—40).

Deoarece porunca Domnului îndeamnă pe toți creștinii să se roage fără încetare (Luca 21, 36) și să ceară de la Dumnezeu „veșnicul dar” (Matei 7, 7—8) al patrulea dialog vorbește despre rugăciune, în general și aparte, dar în primul rînd despre două „fapte bune” creștinești și anume : despre evlavie și rugăciunea fierbinte, după sentința apostolului Marcu : „Vegheați și vă rugați” (Marcu 13, 33). Această învățătură se înfăptuiește prin diferite împrejurări, ca de pildă : ce și cât se roagă, despre ce, cui și pentru ce, cînd, unde și cum trebuie să ne rugăm.

Al cincilea dialog vorbește despre Sfintele Taine. Aceasta provine de la faptul că preoții sînt slujitorii lui Dumnezeu care sînt dator să săvîrșească Tainele Sale (I Corinteni 4, 1). Aceasta este nu numai datoria lor, ci și chemarea lor.

La Taine se explică două Taine ale Vechiului Testament și șapte ale Noului Testament, forma și conținutul lor și diferitele împrejurări în care se întrebuintează. Pe lîngă aceasta se expun și regulile moralei, în scopul corectării deprinderilor rele și oferirii pildelor de viață cinstită enoriașilor care le sînt încredințați.

Cu un cuvînt, din toate învățăturile amintite, pe care preoții sînt dator să le stăpînească, cea mai de seamă este cea despre credință, exprimată în Simbolul niceo-constantinopolitan și acceptată de primul sinod ecumenic ; după aceea urmează învățătura despre „fapte”, apoi legea celor zece porunci. În ce privește rugăciunile, cea mai importantă este „Tatăl nostru”, iar alături de Taine, învățătura lui Hristos și hotărârile sinoadelor ecumenice.

4. În cît timp se poate încheia predarea materiilor de studiu ?

La această întrebare nu se poate răspunde exact fiindcă nu se poate stabili cu precizie timpul duratei procesului de predare pentru fiecare din ele. Acest lucru depinde de faptul dacă materia de învățămînt se expune pe larg ori concentrat ; totul depinde de metoda de muncă a celui

care predă. De pildă, cei care expun pe larg Exegeza și Patristica și polemizează pe larg în ele, au nevoie de mult timp. Dimpotrivă, cei care nu se risipesc în amănunte, ci rămân numai în cadrul teologiei biblice, aceștia, firește își vor termina în timp mai scurt programul, cel mai târziu în doi ani. Dar, ținând cont de faptul că nu există manuale pentru toate aceste materii, elevii sînt obligați să-și ia notițe la orele de prelegere și în acest caz predarea va dura cu cel puțin un an mai mult.

În ce privește școala clericală din Novi Sad, lucrurile stau astfel: ascultătorii sînt împărțiți în trei clase, iar cursurile durează în total trei luni continuativ, după care urmează vacanța în timpul căreia ascultătorii, în genere preoți din parohiile din Bacica, se duc la slujbele lor obișnuite, pentru ca apoi să se întoarcă din nou la școală. În felul acesta, pentru a se încheia primul curs al Catehismului, fiecare clasă are nevoie de trei ani și trei luni.

5. *De cîți profesori este nevoie pentru efectuarea reglementară a învățămîntului?*

Nici acest lucru nu este la fel pentru toate materiile și în toate împrejurările. Acolo unde sînt cadre didactice suficiente, fiecare materie va fi predată de către un profesor. Dacă însă domnește o lipsă de cadre didactice, atunci un profesor va predă mai multe materii, să zicem Dogmatica și Morala, și va explica materiile amintite una după alta, adică mai întîi Dogmatica, apoi Morala. Toate acestea însă cer mult timp și multă osteneală.

6. *De unde se va face rost de profesori și de manualele necesare?*

Pentru ca elevii să stăpînească cît mai de grabă și cît mai bine aceste două părți ale învățăturii teologice, este neapărat necesar să se facă rost de profesori din străinătate — spune mitropolitul Putnic — căci în țară nu există. Prin aceasta mitropolitul se gîdea la profesorii din Rusia, ținînd seama că sînt de „aceeași credință și de aceeași limbă”. De altminteri, mitropolitul încă din timpul cînd era episcopul Bacicăi, a adus pentru școala sa clericală din Novi Sad învățători ruși, după cum era, de pildă, urmașul lui Dionisie Novacovici, amintitul Vasile Krijanovski. Cu prilejul venirii acestor ruși, ei vor fi aduși și manualele necesare.

* * *

Valoarea istorică a documentelor descrise aici este mare, atît din punct de vedere al dezvoltării învățămîntului și pedagogiei, cît și, în general, din punct de vedere al istoriei culturale și politice din regiunea monarhiei habsburgice locuită de sîrbi și români.

Privit sub aspect pedagogico-didactic precum și din punct de vedere al organizării învățămîntului, seminarul timișorean după cum se poate vedea din documentele arătate, a fost conceput ca o instituție a școlarizării neobligatorii, care trebuia să ofere studii teologice complete și bazele instruirii și educației filozofice contemporane. Seminarul trebuia să fie o

școală de rang înalt, una din cele mai înalte școli de acest fel din toată lumea ortodoxă din sud-estul Europei. Ea avea să asigure viitoarei tinere generații preoțești acele cunoștințe, priceperi, deprinderi și însușiri, care sînt, ca bază, neapărat necesare pentru activitatea practică a viitorilor păstori sufletești în rindurile enoriașilor care la sînt încredințați. De asemenea, școala avea sarcina să-i facă să cunoască bazele conducerii administrative a comunităților bisericești în fruntea cărora vor sta. Potrivit punctelor ei de plecare, școala avea să manifeste aceeași responsabilitate maximă față de fiecare ins, fără deosebire de apartenență socială. În raport cu școlile asemănătoare din lumea ortodoxă, în general, școala purta caracterul unității, ținînd seama de țelul și sarcina comună unică.

În privința gradului de organizare a vieții și activității sale, valoarea acestei școli este de o înaltă prețuire. Valoarea aceasta se oglindește în primul rînd în buna organizare a activității școlare, în oportunitatea planului de muncă al școlii cu toate formele activității instructiv-educative care aveau să fie săvîrșite în școală, atît prin prelegeri, cît și prin alte forme ale activității școlare și pedagogice și anume : deși prelegerea avea să fie forma de bază a activității pedagogice a acestei școli superioare, ea n-ar fi fost în stare să înfăptuiască singură toate sarcinile menite să facă apte viitoarele cadre preoțești, așa încît activitatea educativă avea să se extindă și să se completeze cu un întreg șir de alte forme ale activității educative care, laolaltă cu prelegerea, formează un sistem pedagogic unic de influențare a elevilor. Forma cea mai nemijlocită a acestei activități este legătura indestructibilă cu biserica și toate formele de liturghie și ritualuri care se săvîrșesc în ea.

Aceste planuri și programe arată apoi că în timpul acela existau, bazate pe principii pedagogice și andrologice, reguli disciplinare ferme, atît pentru elevi, cît și pentru membrii corpului didactic ; că și unii și alții și-au luat obligații față de ele, în mod voluntar și formal la însuși intrarea lor în școală ; și că sancțiunile au fost consecvente, fie că erau pedepsiti cei vinovați, ori lăudați și răsplătiți cei merituoși.

Insuficiența cadrelor didactice pentru această școală teologică superioară, semnalată în planurile mitropolitului Putnic, cu toată existența îndelungată a școlilor clericale în aproape toate eparhiile mitropoliei Carlovîului, apoi și a școlii „Acoperămîntul Maicii Domnului” din Carlovî, în care, încă mitropolitul Nenadovici și-a pus multe speranțe și a așteptat mult de la ea, dovedește clar că elita intelectuală de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea s-a îndepărtat în mare măsură de exclusivism, orientîndu-se spre instruirea globală și ducîndu-se s-o obțină în universitățile din străinătate și în școlile superioare din Ungaria, Germania și în alte părți. Profesorii care au fost aduși decenii de-a rîndul din Rusia pentru nevoile școlilor sîrbești, n-au lăsat în urma lor tinere generații din mediul local, astfel că nu este surprinzătoare împrejurarea că mitropolitul, pentru a menține continuitatea Ortodoxiei și pentru a întări din nou legăturile cu Rusia, în acel timp simțitor slăbite, a propus ca profesorii pentru viitorul

seminar să fie aduși și de data aceasta din Biserica de aceeași credință și de aceeași limbă.

Paralel cu lipsa de cadre didactice locale, se resimte și lipsa totală a manualelor necesare pentru această școală, cu toată existența și activitatea de 16 ani a tipografiei sirbo-române al lui Kurtzbek din Viena. Acest fapt dovedește nu numai neîncrederea față de cărțile bisericești tipărite în medii neortodoxe, ci și inexistența cadrelor științifice și de specialitate corespunzătoare, capabile și doritoare să pregătească asemenea manuale pentru tipar. Nu este deci de mirare că mitropolitul a pornit și aici de la linia rezistenței mai ușoare — sprijinul Rusiei.

Lipsa cadrelor didactice de specialitate și a manualelor corespunzătoare a avut drept urmare neputința stabilirii unui plan de învățământ precis al școlii. Ținând seama că predarea fiecărei materii este făcută după părerea personală și capacitățile profesorilor, nu se putea stabili dinainte chiar nici durata perioadei de învățământ și, în loc de unități metodice precise, efectuarea programului este lăsată în voia soartei. Și așa mai departe.

În modul de formare a conducerii școlii se vede că mitropolitul, încă de pe atunci, s-a gândit la sistemul social de conducere din această importantă instituție a întregii națiuni. Din paragraful care se referă la formarea fondului școlar și drepturile și îndatoririle membrilor conducerii școlare reiese clar acest lucru. Apoi, comitetul școlar, care conform acestui plan, avea să se înființeze, nu ar fi îndeplinit numai treburile de conducere generală, ci ar fi ajutat consiliul profesoral la conducerea pedagogică a școlii. Conducerea ar fi fost aceea care ar fi dirijat direct întreaga activitate instructiv-educativă din școală, în spiritul scopului de bază al educării, ceea ce, de asemenea, reprezintă un mare pas înainte în dezvoltarea școlii din secolul al XVIII-lea.

La sfârșit să amintim și faptul că planurile mitropolitului Putnic au scos clar la iveală politica mitropoliei Carlovițului față de românii ortodocși din monarhie. Bucurându-se de jurisdicțiunea asupra tuturor românilor ortodocși nu numai din Banat, ci și din Ardeal și Bucovina, mitropoliții Carlovițului au insistat să instituie principiul respectării particularităților naționale al românilor, făcându-i întru totul egali cu sîrbii, fără nici un fel de discriminare. Avînd în vedere acest fapt, mitropolitul s-a preocupat cu zel, împreună cu sinodul său arhieresc, să se înființeze pentru românii din monarhie un seminar aparte la Timișoara, chiar și cu prețul unor mari cheltuieli. De-abia după ce acest plan n-a fost însușit, mitropolitul și sinodul au acceptat să se înființeze la Carloviț o școală unică, dar cu condiția ca învățămîntul să se facă în limba maternă a elevilor, ceea ce însemnează că pentru sîrbi în sîrbește, iar pentru români în românește. Rolul ocrotitor al mitropoliei Carlovițului față de românii ortodocși din raza ei de activitate a ajuns, prin urmare, și cu acest prilej la o exprimare deplină și clară.

NĂDEJDEA

Duminica V-a după Rusalii

Evangelhia despre vindecarea demonizaților din ținutul Gadarenilor sau Gherghesenilor, cum i se mai spune, este rinduit să se citească de două ori pe an. Prima dată, se citește în Duminica V-a după Rusalii, din Sf. Evanghelie după Matei (8 ; 28—34 ; 9, 1), iar a doua oară, în Duminica a douăzeci și treia, din Sf. Evanghelie după Luca (8, 26—39). Deosebiriile dintre istorisirile — din cele două Sf. Evanghelii — despre vindecarea îndrăciților sînt neînsemnate. Totuși, citirea ei, de două ori, în cursul aceluiași an, are un rost determinat și anume : să ne facă să înțelegem de unde vine mîntuirea, care sînt mijloacele sigure ale mîntuirii și ce atitudine se impune să luăm noi, creștinii, în fața belșugului de daruri pe care Dumnezeu le revarsă asupra noastră.

Gadarenii au fost martorii vindecării celor îndrăciți. Era firesc să se bucure, că s-a curmat o suferință mistuitoare. Ei, însă, s-au întristat, mai ales după ce demonii au intrat în turma de porci ce pășea pe țarm, iar porcii s-au aruncat în apă și s-au înecat. „*Și iată toată cetatea a ieșit în întîmpinarea lui Iisus și văzîndu-L, L-au rugat să treacă din hotarele lor*” (Matei 8, 34). Gadarenii se împotriveau fățiș ajutorului divin, din motivul că le lipsea scutul nebiruit al nădejzii, uitau că *întristarea lumii aduce moarte*” (II Corinteni 7, 9). Purcezînd de la uscăciunea sufletească a Gadarenilor, de la perspectiva lor îngustă de a cumpăni lucrurile, în cele ce urmează ne vom opri asupra necesității și utilității nădejzii în buna noastră sporire în toate.

Învățătura creștină este — prin definiție — optimistă. Ea preconizează și militează pentru neîntrerupta colaborare a credinciosului cu Dumnezeu, în scopul unei îmbunătățiri de fiecare zi a vieții, pentru urcarea din treaptă în treaptă spre desăvîrșire.

Dintre virtuțile religioase, aceea care mobilizează pe credincios, la muncă ziditoare este *nădejdea*. Cînd nădejdea a răsunit în urechea credinciosului, inima lui se emoționează și tresaltă, puterile reînvie, dorul de viață crește, însăși viața își găsește reazemul și forța de a duce lupta cu orice protivnicii. Nădejdea descrețește frunțile, înseninează privirile și transfigurează viitorul.

Trebuința nădejzii este inerentă naturii umane, este sufletul vieții umane ; este cea mai profundă, mai imperioasă, mai constantă și mai

universală trebuință, imboldul tuturor întreprinderilor noastre, taina răbdării noastre și aroma fără de care chiar bucuriile noastre se prefac în întristare. „Toate, afară de iad, caută nădejdea”, afirmă poetul Milton, în „Paradisul Pierdut”. Ea este una cu dorința de fericire, de aceea creștinismul a dat conținut bogat acestei nobile aspirații, ridicându-o la rangul de virtute și făcând din ea un nesecat izvor al acțiunii morale.

Prin credință cunoaștem pe Dumnezeu și adevărurile mintuitoare descoperite de El, ni se deschid perspectivele unei vieți superioare, ale vieții veșnice. Cu nădejdea facem un pas mai departe : așteptăm cu încredere neclintită și cu bucurie împlinirea răsplătirii dumnezeiești, așteptăm fericirea deplină în viața viitoare și harul dumnezeiesc în această viață, drept răsplată cuvenită pentru credința noastră. Am putea spune și altfel, în privința nădejzii : prin ea așteptăm mântuirea și mijloacele necesare mântuirii, deci ea își trage seva de viață din credință, pe care o continuă și o duce spre desăvârșire. Nădejdea este, de o parte, un dor, așteptarea unui bun făgăduit, iar, de altă parte, încredere neclintită în împlinirea făgăduinței date de Dumnezeu, întemeiați pe bunătatea absolută, atotpuernicia și fidelitatea absolută a lui Dumnezeu. Ea este un salt peste vreme, este oceanul cu care apropiem de ochii noștri sufletești țeluri mai apropiate sau mai îndepărtate ale vieții noastre. (Învățătura de credință creștină ortodoxă, București, 1952, p. 194 ; vezi și Învățătura Creștină ortodoxă, în „Mitropolia Banatului” nr. 1—3/1971, p. 95).

Trebuie să accentuăm că nădejdea nu este o dorință vagă, nici o simplă reverie sau așteptare pasivă a obținerii fericirii, — ci un act de voință, o efortare pozitivă către un scop bine determinat, izvor al străduințelor noastre de mai bine, deci factor în sporirea vieții, în promovarea progresului în lume. Cînd zicem „om de nădejde”, înțelegem un om energetic, plin de inițiativă, hotărît, care duce la capăt orice acțiune începută. Nădejdea se referă la două categorii de bunuri : harul și fericirea veșnică, de o parte, și bunuri trecătoare, cum ar fi sănătatea, reușita în muncă, îndepărtarea suferinței etc. . . . Ori la care dintre aceste bunuri s-ar referi, nădejdea este un puternic stimulent spre activitate. Ea este ancora sigură, tare și neclintită în mijlocul valurilor vieții (Evrei 6, 18—19). Vapoarele cînd sînt amenințate de valuri, ca să nu se cufunde, aruncă în fundul mării o săgeată grea de fier, legată de vapor cu lanțuri puternice. Legat de greutatea ancorei, vaporul stă nemișcat în mijlocul mării, fără să-l poată răsturna furia valurilor. Așa ține și nădejdea sufletul nebiruit, tare, în mijlocul valurilor vieții. Reprezentarea simbolică a nădejzii printr-o ancoră este cum nu se poate mai nimerită.

Nădejdea este necesară : *pentru mîntuire*, de aceea scrie Sfîntul Apostol Pavel în epistola către Romani : „*Prin nădejde ne-am mîntuit ; dar nădejdea care se vede nu mai e nădejde. Cum ar nădăjdui cineva ceea ce vede ? Iar dacă nădăjduim ceea ce nu vedem, așteptăm prin răbdare*” (8, 24—25). Aici, e marea taină și putere a nădejzii, în așteptarea cu încredere și răbdare a împlinirii făgăduințelor făcute nouă de Dumnezeu, a primirii darurilor Sale. Lipsa nădejzii în sufletul nostru ar face nerodi-

toare credința și imposibilă zămislirea „iubirii care zidește” (I Corinteni 8, 1).

Nădejdea ajută propășirea în viață. Fără perspectivele largi și luminoase pe care le deschide nădejdea în viitor, puterile și dorul omului de a munci s-ar paraliza. Nădejdea dă imbold părinților în munca pentru viitorul copiilor lor; ea inspiră încredere, perseverență și optimism școlarului în studiile sale, spre a deveni un element util sieși și obștii; ea însuflețește pe plugar să are și să semăne la timp, spre a avea o recoltă îmbelșugată. Pe drept cuvânt, spune Sfântul Apostol Pavel „*Cel ce ară trebuie să are cu nădejde, și cel ce treieră cu nădejdea că va avea parte de roade*” (I Corinteni 9, 10). Ce să mai spunem de exploratorul din regiunile polare, care trebuie să înfrunte gerul cumplit, sau de cel din regiunile tropicale, care trebuie să îndure călduri excesive? Nu nădejdea reușitei, le dă la amândoi puteri să înfrunte aceste piedeci? Nu din nădejde își trage nesleita lui energie savantul care, zi și noapte, muncește să formuleze o teorie sau să realizeze o invenție în domeniul specialității sale? de la leagăn pînă la mormînt, viața noastră este susținută de surîsul nădejzii. Datorită ei, puterile noastre sînt mereu înprospătate, dorul de mai bine este mereu sporit, bucuria de a trăi în rînduială este înălțată pînă la religiozitate.

Rostul excepțional, însă, al nădejzii este în *înfruntarea suferinței*, în lupta pe frontul nenorocirilor ivite în viață. Pentru mulți, suferința este un rău sfetnic, îi descumpănește, le zdruncină credința în bunătatea lui Dumnezeu — care este sprijinul nădejzii. „*Neavînd nădejde, aceștia se întristează*” (I Tesaloniceni 6, 13). Pentru noi, creștinii, lozinca — în împrejurările dramatice ale vieții — este aceea a lui Iov: „*Dacă ar fi să mă ucidă, nu voi tremura, dar voi descurca în fața sa firele pricinii mele*” (Iov 13, 15). Nădejdea îndeamnă la luptă, cum spune M. Eminescu:

*„Ce este o durere și o lacrimă ce-nseamnă
Cînd tinăra nădejde la luptă te îndeamnă”.*

Nădejdea dă tărie bolnavului să îndure chinurile sfișietoare sau să primească cu resemnare slobozirea din strînsorile lutului. Ea este balsam pentru toate sufletele încercate și ajunse la ultima expresie a suferinței.

Facem mențiunea că nu oricine poate nădăjdui în ajutorul lui Dumnezeu, fiind în suferință. Pot nădăjdui creștinii care fac voia lui Dumnezeu și păcătoșii care se pocăiesc (ex. bolnavii, mama în vindecarea copilului etc.). „*Nădejdea nu rușinează pentru că iubirea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre, prin Duhul Sfînt, cel dăruit nouă*” (Romani 5, 5). Nu pot nădăjdui cei cărora le pare rău de binele altora și suferă pentru asta. Nelegiuitul împărat Antion, schingiuitorul fraților Macabei, fiind ros de viu de viermi, nădăjduia în ajutorul lui Dumnezeu, dar zadarnică i-a fost nădejdea (II Mac., cap. 9).

Puterea nădejzii face minuni. Cine dorește cu tărie, cine nădăjduiește, acela obține. „*Cereți și vi se dă; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide*”, ne îndeamnă Mîntuitorul (Matei 7, 7). Exemplul de nădejde

răsplătită este dreptul Simeon (Luca 2, 25—26). Nădejdea este un adevărat geniu spune Chateaubriand, putere ce întinerește mereu și sete ce nu se stinge niciodată. Ea este focul ce inflăcărează toate idealurile înalte ale vieții umane, temelia și promotorul progresului în lume. Vai de cei ce cad în desnădejde; aceștia alunecă pe această pantă, din cauza conștiinței scrupuloase. Ei pierd încrederea în bunătatea lui Dumnezeu, deci în ajutorul Lui, și ajung la acte funeste. Sortiți prăbușirii iremediabile sînt și cei ce așteaptă totul de-a gata, de la Dumnezeu sau de la oameni. Aceștia, contînd pe bunătatea lui Dumnezeu, care, după ei, iartă totul, se lasă pradă viciilor de tot felul. Conștiința lor laxă îi duce la pieire sigură.

Creștinul este îndatorat să fie mereu rîvnitor, spre a face viața mai bună, mai frumoasă, iar nădejdea este arma cu care luptă și zidește. După o nimerită comparație, nădejdea este lanțul de aur care coboară din cer și înalță la cer pe toți cei ce se țin bine de el. Nădejdea este „coiful mîntuirii” (I Tesaloniceni 4, 14). „*Cei ce nădăjduiesc în Domnul sînt ca muntele Sionului; nu se va clătina în veac cel ce locuiește în Ierusalim*” (Psalmi 124, 1). Cine și-a pus nădejdea în Dumnezeu, nu rămîne de rușine, cum au rămas Gadarenii, din Sf. Evanghelie a zilei, lipsiți de această izbăvitoare virtute. „*Uitați-vă la neamurile cele din început și vedeți cine a nădăjduit spre Domnul și s-a rușinat?*” (Înțelepciunea lui Isus Sirah 2, 10; vezi și psalmi 21, 4—5). Încredințați de acest adevăr, spunem și noi cu psalmistul: „*În Dumnezeu este mîntuirea mea; Dumnezeu este ajutorul meu și nădejdea mea este în Dumnezeu*”. (Psalmii 61, 7).

Preot Ion Bunea

ÎNCREDEREA ÎN CUVÎNTUL LUI DUMNEZEU

Duminica a IX-a după Rusalii

Sfinta Evanghelie ne prezintă episodul dramatic al imaginii corăbiei aflată în mijlocul valurilor spumeginde, în care se aflau Sfinții Apostoli, a întîlnirii lor cu Iisus, a neîncederii Sfîntului Apostol Petru în cuvîntul Domnului și consecințele care au urmat acestui fapt.

Această întîlnire dramatică ne oferă posibilitatea de a vedea mai de aproape sensul și aspectele încrederii în cuvîntul lui Dumnezeu.

Sfinta Scriptură ne arată că întreaga creație este făcută de Dumnezeu prin cuvînt. „A zis Dumnezeu să se facă și s-a făcut...” Pe om însă L-a creat Dumnezeu prin participare directă, luînd pămînt și suflînd viață din viața Lui, creînd astfel coroana creaturii, cu care a comunicat prin cuvînt și față de care și-a manifestat iubirea Sa prin cuvînt, punîndu-l stăpînul creației, „împreună lucrător” cu Ziditorul său. Tot prin cuvînt i-a lăsat porunca pe care dacă ar fi ascultat-o ar fi rămas într-o legătură vie și permanentă cu Creatorul. Dar și după căderea omului în păcat, Dumnezeu s-a descoperit creaturii Sale prin cuvînt. I-a arătat adevărul și voia Sa. De aceea, „viața veșnică este să Te cunoască pe Tine adevăratul Dum-

nezeu..." (Ioan 17, 3). Cunoașterea desăvârșită este însă descoperirea Fiului, a Persoanei a doua a Sfintei Treimi, „Cuvîntul care era la început” (Ioan 1, 1) și „care s-a făcut Trup” (Ioan 1, 3) pentru a ne descoperi prin cuvînt adevărul despre Dumnezeu. Descoperirea Fiului, a Cuvîntului nu are un caracter imperativ, ca cea de pe Muntele Sinai, sau de teamă făcută Sfîntului Apostol Ioan în Patmos, cînd el a căzut la „picioarele Domnului ca mort” (Apocalipsa 1, 17). Descoperirea prin cuvînt a Cuvîntului întrupat este apropiată „de la inimă la inimă” și pecetluită cu jertfă propriei vieți. Este o descoperire prin dăruire către lume, pentru viața lumii (Ioan 3, 16; 15, 13). Iisus ne descoperă prin cuvîntul său că „Dumnezeu este iubire”, dar nu rămîne la o comunicare mecanică, ci cuvîntul descoperit izvorește din viața Sa de iubire și are ca obiect iubirea ca realitate faptică. De aceea, cei ce-L măturisesc pe Iisus ca Mîntuitor al lor, cred în El pe baza descoperirii Sale prin cuvînt și trăiesc mai departe în iubirea Lui, încît mărturisind pe Iisus se încred în cuvîntul Lui, în iubirea Lui. Dovada acestei încrederi o face credinciosul atunci cînd urmează pilda vieții Mîntuitorului (I Ioan 2, 6), prin slujirea vieții semenului, întrucît „Fiul Omului nu a venit să I se slujească, ci să slujească El...” (Marcu 10, 45). De aceea, Iisus proclamă ca un principiu esențial al descoperirii Sale prin cuvînt și viață, slujirea întru smerenie. „Cel ce vrea să fie mai mare între voi, să fie tuturor slugă” (Matei 20, 26). De aici vedem că încrederea în cuvîntul lui Dumnezeu înseamnă trăirea cuvîntului, o conformare a vieții potrivit cuvîntului Domnului. A se încrede în cuvîntul lui Dumnezeu, înseamnă a-L lăsa pe Domnul să stea la cirna vieții și să-ți ofere pilda vieții Lui ca pildă de viețuire. „De acum nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăiește în mine” (Galateni 2, 20), spune Sfîntul Apostol Pavel. Adică, cuvîntul lui Dumnezeu devine în felul acesta „viu și lucrător”, nu o „literă moartă scrisă pe table de piatră”, ci fiind „scrisoarea lui Hristos scrisă cu Duhul Dumnezeului celui viu... pe tablele de carne ale inimii” (II Corinteni 3, 3).

Așa dar, încrederea în cuvîntul lui Dumnezeu este un angajament de iubire față de El și față de semen: „De mă iubește cineva, va păzi cuvîntul Meu” (Ioan 14, 23). Iubirea pe care o arătăm Mîntuitorului ca încredere în cuvintele Sale, are un caracter faptic: „Cel ce mă iubește, păzește cuvintele Mele” (Ioan 14, 24). Caracterul concret al încrederii în cuvîntul lui Dumnezeu ca expresie de trăire în iubirea Lui, se realizează prin păzirea poruncilor Lui: „De mă iubiți, păziți poruncile Mele” (Ioan 14, 15; 14, 21; 15, 12; 15, 17). Sfîntul Iacob ne îndeamnă în acest sens: „Fiți implinatorii cuvîntului, iar nu numai ascultătorii lui, amăgindu-vă pe voi înșivă” (Iacob 1, 22), iar Mîntuitorul conchide: „De aceea oricine aude aceste cuvinte ale Mele și le face, îl voi asemăna bărbatului înțelept, care și-a zidit casa pe piatră...” (Matei 7, 24).

Dacă Mîntuitorul a lăsat Trupul și Singele Său „spre iertarea păcatelor și spre viața de veci”, ca pe o poruncă sfîntă, atunci cei ce-l iubesc trebuie să păstreze acest adevăr pe baza încrederii în cuvintele lui. Biserica de pretutindeni și de totdeauna a păstrat cu sfințenie cuvîntul lui Dumnezeu, încît cei ce se socotesc „mărturisitorii Cuvîntului” nu trebuie

să se îndoiască de aceasta, căutind alte învățături în alte părți, ci trebuie să se încreadă că Biserica a fost aceia care a acționat totdeauna pentru păstrarea nealterată a adevărului pe care Fiul lui Dumnezeu l-a descoperit prin cuvîntul Său. Hristos locuiește în Biserică, iar Biserica face cuvîntul Lui „viu și lucrător”, iar prin Sfintele Taine primim harul mîntuitor. Biserica este împlinitoarea cuvîntului Domnului, iar credincioșii în Biserică renasc la o viață nouă prin cuvîntul lui Dumnezeu (I Petru 1, 23) și harul Său primit prin Sfintele Taine. Biserica a avut tot interesul să păstreze cuvîntul lui Dumnezeu așa cum l-a spus Cel ce este Cuvîntul și a-l interpreta, dîndu-i înțelesul autentic, pentru ca cei ce cred în Domnul să se poată încrede cu adevărat în cuvîntul pe care L-a spus El și astfel să dobîndească pacea sufletească : „Aceasta v-am vorbit ca în mine să aveți pace” (Ioan 16, 33). Învrednicindu-se de această pace, credincioșii vor deveni și ei făcători de pace.

Increderea în cuvîntul lui Dumnezeu face lucrătoare acțiunea Duhului Sfînt în Biserică : „Acestea vi Le-am spus, ca bucuria mea să rămînă în voi și bucuria voastră să fie deplină” (Ioan 15, 11). Prin cuvîntul Său, Mîntuitorul comunică bucuria Sa, dar nu numai pentru un Apostol, ci tuturor, adică tuturor celor care vor forma Trupul tainic al Domnului. Pe de altă parte, cuvîntul Domnului este greu de înțeles, de aceea, pentru încrederea în el, Duhul Sfînt vine în Biserică ca o călăuză a adevărului : „Încă multe am a vă spune, dar nu le puteți purta acum. Iar cînd va veni acela, Duhul adevărului, vă va călăuzi la tot adevărul, căci nu va vorbi de la sine, ci cite va auzi va vorbi...” (Ioan 16, 12—13).

Intrucît cuvîntul lui Dumnezeu este „viu și lucrător”, este bine ca credincioșii să se roage prin însăși cuvîntul Domnului : „De veți rămînea în Mine și cuvintele mele de vor rămînea în voi, cereți orice veți vrea și vi se va da” (Ioan 15, 7). Sfîntul Ciprian arată necesitatea „de a ne ruga așa cum Învățătorul nostru Dumnezeu ne-a învățat... Să cunoască Tatăl cuvintele Fiului cînd facem rugăciune. Acela care locuiește în inimă, El însuși să fie și în cuvînt. Și pentru că pe El însuși îl avem mijlocitor la Tatăl pentru păcatele noastre, atunci cînd noi păcătoșii ne rugăm pentru păcatele noastre, să ne rugăm cu cuvintele Mijlocitorului nostru”.

Increderea în cuvîntul lui Dumnezeu are un caracter constant : „Fii credincios pînă la moarte și îți voi da cununa vieții (Apocalipsa 2, 10). Lipsa unei statornicii de încredere în cuvîntul Domnului, această oscilație, determină dezechilibrul căderii Apostolului Petru în valurile mării... Această constantă încredere în cuvîntul lui Dumnezeu își are la bază faptul că însuși cuvîntul Domnului este constant, avînd cheazășie veșnică : „Cerul și pămîntul vor trece, dar cuvintele mele nu vor trece” (Matei 24, 35). De aceea, Mîntuitorul arată că „cel ce se va rușina de mine și de cuvintele mele... și Fiul Omului se va rușina de el cînd va veni în mărirea Tatălui cu Sfînții Îngeri” (Marcu 8, 38). Vedem că Iisus ridică valoarea cuvîntului Său la echivalența valorii persoanei Sale, confirmînd prin aceasta faptul că totdeauna cuvîntul evidențiază persoana. Pentru aceasta, Sfîntul Apostol Pavel scria colosenilor : „Cuvîntul lui Hristos să

locuiască în voi din belșug..." Coloseni 3, 16). Pe de altă parte, același Sfânt Apostol, scrie în continuare: „cuvîntul vostru să fie totdeauna plăcut, dres cu sare, ca să știți cum trebuie să răspundeți fiecăruia" (Coloseni 4, 6). Cît de mare este valoarea cuvintelor noastre, se vede și din aceia „că de orice cuvînt deșert, pe care îl vor grăi oamenii, vor da seamă în ziua judecării" (Matei 12, 36). Și aceasta pentru că „gura vorbește din prisosul inimii" Matei 12, 34). De aceea, Iisus a condamnat totdeauna pe aceia al căror cuvînt nu reprezenta în mod autentic adevărata lor persoană: „Fățarnicilor, bine a poruncit despre voi Isaia, zicînd: Poporul acesta se apropie de mine cu gura și cu buzele mă cinstește, iar inima lui este departe de mine" (Matei 15, 7—9).

Biserica ajută credincioșilor ei să se încreadă în cuvîntul lui Dumnezeu, invocînd sprijinul Sfîntului Duh, care așa cum arată Sfîntul Apostol Pavel „se roagă cu suspine negrăite" (Romani 8, 26). Credincioșii pot cădea, dar faptul că rămîn membrii Bisericii le întărește convingerea unei continue reveniri, reinnoiri în bine, renașteri în duh și adevăr. De fapt, oricît de păcătos ar fi cineva, el trebuie să se încreadă totdeauna în cuvîntul Domnului, care îi vorbește, care îi promite marea iertare a lui Dumnezeu prin Iisus Hristos. Se cere din partea oricui dorința, vrerea de a nu mai rămînea în păcat, în rău, ci a-și „veni în sine" și a se adresa Domnului, asemenea Apostolului Petru, încredințat cuvîntului Său de iubire adresat sufletelor aflate în naufragiul păcatului. Ridicîndu-se din păcatul său, va trebui să devină un om nou (II Corinteni 5, 17), altul decît care a fost, hotărît să-și schimbe viața în bine, se fie de folos vieții semenilor, colectivității din care face parte, familiei.

Diacon profesor Sorin Cosma

SEMNUL MÎNTUIRII

Înălțarea Sfintei Cruci

Ne aflăm astăzi în sfînta biserică, să prăznuim cu evlavie două fapte mintuitoare de suflet: aflarea Sfintei Cruci, pe care a fost răstignit Domnul nostru Iisus Hristos și Înălțarea ei în vîzul celor credincioși, spre cinstire și închinare, ca uneia prin care s-a săvîrșit împăcarea neamului omenesc cu Dumnezeu.

Aceste fapte s-au petrecut de mult, aproape la începuturile creștinismului, dar însemnătatea și rostul lor sînt tot atît de grăitoare și pentru creștinii de astăzi.

Așa a fost voia lui Dumnezeu ca Sfînta Cruce, pe care a fost răstignit Unul Născut Fiul Său, pentru mîntuirea lumii, să nu rămîină ascunsă în sînul pămîntului ci, prin grija și dragostea de cele sfînte a împărătesei Elena, mama Sf. Constantin cel Mare, să fie aflată și așezată la loc de cinste pentru toți cei ce cred în Iisus Hristos.

La o sărbătoare ca aceasta, se cuvine să zăbovim și să ne înșiruiem în rindurile celor ce veacuri dearîndul au cinstit Sf. Cruce.

În paginile Sfintei Scripturi întîlnim adeseori cuvîntul cruce. Ori de cite ori se vorbește despre jertfa Mintuitorului, despre patimile și răstignirea Lui, este numită această jertfă și suferință „cruce”.

Creștinii stau „cu ochii ațintiți asupra lui Iisus, începătorul și plinitorul credinței, care, pentru bucuria pusă înainte-i a suferit crucea, n-a ținut seamă de ocară ei și a șezut deadreapta tronului lui Dumnezeu (Evrei 12, 2). Prețuind, după cuviință, jertfa Mintuitorului, Sfîntul Apostol Pavel scrie Galatenilor (4, 14) : „Iar mie, să nu-mi fie a mă lăuda, fără numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine și eu pentru lume”. În unele texte scripturistice, cuvîntul „cruce” indică însăși suferința.

Iisus a adus un nou chip de a înțelege și a purta suferința, chip biruitor și aducător de mîntuire. Suferința nu desparte pe om de Dumnezeu și nu-l poate împiedeca în împlinirea desăvîșirii lui.

Fie că vorbim despre „crucea” suferințelor Mintuitorului, fie că ne gîndim la „crucea” de suferințe ale pămîntenilor, totdeauna ne gîndim cînd auzim acest cuvînt la semnul care a purtat pe brațele lui pe Domnul nostru Iisus Hristos.

Ne gîndim că acest semn, odinioară de osîndă și batjocură, prin atîngerea lui de trupul Dumnezeului-Om s-a sfințit și, din semn de ocară, a devenit semn de biruință, de vreme ce prin răstignirea Mintuitorului pe cruce s-a învins puterea celui rău și valurile păcatului care inundau lumea au fost stăvilite de dragostea lui Dumnezeu.

De la această „mare minune”, cum o numește un Părinte bisericesc, a răstignirii Fiului lui Dumnezeu pe cruce, acest semn a devenit „*păzitor a toată lumea, frumusețea Bisericii, întărirea credincioșilor, lauda îngerilor și rană demonilor*”. Cu drept cuvînt, mărturisea Sfîntul Apostol Pavel : „Cuvîntul crucii pentru cei ce pier e nebbie, pentru noi însă, cei ce ne mîntuim este puterea lui Dumnezeu (I Corinteni 1, 18).

Dacă nu ne rușinăm să propovăduim pe „Hristos cel răstignit”, dacă credem și mărturisim că prin jertfa Lui, s-a „omorît vrăjmășia” dintre Dumnezeu și om, cum ne vom rușina să cinstim după cuviință sfința și de viață făcătoare crucea a Domnului ? Despre darurile și puterea crucii găsește în neînmărate rînduri Sfînta Scriptură, iar Sfînta Tradiție aduce în sprijinul cinstirii ei un nor de mărturii. În Vechiul Testament, toiagul cu care Moisi a despărțit Marea Roșie și a făcut cale de izbăvire lui Izrail, preînchipuie Sfînta cruce. Tot astfel, stîlpul luminos care conducea poporul israilitean spre pămîntul făgăduinții închipuie Sfînta cruce.

Despre șarpele de aramă pe care Moisi îl atîrna de stîlp ca „oricine se va uita la el să rămînă cu viață” (Numeri 21, 4—9) spune însuși Sfîntul Evanghelist Ioan că este un protoevangheliu al răstignirii pe cruce a Mintuitorului : „După cum Moisi a înălțat șarpele în pustie, așa trebuie să se înalțe Fiul Omului, ca oricine, care crede într-însul să nu piară, ci să aibă viață veșnică” (Ioan 3, 14—15).

Crucea este mai presus de toate jertfelnicul lui Iisus Hristos, altarul pe care S-a adus El jertfă. De aceea trebuie cinstită ca cel mai sfânt altar (Matei 23, 19). Ea este unealtă prin care am dobândit mîntuirea (Ioan 12, 32, I Petru 2, 24). Crucea este arma prin care înlăturăm vrăjmăşia dintre oameni, împărţiţi şi învrăjbiţi (Coloseni 1, 19), Crucea este pecetea lui Dumnezeu pe frunţile celor ce scapă de vătămare în ziua de apoi (Apocalipsa 8, 2 şi 9, 4).

În ziua cea de apoi, „se va arăta pe cer semnul Fiului Omului” (Matei 24, 30), care nu e altceva decît crucea prin care Hristos a biruit pe diavol şi moartea. Crucea este steagul de biruinţă asupra păcatului şi „arma păcii”. „Crucea este — precum spune Sf. Ioan Gură de Aur — voinţa Tatălui, cîntea Fiului şi bucuria Duhului Sfînt”.

Cu Sfînta Cruce în mină sau pe piept au mers sutele de mii de mărturisitori ai lui Hristos spre moarte şi s-au nevoit nenumăraţi oameni plăcuţi lui Dumnezeu pentru cucerirea desăvîşirii. Acest semn de viaţă făcător străjuieşte la căpăţîiul celor adormiţi în Domnul. Ori de cîte ori ne facem semnul Sfîntei cruci mărturisim legătura noastră cu Dumnezeu Tatăl, Fiul şi Sfîntul Duh.

Îngenunchiaţi la picioarele crucii Domnului Hristos şi închinîndu-i-ne ei cu credinţă învăţăm că ea este semnul dragostei celei mari a lui Dumnezeu faţă de oameni. Sfînta cruce ne arată că mîntuirea noastră este o faptă reală, este rodul jertfei de pe Golgota a Domnului nostru Iisus Hristos.

Lîngă crucea Domnului învăţăm că nici o faptă măreată, nici un bine, nici o virtute, nici o biruinţă asupra păcatului nu se poate cîştiga fără jertfă. Cu cît mai mare este binele pe care vrem să-l facem, cu atît mai mare este jertfa pe care se cere s-o depunem de bună voie. Poate oare cineva să tragă nădejde că va culege roade, dacă nu s-a străduit să muncească ?

În sărbătoarea noastră creştinească de azi ne apare şi mai luminoasă datoria noastră de creştini de a fi pildă de jertfă curată pentru binele semenilor noştri, de a ne dăru pentru înălţarea lor morală şi materială. Hristos Domnul aşteaptă de la noi să folosim darurile cu care ne-a înzestrat pentru luminarea, desăvîşirea şi mîntuirea semenilor noştri. Prin taina sfîntului botez ne-am născut duhovniceşte în Hristos şi prin celelalte taine ne-am învrednicit din darurile jertfei Lui de pe cruce. Să fim aşadar următori Lui întru toate faptele noastre. Făcînd astfel vom fi socotiţi între închinătorii cei bine plăcuţi lui Dumnezeu ai sfîntei cruci, zicînd din toată inima : Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, şi sfînta învierea Ta o cîntăm şi o mărim.”

Episcop dr. Vasile Coman

VOIA LUI DUMNEZEU

Duminica XVIII după Rusalii

Pescuirea minunată ne oferă o frumoasă și instructivă imagine a unirii voii omului cu voia lui Dumnezeu : „... după cuvîntul Tău, voi arunca mrejele” (Luca 5, 5). Și urmarea acestei depline încrederi în voia cerească este neașteptată, copleșitoare (Luca 5, 6—8 și urm.). Momentul acesta, relatat de Evanghelie, îmbie la meditație asupra voii lui Dumnezeu și a trebuinței de a ne însuși — în toate împrejurările vieții — atitudinea Apostolului.

Mîntuitorul nostru Iisus Hristos a relevat cu diferite prilejuri însemnătatea pe care o are în viața credinciosului împlinirea voii lui Dumnezeu; dar a arătat-o mai ales atunci cînd a învățat pe ucenicii Săi ca zilnic să rostească cuvintele : „... Facă-se voia Ta; precum în cer așa și pe pămînt” (Matei 6, 10). Cine este în măsură să pătrundă adîncimea acestor cuvinte, n-are nevoie să se roge mai departe ; căci toate celelalte cereri ale rugăciunii „Tatăl nostru” sînt o tălmăcire a acestora.

A asculta de voința lui Dumnezeu înseamnă a împlini voia Fiului Său, voia lui Hristos, modelul desăvîrșitei împliniri a voinței divine.

Despre Domnul Iisus mărturisește nu numai Cartea Sfîntă că a venit în lume să înfăptuiască voia lui Dumnezeu, ci El însuși zice : „Nu m-am pogorît din cer, ca să fac voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis pe Mine” (Ioan 6, 38). Singura Sa hrană a fost să facă voia Celui ce L-a trimis (Ioan 4, 34). Luînd asupra-Si slăbiciunea firii omenești, în fața jertfei supreme, grăiește cu Părintele ceresc, cerîndu-I ca să treacă de la El potirul suferințelor, și adaugă : „... dar nu precum voiesc Eu, ci precum voiești Tu” (Matei 26, 39).

Credinciosul nu poate dobîndi transparența unei certitudini și o clară convingere despre acordul total între voia Sa și voia lui Dumnezeu decît atunci cînd se inspiră din învățăturile creștine, mărturisite de Biserica dreptmăritoare, pe care le și practică cu statornicie, adică urmînd pilda și îndemnul Mîntuitorului, care spune : „De va voi cineva să facă voia Lui (Dumnezeu), va cunoaște despre învățătura aceasta, dacă este de la Dumnezeu, sau Eu de la Mine v-o spun” (Ioan 7, 17).

Cu alte cuvinte, învățătura lui Iisus Hristos este criteriul după care ne putem orienta în ce măsură ne-am apropiat sau ne-am îndepărtat de făgașul împlinirii voii lui Dumnezeu.

Voia lui Dumnezeu este ca : „... toți oamenii să se mintuiască și la cunoașterea adevărului să vină”, (I Timotei 2, 4). În acest sens, Sfînții Părinți s-au ostenit intru a ne descoperi bogăția de înțelesuri ascunse ale cuvintelor : „Facă-se voia Ta...”. Astfel, noi cerem stăruitor ca între spiritul nostru, care tinde spre cer și între trupul nostru, care pofteste cele pămîntești, să se sălășluiască armonia voinței lui Dumnezeu (Sf. Ciprian). Ne rugăm ca voia lui Dumnezeu să se facă atît de cei virtuoși —

comparabili cerului — cit și de cei înstrăinați de lucrarea virtuților — numiți pământ (Sf. Ciprian). Asemănător ingerilor din cer, toți oamenii să trăiască în unire, făcând din pământ, cer, în sensul împlinirii totale a voinței divine (Sf. Gherman). Invocăm ajutorul lui Dumnezeu spre a veni în sprijinul voinței noastre slabe pentru ca să putem împlini poruncile Sale, care se rezumă la marea poruncă a iubirii (Sf. Ioan Gură de Aur).

Într-adevăr, iubirea, ca expresie a voinței lui Dumnezeu, lămurește și înlesnește, înțelegerea și urmarea voii Sale sfinte. Iar răsplata celui ce face voia lui Dumnezeu este că „rămâne în veac”, adică dobîndește „viață veșnică” (I Ioan 2, 25).

Întrebat-a un frate dintr-o mănăstire pe un părinte iscusit în cele sufletești, zicînd : „Rogu-te spune-mi mie, care faptă este mai folositoare și mai odihnitoare omului ? Răspuns-a bătrînul : ... Unirea voii omului cu voia lui Dumnezeu ; aceasta înseamnă a primi cu bucurie și mulțumire nu numai bunătățile acestei vieți, ci și necazurile, durerile și suferințele de tot felul, pe care neputîndu-le înlătura să spunem fără tulburare sau mîhnire : tot ce va fi iubit voii Tale, Doamne, va iubi și voia mea, căci știu că nimic rău nu poate veni de la un Părinte Atotbun” (Pateric).

A te afla în voia lui Dumnezeu înseamnă a veghea „unde este răul ascuns în plăcerile josnice, ori unde este binele acoperit de rău” (Nicodim Aghioritul). A rămîne în Hristos este tot una cu a face voia Tatălui și a aduce roadă multă întru răbdare (Ioan 15, 4—5). În Iisus Hristos putem săvîrși orice bine (Filipeni 4, 13), căci El ne întărește întru neputințele noastre (II Corinteni 12, 9—10). „Numai cine a cunoscut slăbiciunea firii omenеști — zice Sfîntul Maxim Mărturisitorul — a făcut experiența puterii dumnezeiești”. Ne atrage luarea aminte și Sfîntul Macarie Egipteanul că „dacă nu este de față voința noastră (adică dacă nu este activă) nici Dumnezeu nu face ceva pentru libertatea voinței, deși ar putea. Dacă dăm Lui toată voința, Dumnezeu nu numai că ne atribuie tot lucrul, dar ne sporește și puterea. Iar Fericitul Augustin arată că : „Voință nu au decît oamenii buni, iar cei răi și decăzuți în păcate nu au voință, ci pofta este aceea care-i poartă”.

Credinciosul trebuie să fie mereu conștient că lucrează potrivit voii lui Dumnezeu numai atunci cînd în ființa sa sălășluiește harul iubirii lui Hristos. „Facă-se voia Ta...” este răspunsul adevăratului creștin la marile întrebări și încercări ale vieții. Este cheia care deschide porțile încrederii în Dumnezeu, Dătătorul a tot binele, a împărăției Sale. Bineștiind că nu cel ce zice : „Doamne, Doamne, va intra întru bucuria Domnului Său, ci numai cel ce împlinește voia Tatălui... care este în ceruri” (Matei 7, 21).

Voia lui Dumnezeu se arată a fi împlinită atunci cînd în viața credinciosului se văd roadele Duhului : dragoste, bucurie, pace, îndelungă răbdare, bunătate, facere de bine, credință, blîndețe, cumpătare ș.a.m.d. (Galateni 5, 22 ; Matei 7, 20). Atunci se poate spune că viața morală a

creștinului este asemenea unei cetăți clădită pe temelii harice și puteri dumnezeiești (Matei 7, 24—25).

Mîntuirea și fericirea omului sînt în propriile sale mîini ; ele depind de voința lui. Să aruncăm deci, fără zăbavă, voința noastră, ca o ancoră a vieții, în marea veșniciei, în brațele părintești ale lui Dumnezeu, zicînd, precum, odinioară Simon, la pescuirea minunată : „...după cuvîntul Tău...” (Luca 5, 5), vom lumina prin fapte bune calea oamenilor, ca vîzîndu-le ei, să preamărească pe Tatăl nostru cel din ceruri (Matei 5, 16).

Preot Gavril Cernăuțeanu

SĂRBĂTOAREA BIRUINTELOR

De câte ori se invocă o biruință, gândul fiecăruia e purtat la tot ceea ce aceasta înseamnă pentru desfășurarea însăși a vieții obștii din care face parte. Astfel se perindă într-o succesiune neîntreruptă diferitele accepțiuni ale unui cuvânt, ce în mod obligatoriu se cere acoperit de faptă, sfera generală avînd totuși un simbul comun, căruia nu i s-ar putea da un nume mai potrivit ca acela de eroism.

Într-adevăr, o biruință nu-și restrînge înțelesul doar la cea reputată într-o înfrîngere, ci îl leagă de orice luptă pentru mai bine, cîștigată cu prețul priceperii și muncii depuse cu abnegație și jertfă, pecetluită de asemenea cu întregul șir al virtuților omenești.

Iată de ce cînd gândul se îndreaptă spre biruințele poporului nostru el nu privește doar pe cele din războaiele de apărare a gliei străbune ci și pe acelea tot atît de strălucite, înscrise cu același eroism pe diferitele cîmpuri de activitate pentru continua ei înflorire. Și toate victoriile se împletesc într-o bogată cunună de lauri pe fruntea țării, care cu o atare cînstire se prezintă azi în fața lumii întregi. Aceasta e imaginea ce fiecare sărbătoare națională o oferă cu dărmicie celor ce prin cugetul și simțirea lor fac parte din trupul însuși al țării și din singele poporului, dintr-un destin de veșnică biruință. O ilustrare deosebită a acestui fapt e chiar ziua de 23 August, cea mai mare sărbătoare națională a poporului nostru. Ziua insurecției naționale antifasciste armate s-a înscris pentru totdeauna în istoria României ca simbol al eroismului, patriotismului, al spiritului revoluționar al maselor. Ea a încununat calea luptei de veacuri a poporului împotriva a ceea ce a însemnat asuprire, împilare sau cîtăpînire și a inaugurat șirul noilor și marilor biruințe năzuite de vrednici înaintași. 23 August este ziua în care România și poporul ce o stăpînește de veacuri și în veacuri și-au făcut intrarea triumfală în istoria lumii moderne. Este ziua în care s-a deschis poarta unei noi istorii a țării. Și dacă pînă atunci cartea istoriei i-a fost scrisă cu sudorile și singele ostenețelor și jertfelor, de-atunci încoace ea e alcătuită cu literele de foc și aur ale entuziasmului și realizărilor poporului. Totul consemnează nesfîrșite biruințe — biruința unei conștiințe noi, a unei gândiri înaintate, a unui simțămînt nobil, a unei voințe dirze, a unei munci neîncetate; biruința în lupta cu inerția, cu greutățile, cu tot ce nu e pe măsura aspirațiilor, capacității și răspunderii cetățenești; biruința în lupta pentru libertate națională și socială, totodată pentru progres și fericire, luptă inspirată de un optimism robust, de un

dinamism caracteristic vieții societății însăși. Steagul biruinței a fost pretutindeni împlintat în pământul românesc de unde își primește măreția. El poartă deviza întregii națiuni, deviză de muncă și elan a întregii națiuni.

Tradiția marii sărbători, entuziastele manifestări ce o marchează, departe de a fi o revenire ciclică la același moment sau o retrăire a unui act odată întâmplat, își primește cu fiecare an o semnificație aparte, evenimentele însele conferindu-i totdeauna noi dimensiuni. Căci cu fiecare an, sărbătoarea a cunoscut noi înfăptuiri, o continuă prefacere a societății și înnoire a țării, o miraculoasă dezvoltare pe temelia actului inițial. Dar mai ales de această dată, marcarea celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei, act de temeluire a unei orînduiri bazate pe libertate, dreptate, pace și progres, primește în ochii fiecăruia dimensiuni gigantice. Trei decenii sînt într-adevăr un răstimp care de la sine face un bilanț, iar în legătură cu evenimentul istoric crucial pe care-l urmărim, dă în chip firesc o îndreptățită mîndrie. Cîteva din principalele momente de-a lungul anilor începînd cu '44 sînt edificatoare pentru înțelegerea realității vieții însăși a poporului nostru. Fiecare din acestea în parte reprezintă o biruință fundamentată pe marea biruință de la 23 August.

Astfel un pas deosebit de important a cărui condiție de realizare a izvorît din marele act al eliberării patriei, a fost crearea Frontului Național Democrat și de asemenea instaurarea la 6 martie 1945 a primului guvern democrat. A urmat apoi la 30 decembrie 1947 un pas hotărîtor pentru tot cursul istoriei țării și anume proclamarea Republicii Populare Române, stat al oamenilor muncii. S-a încheiat așadar etapa desăvîrșirii revoluției burghezo-democratice în România, trecîndu-se într-o nouă etapă istorică cea a prefacerilor economice și social-politice cu caracter socialist. A fost necesară o luptă continuă și susținută pentru realizarea scopului propus. Moștenirea sechelelor trecutului o situație economică grea în urma războiului, calamitățile naturale, ca de pildă seceta ce s-a adăugat rănilor anilor de lipsuri, precum și alte aspecte nefaste legate de politica fostelor regimuri exploataatoare, îngreuiau eforturile de redresare. Reprezentanții forțelor progresiste și-au exprimat însă prin cuvînt și faptă voința de a face în cel mai scurt timp posibilă demararea țării pentru a o propulsa pe orbita civilizației contemporane. Timpul ce s-a scurs n-a făcut decît să confirme prin toate datele justetea principiilor aplicate în mod creator realităților din România, condițiilor, exigențelor fiecărei etape a drumului ei spre un viitor fericit. Cu fiecare clipă el a înscris cîte o biruință. La 13 aprilie 1948 Marea Adunare Națională a adoptat prima constituție democratică a țării, iar la 11 iunie 1948 legea privind naționalizarea principalelor întreprinderi industriale, miniere, bancare, de asigurări și transport, lichidîndu-se marea proprietate capitalistă, punîndu-se bazele sectorului socialist al economiei naționale și creîndu-se premisele pentru trecerea la planificarea acestei economii. Prin realizarea planurilor de stat s-a construit și s-a dezvoltat baza tehnică-materială a socialismului. Datorită planificării, direcțiile dezvoltării economiei au putut fi realizate în

funcție de posibilitățile reale. Îndeosebi consecvența politică de industrializare a țării, s-a concretizat prin realizări epocale. Industrializarea a devenit obiectivul major, condiția sine qua non a progresului economiei și a culturii, a dezvoltării multilaterale a societății, de consolidare a independenței și suveranității naționale. Un alt obiectiv fundamental al programului de construcție economică a fost reorganizarea producției agricole pe baze noi. Astfel în primăvara anului 1962 s-a terminat cooperativizarea agriculturii. România s-a transformat dintr-o țară slab dezvoltată din punct de vedere industrial cu o agricultură înapoiată, într-o țară socialistă cu o industrie dezvoltată și o agricultură în continuu progres. Avântul economic desigur a avut drept corolar dezvoltarea culturii în toate manifestările sale. Apariția și consolidarea noii civilizații românești constituie în fapt prin ea însăși și în ansamblul său nu numai rezultatul unei gigantice desfășurări de energie socială, ci de asemenea un act de cultură, de o valoare fără precedent.

Președintele României, Domnul Nicolae Ceaușescu referindu-se la acest cadru complex arată că : „Transformările petrecute în perioada de după Eliberare în viața economică și structura socială a țării, victoria socialismului la orașe și sate au creat condiții pentru afirmarea din plin a ființei naționale a poporului român, pentru dezvoltarea și înflorirea multilaterală a națiunii noastre socialiste”. Continuarea pe o treaptă superioară a procesului de desăvîrșire a construcției socialismului se oglindește în noua Constituție adoptată la 21 august 1965 care a proclamat Republica Socialistă România. Marea carte consfințește drepturile și îndatoririle tuturor fiilor patriei menite a asigura înflorirea acesteia și fericirea generală. Ea arată cum Statul român organizează, planifică și conduce economia națională, apără proprietatea socialistă, garantează exercitarea deplină a drepturilor cetățenești, asigură legalitatea socialistă și apără ordinea de drept, dezvoltă învățămîntul, asigură condițiile pentru dezvoltarea științei, artei și culturii, înfăptuiește ocrotirea sănătății, garantează apărarea țării, întreține relații cu celelalte state.

Tot poporul veghează cu zel la aplicarea întocmai a prevederilor constituționale. Pentru a concretiza mai mult această unitate a poporului în jurul celor chemați a-l conduce pe calea demnității și afirmării, a dezvoltării și fericirii, la data de 28 martie 1974 a fost instituită funcția de președinte a Republicii Socialiste România, act prin care se dă expresie juridică pe cel mai înalt plan normativ, experienței și practicii conducerii de pînă acum, asigurînd totodată o mai bună, rațională și eficientă funcționare a întregului aparat de stat.

Înfăptuind voința întregii națiuni, Marea Adunare Națională, forul suprem al țării, a proclamat ca primul președinte al Republicii Socialiste România pe Domnul Nicolae Ceaușescu, strălucit om de stat și care s-a impus pe arena mondială printr-o neasemuită energie, prin înalt patriotism în slujirea destinului măreț al țării. S-a marcat astfel o nouă etapă istorică în perfecționarea organizării și conducerii vieții sociale și de stat, potrivit cerințelor dezvoltării și ale relațiilor internaționale ale României.

Un moment ilustrativ pentru modul în care conducerea statului intruchipează voința națională este cel dintâi congres al Frontului Unității Socialiste, care la 24 mai 1974 a ales în unanimitate ca președinte tot pe cetățeanul de frunte al țării, pe Domnul Nicolae Ceaușescu. Eveniment la nivel național, el a înscris în cronica țării mandatul de gândire și de simțire al maselor populare, mandat care a dat expresie conștiinței suverane, răspunderii obștești, unității tuturor celor ce trăiesc și muncesc pentru făurirea istoriei viitoare.

În acest fel patria și poporul se prezintă ca un întreg indivizibil la cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei, făcând împreună bilanțul realizărilor și perspectivelor, a biruințelor trecute și viitoare menite a da patriei chipul adevărat, visat de înaintași și plăsmuit cu vrednicie de urmași. Marile sărbători sînt întîmpinate prin muncă intensă și importante realizări totodată, care reprezintă finalizarea unui efort general în vederea înfloririi continue a țării. Urmînd o astfel de tradiție corectă, cea mai mare sărbătoare a poporului nostru este așteptată în acest an într-un mod deosebit, cu angajamente împlinite, întreceri în muncă, rezultate bogate. Orice indicatori în acest sens sînt depășiți de la o zi la alta, mai mult încă de la o clipă la alta, căci însăși ritmul rapid al activității generale aduce de la sine rezultate noi. Totuși surprinderea cîtorva laturi doar ale acestei activități, va permite conturarea în inimile tuturor a chipului triumfător cu care țara pășește de-acum în cel de-al patrulea deceniu al unei vieți noi.

Economia românească se sprijină azi, ca rod al unei înțelepte și consecvente griji pentru o repartizare judicioasă a venitului național între acumulare și consum, pe fundamentul solid al unui potențial productiv evaluat la peste 500 miliarde lei, care reprezintă aproape de 9 ori mai mult decît cel existent în 1950. Deosebit de semnificativ este faptul că mai mult de trei pătrimi din aceste fonduri productive sînt puse în funcțiune în ultimii 10 ani, ceea ce le conferă calitatea de tehnică și tehnologie „la zi” de înalt nivel. Important este și faptul că mijloacele sînt localizate într-o proporție tot mai ridicată în ramurile de bază, de care depinde în mod hotărîtor dezvoltarea economiei și îndeosebi siderurgia, energia electrică, construcția de mașini, electrotehnica și electronica, industria chimică, a materialelor de construcții. În acest an numai economia națională beneficiază de aportul productiv a circa 450 capacități industriale noi, care puse în funcțiune își vor aduce o contribuție substanțială — de aproape 35 la sută — la sporul total al producției industriale din 1974. De altfel în anii din urmă pe harta României și-au făcut apariția pretutindeni un mare număr de adevărate zone industriale a căror complexitate și diversitate cresc continuu. Ele pun totodată în valoare și la un nivel superior resursele naturale ale țării. Regiuni care oarecînd păreau condamnate pentru totdeauna la uitare, s-au transformat în șantiere, în uzine, în combinate sau platforme industriale, vetre de muncă creatoare și civilizație. S-a trecut în același timp la modernizarea industriei prin meca-

zarea și automatizarea procesului de producție, introducerea tehnologiilor celor mai noi create prin revoluția tehnico-științifică actuală.

Un loc însemnat în economia României contemporane continuă să-l ocupe agricultura. Aceasta atît în ceea ce privește populația care lucrează în această ramură, cît și în privința participării la produsul social total și venitul național. Astăzi agricultura românească contribuie în mod foarte larg la extinderea pieței interioare, atît prin intensificarea cumpărării mijloacelor de producție din sectorul industrial, cît și prin creșterea rapidă a schimburilor de bunuri de consumație între industrie și agricultură, între oraș și sat.

Atenția acordată agriculturii se reflectă în numeroasele construcții de obiecte agro-zootehnice, în mecanizarea și executarea unor importante munci de îmbunătățiri funciare, în amenajări de ferme, de combinate pentru industrializarea cărnii, laptelui, linei, precum și în numeroase sere întinse pe zeci de hectare, furnizare de îngrășăminte, insecticide. Dezvoltarea considerabilă a agriculturii își găsește expresia grăitoare în programul național privind utilizarea rațională a resurselor de apă, extinderii lucrărilor de irigație, îndiguiare, asanării, luptei împotriva degradării solului etc. De asemenea fabricarea mașinilor agricole cunoaște o mare creștere și diversitate. Astfel la sfîrșitul anului 1975 numărul tractoarelor utilizate în agricultură va fi de 120—123 mii. Numai în acest an în agricultură se resimt roadele dezvoltării complexe ale industriei prin sporirea zestrei — între altele — cu mai mult de 14 mii tractoare, aproape 5 000 combine și 3 500 semănători, la care se adaugă sporul substanțial de îngrășăminte chimice, care livrate unităților agricole înregistrează o creștere de mai bine de 50 la sută față de anul trecut. Se prevede pînă în anul 1975 mecanizarea completă a muncilor agricole.

Profunde schimbări survenite în producția agricolă se reflectă elocvent și în viața socială a satelor, a căror aspect ca și nivelul de viață material și cultural al locuitorilor evoluează rapid, marcînd o netă tendință spre urbanizare.

Dezvoltarea rapidă și proporționată a economiei naționale este asigurată printr-o judicioasă politică de investiții. Majoritatea investițiilor este afectată industriei, agriculturii și silviculturii. Nu trebuie trecute cu vederea însă și celelalte ramuri. De exemplu transporturile sînt integrate în aceeași măsură în procesul de dotare cu noi mijloace, între care de amintit acum doar sporul continuu al capacității de tracțiune feroviară cu locomotive electrice diesel, înzestrarea cu vagoane, cu autovehicule de diferite tipuri, creșterea flotei de nave aeriene, maritime și fluviale etc.

Este demnă de subliniat atenția ce se acordă în mod deosebit în ultimii ani ridicării parametrilor funcționali ai unor produse, astfel încît să se asigure obținerea aceluiași efect util, cu consumuri specifice, sensibil mai mici de materiale și de resurse energetice. Este de evidențiat apoi saltul calitativ în domeniul concepției proprii la realizarea utilajelor și tehnologiilor, de la cercetare și proiectare pînă la asimilare și fabricație. Trebuie neapărat menționat și faptul că tehnologiile și utilajele românești sînt

prezente într-o măsură tot mai largă în circuitul schimburilor internaționale. România extinde tot mai mult în ultimii ani, cooperarea cu țările socialiste, cu întreprinderi și firme din celelalte țări, prin realizarea în comun a unor întreprinderi, constituirea de societăți mixte, participare la fabricarea unor produse.

Dinamismul economiei române în prezent poate fi ilustrat prin faptul că în anii puterii populare producția industrială a țării a crescut de 30 de ori, venitul național realizat în anul 1973 a fost de peste 12 ori mai mare decât cel din anul 1947, salariul real a crescut în ultimii 25 de ani de aproape 5 ori, iar veniturile țărănimii, provenite din munca în agricultură de 32 ori. (Din expunerea Domnului Nicolae Ceaușescu privind rolul și sarcinile Frontului Unității Socialiste, în îndeplinirea programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, a politicii externe a României de colaborare și pace, la 23 mai 1974).

Pretutindeni în vasta activitate ce se desfășoară în toate domeniile se face simțită mîna înnoitoare a omului, a cetățeanului devotat patriei sale. Concomitent cu progresul tehnic a crescut și preocuparea pentru formarea unui personal calificat, pentru ridicarea nivelului profesional general al tuturor oamenilor muncii. Au fost astfel făcuți pași importanți în ceea ce privește organizarea științifică a muncii, perfecționarea formelor și metodelor de producție.

Cercetările științifice privind diferite domenii se desfășoară în unități consacrate, institute ale Academiei sau ale ministerelor, laboratoare ale întreprinderilor etc. Contribuția oamenilor de știință a fost și este unanim apreciată în țară ca și în străinătate. Rezultate remarcabile au fost obținute de pildă în domeniul materialelor nucleare, a izotopilor stabili, laserului, în promovarea ciberneticii, în producția semînelor de calitate superioară. Valoarea muncii oamenilor de știință a găsit strălucită confirmare și în industria materialelor de construcție.

Întregul domeniu al științei și culturii a primit în anii scurși de la eliberarea patriei un imbold și o dezvoltare deosebită. Dinamismul mutațiilor din structura culturală a României este fără precedent. Democratizarea revoluționară a structurilor școlare, sistemele de învățămînt voluntar ale organizațiilor politice și obștești, așezămintele culturale și pentru lărgirea bazei lor materiale asigură dreptul tuturor la instruire și totodată la creație. Astfel, pe lângă școlile de toate categoriile, institute și universități în țara noastră funcționează circa 70 universități populare, 242 de case de cultură, 7 802 cămine culturale și 234 de cluburi, mii de focare de lumină adaptate specificului mediului în care activează. În anii de după 1944 analfabetismul a dispărut din România, nu numai pentru că toți oamenii au învățat să citească și să scrie, ci mai ales pentru că toți se află în raza de acțiune a mijloacelor de răspîndire a informației și a culturii. Edificator pentru înflorirea științei, artei și culturii este numărul bibliotecilor — republicane, universitare, documentare, publice, școlare etc. — al muzeelor de artă, istorie, științe naturale, etnografie, tehnice etc., a cinematografelelor, teatrelor, sălilor de operă și concert etc. Savanți, literați,

scriitori, poeți, artiști, compozitori, își pun talentul și rivna spre îmbogățirea patrimoniului material și spiritual al poporului. Numărul impresionant de cărți, broșuri, reviste și ziare, în limba română și în limbile naționalităților conlocuitoare, rețeaua mare de radio-televiziune, constituie tot atâtea modalități culturale puse la dispoziția maselor largi. Trebuie reamintit apoi că învățămînul este gratuit ca și manualele pentru elevii școlilor de cultură generală. De asemenea că după generalizarea școlii de opt ani, România a trecut la generalizarea primei trepte a liceului, adică la zece ani de școală pentru toți.

Un remarcabil progres în acești ani a fost realizat în ceea ce privește construirea de locuințe, apartamente și case noi. De asemenea o mare atenție a fost acordată asistenței sociale și sanitare oglindită în numărul mare de circumscripții, policlinici, spitale, în crearea de condiții optime pentru tratament și odihnă la sanatorii și case de odihnă, în stațiunile balneo-climaterice, în asigurarea bătrînețelor sau a cazurilor de accident și boală etc.

Realizările de pînă aci, ca și cele următoare în viața socială și economică schițate în măsura a ne înlesni o imagine a treptelor dezvoltării continue a patriei, deschid înaintea poporului noi perspective de progres și prosperitate. Ideea de autodepășire revoluționează viața și o transformă într-un vast cîmp de luptă pentru progres. Or această idee călăuzește angajarea în împlinirea unui program ce reprezintă năzuințele vitale ale cetățenilor, valorificarea la maximum a marilor virtuți creatoare ale poporului. Idealurile însele se materializează în fapte remarcabile. Nenumăratele împliniri confirmă că întreg poporul în unanimitate răspunde înaltei sale meniri. Și mereu sub ochii contemporanilor ia naștere o operă constructivă de dimensiuni istorice. Ritmurile susținute, nebanuite pînă acum ale dezvoltării țării sînt interpretate pretutindeni ca miracol, dar acesta este însăși munca întregului popor, capacitatea sa și clarviziunea conducătorilor. Iată de ce azi pretutindeni în lume România a dobîndit un înalt prestigiu.

Pe plan extern țara noastră participă la schimbul internațional de bunuri materiale și spirituale, întreținînd relații diplomatice cu țări de pe toate continentele. Propunerile realiste ale României privind reglementarea unor probleme internaționale importante, au suscitât ecouri largi și aprecieri pozitive în conștiința lumii contemporane. România a luat inițiative și e coautoarea unor însemnate rezoluții ale O.N.U. sau UNESCO privind buna vecinătate pe plan regional, promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc, de progres și cooperare. De asemenea România depune continuu o activitate susținută în calitate de membră a Comisiei celor 18 state pentru dezarmare de la Geneva. La fel problema securității europene ocupă un loc primordial în programul activității diplomatice românești. Soliile de pace și colaborare ale Domnului Președinte Nicolae Ceaușescu în diferitele țări ale lumii, așează punți ale prieteniei între popoare și consolidează temelile unei păci generale și ale progresului.

Impresionanta unanimitate ce caracterizează împlinirea întregii lucrări de înălțare continuă a țării pe noi trepte de civilizație și progres face totodată să înțelegem că și slujitorii și închinătorii altarelor Bisericii Ortodoxe Române s-au alăturat cu toată rivna însuflețirii generale. Împietindu-și de-a lungul veacurilor viața proprie cu viața țării cu năzuințele oamenilor, Biserica Ortodoxă Română și-a înscris contribuția la făurirea unei societăți noi. Biruințele de totdeauna ale poporului s-au resfrint și asupra ei. Eliberarea țării a însemnat totodată și eliberarea Bisericii Ortodoxe de servituțile la care era supusă în trecut. Diferențele confesionale au făcut loc adevăratei libertăți religioase garantate de stat și de asemenea unui ecumenism local, factor de unitate între credincioși. Așa cum arăta însuși Prea Fericitul Patriarh Justinian „noua orinduire din țara noastră a recunoscut Bisericii dreptul de a se conduce în mod autonom, conform canoanelor ei și de a-și desfășura în toată libertatea activitatea ei liturgică, pastorală și misionară. Datorită condițiilor care i s-au creat, Biserica Ortodoxă Română a putut să înscrie în această perioadă de timp realizări însemnate pe care le-a dorit secole de-a rindul fără să le poată vedea împlinite” („Un sfert de veac de viață nouă a Patriei și a Bisericii noastre”, în : Biserica Ortodoxă Română, LXXXVII (1969), nr. 7—8, p. 646).

În aceste condiții Biserica Ortodoxă Română a fost în stare să-și înfăptuiască la 21 octombrie 1948 reintregirea, a putut să-și dea organizarea necesară oglindită în Statutul adoptat în 1949, a fost capabilă să-și sporească întregul edificiu pe temelia învățăturii Evangheliei și a Sfintei Tradiții așa cum mărturisesc lăcașurile de cult și așezămintele noi construite sau restaurate, gospodărirea bunurilor, grija față de trebuințele clerului, reorganizarea învățămîntului teologic sub conducerea Bisericii în sfera căruia intră și cursurile periodice de îndrumare misionară și pastorală a preoților, conferințele de orientare pentru preoți, literatura teologică ș.a. Legea pentru regimul general al Cultelor, promulgată la 4 august 1948 reflectă pe deplin această realitate.

Biserica Ortodoxă Română nu este străină de mersul înainte a întregii lumi. Ea face parte din Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Conferința Creștină pentru Pace, Conferința Bisericilor Europene, Consiliul Mondial al Păcii, Conferințele Panortodoxe, Comisiile teologice interortodoxe, pretutindeni propunind ceea ce a inițiat în lăuntrul hotarelor țării, un adevărat dialog al slujirii, pentru sprijinirea idealurilor de pace, libertate și progres social.

La promovarea acestui spirit au contribuit vizitele reciproce dintre înaltătorii de Biserică, ierarhi, preoți, teologi, participările comune la congrese, ședințe, festivități etc.

O latură deosebită a activității de prestigiu a Bisericii noastre o constituie participarea ei la Frontul Unității Socialiste. Cu privire la acest act, Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a arătat între altele următoarele : „După cum în organisme intercreștine și bisericesti din care facem parte, noi am înțeles să slujim, odată cu scopurile religioase și

interesele țării noastre, tot astfel înțelegem ca, participind la munca Frontului Unității Socialiste, să ne îndeplinim o sarcină de mare răspundere: slujirea Patriei și sprijinirea eforturilor ei pentru ridicarea nivelului de viață a poporului nostru pentru apropierea între popoare, pentru înțelegere, dreptate socială și pace trainică în lume..." („Biserica Ortodoxă Română și Frontul Unității Socialiste", București, 1974, p. 4).

Întreaga lucrare a Bisericii, desfășurată în cele trei decenii de viață liberă a țării se încadrează în ceea ce Prea Fericitul Patriarh Justinian a definit a fi un adevărat „apostolat social" pus în slujba aplicării înalțelor principii evanghelice la cerințele dezvoltării lumii contemporane. Este o lucrare de anvergură ce o angajează fără preget și într-un cuget, ierarhii, preoții și credincioșii Bisericii, alături de toți fiii țării. Drept aceea marea sărbătoare de 23 August este și pentru clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române prilejul bilanțului unei conștiințe care prin slujirea semenilor, slujește lui Dumnezeu.

Astăzi întreaga suflare românească întâmpină cu cele mai alese simțăminte o zi care rămâne nepieritoare în memoria veacurilor. Pe fundalul puternicului entuziasm caracteristic atmosferei sărbătorești, în plinul efervescenței creatoare a unor atari zile, fiecare obște sau colectiv uman consideră drept cea mai nobilă și înălțătoare datorie încununarea lui 23 August cu succese cât mai strălucite. Florile bucuriei, roadele muncii poporului nostru, împletesc cununa biruințelor, totodată a marilor nădejdi de mai bine, a certitudinii realizărilor.

Toți ca unul sînt angajați în această măreață operă de edificare a unei Români mereu prospere, în însăși această unire a tuturor stînd biruința perpetuă, cum cîntă întreg poporul. 23 August rămîne pentru toți și pentru fiecare simbol al unei nesfîrșite biruințe.

„AUTOBIOGRAFIA” LUI NICOLAE STOICA DE HAȚEG

de : D. MIOC, A. ARMBRUSTER, C. FENEȘAN și H. JAEGER

Cronica scrisă de Nicolae Stoica în limba germană despre trecutul poporului său și mai ales al provinciei natale, Banatul, ca și cea în limba română, nu are un titlu dat de autor. Undeva în cuprinsul ei, autorul o numește „Erzählungen oder Merkwürdigkeiten des Mehadier Districts” (Povestiri și fapte memorabile ale districtului Mehadiei). Se știe, a fost scrisă în 1829, când cronicarul intra în cel de-al 79-lea an al vieții sale.

Manuscrisul are 106 pagini, în numerotarea autorului, și se păstrează în biblioteca unui muzeu din R.S.F. Iugoslavia. Intregul drum pe care l-a parcurs manuscrisul se știe cu certitudine. De la familia cronicarului, ramura caransebeșană, a ajuns în mâinile istoricului Patriciu Dragalina, care a prelucrat din el unele pasaje în „Calendarul Românului”. O vreme a stat în posesia omului de cultură Simion Manguica, avocat în Oravița. De la acesta a ajuns la istoricul bănățean de limbă germană Leonard Böhm din Biserica Albă (Iugoslavia), care l-a și folosit în cartea sa consacrată trecutului Banatului Timișan. De existența manuscrisului avea cunoștință și istoricul maghiar Szentklaray, nu știm însă dacă l-a și folosit.

Cronica în limba germană se împarte în secțiuni, fiecare din ele cu mai multe capitole. Secțiunile cele mai interesante sînt cele referitoare la originea poporului român, la trecutul Băilor Herculane și la războiul austro-turc din 1788—1791.

La sfîrșitul acestei lucrări, cu scopul de a se prezenta eventualilor săi cititori de limbă germană, Nicolae Stoica își povestește cronologic, pe ani, cît se poate de concis, îndelungata sa viață. A ales din ea ceea ce i s-a părut a-l face cunoscut mai bine, ceea ce credea că este mai interesant; unele părți alcătuiesc cu adevărat „fapte memorabile”, adevărate evenimente istorice, altele episodice, de viață strict personală, sînt desigur mai puțin semnificative. Împreună, însă, ne ajută la reconstituirea unei personalități complexe din trecutul de cultură a Banatului.

Pe măsură ce se descoperă și se fac cunoscute tot mai multe materiale din scrierile lui Nicolae Stoica de Hațeg — ca cel pe care-l publicăm mai jos sau cel publicat în „Mitropolia Banatului” de Pr. Dănilă Puia — se întărește convingerea că ceea ce cronicarul bănățean a realizat echivalează cu un loc de seamă în cultura românească, un loc al său propriu în literatura istoriografică.

KURZE CHRONOLOGISCHE BIOGRAPHIE DES VERFASSERS, ALS NACHTRAG

— 751, im Februar binn ich in Mehadia des walachischen Pfarrers Athanasi Stoyka und der Barbara Sohn geboren.

— 757 wurde ich in Mehadia in die Schule gebracht :

— 763 nach Temesvar in die illyrische Kinderschule, später als hiesiger erster Walache in eine deutsche Schule gegeben, einige Monate bei denen Jesuiten perfitirt ; im allen 7 Jahre gelernt.

— 770 kam ich nach Hause. Oberst B. Papilla nahm mich in Mehadia zum Militär, wo ich bei seinen Fourier Gottlieb walachische Kriegsartikel abschreiben musste und als Dolmetsch gebraucht wurde.

— 772, im Mai, gingen din Mehadier durch, davon sind 9 in Eisen eingebracht und den Übrigen von dem Obersten die Kriegsartikel vorgelesen worden.

— 773 kam Se. Majestät Kaiser Josef nach Mehadia, besichtigte die 500 neuen Rekruten schenkte ihnen 100 Stück Dukaten und befahl dem Obersten zwei Walachen, ihren Dollmetscher und noch einen zu Offizieren vorzuschlagen. Weil meine Eltern keinen Knecht gehabt und mich nicht entbehren konnten, so ging ich nach Temesvar zum Bischofe als Kammerdiener in Dienst. Mit ihm und den Sekretär Wien gesehen und ganz Banat bereist.

— 774 wurde mein Bischof Erzbischof in Carlovicz. Es war ein Congress und ich hatte Gelegenheit alle Bischöfe kennen zu lernen.

— 775 mit den Kommandirenden Generalen B. Mathesen und der Hofkommission alle Klöster beschrieben und gesehen. Der Werschetzer Bischof wollte mich in Globureu zum Pfarrer, mein Herr versprach ihm dabei behilflich zu sein. Ich ging zu Hause und heirathete.

— 1176 macht der Oberst Papilla Anstande wegen Globureu, damit ich hier Feldweibel werde. Es hielt mich ein ganzes Jahr auf als deutscher Normal-Lehrer und ich sollte römisch-katholisch werden.

— 1777 ging ich zum Erzbischof, der mir sagte dass der Werschetzer Bischof krank und schon vier Tage todt liege, ich soll in der Früh die Nachricht bringen. Ich ging zu ihm und in einer halben Stunde gelang es mir durch meine kalten Hände ihn zu neuem Leben zu bringen, wofür er mich zu Danke zum Priester und Pfarrer in Cornia ernannte.

— 1778, im September, um des Pfarrers von Prilipez Leben zu retten, ging ich zu denen sechzehn Räubern und den zwei Harambaschen, fand sie im Walde ; konnte aber den Pfarrer nicht retten, beredete die Räuber aber zu einer andern Lebensweise, worauf diese zu Bozovicz pardonirt und nach Preussen ins Feld geschickt wurden. In derselben Jahre binn ich den Obersten seinem Bataillon gegen Preussen ausmarschiert als Feldkaplan.

— 1779 baute ich in Cornia ein Haus und vergrösserte in Mehadia meinen Weingarten.

— 1780 Globureuer Schlüsselweg angegeben zu bauen.

— 1784. Mit dem brentanischen Freikorps gegen Holland als Feldkaplan ausmarschiert.

— 1787, im September, für den Türkenkrieg Feldkaplan geworden. Die Armee fing an herunterzumarschieren, allein die 5000 Türken, begünstigt vom Nebel verstellten die Thörn, dass erst

1788 im Februar der Krieg erklärt wurde. Die Armee kam und mein Weingarten, der mich über 200 Gulden gekostet ward zu einem Lager abgehackt und ich mit 28 fl. 30 Kr. dafür entschädigt. Vom Erzbischof wurden die Soldaten die Dispens an Fasttagen Fleisch zu essen ertheilt; ich für meine Person sie gehalten. Dazu kamen die Türken, mein Haus wurde verbrannt. Von 29. August angefangen flüchteten die Einwohner des ganzen Banats nach Ungarn. Am 20. November kamen wir zu Hause in dem die Türken den letzten Oktober sich zurückgezogen hatten. Unser Regiment war am 7. November schon in Mehadia.

— 1789. Als der Stab nach Bozovicz übersetzt worden, allwo in der Kaserne 10 Zimmer zum Spitale verwendet wurden, da manchmal an einem Tage bis 12 Menschen starben, ereignete sich auch Folgendes: Es lag nämlich unter den Kranken ein gewisser Hauptmann Franz Schmidt sechs Tage lang mit offenen Mund und Augen, ganz ausgestreckt, als man glaubte er liege in Zügen, kam der Oberste, die Majoren u.a. auch ich dem Sterbenden die christliche Schuldigkeit zu erweisen. Er ward mit Thränen gesegnet, und dann gingen die Herren weg. Ich kam wieder zurück und in einer Stunde gelang es mir mittels einer Limonie den Kranken wieder zum Leben zu bringen.

— 789 den 29. August, als der General Clarfait hier die Türken und unser Leutnant Eut. Stoikovich mit Scharfschützen sieben gebundene junge Türken zu erschiessen führte hat er sie auf meine Fürbitte zurückgeführt und zu Gefangenen gemacht.

— 789 am 30. August habe ich mit 40 Laib Komisbrot, Salz und Wasser 150 Kriegsgefangene, hungrige Türken gesättigt.

— 789 am 24. November, als die Armee vom Berge Allion in die Winterquartiere zog, traf ich beim Rückzuge unter etwa 28 Todten erfrorenen Soldaten, worunter ich noch 7 Lebende fand, welche ich so glücklich war, blossfüßig eine Stunde mit Gewaltmassregeln zu geleiten, wo selbe sich wieder erholten.

— 790 war ich so glücklich für 2 unserer Gemeinen, welche als Deserteurs zum Todt schiessen verurtheilt waren, vom F.Z.M. Clarfait Pardon zu erlangen. In diesem 3-jährigen Kriege sind mehrere Soldaten standrechtlich erschossen worden, doch bei einem war ich nicht zufrieden, denn ich musste sowohl seine Henker, 2 Zigeuner, als auch den alten Profossen in ihrem Zittern Trost zusprechen.

— 790, im November, ist in der Türkei der Waffenstillstand publiziert worden. Alle Freikorps wurden entlassen, auch die Gränzer kamen nach Hause. Ich war wohl Pfarrer in Cornia, aber ohne Kirche, ohne Haus und musste daselbst ein Zimmer beziehen, wo ich noch mit 5 Familien über den Winter wohnen musste, meine Lebensmittel wurden aufgezehrt, meine Sachen zerschlagen und verloren. Meine 5 Pferde standen draussen ohne Obdach und waren sich selbst überlassen.

— 1791, im März, ist das Regiment in die Türkei vorgerückt. Es wurde Friede. Die Gefangenen sollten ausgewechselt werden. Ich war genöthigt in Cornia ein Haus zu bauen.

— 1792 die Türken erhalten Belgrad und Serbien, Neu-Orsowa mit der Walachei etc. zurück. Auf Befehl musste ich die durch den Türkenkrieg verbrannten und Detto zerstörten fünf Jahre lang unterbrochenen Nationalschaden in ganzen Regimente wieder errichten und in Stand setzen.

— 1792 als Protopresbyter musste ich in den nun restaurierten Kirchen für Bücher, Protokolls, Messgewänden etc. sorgen, den Gottesdienst wieder einführen, öfters Visitationen veranstalten.

— Detto habe ich den von Kaschau zurückkehrenden 200 gefangenen Türken 3 St. Kerzen zu ihrem Ramasan-Fest geschenkt.

— 1793 habe ich nur die Gränzsoldaten zum Ausmarsche zu animieren. Die Dörfer besucht und in Mehadia ein Haus gebaut.

— 1794 noch zu Corina den sterbenden Martin Zabaïke durch ihn ins Ohr schreien erweckt und gesund gemacht.

— 1795 bin ich von Cornia nach Mehadia übersiedelt, hier Weingärten etc. erworben.

— 1796 haben auf meine Bitten die hiesigen Geistlichen aus Ausschnitten Grundsessionen erhalten.

— Detto den sterbenden Mehadier Brücken-Einnehmer Csermak in Gegenwart aller Dreissigstamtsbeamten und mehreren Offizieren mit einen Fleischauer-Knopf erweckt und gesund gemacht.

— 797 Kriegsbeiträge in geld und für die Blessirten in den Spitälern Charpie gesammelt.

— 803 die National-Kirche in den Bädern von Almosen erbaut, zu Ende 805 war dieselbe fertig, durch den Bischof geweiht, darauf starb der Bischof und die Kirche stürzte ein.

— 804 wurde der Schlüsselweg von Glob bis Jablanicza vollendet.

— 806 bis 808 die Badkirche um 1 Klafter erhöht, mit Dachstuhl eingedeckt, gewölbt und hergestellt.

— 1808 von seiner kaiserlichen Hoheit Prinz Ludwig Gränz-Inspektor einen Grund für den Kirchenhof erhalten.

— 1813 zum National-Museum in Pest 24 Stück Römische, Griechische und Ungarische Münzen gespendet.

— 1815 meine Einfältigen Geschichten, Anekdoten ich geschrieben.

— 1815—1816 auch vorige drei Jahre Hungersnoth gewesen.

— 1817 hat Seine Majestät Kaiser Franz die Gränzen seiner Länder bereiset und einen gesegneten Herbst mit allen Früchten mitgebracht. Kommandirender Baron Duka meine Geschichte gelesen. Ihre Majestät die Kaiserin den Baron Jovics um solche geschickt. Der hat in Mehadia bei mir mit dem Feldwebel Gogoltan die ganze Nacht aus meinen Manuskripten geschrieben, ich hatte die reine Abschrift bei mir gehabt.

— 1820. Die Kirche, in denen Bädern durch Almosen einiger Bojaren aus der Walachei ausgemalen.

— 1821 meine Ehegattin, nachdem wir 46 Jahre mitsammen gelebt, 14 Kinder erzeugt, hat mich in meinem 70-ten Jahre mit zwei grossen Töchtern verlassen und starb, an unserem Trauungstag wurde sie begraben.

— Am 12 Februar 1822 schrieb ich das Leben Alexander's d. Gr., kurz und Walachisch.

— 1825 bis 1829 habe ich eine kurze Universalgeschichte für die walachische Schuljugend auf zwanzig Bögen Papier verfasst.

— 1825 hat der Königliche Kommissär Sabbat von Tjukuli aus Arad der National-Badkirche eine 3 Zentner schwere Glocke überbracht und den Kirchenturm erhöht und verschönert.

— 1826 habe ich meine zwei Töchtern verheirathet, meinen letzten Schwiegersohn in meinem Hause adoptiert und in geistlichen Stand als Cooperator erhalten.

— 1829. Diese Erzählungen oder Merkwürdigkeiten des Mehadier Distrikts deutsch geschrieben, mit welchen Schreibereien viel geduldiges unnütziges Papier verbraucht; und damit ich meines Protopresbyterats und National-Schuldienste nicht versäume, getrachtet, beschleunigt, je baldigst mit meinen einfältigen Erzählungen ein Ende zu machen, dass ich auch Abends beim Licht ohne Okularen in meinem 79-ten Jahre schrieb.

Signavit Mehadia den 4-ten/16-ten October 1829 : Abends punkt 7 Uhr unterschrieben.

Nikolae Stojka de Hatzeg m.p.
Erzpriester

Traducere

— 751, în februarie, m-am născut la Mehadia, ca fiu al preotului român Athanasie Stoica și al Varvarei.

— 757 am fost dus la școala din Mehadia.

— 763 am fost dat la Timișoara în școala ilirică de copii, apoi, ca primul român localnic într-o școală germană, câteva luni am beneficiat și de școala jesuită; în total am învățat 7 ani.

— 770 am venit acasă. Colonelul baron Papilla m-a luat în Mehadia la oaste, unde, la furierul său, Gotlieb, trebuia să copiez în românește regulamentul militar și am fost folosit ca tâlmaci.

— 772, în mai, au fugit locuitorii Mehadiiei, dintre care au fost aduși înapoi 9 inși în fiare și celorlalți li s-a citit de către colonel regulamentul militar.

— 773 a venit Majestatea Sa împărat Iosif la Mehadia, trecind în revistă cei 500 de noi recruți și dăruindu-le 100 bucăți ducăți, a ordonat colonelului să propună 2 români pentru a fi făcuți ofițeri: tâlmaciul lor și încă unul. Deoarece părinții mei nu aveau slugă și nu se puteau lipsi de mine, m-am dus la Timișoara la episcop în slujbă, ca fecior. Cu el și cu secretarul am văzut Viena și am călătorit prin tot Banatul.

— 1774 episcopul meu a devenit arhiepiscop în Carlovăț. Acolo a fost un congres și am avut prilejul să cunosc pe toți episcopii.

— 1775 cu generalul comandant baron Mathesen și cu comisia aulică am văzut și descris toate mănăstirile. Episcopul din Virșeț a vrut să mă preotească în Globurău; stăpinul meu i-a promis că o să-l ajute întru aceasta. M-am dus acasă și m-am însurat.

— 1776 colonelul Papilla a obiectat împotriva Globurăului, pentru ca să devin aici plutonier. El un an întreg m-a împiedicat să devin învățător la o școală germană elementară; și trebuia să mă fac romano-catolic.

— 1777 m-am dus la arhiepiscop, care mi-a spus că episcopul de Virșeț este bolnav și zace de patru zile ca mort, eu să-i aduc dimineată vești. M-am dus la el și într-o jumătate de ceas mi-a reușit, cu minile mele reci, să-l readuc la viață; pentru care,, drept mulțumire, m-a sfințit preot și m-a numit paroh în Cornia.

— 1778, în septembrie, pentru a salva viața preotului din Prilipăți, m-am dus la cei 16 lotri și cei doi harambași; i-am găsit în pădure. Pe popă nu l-am putut salva, însă pe lotri i-am convertit la altă viață, după care aceștia au fost iertați la Bozovici și trimiși pe cîmpul de luptă în Prusia. În același an am plecat cu colonelul și batalionul său împotriva Prusiei, fiind capelan militar.

— 1779 mi-am clădit o casă în Cornia și mi-am mărit via la Mehadia.

— 1780 s-a început construirea drumului Cheii Globurăului.

— 1784. Am plecat capelan militar cu corpul de voluntari Brentano spre Olanda.

— 1787, în septembrie, am devenit capelan militar în războiul cu turcii. Armata se îndrepta în jos, însă cei 5 000 de turci, favorizați de ceață, au blocat trecerea, încît abia în —

— 1788, în februarie, a fost declarat războiul. A venit armata, iar via mea, care m-a costat peste 200 de guldeni, a fost tăiată pentru tabără, eu fiind despăgubit pentru aceasta cu 28 florini și 30 de creițari. Soldaților li s-a dat o dispensă de către mitropolit pentru a minca carne în zilele de post. În ceea ce privește persoana mea, eu le-am respectat. Se adaogă faptul că au venit turcii; casa mea a fost arsă. La 29 august locuitorii din întreg Banatul încep să se refugieze în Ungaria. La 20 noiembrie am venit acasă, întruoft turcii se retrăseseră în ultima zi a lui octombrie. Regimentul nostru deja în 7 noiembrie era în Mehadia.

— 1789. Cînd cartierul general a fost mutat la Bozovici, unde, în cazarmă, 10 camere au fost folosite ca spital, deoarece mureau uneori zilnic cite 12 oameni, s-au petrecut și următoarele: adică printre bolnavi se afla un căpitan Franz Schmidt; timp de 6 zile, cu gura și ochii deschiși, complet întins, încît se credea că își va da duhul. Au venit colonelul, maiorii și alții și eu, ca să-și îndeplinească datoria creștinească. El a fost binecuvîntat și apoi domnii în lacrimi s-au depărtat. Eu iar m-am întors și într-un ceas mi-a reușit, cu ajutorul unei lămîi, să-l readuc pe bolnav la viață.

— 789, la 29 august, cînd generalul Clerfaut i-a bătut pe turci aici și locotenentul nostru Eutimie Stoicovici cu tiraliorii a dus 7 turci tineri legați ca să-i împuște, la rugămintea mea, i-a dus îndărăt, făcîndu-i prizonieri.

— 789, la 30 august, am săturat cu 40 de piini militare, cu sare și apă 150 de prizonieri turci infometați.

— 789, la 24 noiembrie, cînd oastea de pe muntele Alion s-a retras în taberele de iarnă, eu am găsit la retragere, printre circa 28 soldați morți de ger, 7 încă în viață, pe care am avut mulțumirea să-i conduc, cu picioarele goale, prin măsuri forțate, pînă ce aceștia și-au revenit.

— 790 am avut fericirea să obțin iertare de la generalul de artilerie Clerfaut pentru doi dintre soldații noștri, care au fost condamnați la împușcare ca dezertori. În acest război de trei ani au fost împușcați mai mulți soldați după legea marțială; la unul mi-a fost greu, căci trebuia să îmbărbătez atît pe călăi, doi țigani, cît și pe bătrînul temnicer, care tremurau.

— 790, în noiembrie, în Turcia s-a publicat armistițiul. Toate corpurile de voluntari au fost eliberate și grănicerii au venit acasă. Am fost eu preot în Cornia, dar fără biserică, fără casă și a trebuit să locuiesc peste iarnă într-o cameră cu alte cinci familii; alimentele mele au fost consumate, lucrurile mele distruse și pierdute, cei 5 cai ai mei stăteau afară, neîngrijiți, fără acoperiș, la voia întîmplării.

— 1791, în martie, regimentul nostru a înaintat în Turcia. A venit pacea. Prizonierii trebuiau să fie schimbați. Am fost nevoit să-mi construiesc o casă în Cornia.

— 1792 turcii primesc înapoi Belgradul și Serbia, Orșova Nouă cu Valahia etc. La poruncă trebuia să reconstruiesc și să repun în funcțiune școlile naționale din tot cuprinsul regimentului, arse și distruse în războiul cu turcii, întrerupte vreme de cinci ani.

— 1792, ca protopresbiter trebuia să mă îngrijesc de cărți, protocoale, odăjdii etc.; în bisericile acum restaurate să reintroduc serviciul divin, să organizez adesea vizitațiuni.

— Tot atunci. Am dăruit celor 200 de turci prizonieri, care se reîntorceau de la Cașovia 3 bucăți lumînări pentru sărbătoarea Ramazanului lor.

— 1793 trebuia să însuflețesc pe soldații grăniceri în vederea campaniei; am vizitat satele și mi-am construit o casă în Mehadia.

— 1794 încă la Cornia; l-am trezit și însănătoșit pe Martin Zăbuică, ținîndu-i în ureche.

— 1795 m-a mutat de la Cornia la Mehadia; aici am dobîndit vii ș.a.

— 1796, la rugămintile mele, preoții localnici au primit sesii de pămînt, tăiate din hotarul satului.

— Tot atunci. — Pe vameșul muribund de la podul din Mehadia, în prezența tuturor funcționarilor de la vamă și a mai multor ofițeri l-am trezit și făcut sănătos cu „Fleischhauer Knopf” (?).

— 797 am strîns contribuții de război în bani, iar pentru răniții din spitale, tifoane.

— 803 s-a construit biserica națională de la Băi din milostenii ; la sfârșitul lui 805, aceasta a fost terminată, sfințită de episcop ; apoi episcopul muri și biserica se prăbuși.

— 804 s-a terminat drumul Cheii, de la Glob pînă la Iablanița.

— 806 pînă în 808 s-a ridicat biserica de la Băi cu un stînjén ; s-au ridicat schele, a fost boltită și aranjată.

— 1808 am obținut de la alteța sa imperială prințul Ludovic, inspector de graniță, un teren pentru curtea bisericii.

— 1813 am donat Muzeului Național din Pesta 24 bucăți monede romane, grecești și maghiare.

— 1815 am scris istoriile și anecdotele mele simple.

— 1815—1816 și în cei trei ani precedenți a fost foamete.

— 1817, Majestatea Sa împăratul Franț a vizitat granițele țărilor sale și a adus o toamnă binecuvîntată cu toate bucatele. Generalul comandant baron Duca mi-a citit „Istoria”. Majestatea Sa împărăteasa l-a trimis pe baronul Iovici după aceasta. El împreună cu plutonierul Gogoltan, în Mehadia, la mine, o întreagă noapte au transcris din manuscrisele mele ; eu avusesem copia pe curat la mine.

— 1820. Biserica de la Băi, prin donații ale unor boieri din Țara Românească, a fost zugrăvită.

— 1821, soția, după ce am trăit împreună 46 de ani, am făcut 14 copii, m-a părăsit într-al 70-lea an al meu, cu două fiice mari, murind ; de ziua cununiei noastre a fost înmormîntată.

— La 12 februarie 1822 am scris Viața lui Alexandru cel Mare, pe scurt, în românește.

— 1825 pînă în 1829, am întocmit o scurtă istorie universală pentru tineretul școlar român, pe 20 de coale de hîrtie.

— În 1825, comisarul regal Sava de Tököli din Arad a adus bisericii naționale de la Băi un clopot greu de trei chintale și a înălțat și înfrumusețat turnul bisericii.

— 1826 mi-am măritat cele două fete ; pe ultimul dintre gineri l-am adus în casă și în stare preotească, primindu-l ajutor.

— 1829. Am scris în nemțește aceste povestiri și fapte memorabile ale districtului Mehadie, cu care scriere am consumat multă hîrtie răbdătoare și nefolositoare ; și ca să nu-mi neglijez protopopiatul și serviciul la școala națională, am avut grijă să mă grăbesc să pun capăt cît mai curînd povestirilor mele simple ; astfel și seara la lumînare am scris, fără ochelari, în al 79-lea an al meu.

Semnat la Mehadia, 4/16 octombrie 1829, seara, ora 7 fix am iscălit.

Nicolae Stoica de Hațeg m.p.
protopop.

TREPTĂ ALE DEZVOLTĂRII PATRIEI

CEA DE-A XXX-A ANIVERSARE A ELIBERĂRII PATRIEI

Sărbătorirea entuziastă în fiecare an a zilei de 23 August, a îmbrăcat pentru cea de-a 30-a oară un caracter deosebit. Orașele și satele, întreprinderile, instituțiile și casele au primit haina nouă a sărbătorii. Pretutindeni în așezările patriei, stindardele și florile ce împodobesc fiecare colțisor omagiază ziua aniversară, nepieritoare piatră de hotar pentru destinele națiunii, când poporul român și-a cucerit cu arma în mână, prin jertfe grele, libertatea, suveranitatea și demnitatea. În întâmpinarea acestei zile, cu mult timp înainte întrecerile angajate între diferite colective de muncă, realizări înainte de termen a planului în toate locurile de asiduă activitate, organizarea de spectacole festive, sesiuni științifice, expoziții, competiții sportive, emisiuni radio-televiziune, publicații și alte manifestări pe teme legate de însemnătatea sărbătorii au pregătit o atmosferă plină de măreție.

Zilele premergătoare gloriosului jubileu au fost marcate de solemnitatea înmînării de înalte titluri, ordine și medalii ale Republicii Socialiste România, conferite prin decret prezidențial unor participanți la evenimentele de la 23 august 1944, conducători de instituții centrale și organizații obștești, muncitori, țărani, oameni de știință, artă și cultură pentru contribuția deosebită la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate din patria noastră. De asemenea în toată țara într-o atmosferă de puternic elan au avut loc adunări festive consacrate momentului crucial care a deschis o nouă etapă de viață, calea eliberării naționale, a dezvoltării ei înfloritoare.

De pretutindeni apoi prilejul jubiliar a fost folosit spre a adresa conducătorului iubit, Domnul Nicolae Ceaușescu, telegrame purtătoare ale simțămintelor de recunoștință pentru grija deosebită acordată activității fiecărui domeniu și totodată de adeziune la marile inițiative menite să asigure poporului nostru înfăptuirea înălțătoarelor idealuri ale edificării unei Românie socialiste moderne și prospere.

În chiar ajunul zilei de sărbătoare apoi s-au depus coroane și jerbe de flori din partea organelor de stat, a organizațiilor de masă și obștești, a numeroase întreprinderi și instituții, la obeliscurile, monumentele și mormintele eroilor care și-au dat viața în lupta împotriva fascismului pentru libertatea popoarelor.

În ziua de 22 august, orele 17 în sala împodobită festiv a Palatului Republicii, înaltul for politic al țării Marea Adunare Națională a Repu-

blicii Socialiste România s-a întrunit în sesiune jubiliară pentru a aniversa împlinirea a trei decenii de la victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste.

În prezidiu au luat parte și șefii delegațiilor de partid și guvernamentale, și delegațiile partidelor comuniste, socialiste, social-democratice, ale mișcărilor de eliberare națională dintr-un mare număr de țări, care au sosit la București cu prilejul zilei de 23 August.

În sală alături de deputați au fost prezenți la această glorioasă aniversare, membri supleanți ai Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., viceprim-miniștri ai guvernului, membri ai C.C. al P.C.R., ai Consiliului de Stat și ai guvernului, conducători de instituții centrale și organizații obștești, reprezentanți ai cultelor.

La sesiunea jubiliară au participat militanți din ilegalitate ai partidului și ai mișcării muncitorești din România, generali și ofițeri, precum și membri ai formațiunilor patriotice care au participat la Insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă.

De asemenea au fost prezenți reprezentanți ai eroicei noastre clase muncitoare, ai țărănimii cooperatiste, oameni de știință, artă și cultură, activiști de partid și de stat, reprezentanți ai tuturor categoriilor de oameni ai muncii din întreaga țară, români, maghiari, germani și de alte naționalități, tineri și vîrstnici care, cu abnegație, dăruire și înalt spirit patriotic, și-au adus contribuția la mărețele realizări obținute în construcția societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Au participat ca invitați, membri ai delegațiilor de partid și guvernamentale ale țărilor socialiste, ale altor state, delegațiile și reprezentanții unui mare număr de partide comuniste, socialiste, social-democratice și ale mișcărilor de eliberare națională. Au fost prezente de asemenea, delegații ale organizațiilor de masă și obștești, asociațiilor de prietenie cu România, din multe țări ale lumii, numeroși alți oaspeți invitați să participe la marea sărbătoare a poporului nostru.

La sesiunea jubiliară au luat parte de asemenea, șefii delegațiilor de peste hotare la Conferința Mondială a Populației, reprezentanți ai Secretariatului O.N.U., ai unor organisme și instituții specializate ale O.N.U., ai unor organizații interguvernamentale și neguvernamentale, prezenți la București.

Între invitați s-au aflat șefii misiunilor diplomatice acreditați la București, atașați militari și alți membri ai corpului diplomatic.

Au fost de față corespondenți ai presei străine și un mare număr de trimiși speciali ai unor mari agenții de presă, cotidiene și reviste, posturi de radio și televiziune din numeroase țări.

După acordurile solemne ale Imnului de stat a luat cuvîntul Domnul Nicolae Giosan, președintele Marii Adunări Naționale care a spus :

„Îmi revine deosebita cinste de a deschide sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale, consacrată celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei de sub dominația fascistă, moment de însemnătate istorică pentru destinele României, care a deschis calea unor transformări sociale fără

precedent, calea înfăptuirii celor mai înalte idealuri de libertate și dreptate spre care au năzuit și pentru care au luptat patrioții cei mai luminați, forțele cele mai înaintate ale națiunii noastre.

Doresc să dau glas sentimentelor de adâncă dragoste și prețuire ale întregii noastre națiuni socialiste adresînd un călduros salut și un vibrant omagiu secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, Domnul Nicolae Ceaușescu.

Salutăm, de asemenea prezența la această sesiune jubiliară a conducătorului partidului și statului nostru, a militanților din ilegalitate a partidului și mișcării muncitorești din România, a tuturor participanților români și a delegaților de peste hotare și a membrilor corpului diplomatic.

În uralele și aplauzele deputaților și invitaților, ale întregii asistențe, a luat cuvîntul Domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România. În cuvîntarea conducătorului statului nostru au fost parcurse cu o minuțioasă analiză, pagini din istoria țării, a poporului, a eroicele lupte pentru construirea societății noi. Principalele capitole tratate au fost : Insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă de la 23 august 1944 — începutul unui drum nou în istoria patriei, al trecerii poporului român la făurirea în mod liber a propriului său destin ; Bilanțul profundelor transformări revoluționare, sociale și naționale care au avut loc în țara noastră în aceste trei decenii, al mărețelor realizări dobîndite de poporul român în edificarea noii orînduirii sociale ; Programul și Directivele ce vor fi adoptate de Congresul al XI-lea al partidului deschid mărețe perspective de înflorire materială și spirituală a României Socialiste, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare pe calea comunismului ; Întărirea continuă a rolului conducător al partidului, perfecționarea activității statului, dezvoltarea democrației socialiste, asigurarea participării întregului popor la conducerea societății, aplicarea fermă a principiilor socialismului în întreaga viață socială — obiective centrale a următoarei etape istorice ; Marile prefaceri revoluționare pe arena mondială — caracteristica esențială a dezvoltării contemporane ; Politica externă a României Socialiste politică de colaborare activă cu toate țările lumii, de promovare a destinderii păcii și securității în Europa și în întreaga lume. Între altele Domnul Nicolae Ceaușescu a arătat că : „Succesele realizate în anii construcției socialiste, în înfăptuirea prevederilor planului cincinal, demonstrează încă o dată forța creatoare a poporului nostru, deplin stăpîn pe destinele lui, liber să-și făurească viața corespunzător voinței și năzuințelor sale, demonstrează superioritatea orînduirii socialiste care asigură unirea eforturilor întregului popor în direcția făuririi bunăstării și fericirii sale”.

Cuvîntarea a fost subliniată în repetate rînduri cu puternice ovații și aplauze, expresie a atașamentului nemărginit, a devotamentului fierbinte față de președintele țării.

Dînd glas acestor sentimente, Domnul Nicolae Giosan a exprimat Domnului Nicolae Ceaușescu cele mai profunde mulțumiri ale Marii Adunări Naționale pentru expunerea atotcuprinzătoare, bogată în idei, pentru

omagiul adus luptei eroice a comuniștilor și altor patrioți, muncii pline de însuflețire desfășurate de întregul popor român pentru edificarea vieții noi pe pământul patriei noastre.

Lucrările sesiunii jubiliare a Marii Adunări Naționale s-au încheiat într-o atmosferă de puternică însuflețire.

În încheiere a avut loc un spectacol festiv.

Ziua însăși a sărbătorii a însemnat o revărsare de bucurie prin tradiționalele manifestări de masă. Atât în București cât și în capitalele de județ și municipii a avut loc parada militară și demonstrația oamenilor muncii. În alte localități au avut loc adunări populare omagiale. Pretutindeni apoi formații artistice au oferit minunate spectacole muzical-coreografice urmărite cu deosebit interes.

Demonstrațiile au constituit o expresie viguroasă a cuceririlor istorice ale poporului român de-a lungul celor 30 de ani de viață liberă și independentă, a hotărârii de-a continua neabătut acest drum sub înțeleapta îndrumare a conducătorilor săi încercați pentru continua înălțare a patriei.

Marea sărbătoare a poporului nostru s-a încheiat într-o atmosferă de vibrantă însuflețire și puternic patriotism.

Manifestări consacrate zilei de 23 August, au avut loc sub semnul prieteniei în țări de pe toate continentele. Cu osebire în capitale ca : Moscova, Pekin, Varșovia, Budapesta, Praga, Viena, Phenian, Dacca, Stockholm, Tirana, Cairo, Sydney, Ottawa, Ciudad de Mexico, Havana, Tokio etc. s-au organizat expoziții — carte, turism, artă populară, discuri — spectacole ale unor ansambluri folclorice, concerte ale unor artiști, gală de filme, manifestări sportive. Astfel de manifestări au popularizat succesele poporului nostru în cei 30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă, au mărit mai mult prestigiul câștigat în fața întregii lumi.

CLIFE MEMORABILE ÎN ISTORIA RELAȚIILOR EXTERNE A ȚĂRII

Anotimpul primăverii, ca un preludiu simbolic a unor roade bogate a adăugat la șirul zilelor de sărbătoare prilejuite de vizitele făcute sau primite de conducătorul statului român noi clipe de manifestare din partea întregului popor a simțămintelor de prietenie și frățietate ce leagă pe cetățenii de aici cu oamenii de bine de pretutindeni în vederea aceluiași nobil scop al păcii și progresului. Aceste clipe s-au succedat mereu într-o scară însoțită spre miezul verii întâmpinând oarecum luminoasa zi de 23 August, marea sărbătoare a poporului nostru. Din rîndul lor desprindem ca pentru a le eterniza, pe cele mai însemnate.

Astfel, în zilele de 11 și 12 mai 1974, Domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România la invitația Domnului Todor Jivkov, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria a făcut o vizită de prietenie în această țară.

Din comunicatul dat cu acest prilej rezultă că Domnul Nicolae Ceaușescu și persoanele care l-au însoțit au vizitat Varna și complexul indus-

trial Devnea. Pretutindeni oaspeților li s-a făcut o primire cordială de către oamenii muncii, expresie a relațiilor tradiționale de bună vecinătate și prietenie dintre cele două țări și popoare.

La reședința guvernamentală Voden, între Domnii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov au avut loc convorbiri.

Cei doi conducători de stat s-au informat reciproc cu privire la rezultatele construcției socialiste din țările lor, la realizările obținute și la sarcinile pe care popoarele român și bulgar le rezolvă în actuala etapă.

În cursul convorbirilor s-a relevat cu satisfacție că relațiile multilaterale și colaborarea rodnică dintre Republica Socialistă România și Republica Bulgaria se dezvoltă cu succes pe baza internaționalismului socialist și a tratatului de prietenie, colaborare și ajutor reciproc. Au fost subliniate dorința și hotărârea comună de a dezvolta și adânci în continuare relațiile bilaterale în toate domeniile.

Cele două părți acordă o mare importanță colaborării multilaterale în cadrul C.A.E.R. și au făcut totodată un schimb de păreri asupra unor probleme internaționale actuale. Au fost subliniate cu satisfacție mutațiile pozitive în situația internațională, survenite în principal ca rezultat al creșterii forței și influenței Uniunii Sovietice și a celorlalte țări socialiste frățesti, al politicii lor externe active consecvente și al acțiunilor lor pe arena internațională. Cei doi conducători au confirmat că Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria sînt gata și de acum înainte să depună eforturi pentru dezvoltarea colaborării și relațiilor de bună vecinătate dintre țările balcanice.

S-a reafirmat că documentele adoptate de Comitetul Politic Consultativ al țărilor participante la Tratatul de la Varșovia, în aprilie 1974, constituie o contribuție esențială la întărirea în continuare a păcii mondiale și îndeosebi la accelerarea și terminarea cu succes a celei de-a doua etape a Conferinței pentru securitate și colaborare în Europa. Ei au sprijinit sugestia guvernului finlandez ca etapa finală a conferinței să aibă loc în Finlanda și au relevat încă odată importanța participării la lucrările ei a reprezentanților statelor la nivelul cel mai înalt.

Întîlnirea și convorbirile au decurs într-o atmosferă de cordialitate și înțelegere reciprocă. Ele au fost apreciate ca o nouă contribuție la dezvoltarea în continuare a prieteniei și colaborării multilaterale dintre Republica Socialistă România și Republica Populară Bulgaria și în interesul popoarelor român și bulgar, al țărilor socialiste, al cauzei securității și păcii în Europa și în lume.

În slujirea aceleiași mărețe cauze au fost și vizitele pe care conducătorii unor state le-au făcut în România la invitația Domnului președinte Nicolae Ceaușescu. Aceste vizite au adus o nouă confirmare a respectului și prieteniei pe care însăși națiunea română a știut și știe să le ofere ca temelie trainică și umană a relațiilor pe care le întreține.

În răstimpul bogat în evenimente la care se face referință, s-au desfășurat succesiv vizitele unor înalte personalități, marcanți oameni politici și totodată șefi de stat și anume : a Președintelui Republicii Costa Rica,

José Figueros Ferrer, între 22 și 25 aprilie a.c. ; a președintelui ales al Columbiei, Alfonso López Michelsen și a soției sale, doamna Cecilia Caballero de Lopez, între 19 iunie și 2 iulie a.c. ; a Președintelui Republicii Islamice Mauritania, Moktar Ould Daddah și a soției sale doamna Marieme Daddah, între 20 și 26 iunie a.c. ; a Președintelui Republicii Arabe Egipt, Mohammed Anwar El Sadat, împreună cu soția, doamna Gihane El Sadat, între 27 și 30 iunie a.c. ; a Președintelui Republicii Socialiste Federative Jugoslavia Iosip Broz Tito și a doamnei Iovanka Broz, între 8 și 11 iulie a.c. ; a Președintelui Republicii Sierra Leone Siaka Probyn Stevens, între 19 și 24 iulie a.c. ; a Șefului statului cambodgian, președintelui Frontului Unit Național al Cambodgiei, prințul Norodom Sianuk împreună cu soția, prințesa Monique Sianuk, între 20 și 24 august 1974.

Fără a reprezenta o enumerare exhaustivă a tuturor vizitelor desfășurate în capitala țării, aceasta sugerează totuși cu pregnanță o activitate diplomatică intensă și multilaterală. Inspirată de voința fermă de a marca aporturi de valoare la dezvoltarea relațiilor dintre România și țările respective, vizitele au avut un pronunțat caracter de lucru, soldându-se cu documente de certă valoare pentru impulsionarea și pe mai departe a raporturilor reciproce. Ele vor intra desigur în memoria diplomatică. S-au încheiat, în acest răstimp și cu acest prilej documente de mare valoare — valoare politică, economică, culturală dar și morală —, documente de greutate istorică pentru relațiile României cu aceste țări, documente de certă și pozitivă implicație internațională.

Vom sublinia și cu acest prilej, însemnătatea excepțională a Declarațiilor solemne comune, încheiate, semnificația lor pe plan bilateral — pentru continua îmbogățire a conținutului relațiilor reciproce, în plan internațional — pentru promovarea unor raporturi interstatale noi, bazate pe principiile eticii și legalității internaționale. Vedem în aceste documente, devenite o practică de lucru a diplomației românești, roadele concrete ale eforturilor pentru abolirea politicii de forță și dictat pentru instaurarea unui sistem nou de relații internaționale, pe deplin democratice, întemeiate pe dreptul sacru al fiecărui stat la existență, independență, libertate și suveranitate ; pe dreptul inalienabil al fiecărui popor de a-și alege sistemul său politic, economic și social în deplină libertate și fără nici un amestec din afară ; dreptul suveran de a decide de sine stătător asupra resurselor naturale, conform intereselor naționale ; egalitatea, avantajul reciproc, neamestecul în treburile interne sau externe ale altui stat, abținerea de la folosirea sau amenințarea cu forța.

Adăugându-se altor documente similare încheiate de România cu multe alte state, Declarațiile solemne comune semnate, prezintă o nouă ilustrare a autorității de care se bucură principiile promovate de România în exercitarea relațiilor sale internaționale, o nouă contribuție concretă la cauza păcii și destinderii în lume.

S-a făcut referire cu prioritate, la actele politico-diplomatice de mare însemnătate, principală și practică pentru că ele luminează în chipul cel mai clar, cadrul și perspectivele de evoluție ale relațiilor României cu

aceste țări, spiritul de înaltă principialitate care le animă și le dă substanță.

Toate documentele au subliniat utilitatea continuării consultării reciproce asupra problemelor de interes mondial și, în special, asupra acelor care asigură menținerea păcii și ordinii internaționale. În același timp, exprimă dorința de a mări și diversifica schimburile comerciale, culturale și științifice, de a lărgi colaborarea tehnică în toate ramurile de interes comun.

Inscrise în amplul dialog internațional întreținut de România, cu un număr impresionant de state ale lumii, indiferent de orînduirea lor socială, convorbirile la nivel înalt, de la București, convorbiri cu șefi de state veniți de pe meridiane geografice, mai mult sau mai puțin îndepărtate de țara noastră, prin rezultatele și pozitiva lor rezonanță internațională — o nouă confirmare a atașamentului României pentru cauza colaborării internaționale, pentru destinele de pace și progres ale lumii.

Vizitele menționate marchează într-adevăr momente de seamă în dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor dintre țări în interesul reciproc, al cooperării internaționale.

INALTA PREȚUIRE FAȚĂ DE PREȘEDINTELE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Joi, 22 august la București a avut loc o ceremonie, în cadrul căreia Domnului Nicolae Ceaușescu i-au fost decernate Premiul anual 1974 al Fundației belgiene „Guvernatorul Emile Cornez” și Placheta de Argint a provinciei Hainaut.

La ceremonie au fost prezenți deputați belgieni Richard Stievenart, președintele Consiliului provincial Hainaut, președinte al Fundației „Guvernatorul Emile Cornez” și Robert Urbain, secretar parlamentar al secției belgiano-române a Uniunii interparlamentare.

Președintele Fundației a dat citire hotărîrii prin care se conferă aceste distincții șefului statului român, în care a spus :

„Consiliul provincial Hainaut și Consiliul de administrație al Fundației „Guvernatorul Emile Cornez”, avînd în vedere că președintele Ceaușescu a promovat o politică externă de deschidere din ce în ce mai largă față de toate statele, indiferent de regimul lor politic, economic și social punînd la baza acestor relații respectarea drepturilor popoarelor de a dispune de ele însele, neamestecul în treburile interne ale altor țări, principiile independenței și suveranității naționale ;

„Luînd în considerare faptul că, în acest spirit președintele Ceaușescu a întreprins importante inițiative în favoarea securității europene, a dezarmării generale, a reglementării pașnice a conflictului din Orientul Apropiat și, în general, a stingerii tuturor focarelor de incordare din lume, și că președintele a adus astfel o contribuție personală de o imensă importanță la întărirea, în viața internațională, a relațiilor de cooperare fructuoasă, de prietenie, stimă și încredere dintre popoare, toate acestea în vederea instaurării destinderii securității și păcii, hotărîsc :

„Să fie decernate, în semn de omagiu și recunoștință, președintelui Nicolae Ceaușescu, Premiul anual 1974 al Fundației „Guvernatorul Emile Cornez” și „Plancheta de Argint a provinciei Hainaut”.

Mulțumind, Domnul Nicolae Ceaușescu a arătat că primește aceste distincții, considerându-le ca o apreciere dată poporului român, succesorilor dobândite de România pe calea progresului, civilizației și bunăstării, contribuției aduse de țara noastră la cauza păcii, colaborării și înțelegerii între națiuni.

Președintele Nicolae Ceaușescu a arătat că România va milita și în viitor pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare cu toate statele, indiferent de orînduirea lor socială, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

De asemenea propune ca valoarea bănească a premiului Fundației „Guvernatorul Emile Cornez” să fie atribuită unui tânăr belgian care să devină un om de știință, un bun specialist și să contribuie la progresul general al științei și tehnicii, la progresul general al omenirii.

În continuare, președintele Nicolae Ceaușescu s-a întreținut cordial cu oaspeții. Cu acest prilej au fost subliniate bunele relații existente între România și Belgia, dorința de a le amplifica și diversifica.

Președintele Nicolae Ceaușescu a rugat pe oaspeți să fie mesagerii urărilor sale de pace și prosperitate către poporul belgian prieten.

SESIUNEA MARII ADUNĂRI NAȚIONALE

În ziua de vineri 26 iulie, Marea Adunare Națională s-a reunit în plen în cadrul celei de-a 12-a sesiuni a celei de-a VI-a legislaturi. Lucrările sesiunii forului legislativ al țării s-au desfășurat în prezența Domnului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România.

Lucrările au fost deschise de Domnul Ilie Murgulescu, vicepreședinte al Marii Adunări Naționale.

Deputații și invitații au păstrat un moment de reculegere în memoria academicianului Miron Constantinescu, președinte al Marii Adunări Naționale, vechi militant al mișcării comuniste și muncitorești, revoluționare din țara noastră și a deputatului Alexandru Cadarcea, care au încetat din viață de la ultima ședință plenară a Marii Adunări Naționale.

Deputații au aprobat apoi, următoarea ordine de zi :

- Alegerea președintelui Marii Adunări Naționale.
- Proiectul legii pomiculturii.
- Proiectul de lege privind piscicultura și pescuitul.
- Proiectul legii drumurilor.

— Proiectele de lege pentru aprobarea decretelor cu putere de lege emise de Consiliul de Stat.

Marea Adunare Națională a hotărât, totodată, ca celelalte proiecte de legi înscrise anterior pe ordinea de zi — privind remunerarea după calitate și cantitatea muncii și sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale — să fie prezentate spre dezbatere în următoarea sesiune, dat fiind că la aceste documente s-au făcut propuneri de îmbunătățire în urma cărora sînt în curs de definitivare.

La primul punct al ordinei de zi a luat cuvîntul Domnul Manea Mănescu, membru al Comitetului Executiv al C.C. și P.C.R., vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, primul ministru al guvernului, care, din însărcinarea conducerii partidului a Consiliului Național al F.U.S., a propus ca în funcția de președinte al Marii Adunări Naționale să fie ales Domnul Nicolae Giosan, membru al C.C. al P.C.R., președintele Academiei de Științe Agricole și Silvici.

Deputații au ales în unanimitate pe Domnul Nicolae Giosan în funcția de președinte al Marii Adunări Naționale, eliberîndu-l apoi din cea de membru al Consiliului de Stat.

Luînd cuvîntul, președintele Marii Adunări Naționale a exprimat cele mai vii și sincere sentimente, înaltă stimă și prețuire, profunda mulțumire și recunoștință Domnului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, Comitetului Central al Partidului, Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, deputaților, pentru înalta răspundere ce i-a fost acordată și a asigurat că se va strădui ca, împreună cu ceilalți tovarăși din Biroul Marii Adunări Naționale, cu sprijinul tuturor deputaților, să fie îndeplinite cu cinste obligațiile ce revin forului legislativ suprem al țării.

În continuarea lucrărilor, din însărcinarea Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, deputatul Vasile Vilcu a propus alegerea în funcția de membru al Consiliului de Stat, a Domnului Gheorghe Petrescu, vicepreședinte al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste, vicepreședinte al Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor; Marea Adunare Națională s-a declarat de acord cu această propunere, și l-a ales în funcția de membru al Consiliului de Stat.

Marea Adunare Națională a trecut apoi, la dezbaterea unor importante proiecte de legi privind dezvoltarea pomiculturii, a pisciculturii și a pescuitului, acte normative care se încadrează în ansamblul măsurilor întreprinse de partid și stat pentru dezvoltarea multilaterală și armonioasă a agriculturii noastre socialiste.

Dezbaterile au relevat că proiectul de lege crează cadrul organizatoric adecvat înfăptuirii, într-o concepție unitară, a politicii de dezvoltare și exploatare a fondului piscicol al țării. Apreciînd că, prin conținutul lor, proiectele corespund scopurilor pentru care au fost elaborate, Marea Adunare Națională a adoptat, cu unele amendamente, Legea pomiculturii și Legea privind piscicultura și pescuitul.

Cu aceasta lucrările sesiunii au luat sfîrșit.

DIN ACTIVITATEA FRONTULUI UNITĂȚII SOCIALISTE

Pe parcursul unei munci desfășurate susținut pe multiple planuri ale vieții țării, înaltul organism face bilanțul realizărilor ca și a proiectelor. Un astfel de moment l-a constituit ședința Biroului Executiv al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și care a avut loc în ziua de

25 iulie 1974. Ședința a fost prezidată de Domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Frontului Unității Socialiste. În cadrul acesteia Biroul Executiv a examinat modul în care se aplică hotărârea Congresului F.U.S. privind participarea Frontului Unității Socialiste la organizarea și desfășurarea acțiunilor în cinstea celei de-a XXX-a aniversări a Eliberării patriei de sub dominația fascistă.

Exprimându-și satisfacția pentru activitatea desfășurată până în prezent de organizațiile componente ale Frontului Unității Socialiste, Biroul Executiv a stabilit să se ia în continuare măsuri politice și organizatorice pentru realizarea în cele mai bune condițiuni a angajamentelor asumate de oamenii muncii în întrecerea socialistă, pentru a se folosi toate posibilitățile în vederea îndeplinirii cincinalului înainte de termen. S-a indicat ca organizațiile componente să acționeze pentru promovarea largă a inițiativelor înaintate care să conducă la utilizarea deplină a capacităților de producție, economisirea materiilor prime și combustibililor, la sporirea productivității muncii, pentru întărirea ordinii și disciplinei în muncă, creșterea spiritului de răspundere profesională a muncitorilor, inginerilor, tehnicienilor, a tuturor oamenilor muncii, în vederea ridicării la un nivel calitativ superior a întregii activități productive.

De asemenea a stabilit să se intensifice eforturile organizațiilor satești în scopul strîngerii la timp a recoltei, a efectuării tuturor muncilor în campania de vară, al folosirii judicioase a întregului fond funciar, în vederea creșterii producției vegetale și animale, a îndeplinirii în bune condițiuni a tuturor sarcinilor care se pun în fața agriculturii noastre.

În numele organizațiilor componente, Biroul Executiv a exprimat via sa satisfacție în legătură cu recente măsuri stabilite de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R. privind majorarea eşalonată pe ramuri și activități a retribuției oamenilor muncii. Apoi a ascultat o informare în legătură cu activitatea internațională desfășurată pe semestrul I de Frontul Unității Socialiste și a aprobat programul activității internaționale a Frontului pe semestrul II a acestui an.

Totodată și-a însușit întru totul aprecierile date în ultima ședință a Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. cu privire la vizitele de prietenie făcute în Republica Socialistă România de președintele ales al Republicii Columbia, Alfonso Lopez Michelsen, de secretarul general al Partidului Poporului, președintele Republicii Islamice Mauritania, Moktar Ould Daddah ; de președintele Republicii Arabe Egipt, președintele Uniunii Socialiste Arabe, Mohammed Anwar El Sadat ; de președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, Iosip Broz Tito.

Biroul Executiv a dat o înaltă apreciere activității desfășurate de Domnul Nicolae Ceaușescu, consecvenței cu care secretarul general al partidului acționează pentru aplicarea orientărilor fundamentale, stabilite de Congresul al X-lea și Conferința Națională ale Partidului Comunist Român, de hotărîre a relațiilor de prietenie frățească cu toate țările socialiste, de adîncire continuă a solidarității și colaborării cu țările care au

pășit pe calea dezvoltării independente, de conlucrare cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială.

Biroul Executiv a indicat ca organele componente ale Frontului Unității Socialiste să acționeze cu consecvență și fermitate pentru aplicarea în viață a politicii externe a Partidului Comunist Român, să întărească legăturile de prietenie cu organizațiile similare din țările socialiste și din alte țări, cu mișcările de eliberare națională, cu partidele democratice, cu toate forțele care se pronunță pentru relații noi între state, bazate pe egalitate și respect al independenței naționale, pentru pace, destindere și cooperare internațională.

Biroul Executiv a procedat, de asemenea, la organizarea comisiilor pe domenii ale Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste și a rezolvat unele probleme ale activității curente.

IN MIJLOCUL OAMENILOR MUNCII

Atenția pe care conducătorul statului român o acordă fiecărui sector de activitate face să fie permanent în mijlocul celor ce muncesc spre a constata realizările obținute și a da prin îndrumările necesare un nou impuls pentru un mai deplin spor în desfășurarea lucrărilor. O serie de vizite de lucru reflectă această realitate.

Amintim astfel vizita din 27 aprilie 1974 la Expoziția de aparate și instalații pentru activitatea de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică, organizată cu prilejul Plenarei Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din 26 și 27 ale lunii.

La sosirea la Institutul de Cercetări Chimice — puternică și prestigioasă unitate de cercetare, care a găzduit dezbaterile plenarei și expoziția — Domnul Nicolae Ceaușescu a fost salutat cu deosebit entuziasm, cu multă căldură de specialiștii care lucrează aici.

În acest cadru, conducătorul statului s-a întâlnit cu cercetători, proiectanți, cadre didactice, specialiști, care au participat la lucrările plenarei C.N.S.T., purtîndu-se un viu și fructuos dialog de lucru în probleme deosebit de importante privind măsurile ce trebuie luate în vederea participării mai hotărîte și mai eficiente a științei și tehnologiei la soluționarea obiectivelor complexe cu care este confruntată înfăptuirea programului de dezvoltare economică și socială a țării.

Sutele de creații reunite în expoziție concretizează o parte din rezultatele primei etape a acțiunii de transpunere în viață a indicațiilor pe care Președintele țării le-a dat, cu un an în urmă, în vederea dezvoltării microproducției în unitățile de cercetare și proiectare, pentru autodotarea acestora și înzestrarea laboratoarelor uzinale și a altor unități din economie cu aparatură și instalații de mare tehnicitate, cu echipamente de măsură și control de înalt nivel tehnic. Expoziția care cuprinde realizări reprezentative ale unui număr de 35 de unități de cercetare și proiectare catedre de învățămînt superior, secții și ateliere din întreprinderile indus-

triale, ilustrează capacitatea de creație științifică și tehnologică a colectivelor de muncă din aceste unități.

După vizitarea expoziției, Domnul Nicolae Ceaușescu a fost invitat să ia parte la ședința de închidere a lucrărilor Plenarei Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie.

Intr-o atmosferă entuziastă, în aplauzele vii ale celor de față, a luat cuvîntul Domnul Nicolae Ceaușescu.

Cuvîntarea a fost urmărită cu profund interes și deosebită atenție. Între altele ea a precizat următoarele :

Așa cum am mai discutat și în alte împrejurări, pînă la urmă cercetarea trebuie să răspundă necesităților societății într-o etapă dată — și România se găsește într-o etapă a dezvoltării sale rapide. Dorim să lichidăm cît mai repede rămînerea în urmă de la care am pornit, să ridicăm nivelul general de dezvoltare a țării noastre, din punct de vedere material și spiritual, dar mai cu seamă din punct de vedere al bazei materiale — să ajungem într-un timp cît mai scurt la nivelul țărilor dezvoltate. Aceasta nu se poate realiza însă fără a așeza la temelie a tot ceea ce înfăptuim, cele mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei contemporane.

Programul de dezvoltare pentru cincinalul viitor va fi, de asemenea, destul de vast. Avem în vedere să continuăm într-un ritm intens dezvoltarea forțelor de producție, să dăm o atenție mai mare ramurilor moderne ale economiei. Se înțelege că aceasta necesită o participare mai activă a cercetării.

Cu acest prilej Președintelui Republicii Socialiste România i-a fost adresat un angajament unanim al celor prezenți de-a contribui tot mai mult prin eforturi neprecupețite și cea mai exigentă conștiință politică și profesională, la înfăptuirea marelui program de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

În ziua de 17 iunie 1974 Domnul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a examinat în cadrul unei vizite de lucru în Capitală aspectele esențiale ale dezvoltării prezente și în perspectivă, a industrializării construcțiilor.

A fost o analiză profundă, multilaterală, a felului cum acest însemnat sector industrial își îndeplinește sarcinile de răspundere ce-i revin. Cadrul de desfășurare al acestui dialog fructuos l-a constituit întreprinderea „București” al cărei colectiv l-a întâmpinat cu multă căldură și însuflețire pe conducătorul statului.

Pe agenda de lucru — studierea la fața locului a calității tehnice ale unei largi game de utilaje și agregate a căror introducere sau extindere pe șantiere reprezintă modalități principale de industrializare mai accentuată a lucrărilor de construcții, la un nivel înalt de productivitate, precum și analiza perspectivelor de dezvoltare a întreprinderii chemată să realizeze în serie cele mai multe din instalațiile prezentate.

În acest scop Domnul Nicolae Ceaușescu a vizitat expoziția organizată în aer liber, care atestă căutările creatoare ale specialiștilor în vederea

realizării unor mașini și utilaje cu performanțe tehnice deosebite, care să asigure continua modernizare a lucrărilor pe șantierele țării.

Domnul Nicolae Ceaușescu a adresat muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor de aici calde felicitări pentru realizările de până acum, îndemnul de a munci mai bine, de a îndeplini obiectivele ce le stau în față.

Vizita de lucru a Președintelui Republicii Socialiste România a continuat apoi pe șantierul sălii polivalente — impresionant edificiu destinat marilor manifestări cultural sportive ale Capitalei — situată în viitorul parc de odihnă și distracții din Dealul Piscului.

Gazdele au relevat în cursul convorbirii, că sala a fost concepută, potrivit indicațiilor conducătorului statului date cu prilejul vizitelor anterioare, de așa manieră încât să poată adăposti nu numai întreceri sportive, ci și manifestări culturale, precum și întruniri publice.

Au fost abordate apoi, probleme referitoare la rezolvările tehnice chemate să dea viață proiectelor îndrăznețe ale specialiștilor, care, în final, vor exprima, în această zonă a Capitalei, arhitectura cea mai modernă, materializată în impunătorul edificiu, unic în țara noastră.

Președintele Republicii Socialiste România, a consacrat ziua de 4 iulie examinării stadiului lucrărilor agricole în județele Ilfov, Ialomița și Constanța, studierii amplasării unor noi obiective industriale în județul Ialomița, problemelor pe care le ridică dezvoltarea economică și socială armonioasă a acestei zone a țării.

Au fost vizitate lanurile de grâu, floarea-soarelui, porumb, ale cooperativei agricole de producție din comunele Fundulea și Ileana. Cu aceeași atenție au fost examinate culturile cerealiere din județul vecin. Apoi lanurile de grâu ale întreprinderii agricole de stat din comuna Drumu Subțire, lanurile de porumb ale cooperativei agricole de producție din comuna Brâncoveanu și ale întreprinderii agricole de stat din Dragalina.

Momentul cel mai important al dialogului de lucru cu factorii de răspundere din județul Ialomița l-a constituit stabilirea amplasamentului unor noi și importante obiective industriale.

Relevând perspectivele industriale ale orașelor Călărași și Slobozia — Domnul Nicolae Ceaușescu a cerut întocmirea unor studii de dezvoltare ale localităților respective, sub forma unor machete, care să prevadă condiții optime de locuit numărului tot mai mare de muncitori precum și importante obiective social-culturale, pe măsura afirmării lor ca puternice centre economice.

Aceleași recomandări au fost făcute și în ce privește dezvoltarea orașului Fetești.

Trecind în județul Constanța Domnul Nicolae Ceaușescu s-a oprit pe ogoarele întreprinderilor agricole de stat Hirșova și Dorobanțu, ale cooperativei agricole din satul Tichilești, comuna Horia, s-a interesat de stadiul recoltărilor, de repartizarea mijloacelor de muncă, a echipelor de lucru, de rezultatele obținute până acum,

Totodată a cerut detalii asupra modului de realizare a noilor amenajări pentru irigații, recomandînd intensificarea acțiunilor, dat fiind că în această parte a Dobrogei pămîntul are nevoie încă de multă apă.

La trecerea prin orașul Constanța și prin stațiunile din sudul litoralului, mii de oameni au ieșit în întîmpinarea Domnului Nicolae Ceaușescu, salutînd cu vii aplauze, cu ovații entuziaste, exprimîndu-și prin aceasta stima și aprobarea față de activitatea Președintelui Republicii Socialiste România.

Vizitele conducătorului statului român au constituit evenimente importante pentru viața economică și socială a întregii țări, într-un moment în care poporul nostru își intensifică eforturile în marea întrecere închinată celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei.

În ziua de 16 august 1974 — Domnul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită pe piețele bucureștene Dorobanți, Obor, Traian și Amzei, la complexul comercial Colentina, la magazinul central „Materna” (fost „Vulturul de Mare”) și la magazinul universal „Cocor”, care a prilejuit o examinare directă, la fața locului, a felului cum au fost îndeplinite indicațiile trasate cu prilejul vizitelor anterioare, a modului cum se aplică măsurile privind sporirea fondului de produse și mărfuri pentru consumul populației, construirea de noi spații comerciale, modernizarea procesului de deservire a cumpărătorilor.

În toate locurile vizitate Domnul Nicolae Ceaușescu a fost întîmpinat cu bucurie și dragoste de mii și mii de bucureșteni.

În piețele și magazinele alimentare vizitate s-a constatat o îmbunătățire simțitoare a aprovizionării, rezultat al aplicării pe planul întregii Capitale a unei game largi de măsuri indicate de Președintele țării.

PREOCUPAREA STATULUI PENTRU CREȘTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI AL POPORULUI

În ziua de 23 iulie 1974 au fost date publicității Decretele Consiliului de Stat cu privire la majorarea retribuției din unele ramuri și sectoare de activitate a venitului garantat ce se asigură membrilor cooperativelor agricole de producție, a bursei studenților din învățămîntul superior, a soldelor și retribuițiilor personalului Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne, decrete adoptate pe baza Hotărîrii Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. din 13 iunie 1974, cu privire la majorarea eșalonată pe ramuri de activități, a retribuției oamenilor muncii.

Aceste noi măsuri, cu care începe de fapt cea de-a doua etapă de majorare generală a retribuției prevăzute pentru actualul cincinal, se înscriu organic în politica statului român de creștere continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregului nostru popor. Societatea socialistă multilateral dezvoltată pe care o făurim este societatea unui înalt nivel al bunăstării și civilizației, iar eforturile pe care le întreprindem astăzi pentru a accelera înaintarea spre această perspectivă sînt atît în beneficiul întregii societăți și al viitorului, cît și al fiecăruia dintre noi și al prezen-

tului. Aceasta deoarece singura sursă pentru creșterea nivelului de trai material și spiritual al poporului o constituie venitul național, a cărui mărime, la rândul său, este condiționată de ansamblul potențialului economic al țării, de gradul de dezvoltare a industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri ale producției materiale, de modul cum asigurăm valorificarea resurselor materiale și umane de care dispunem, de eficiența cu care desfășurăm întreaga activitate productivă. În același timp, de o însemnătate capitală pentru creșterea neîncetată a nivelului de trai este modul profund științific în care statul asigură utilizarea venitului național pentru fondul național de dezvoltare economico-socială și pentru fondul de consum astfel încât, menținându-se ritmurile înalte de dezvoltare ce caracterizează economia noastră, se realizează concomitent și satisfacerea din ce în ce mai deplină a cerințelor materiale și spirituale ale populației.

O ilustrare elocventă a legăturii dintre potențialul economic și posibilitățile ridicării nivelului de trai, a consecvenței politicii științifice a conducerii de stat, al cărei obiectiv primordial este tocmai creșterea bunăstării întregii societăți și a fiecărui cetățean, o constituie însuși faptul că pe măsura dezvoltării economiei naționale, statul nostru a luat, succesiv noi măsuri în direcția creșterii continuu a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii. Astfel, veniturile reale ale întregii populații au fost în 1973 cu 29 la sută mai mari decât în 1970, iar pe locuitor cu aproape 24 la sută mai mari. Ca urmare a măsurilor adoptate la sfârșitul anului trecut cu privire la sporirea substanțială a veniturilor oamenilor muncii, precum și a măsurilor de creștere a veniturilor cooperatorilor, pe ansamblul cincinalului, veniturile totale ale populației vor depăși nivelurile avute în vedere la întocmirea planului. După cum sublinia Domnul Nicolae Ceaușescu aceasta „este desigur, rezultatul realizării într-un ritm mai rapid a planului de dezvoltare a industriei noastre socialiste; aceasta permite alocarea unei părți mai mari din venitul național pentru fondul de consum, pentru ridicarea nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii”.

Semnificativ pentru preocuparea consecventă a statului nostru în vederea ridicării retribuției oamenilor muncii, o constituie evoluția retribuției minime care, dacă în anul 1965 era de 570 lei, s-a ridicat la 800 lei în 1970, la 1 000 lei lunar în 1972, prin actualul decret fiind stabilită la 1 140 lei lunar. Rețin atenția în această evoluție câteva aspecte importante. Primul este faptul că nivelul astfel stabilit depășește prevederile planului cincinal, care așa cum se știe erau ca în 1975 retribuția minimă să ajungă la 1 100 lei lunar; al doilea constă în faptul că în mai puțin de un deceniu retribuția minimă a oamenilor muncii, s-a dublat, că acest proces de creștere a nivelului de trai s-a accelerat, de vreme ce, în decursul cincinalului anterior 1965—1970 sporul absolut în cazul acestei categorii de retribuție a fost de 230 lei, iar în cursul actualului cincinal este de 340 lei, deci cu aproape 50 la sută mai mare.

În această creștere importantă pe care a înregistrat-o retribuția minimă în ultimul deceniu, mai rapidă decât a celorlalte categorii, se exprimă

grija consecventă a partidului nostru pentru afirmarea cât mai deplină a principiilor echităţii socialiste în domeniul retribuirii muncii. De altfel, prin proiectul Legii remunerării, care leagă mai strâns cuantumul retribuiţiei de cantitatea şi calitatea muncii se prevede că pînă în anul 1975, raportul dintre retribuiţia netă maximă şi cea minimă din economie să fie de 6 la 1 faţă de 11,6 în 1960 şi 9,6 în 1965, ceea ce exprimă apropierea sensibilă a retribuiţiilor mici de cele mari, asigurarea unor proporţii echitabile între veniturile diferitelor categorii sociale. Această preocupare este prezentă şi în actualele decrete pentru majorarea retribuiţiei în unele ramuri şi sectoare de activitate şi a soldelor şi retribuiţiilor din cadrul Ministerului Apărării Naţionale şi a Ministerului de Interne în care se prevede că „majorarea retribuiţiei va fi mai accentuată în primele categorii tarifare ale muncitorilor calificaţi, precum şi la celelalte categorii de personal în primii ani de activitate” şi, respectiv „creşteri mai accentuate se vor asigura cadrelor militare cu grade şi funcţii mai mici”.

În acelaşi timp, urmărindu-se stimularea oamenilor muncii pentru calificarea lor, retribuiţia tarifară minimă pentru muncitorii calificaţi a fost stabilită la 1 346 lei faţă de 1 040 lei cît este în prezent, deci o creştere de aproape 30 la sută faţă de 14 la sută cît este sporul în cazul retribuiţiei minime a muncitorilor necalificaţi. Au fost, de asemenea, prevăzute diferenţe judicioase, stimulative, între diferitele categorii tarifare, de natură să cointerezeze în ridicarea continuă a nivelului de calificare.

De o deosebită însemnătate sînt şi măsurile privind majorarea venitului garantat ce se asigură membrilor cooperativelor agricole de producţie, măsuri în care se exprimă atît preocuparea partidului pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă ale ţărănimii cooperatiste, cît şi atenţia pe care o acordă agriculturii, ramură deosebit de însemnată a economiei naţionale. Important în cadrul acestor măsuri este că sporurile sînt diferenţiate pe sectoare ale producţiei agricole, aşa cum în industrie sînt diferenţiate pe ramuri în raport cu însemnătatea lor, stimulîndu-se în special dezvoltarea zootehniei, că sînt prevăzute condiţiile precise ce trebuie îndeplinite pentru primirea venitului garantat, că în cazul în care o cooperativă — din diferite cauze — nu poate asigura retribuirea muncii la nivelul venitului garantat, va beneficia din partea statului de credite speciale, fără dobîndă pentru plata venitului garantat.

Grija pentru asigurarea celor mai bune condiţii de viaţă, muncă şi învăţătură generaţiilor de mîine se materializează prin decretul pentru majorarea bursei studenţilor cu începere din anul şcolar 1974/1975, precum şi prin faptul că majorările retribuiţiei din 1974 şi 1975 nu afectează dreptul la bursă, chiar dacă în urma acestor majorări se depăşesc plafoanele de venituri în funcţie de care se acordă în prezent bursa.

Amplizarea actualelor măsuri de sporire a retribuiţiei oamenilor muncii adoptate pe baza succeselor obţinute în dezvoltarea generală a economiei, şi sporirea venitului naţional, rezultă din faptul că oamenii muncii din industrie, construcţii, transporturi, precum şi militarii vor obţine pînă la sfîrşitul anului venituri suplimentare de 3,6 miliarde lei, iar la nivelul

unui an de circa 23 miliarde, că veniturile suplimentare ale țărănimii cooperatiste vor fi anul acesta de circa 250 milioane lei, iar la nivelul unui an de circa 1 miliard lei, că mărirea burselor studențești reprezintă la nivelul unui an universitar un spor de peste 50 milioane lei.

Toate aceste măsuri asigură o creștere mai substanțială a veniturilor reale, care se apreciază că vor crește pînă în 1975 cu 22—23 la sută, față de 20 la sută cît fusese prevăzut prin planul cincinal. „Putem spune deci — arăta Domnul Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire consacrată activității centralelor și întreprinderilor — că se vor realiza în bune condiții prevederile Congresului al X-lea, ale Conferinței Naționale privind ridicarea nivelului de trai material și spiritual, înfăptuind neabătut țelul fundamental al politicii partidului, al societății noastre socialiste — asigurarea bunăstării și fericii oamenilor muncii”. Și cu cît realizările noastre în domeniul economic, în îndeplinirea cincinalului înainte de termen vor fi mai importante, cu atît vor spori și posibilitățile pentru ridicarea în continuare a nivelului de trai. Tocmai de aceea prin numeroasele telegrame adresate conducerii statului nostru personal Domnului Nicolae Ceaușescu, toți oamenii muncii își exprimă hotărîrea fermă de a face totul pentru a răspunde pe deplin chemării de a întări ordinea și disciplina în producție, de a-și intensifica eforturile pentru a obține noi și însemnate succese în toate domeniile construcției socialiste.

SPRIJIN ACORDAT OAMENILOR DE ARTĂ ȘI CULTURĂ

În practica de lucru a Președintelui Republicii Socialiste România se înscriu întîlnirile sistematice cu oamenii de artă și cultură, ca și cu alte categorii sociale din țara noastră, în vederea dezbaterii problemelor activității lor și totodată a stabilirii împreună a mijloacelor perfecționării continue a muncii.

O astfel de întîlnire a Domnului Nicolae Ceaușescu cu reprezentanți ai scriitorilor a avut loc în stațiunea Neptun în ziua de miercuri 7 august 1974. Au luat parte membri ai conducerii Uniunii scriitorilor, secretari ai asociațiilor scriitorilor, directori și redactori-șefi ai revistelor, publicațiilor și editurilor literare.

În cadrul luărilor de cuvînt a fost înfățișată activitatea desfășurată de Uniunea scriitorilor, de asociațiile scriitorilor, de edituri și reviste literare, preocupările lor de a întîmpina în acest an jubiliar cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei cu noi opere de artă care să reflecte marile prefaceri revoluționare din țara noastră. Vorbitorii s-au referit la dezbaterile cu caracter politic și teoretic care au loc în cadrul Uniunii scriitorilor, consacrate promovării unei arte militante, revoluționare, la contactele vii, rodnice, cu oamenii muncii din întreprinderi, de pe șantiere, de pe ogoare, în vederea unei mai profunde cunoașteri a realității în activitatea politico-educativă pe care Uniunea scriitorilor o desfășoară în cadrul Frontului Unității Socialiste. Au fost relevate, de asemenea, cola-

borarea cu uniunile și asociațiile de scriitori din țările socialiste și din alte țări, schimburile de valori literare cu străinătate.

Vorbitorii s-au referit, în același timp, la munca proprie de creație în domeniul poeziei, prozei, dramaturgiei și în alte domenii literare dedicată evenimentelor glorioase pe care poporul român le sărbătorește în acest an. Ei au făcut, de asemenea, o serie de propuneri privind îmbunătățirea în continuare a vieții și activității Uniunii scriitorilor, a celorlalte organisme literare. Vorbitorii au examinat atașamentul profund al scriitorilor din țara noastră față de conducerea statului, angajamentele, de a răspunde cu pasiune și spirit militant nobilei misiuni ce revine literaturii în societatea socialistă în educarea maselor, în formarea conștiinței socialiste, a omului nou.

În deosebit, participanții și-au manifestat profunda prețuire, dragoste și recunoștință față de Domnul Nicolae Ceaușescu pentru spiritul permanent pe care îl acordă creatorilor de artă, pentru îndrumările prețioase pe care aceștia le primesc.

În încheierea întâlnirii a luat cuvântul Domnul Nicolae Ceaușescu, exprimând aprecierea deosebită pe care conducerea statului o acordă scriitorilor, eforturilor lor de a realiza o literatură militantă, care să reflecte viața și opera măreață pe care o înfăptuiește poporul nostru, preocupările sale, marile schimbări care au avut loc în societatea noastră pe calea edificării socialismului. De asemenea a subliniat locul și rolul important ce revin literaturii în întreaga activitate ideologică ce se desfășoară în țara noastră în uriașa muncă dusă pentru schimbarea modului de gândire a oamenilor, pentru perfecționarea continuă a societății noastre socialiste.

Domnul Nicolae Ceaușescu a apreciat eforturile Uniunii scriitorilor, ale membrilor ei de a întâmpina cu rezultate valoroase anul jubiliar a XXX-a aniversare a eliberării țării. Congresul al XI-lea al partidului.

Totodată a înfățișat sarcinile mari ce stau în fața literaturii, exigențele sporite pe care le manifestă societatea noastră socialistă față de creatorii de literatură și artă, necesitatea ridicării la un nivel și mai înalt a creației literare.

Apoi a recomandat scriitorilor mai multă îndrăzneală și perseverență în abordarea problemelor majore ale realității noastre socialiste în înfățișarea tradițiilor glorioase ale poporului nostru, ale luptei revoluționare pentru libertate și dreptate socială, pentru o viață mai bună. A fost subliniată necesitatea unui studiu mai aprofundat al istoriei, al evenimentelor social-politice, care să permită o redare cât mai veridică a trecutului, a măreției luptei revoluționare, a semnificațiilor lor.

Domnul Nicolae Ceaușescu a înfățișat uriașele înfăptuiri materiale și sociale realizate de poporul român în cei 30 de ani de edificare a noii societăți în patria noastră, subliniind că toate acestea constituie un izvor inepuizabil de inspirație, un tezaur nesecat de subiecte și teme pentru creatorii de artă. Numai străduindu-se să dea expresie acestor mari transformări revoluționare, relațiilor noi ce s-au statornicit în societatea românească, vieții actuale, modului înaintat de gândire și simțire al poporu-

lui nostru, scriitorii vor putea realiza opere demne să intre în patrimoniul spiritual al națiunii noastre socialiste și să-l îmbogățească, ducând în același timp și dincolo de hotarele țării mesajul luptei și muncii poporului român, al existenței sale noi, al aspirațiilor sale de pace, înțelegere și colaborare între națiuni. În felul acesta, literatura și arta se vor adresa atât poporului nostru, constructorilor socialismului din România, cât și forțelor progresiste din întreaga lume, maselor largi care se ridică pentru transformarea progresistă a societății, împotriva imperialismului, a vechii politici de dominație și asuprire, pentru o lume mai bună și mai dreaptă.

În continuare Domnul Nicolae Ceaușescu s-a referit la sarcinile criticii literare, la obligațiile acestora de a acționa ferm de pe pozițiile filozofiei materialist-dialectice și istorice, pentru sprijinirea și promovarea literaturii cu caracter revoluționar, militant și, totodată, pentru combaterea unor lucrări lipsite de valoare ideologică și artistică, precum și a unor tendințe negative în creația literară a unor idei confuze, greșite. Datoria criticii de artă este aceea de a nu tolera sub nici o formă promovarea unor lucrări literare care, în loc să contribuie la elevarea morală, spirituală a omului, la ridicare conștiinței socialiste, pot exercita prin conținutul lor o influență negativă, pot polua conștiința cititorilor.

La fel a recomandat ca întregul ansamblu de probleme și orientări teoretice și ideologice care se pun în fața creației literare în etapa actuală a dezvoltării societății noastre să facă obiectul unor dezbateri ample și profunde cu masa scriitorilor, în cadrul uniunii și asociațiilor scriitoricești, în revistele de specialitate. Această activitate trebuie să ducă la ridicarea nivelului ideologic al creatorilor de artă, la înțelegerea aprofundată de către aceștia, a proceselor care au loc în societatea noastră, la abordarea de pe aceste poziții, în operele literare a noilor realități sociale.

În încheiere, Domnul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că în țara noastră există puternice forțe creatoare în domeniul literaturii, capabile să asigure realizarea de noi și valoroase opere literare cu caracter revoluționar, militant, care să marcheze un pas înainte în dezvoltarea culturii noastre noi, socialiste, să contribuie din plin la educația socialistă a maselor. Domnul Nicolae Ceaușescu a adresat tuturor scriitorilor îndemnul de a contribui prin întreaga lor activitate de creație la înfăptuirea programului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, la întărirea solidarității poporului nostru cu forțele revoluționare progresiste de pretutindeni, la victoria luptei mondiale pentru pace și progres social, pentru instaurarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Cuvântarea Domnului Nicolae Ceaușescu, îndemnurile adresate creatorilor de artă au fost primite cu deplină aprobare de toți cei prezenți.

EXPOZIȚIA REALIZĂRILOR ECONOMIEI NAȚIONALE — 1974

Un eveniment de dimensiuni simbolice, cu ecouri largi, cuprinzând perimetrul întregii patrii, a marcat simbătă 17 august 1974, începutul marilor manifestări consacrate împlinirii a trei decenii de la eliberarea

României. În această zi Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, a inaugurat Expoziția Realizărilor Economiei Naționale — 1974, grandioasă frescă a drumului parcurs de țara noastră, de poporul român, în primii 30 de ani de istorie nouă

La festivitate au luat parte conducători ai statului, membri ai Consiliului de Stat și ai guvernului, reprezentanți ai instituțiilor centrale și organizațiilor obștești, alte persoane oficiale. Au asistat șefii misiunilor diplomatice acreditate la București și alți membri ai corpului diplomatic. De asemenea delegați străini la apropiata Conferință Mondială a Populației ținută la București, precum și un mare număr de ziariști, fotoreporteri, operatori de film și televiziune de peste hotare.

Cuvîntarea inaugurală a fost rostită de Domnul Manea Mănescu prim-ministru al guvernului. Apoi în aplauzele puternice ale întregii asistențe, Domnul Nicolae Ceaușescu a tăiat tradiționala panglică. Cea de-a treia ediție a Expoziției Realizărilor Economiei Naționale și-a deschis porțile.

Expoziția, cea mai mare manifestare expozițională organizată pînă acum a depășit cu mult edițiile anterioare, prin suprafața de expunere și numărul produselor prezentate. Dar nu proporțiile sînt acelea care impresionează în primul rînd în această a treia ediție a E.R.E.N.-ului, ci dimensiunile saltului valoric înaltul nivel de tehnicitate, de eficiență, de calitate și modernitate al produselor industriale, rezultat al succesivelor măsuri luate în ultimii cinci ani de conducerea statului pentru ridicarea economiei țării la un stadiu superior.

Pe o suprafață totală de 80.000 mp din care 50.000 în cele 27 de pavilioane ale complexului au fost prezentate peste 90.000 de exponate, într-o gamă extrem de largă, de la aparate miniaturizate prin tranzistorizare, pînă la impunătorii stîlpi de înaltă tensiune, de la carte sau produse artizanale și pînă la cele mai puternice motoare Diesel. Au expus aici circa 670 de întreprinderi din întreaga țară, ca și institute de cercetări și proiectări, unități agricole de producție, unități ale cooperăției meșteșugărești etc.

Se știe — și ne mîndrim cu aceasta : țara noastră și-a dezvoltat economia într-un ritm din cele mai înalte din lume, producția sa a crescut de 30 de ori, în 30 de ani ! O semnificativă particularitate a acestei expoziții, față de edițiile anterioare, a constituit-o și prezența unor realizări industriale de mare însemnătate obținute în așezări inexistente în trecut sau în foste țirguri provinciale, în județe care nu însemnau mai nimic pe harta economică a țării și care astăzi au intrat direct în circuitul producției marilor valori menite să potențeze și mai mult economia patriei, sporindu-i avuția materială. Dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor țării, obiectiv fundamental al politicii statului nostru are ca efect crearea unor posibilități egale pentru toți oamenii muncii, din orice parte a țării, indiferent de naționalitate, de a-și afirma capacitatea de creație, de a-și perfecționa instrucția profesională, asigurîndu-se astfel prosperitatea generală a poporului și a patriei.

Întreaga expoziție a fost în fapt, un adevărat spectacol al muncii. Multe din mașinile și utilajele instalate au fost în plină funcționare. Multe dintre ele premiere industriale, realizări de vîrf ale industriei noastre socialiste. Avem astăzi, și acest lucru l-a ilustrat evident expoziția, o industrie modernă, echipată la nivel mondial; producem mașini, instalații, utilaje și aparataj intrate cu succes în competiția internațională a schimbului de valori.

Toate acestea îndreptățesc mîndria, încrederea, hotărîrea întregului popor de a transpune în viață directivele conducerii statului, înfăptuind cît mai devreme și cît mai bine, cu înaltă responsabilitate patriotică, prevederile planului cincinal actual, primul plan al făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Vizitarea expoziției s-a transformat într-o fructuoasă și intensă vizită de lucru a conducătorului statului. De-a lungul a peste patru ore. Domnul Nicolae Ceaușescu s-a întreținut adesea cu miniștri și alți factori de răspundere din instituții guvernamentale, cu conducători de centrale industriale și de întreprinderi, cu ingineri și maiștri, cu inventatori și inovatori prezenți la standurile expoziției, a dat noi indicații și instrucțiuni de o deosebită valoare pentru perfecționarea în continuare a activității economice și social-culturale, pentru îndeplinirea viitorului cincinal.

Expoziția a înfățișat într-o sintetică dar emoționantă imagine drumul pe care l-am străbătut, urcînd treaptă de treaptă, 30 de trepte, întotdeauna cu fierbinte entuziasm, adeseori cu eforturi eroice spre culmile civilizației și progresului socialist.

Expoziția realizărilor economiei naționale — 1974, este un tablou cuprinzător al unei economii dinamice, în plină dezvoltare, care permite participarea tot mai amplă și activă a țării noastre la circuitul economic mondial.

REALIZAREA UNOR IMPORTANTE OBIECTIVE ALE MUNICIPIULUI TIMIȘOARA

Între multele realizări ale proiectanților și constructorilor timișoreni închinăte celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei, se înscrie Pasa-jul denivelat de pe Calea Șagului. Darea acestuia în folosință a avut loc în cadrul unei festivități în ziua de 1 august a.c.

Noul obiectiv se înscrie pe linia unor importante succese edilitare, înregistrate în ultimii ani, în cartierul Calea Șagului, care au solicitat însemnate fonduri materiale și bănești investite de statul nostru. E pri-lejul de a menționa astfel că între anii 1968—1973, aici s-au construit 4 380 de apartamente, două școli cu cîte 16 săli de clasă, o creșă cu 200 locuri, o grădiniță cu 480 locuri, unități comerciale și prestatoare de servicii. Pentru anii viitori este prevăzută alocarea unor noi și importante fonduri de investiții, urmînd ca pînă în anul 1977 să se construiască alte 3 900 apartamente, două creșe-grădiniță cu 680 locuri, două școli cu cîte 24 săli de clasă, unități comerciale. Se va realiza, de asemenea, cea mai mare zonă de agrement de pe teritoriul municipiului.

Această dezvoltare cu adevărat impetuoasă a zonei din partea de sud-vest a Timișoarei, a impus soluționarea unor importante probleme de circulație. Este vorba printre altele și de pasajul rutier denivelat, peste calea ferată, prin realizarea căruia se asigură fluiditatea circulației rutiere datorită eliminării staționărilor la bariera de cale ferată. Pasajul denivelat este realizat pentru patru benzi de circulație, alte două benzi pentru cicliști și trotuar. Zona centrală a lui o constituie o construcție metalică sudată, restul construcției avînd o structură de beton armat prefabricat pretensionat.

În paralel s-a realizat modernizarea arterei de penetrație, accesul în zona nou construită din Calea Șagului. Au fost soluționate toate problemele de gospodărie subterană. Au fost amenajate alei de degajare și acces în zona limitrofă. Lucrarea este mobilată cu indicatoare luminoase de circulație și borne de dirijare.

Pasajul denivelat de pe Calea Șagului reprezintă, așadar, o importantă lucrare, poartă ospitalieră a municipiului Timișoara, aflat în continuă dezvoltare economico-socială.

— Ziua de 19 august 1974, înscrisă în cronică bănățeană o altă mare realizare sub semnul împlinirii a trei decenii de la Eliberarea patriei. Este vorba de inaugurarea unui important obiectiv al cooperăției meșteșugărești — Casa de modă Timișoara. Construit în inima orașului, într-un frecvent vad comercial, încadrîndu-se pitoresc în peisajul Pieții Huniade edificiul se desfășoară pe o suprafață de 7 409 mp. Întreaga înfățișare oglindește priceperea și munca proiectantului (IPROTIM) și a constructorului (Trustul de construcții-montaj Timișoara) — Firma „Modex” derivă din termenii „modă” și „expoziție”, vrînd astfel să sublinieze ceea ce este esențial în activitatea ce se va desfășura aci.

Clădirea adăpostește cele mai reprezentative activități și prestații meșteșugărești ilustrate de șapte cooperative din cele zece existente în Timișoara („Îmbrăcămintea”, „Încălțămîntea”, „Igienă”, „Dinamo”, „Colortex”, „Mobila Banatului”, și „Arta populară bănățeană”). În acest angrenaj au fost cuprinși 600 cooperatori, cadre din elita meșteșugarilor timișoreni.

Orașul de pe Bega s-a îmbogățit astfel nu numai cu o importantă, ci și cu o minunată construcție, pe măsura tuturor exigențelor.

PRODUS TIMIȘOREAN PREMIAT

Recent, la Moscova, în cadrul unei expoziții internaționale de produse chimico-casnice care s-a bucurat de largă participare a unor firme și întreprinderi cu tradiție în chimie, detergentul timișorean „TIM” a fost distins cu o diplomă de onoare. Realizat la Întreprinderea de detergenți „TIM” a fost apreciat de juriu ca unul din cele mai competitive produse de acest fel fabricate la ora actuală în lume.

LUCRĂRILE DE ZĂGĂZUIRE A RIULUI MOTRU

Pe șantierul complexului hidroenergetic Cerna-Motru-Tismana a fost zăgăzuit înainte de termen cursul Motrului. Devierea cursului riului permite în felul acesta începerea lucrărilor de bază la barajul care va crea un loc de acumulare cu o capacitate de aproape 5 milioane metri cubi apă.

TERMOCENTRALA DE LA CĂLAN

La întreprinderea „Victoria” din Călan a intrat în funcțiune noua termocentrală electrică. Noua capacitate energetică este o adevărată premieră tehnică prin aceea că folosește pentru întâia dată drept combustibil gazul deșeu rezultat din procesul de producere a semiconductoarelor. În felul acesta se economisește combustibilul convențional și se reduce gradul de poluare a împrejurimilor.

TIRG INTERNAȚIONAL LA BUCUREȘTI

Complexul expozițional bucureștean din Piața Scintei, a găzduit între 12 și 19 mai 1974 o nouă manifestare de amploare: TIBCO — Tirgul Internațional București pentru Bunuri de Consum. Au fost prezentate aici vaste game de produse din industriile textile și confecții, încălțăminte, mobilă, sticlărie, porțelan și faianță, obiecte de artizanat, cosmetice, detergenți, coloranți, anvelope, fibre chimice, materiale plastice, articole de electrotehnică și electronică etc. În cele 12 pavilioane ale tirgului au expus produse 16 țări: Austria, Bulgaria, Cehoslovacia, R.P. Chineză, Cuba, R.D. Germană, R.F. Germania, Polonia, Ungaria, Uniunea Sovietică (cu expoziții colective), precum și firme (particulare, individuale) din Anglia, Elveția, Israel, Italia și Japonia.

România a prezentat standurile și birourile comerciale a 25 de întreprinderi comerț exterior, care au ca obiect comercializarea pe piața externă de produse ale industriei ușoare („Arpimex”, „Romsit” ș.a.) ale industriei de prelucrare a lemnului și materialelor de construcții („Tehnoforest-export”, „Exportlemn”, „Vitrocim”), ale construcțiilor de mașini („Electro-exportimport”, „Electronum”, „Mașinexportimport”, „Tehnimportexport”) etc.

Standurile au mai cuprins o bogată informație: grafice, fotografii, machete ș.a., a înfățișat stadiul actual de dezvoltare a industriei noastre producătoare de bunuri de consum, precum și orientarea ei în perspectivă. Cu acest prilej au fost încheiate și importante tranzacții comerciale. Totul a marcat un progres în dezvoltarea și diversificarea contactelor economice externe ale României.

SUCESE ALE SPECIALIȘTILOR BRAȘOVENI

Recent la Brașov, în urma efectuării unor complexe probe de laborator și experimentări pe teren, a fost omologat prototipul tractorului 180 C.P.

pe șenile. Noul produs al tehnicii noastre este destinat a executa o serie întreagă de lucrări ca : încărcarea și descărcarea materialelor, transportarea și manipularea materialelor în vrac, excavări și nivelări de soluri etc.

LUCRĂRI DE RESTAURARE LA TÎRGOVIȘTE

În anul 1974 se încheie acțiunea de conservare a ansamblului Curții Domnești de la Tîrgoviște care reprezintă cea dintii rezervație istorică integral protejată din țara noastră. Ansamblul este alcătuit din palatul voievodal, ctitoriile diferiților voievozi, turnul Chindiei, zidurile de incintă. De adăugat că Muzeul școlii tîrgoviștene își găsește adăpostul în casa Doamnei Bălașa, soția voievodului Constantin Șerban, socotită cel mai vechi edificiu al urbei, datînd din 1654.

RECTIFICARE BRÂNCOVENEASCĂ

Sub acest titlu presa anunță încheierea în acest an a primei etape a lucrărilor de restaurare a palatului lui Constantin Brâncoveanu de la Potlogi datînd din 1698, anterior palatului de la Mogoșoaia. În noua haină edificiul păstrează înfățișarea arhitecturală străveche găzduind totodată un mare muzeu de artă.

O altă ctitorie bucureșteană a lui Constantin Brâncoveanu situată în Piața 1848, unde se află mormîntul voievodului va fi de asemenea refăcută pentru a primi înfățișarea inițială.

MAGNIFICĂ ÎNLOCUIRE A VECHIULUI

La punctul Podari, lingă Craiova, a fost terminat un nou pod peste Jiu. Această construcție ce înlocuiește pe cea a podului vechi de acum un veac, se situează printre cele mai mari de acest fel din țara noastră.

Podul are o lungime de 276 metri, o bandă rutieră de 7,80 metri și două trotuare pentru pietoni late de cîte 1,50 metri. Construcția a fost executată în grindă continuă cu tronsoane montate în consolă, cu deschideri pînă la 60 metri.

REALIZAREA UNUI TRANSFORMATOR GIGANT

Transformatorul bloc de 400 MVA-400/24 kw — cel mai mare din istoria electrotehnicii românești a fost recent construit de uzina „Electroputere” din Craiova. Greutatea miezului său magnetic este de 150 tone, iar înălțimea eșt a unui bloc de locuințe cu 8 etaje. Prin dimensiunile sale poate prelua singur întreaga energie a hidrocentralelor de la Bicăz și Argeș.

GRIJĂ FAȚĂ DE STAȚIUNILE BALNEO-CLIMATERICE

Preocuparea continuă a statului nostru de a asigura cetățenilor condiții optime de îngrijire a sănătății se oglindește și în noile realizări din

diferitele stațiuni presărate în tot cuprinsul țării și din care menționăm următoarele :

O nouă stațiune de odihnă și tratament — Balta Albă, din județul Buzău — a intrat în circuitul balnear și turistic. Nămolul de aici cu efect terapeutic, este indicat în tratarea afecțiunilor reumatice, în bolile sistemului nervos periferic, bolile cronice ale căilor respiratorii superioare și altele. Oficiul județean de turism Buzău, în colaborare cu întreprinderea de cosmetice „Miraj” din Capitală, a realizat din extract de nămol, o serie de loțiuni și creme omologate sub denumirea de „Pell-Amar”.

În stațiunea balneo-climaterică din Singeorz-Băi au fost date în folosință două noi baze de tratament medical. Ele sînt dotate cu aparatură și instalații moderne de electroterapie, radiologie și altele. S-au creat astfel condiții ca numărul celor care vor beneficia de tratament medical în această stațiune să fie de trei ori mai mare decît în anul trecut.

În stațiunea Slănic-Prahova a început construcția unui complex sanatorial de reumatologie. Noul obiectiv va avea o capacitate de cazare de 250 de locuri, o bază modernă de tratament — cabinete medicale, săli de gimnastică medicală, bazine, spații pentru împachetări cu nămol. De asemenea, sanatoriul este prevăzut cu un bloc alimentar — săli de mese, laboratoare, depozit frigorific.

CONSTRUCȚIA FABRICII DE INNOBILARE A PAL-ULUI

Pe platforma industrială din orașul Bistrița au fost inaugurate lucrările de construcție a fabricii de innobilare a PAL-ului cel de-al 6-lea obiectiv economic ridicat aici în actualul cincinal. Noua fabrică va fi dotată cu utilaje și instalații de înaltă tehnicitate care vor asigura anual innobilarea a peste 1 600 000 metri pătrați de plăci aglomerate din lemn.

UN NOU MINERALIER

În dimineața zilei de 11 iulie, constructorii de nave gălățeni au lansat un nou mineralier de 12 500 tdw, destinat flotei noastre maritime. Este al 7-lea vas lansat în acest an, la numai o săptămînă după ce altă navă de 7 500 tone tdw, a primit botezul apei. Nava are un grad de saturare superior altor construcții de acest tip lansate pînă în prezent.

PRIMA INSTALAȚIE ROMÂNEASCĂ PENTRU FIRE DIN RELON TIP „COVOR”

Intensa activitate de cercetare și investiții care se desfășoară la Combinatul de fire și fibre chimice din Săvinești s-a concretizat în finalizarea lucrărilor la un nou și important obiectiv economic. Este vorba de obținerea primelor cantități de produse la cea dintîi instalație din țara noastră pentru realizarea firelor de relon tip „covor tufting”. Tehnologia fabricării acestui nou produs a fost elaborată de către specialiștii combinatului. Prin obținerea acestui nou produs se asigură o valorificare superioară a materiei

prime și apar posibilitățile pentru diversificarea continuă a producției. Gradul înalt de automatizare a acestei prime instalații de fire relon tip „covor tufting” din țara noastră permite realizarea în același timp a unei game de fire vopsite în 6 culori.

DIN MUNCA SPECIALIȘTILOR ROMÂNI PESTE HOTARE

Dintre specialiștii români aflați pretutindeni în lume ca urmare a relațiilor de colaborare dintre țara noastră și alte țări în diferite ramuri de activitate, cei aparținând Ministerului Agriculturii, Industriei Alimentare și Apelor, s-au remarcat prin acordarea asistenței tehnice pentru folosirea unor terenuri agricole, prin utilizarea unor modalități suplă de cooperare în producție, între care participarea la societăți mixte. Între acestea de menționat pe cele înființate: Bangui (SOCAROM), pentru producerea de bumbac pe o suprafață de 10 000 ha; în Maroc, la Rabat și Casablanca, pentru introducerea culturii floarei soarelui și viței de vie în cadrul companiei „Oil-Seed”; în Turcia pentru fabricarea vinurilor și lichiorurilor prin firma Kavaklidere; în Venezuela, pentru introducerea culturii floarei soarelui și diversificarea culturilor de sorg, soia și cereale prin corporațiile „Los Andes” și „Anta”. Un număr de 36 specialiști români apoi efectuează în prezent studii și proiecte în Siria la Raka, în bazinul Eufratului, în vederea unor lucrări de irigații ce vor fi executate în întregime de partea română. Cele câteva date sînt o dovadă în plus despre aprecierea crescîndă de care se bucură pretutindeni însăși țara și poporul nostru.

CONSTRUCTORII ROMÂNI LA TRIPOLI

În ziua de 13 iunie a ridicat ancora cu destinația Libia, cargoul „Iași”. Un fapt ce îl consemnăm pentru încărcătura vasului: utilaje și materiale de construcție, cu ajutorul cărora Antrepriza română de construcții-montaj va începe ridicarea unui nou și modern cartier la Tripoli. Corespunzător înțelegerii realizate firma „Național Housing Corporation”, în orașul libian urmează a fi construite câteva zeci de blocuri, care vor însuma aproximativ 4 000 de apartamente. Cargoul „Iași” a pornit la drum cu un prim lot de apartamente.

NOU PORT GALĂȚEAN

La Galați a intrat în faza finală de construcție primele capacități ale portului mineralier specializat. Astfel a fost pusă sub tensiune stația de racord adînc. Ea va alimenta cu energie electrică benzile transportoare care leagă noul port dunărean de platforma siderurgică, precum și priza de mare capacitate ce asigură apa industrială necesară instalațiilor de elaborare a metalului.

În noul port gălăţean vor putea acosta simultan două minerialiere avind fiecare o capacitate de circa 25 000 tdw. Furnalele de 1 700 mc vor fi, astfel, alimentate cu ajutorul benzilor, direct de pe navele acostate la chei.

NOUĂ OȚELĂRIE ELECTRICĂ

Pe tinăra platformă industrială a oraşului Balş a intrat în funcţiune oțelăria electrică de la întreprinderea de osii şi boghiuri. Ziua de 20 iunie, marchează momentul elaborării primei şarje de oțel în cadrul noii capacităţi, Balşul devenind astfel al şaselea centru industrial din ţară producător de oțel electric.

Prin intrarea în funcţiune a primului cuptor din cadrul oțelăriei, avind o capacitate de 25 tone pe şarjă, precum şi a celorlalte obiective prevăzute, aici se va produce în actualul cincinal o producţie suplimentară de peste 30 000 tone oțel.

SUCCES AL TEHNOLOGIEI INSTRUMENTELOR MUZICALE

La sesiunea ştiinţifică recentă a Conservatorului de muzică Gheorghe Dima din Cluj, asistentul Horea Fulea a prezentat un nou instrument, o vioară tranzistorială, care a stîrnit un deosebit interes în rîndul specialiştilor. Sunetul, captat într-o cască, permite executanţilor să exerceze, la orice oră, fără să se „deranjeze” reciproc. Totodată cu ajutorul unui şi difuzor, executantul poate să audă ori să redea sunetul pe care-l doreşte. Prin diverse procedee sunetul poate fi „modelat” în fel şi chip, în funcţie de cerinţele partiturii. Vioara tranzistorizată n-o înlocuieşte pe cea clasică, dar contribuie — după cum apreciază specialiştii — „la dezvoltarea tehnologiei instrumentelor muzicale”.

C R O N I C A B I S E R I C E A S C Ă

SESIUNEA FESTIVĂ A SFINTULUI SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

În ziua de 20 august 1974, Sfintul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române s-a întrunit în ședința solemnă de sărbătorire a 30 ani de la Eliberarea patriei.

În cadrul acesteia Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian a ținut următoarea cuvântare festivă :

„Înalt Prea Sfințiți și

Prea Sfințiți membri ai Sfintului Sinod,

Împreună cu întregul popor român și însuflețiți de aceleași sentimente, ierarhii, preoții și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române sărbătorească cu aleasă bucurie și cu înălțător entuziasm patriotic cea de-a XXX-a aniversare a eliberării Patriei noastre de sub dominația fascistă — trei decenii de viață nouă, de remarcabile transformări și înfăptuiri în țara noastră.

Actul de la 23 August 1944 constituie cel mai mare eveniment al istoriei noastre contemporane, care încununează lupta de veacuri a poporului român pentru libertate națională și dreptate socială și este expresia voinței și a strădaniilor întregului nostru popor în mersul său ascendent pe drumul progresului și al unei vieți sociale tot mai prospere și mai fericite.

Ca să înțelegem semnificația aniversării acestui glorios moment din istoria noastră națională, socotim necesar să aruncăm o scurtă privire retrospectivă asupra realizărilor îndeplinite de poporul român în răstimpul celor trei decenii de la eliberare și să întrezărim astfel viitorul luminos al poporului și al patriei noastre.

Unindu-și eforturile în Frontul Național Democrat, forțele progresiste din țara noastră și-au luat, după 23 August 1944, soarta în propriile mâini, prin instaurarea primului guvern democrat (6 Martie 1945), prin proclamarea, apoi, a Republicii Populare Române (30 Decembrie 1947) și prin trecerea la făurirea orînduirii și vieții celei noi.

După instaurarea proprietății obștești asupra principalelor mijloace de producție, economia noastră națională a pășit pe calea unei dezvoltări multilaterale, cu aplicarea ultimelor cuceriri ale științei și tehnologiei moderne, care a situat România în rîndul țărilor cu cel mai înalt ritm de creștere industrială și economică.

Factor important în economia noastră națională, agricultura a înregistrat schimbări fundamentale. Prin transformarea socialistă a agriculturii și prin sistematizarea și urbanizarea așezărilor umane în mediul rural, înfățișarea și viața satului românesc s-au schimbat radical, înnoindu-se și înfrumusețându-se în fiecare an. Țărănimea a devenit o clasă socială nouă, cu un nivel de viață economică, socială și culturală tot mai ridicat, aducându-și contribuția ei de seamă la propășirea continuă a patriei.

Prin permanenta preocupare a Statului nostru pentru creșterea sporită a venitului național și în același timp a venitului individual, și prin acordarea unei atenții deosebite și crescînde acțiunilor social-educative, edilitare și construcției de locuințe pentru populație, acțiunilor de asistență socială și ocrotire a sănătății, nivelul de viață al tuturor oamenilor muncii din țara noastră a cunoscut, în acești 30 de ani, o continuă creștere.

Îmbogățindu-se cu opere de înaltă valoare științifică literară și artistică, cultura românească a sporit în volum și calitate, iar învățămîntul de toate gradele a înregistrat, an de an, realizări din ce în ce mai importante. Toate acestea au contribuit la îmbunătățirea calității vieții poporului nostru și au avut menirea de a stimula ritmul dezvoltării economiei naționale și implicit al ridicării nivelului de viață al tuturor oamenilor din țara noastră.

Între toți cetățenii patriei, fără deosebire de rasă, naționalitate, sex sau credință religioasă, s-a realizat o deplină egalitate în drepturi și libertăți și s-au statornicit relații de bună conviețuire. S-a înfăptuit o strînsă unitate de voință și acțiune între toți cetățenii : români, maghiari, germani și alte naționalități conlocuitoare, creîndu-se condiții pentru manifestarea deplină a energiilor și capacităților întregului popor. Ca un corolar al tuturor acestor înfăptuiri, înființarea și organizarea Frontului Unității Socialiste, organism larg reprezentativ, constituie expresia majoră a deplinei identități de aspirații și lucrări a întregului nostru popor.

În cele trei decenii, odată cu obiectivele industriale noi, nenumărate și diferite, și cu noua înfățișare a orașelor și satelor, a apărut și o nouă atitudine a omului față de muncă și față de societate, în general ; o grijă sporită a Statului pentru consolidarea vieții de familie și pentru educarea tineretului în spiritul dragostei față de om și față de patria noastră socialistă.

Proclamarea Republicii Socialiste România (la 21 august 1965) a consfințit ridicarea țării noastre pe o nouă treaptă de afirmare și dezvoltare, iar dialogul creator dintre Conducerea de Stat și popor este o dovadă evidentă că la noi toți cetățenii au devenit participanți activi la procesul de înnoire și înflorire al patriei.

Pe planul vieții externe, țara noastră s-a manifestat în ultimele trei decenii ca un factor activ în intensificarea relațiilor de cooperare cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor socială, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi, a avantajului reciproc, a neamestecului în treburile interne și al soluționării conflictelor dintre state pe calea tratativelor, fără recurgerea la

forță sau amenințarea cu forță și cu respectarea inviolabilității frontierelor. Ea a promovat o politică de înaltă și eficientă conduită internațională în lupta unită a forțelor iubitoare de pace, pentru înlăturarea primejdiei oricărui război, pentru stingerea focarelor de agresiune și conflict existente încă în lume, pentru înlăturarea oricărui atentat la libertatea vreunui popor, pentru rezolvarea tuturor litigiilor dintre state pe calea tratativelor. Aceste principii de înaltă ținută morală, susținute de reprezentanții țării noastre în numeroase foruri internaționale — ca, Organizația Națiunilor Unite, Conferința europeană pentru pace, securitate și cooperare și altele — precum și propunerile și inițiativele de mare importanță în vederea lărgirii colaborării dintre toate statele lumii și apărării păcii, au trezit ecouri adinci în opinia publică mondială, țara noastră bucurându-se astăzi de o largă apreciere în lume și cîștigînd un îndreptățit spor de autoritate și prestigiu.

Vizitele și contactele reciproce ale Președintelui Statului nostru cu conducătorii altor state au adus de asemenea o contribuție dintre cele mai substanțiale la statornicirea unui nou climat și a unor noi relații, prin participarea tuturor statelor la rezolvarea problemelor majore ale lumii contemporane și la progresul material și spiritual al tuturor, printr-o cit mai largă cooperare între națiuni.

Realizările de seamă ale țării noastre, pe plan intern și extern, se datoresc înțeleptei noastre Conduceri de Stat în frunte cu Domnul Nicolae Ceaușescu, fiu prea iubit al poporului nostru. Alegerea Domniei Sale în funcția de înaltă răspundere ca Președinte al Republicii Socialiste România constituie un act de mare importanță pentru prestigiul țării noastre și este încă o cheazășie pentru viitorul luminos al poporului nostru și pentru afirmarea lui pe arena mondială.

Înalt Prea Sfințiți și

Prea Sfințiți membri ai Sfintului Sinod,

Biserica Ortodoxă Română și-a împletit de la început destinele și lucrarea ei cu destinele și aspirațiile poporului, căruia ea aparține și cu cre ea a împărțit deopotrivă necazurile zilelor de vitregie și bucuriile zilelor frumoase. Integrarea ei în noile realități sociale de după 23 August 1944 a fost firească și în spiritul învățaturii și lucrării ei în lume de slujire a lui Dumnezeu și a oamenilor. De altfel, una din trăsăturile specifice Ortodoxiei noastre este legătura ei vie și permanentă cu poporul căruia îi aparține, sprijinind aspirațiile de libertate, dreptate și bunăstare ale acestuia.

Biserica noastră își desfășoară astăzi activitatea ei proprie în climatul deplinei libertăți religioase consfințită de Constituția țării și garantată de Statul nostru. Bucurîndu-se de condițiile oferite de Stat și ținînd seama de noile realități și structuri sociale intervenite în viața credincioșilor ei și a întregului popor român, Biserica Ortodoxă Română, păstrînd cu fidelitate învățătura ei de credință și principiile ei canonice, s-a organizat în pas cu noile cerințe ale credincioșilor și vremii actuale.

Învățămintul teologic a fost adus sub directă oblăduire și conducere a Bisericii și i s-au dat noi îndrumări și perspective care l-au legat profund de viața și de realitățile credincioșilor noștri de astăzi. Din aceleași rațiuni, cursurile de îndrumare misionară și pastorală a clerului au imprimat slujitorilor altarelor un nou avânt și un nou mod de a înțelege preoția și de a sluji aspirațiile spre mai bine ale credincioșilor și ale întregului popor. De asemenea, cultura teologică și presa bisericească centrală și cea de la centrele mitropolitane, care s-au impus în contextul teologiei ortodoxe și al teologiei în general, cu nume și lucrări remarcabile, au descoperit sensuri noi în tezaurul tradițional al Bisericii și au aflat dezlegări de adâncime în problemele lumii noastre contemporane și ale vieții noi în patria noastră.

În răstimpul celor 30 de ani de înfăptuiri naționale, prin grija deosebită a Statului nostru și cu concursul Bisericii, aproape toate monumentele noastre istorice și de artă bisericească : mănăstiri, biserici, schituri și așezăminte — mărturii ale geniului creator al poporului român — au fost restaurate, ca niciodată pînă acum, ca să grăiască atît generației noastre cît și generațiilor viitoare despre trecutul glorios al neamului și despre talentul și geniul creator al românului.

De pe poziția și cu mijloacele ei proprii, Biserica Ortodoxă Română a sprijinit strădaniile și acțiunile poporului nostru pentru edificarea vieții celei noi. Așa, de pildă, la îndemnul și sub îndrumarea ierarhilor, preoții și credincioșii Bisericii noastre au sprijinit acțiunile obștești de transformare socialistă a agriculturii și de înnoire a satului românesc.

Credincioasă mesajului păcii adus lumii de Mîntuitorul nostru Iisus Hristos : „Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă” (Ioan 14, 27) și „Trăiți în pace unii cu alții” (Marcu 9, 50), Biserica noastră a desfășurat o susținută lucrare pentru promovarea păcii în lume și a bunelor relații dintre oameni și popoare.

Prin înfăptuirea reîntregirii Bisericii Ortodoxe din Transilvania (octombrie 1948), consecință firească a unirii Transilvaniei cu Țara mamă (1 Decembrie 1918), Biserica Ortodoxă Română și-a adus contribuția ei la consolidarea unității moral-spirituale a poporului român în aceeași credință strămoșească. De asemenea, promovînd consecvent ecumenismul local cu celelalte culte din țara noastră, la nivel interbisericesc, interteologic și parohial, Biserica Ortodoxă Română a contribuit la înfrățirea românilor cu celelalte naționalități conlocuitoare, împlinind cuvintele Mîntuitorului : „Poruncă nouă vă dau vouă : Să vă iubiți unii pe alții” (Ioan 13, 34).

Prin aderarea și participarea ei la Frontul Unității Socialiste, organism de unitate și de acțiune a întregului popor, Biserica Ortodoxă Română mărturisește că rămîne statornică în lucrarea ei de slujire și sprijinire a propășirii patriei, a apărării independenței și suveranității naționale și a întăririi unității întregii națiuni socialiste.

În relațiile ei externe cu diferite Biserici și confesiuni creștine, în forurile creștine internaționale : Consiliul Ecumenic al Bisericilor, Confe-

rința Bisericilor Europene, Conferința Creștină pentru Pace, precum și cu ocazia diverselor vizite, întâlniri și conferințe, Biserica Ortodoxă Română a depus eforturi susținute pentru promovarea înaltelor idealuri și aspirații ale lumii contemporane împărtășite de Biserica și poporul român : pace, dreptate, libertate și cooperare. Prin toată activitatea ei de peste hotare, Biserica noastră a făcut cunoscut și a afirmat prestigiul țării și al poporului nostru.

Uniți în aceeași credință strămoșească și însuflețiți de aceleași sentimente sărbătorești ale întregului popor, noi, ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii Ortodoxe Române, reînnoim, cu prilejul celei de a XXX-a aniversări a eliberării patriei, legământul nostru de loialitate față de poporul român și față de înțeleapta noastră Conducere Stat în frunte cu Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România, și dăm expresie hotărârii noastre ferme de a sprijini cu rîvnă sporită strădanile harnicului nostru popor, pentru edificarea unei vieți cît mai prospere, pentru păstrarea unității noastre naționale, pentru apărarea independenței și suveranității patriei, pentru sporirea prestigiului ei în lume și pentru împlinirea marilor năzuințe de libertate, dreptate, cooperare și bunăvoință între oameni, state și popoare”.

Cu acest prilej Sfîntul Sinod a hotărît ca în numele tuturor ierarhilor, preoților și credincioșilor Bisericii noastre, să se trimită Domnului Președinte al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, Președintele Frontului Unității Socialiste, următorul mesaj :

„Sfîntul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, întrunit în ședință festivă, astăzi 20 august 1974, dînd expresie sentimentelor înălțătoare de care este însuflețit întregul nostru popor în aceste zile de aniversare a 30 de ani de la eliberarea patriei noastre de sub dominația fascistă, vă încredințează, Domnule Președinte, că ierarhii, clerul și credincioșii Bisericii noastre văd în actul de la 23 august 1944 cel mai mare eveniment al istoriei noastre contemporane, piatră de hotar în istoria noastră națională.”

„Stăpîniți de bucuria nestăvilită pe care o împărtășim cu toții la acest glorios popas, evocăm cu legitimă satisfacție marile înfăptuiri dobîndite de vrednicul nostru popor în răstimpul acestor trei strălucite decenii. Mărturisim cu toată fermitatea că țara noastră n-a cunoscut niciodată atît de multe și importante realizări ca în acești ultimi 30 de ani, în care poporul român, liber și stăpîn pe destinul său, și-a mobilizat toate energiile sale creatoare pentru a se avînta pe drumul celei mai înfloritoare propășiri economice, culturale, politice și sociale.

„De la un capăt pînă la celălalt a țării noastre orașele și satele au astăzi o înfățișare nouă, sărbătorească : industria, agricultura, învățămîntul, toate sectoarele de viață sînt într-o continuă ascendență și entuziasmul care se lucrează neîncetat constituie o dovadă evidentă că România socialistă de astăzi, sub conducerea înțeleaptă a celor mai buni fii ai ei,

în frunte cu Domnia-Voastră, va ajunge în scurt timp în rîndul țărilor cu cel mai înaintat stadiu de civilizație și prosperitate.

„Avem înăuntru o țară frumoasă, cu oameni uniți, înfrățiți între ei, cu oameni care nu precupețesc nici un efort pentru continua dezvoltare și înflorire a patriei, pentru asigurarea independenței și suveranității ei.

„Peste hotare, prin vizitele și contactele reciproce pe care Domnia Voastră personal, cu neobosită strădanie le-ați întreprins, prin participarea reprezentanților țării noastre la cele mai înalte foruri internaționale, prin susținerea și promovarea cu energie a celor mai echitabile principii de conviețuire între state și popoare, țara noastră se bucură de o largă apreciere în toată lumea și este socotită între țările care au adus cea mai substanțială contribuție la instaurarea unui climat de pace și cooperare între state și popoare.

„De aceea, vă rugăm să ne îngăduiți, Domnule Președinte, ca, în numele Nostru și al tuturor slujitorilor și credincioșilor Bisericii Ortodoxe Române, să vă felicităm din toată inima pe Domnia Voastră și pe colaboratorii Domniei Voastre pentru tot ce s-a săvîrșit în acești 30 de ani pe care-i sărbătorim, pentru bunăstarea și fericirea poporului nostru, și vă exprimăm toată admirația și prețuirea noastră pentru tot ce s-a făcut pe plan extern, conșinși fiind că atît politica internă, cît și cea externă a adus țării noastre cel mai îndreptățit spor de autoritate și prestigiu.

„Folosim și acest prilej pentru a vă asigura încă odată pe Domnia Voastră și întreaga conducere de stat că Biserica Ortodoxă Română, bucurîndu-se de toată libertatea religioasă, consfințită prin Constituția țării și garantată de Statul nostru, prin ierarhii, clerul și credincioșii ei, s-a integrat întru totul în noile realizări sociale de după 23 August 1944 și a sprijinit fără rezerve strădaniile și acțiunile poporului nostru, pentru edificarea vieții și orînduirii celei noi din patria noastră, pentru apărarea păcii și pentru consolidarea unității moral-spirituale a poporului român.

„Vă încredințăm, totodată că, în calitatea ei de membră a Frontului Unității Socialiste, organism larg reprezentativ, de unitate și acțiune a întregului popor român, Biserica Ortodoxă Română, împărtășind bucuria realizărilor celor trei decenii de viață nouă, își va spori și în viitor rîvna și lucrarea ei de sprijinire a tuturor acțiunilor obștești pentru propășirea patriei, pentru apărarea independenței și suveranității ei, pentru creșterea prestigiului țării și a poporului nostru în toată lumea”.

Conținutul cuvîntării Întîistătătorului Bisericii Ortodoxe Române a fost luat cu satisfacție la cunoștință de slujitorii și închinătorii altarelor străbune, iar mesajul adresat conducătorului statului a fost citit în toate bisericile Patriarhiei Române în cadrul unui Te-Deum săvîrșit duminică 25 august.

Astfel marele jubileu, sărbătorit în cel mai înalt for al Bisericii Ortodoxe Române, dovedește odată mai mult chipul în care ierarhii, preoții și credincioșii români își împletesc viața cu a poporului întreg spre împlinirea strălucitului său destin.

DELEGAȚIE A BISERICII ORTODOXE ROMÂNE LA PATRIARHIA ECUMENICĂ

Între 8—15 iulie 1974 o delegație a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, condusă de Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Justin al Moldovei și alcătuită din Înalț Prea Sfințitul Teoctist al Olteniei, Prea Sfințitul Antonie Ploieșteanul vicar patriarhal și P.C. Părinte Vasile Costin, vicarul Episcopiei Oradiei, a făcut o vizită Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol. Delegația a fost întâmpinată de un comitet de primire designat de Patriarhie și compus din Înalț Prea Sfințiii Mitropoliți Meliton de Calcedon, președintele Comisiei afacerilor panortodoxe, Evanghelos de Pergam, de protonotarul Emanuel Photiadis profesor la Școala teologică din Halki și Arhidiaconul Teoclit. După sosire, la catedrala Patriarhiei s-a săvârșit slujba îndătinatului Te-Deum, apoi delegația a fost primită de Sanctitatea Sa Patriarhul ecumenic Dimitrios I și de ierarhii membri ai Sinodului patriarhal.

Cu acest prilej Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Justin a adresat Patriarhului ecumenic următorul cuvânt :

Sanctitatea Voastră,

Înalț Prea Sfințiii Mitropoliți și Prea Sfințiii Episcopi,

De la prima mea vizită la Istambul au trecut patruzeci de ani. Eram atunci student la Facultatea de Teologie a Universității din Atena. Sosit aici, mi-am îndreptat pașii profund emoționat spre catedrala Sfinta Sofia : a Înțelepciunii lui Dumnezeu spre această biserică neasemănată în frumusețe și duh „în care se găsesc ascunse toate comorile înțelepciunii și cunoștinței” (cf. Coloseni 2, 3). Scoțind înțelepciunea din izvorul înțelepciunii, ca și dintr-o fântână nesecată biserica Constantinopolului s-a arătat ca marele învățător al Evgheliei printre neamuri, mamă iubitoare a Bisericilor, călăuză strălucită și experimentată a Ortodoxiei. Pentru aceasta de fiecare dată când vin aci simt că redevin studentul însetat de cunoștințe, fiul iubitor, modest, „slujitor al lui Hristos și păzitor al tainelor lui Dumnezeu” (cf. I Corinteni 4, 1).

Aceleași simțăminte și reflecții umplu de asemenea inima Înalț Prea Sfințitului Teoctist Arhiepiscop de Craiova și Mitropolit al Olteniei, a Prea Sfințitului Episcop Antonie Ploieșteanul vicar al Prea Fericitului nostru Părinte Patriarh și secretar al Sfântului Sinod, precum și a preotului Vasile Costin, vicar administrativ al Episcopiei Oradiei, care împreună cu mine alcătuim delegația oficială a Bisericii Ortodoxe Române în vizită la Venerabila Patriarhie ecumenică.

Prea Fericitul Părinte Justinian Patriarhul României și-a exprimat dorința de a comunica față către față cu Sanctitatea Voastră încă de la urcarea Voastră pe tronul ecumenic spre a Vă îmbrățișa cu sărutarea sfântă într-o astfel de ocazie și, în același timp de a avea serioase întrebări frățești asupra problemelor ce interesează cele două Biserici ale noastre, precum și asupra problemelor de ordin interortodox și interconfesional. Din păcate impedimente ușor de înțeles au făcut imposibilă realizarea imediată a acestei dorințe. Pentru aceasta nevoind să lase prea

mult timp să se scurgă fără legături directe între Biserica Ortodoxă Română și Patriarhia ecumenică, Sfântul Sinod al Bisericii noastre prezidat de Prea Fericitul Patriarh Justinian, ne-a încredințat această misiune.

Noi am înțeles că problemele ce confruntă Ortodoxia sînt numeroase. Avem cu toții sensul responsabilității Bisericii Ortodoxe față de Dumnezeu și lumea pe care a creat-o. Azi țările sînt „albe pentru seceriș” (Ioan 4, 35). „Secerișul e mult” și lucrătorii nu sînt acum atît de puțini. În toate Bisericile ortodoxe locale sînt ierarhi plini de înțelepciune, mari teologi, există interes împărtășit, încurajare reciprocă și un ajutor oferit prin „ansamblul lumii creștine și a lumii întregi practice sau nu, care crede sau nu crede” cum Sanctitatea Voastră a spus într-un cuvînt anterior.

De-asupra tuturor dificultăților Ortodoxia lucrînd în dragostea pentru unitatea Bisericilor, progresul comuniunii umane și pacea lumii a regăsit principiile, orientările și țelurile activității sale în lumea prezentă și viitoare, în reflecțiile atît de des exprimate de către Sanctitatea Voastră într-un spirit adevărat ecumenic și deschis democratic privind egalitatea, independența și libertatea atît a Bisericilor cît și a statelor. Aceasta apare clar mai ales într-o cuvîntare de răspuns față de un venerabil reprezentant al Bisericii Apusene în biserica Patriarhiei ecumenice. În numele Bisericii Ortodoxe Rmâne exprim Sanctității Voastre acordul, sprijinul și colaborarea pe care o consacră Patriarhiei ecumenice pentru propășirea în acest spirit de reciprocitate a legăturilor Ortodoxiei cu alte Biserici și confesiuni creștine. Și pentru aceasta ne găsim aci în fața Bisericii mame, a Marii Biserici a lui Hristos, atît spre a transmite omagii și urări afectuoase primatului Ortodoxiei Sanctitatea Sa Dimitrios, Patriarh ecumenic și Sfîntului Sinod care-l înconjoară, ca și tuturor celorlalți frați ai ierarhiei, cît și spre a examina într-un spirit frătesc problemele actuale care confruntă Ortodoxia.

De la sosirea noastră la Istanbul, ne-am găsit înaintea ușilor deschise și a inimilor calde, am profitat de o primire frățească excepțională. Pentru toate aducem mulțumire lui Dumnezeu care ne-a îngăduit să ne găsim între voi ; mulțumim Sanctității Voastre și iubiților ierarhi care sînt frații și prietenii noștri, pentru cîntea arătată smeritei noastre prezențe.

Intru mulți ani Sanctitatea Voastră și Prea Sfințiți frați !

În cuvîntul de răspuns, Patriarhul Ecumenic a declarat între altele că „Biserica stabilită în părțile Dunării, istoric strîns legată de scaunul ecumenic, patriarhal și apostolic se arată în mod afectiv foarte zeloasă de a fi prin ierarhii săi vrednici și luminați și prin învățații săi în cele duhovnicești o colaboratoare și sprijinitoare prețioasă în mijlocul marilor probleme bisericești. Acesta rezultă din entuziasma sa participare la conferințele panortodoxe, precum și alte întîlniri ortodoxe din cursul acestor ultimi ani.

În zilele ce au urmat membrii delegației sinodale au avut convorbiri rodnice cu comisia afacerilor panortodoxe a Patriarhiei ecumenice. Convorbirile ce s-au desfășurat în spirit de perfectă înțelegere s-au referit la problema ca : suprema autoritate în Biserică, reafirmîndu-se în acest

sens principiul sinodalității ; prozelitismul ca piedică în calea promovării raporturilor dintre Biserici ; faptul că în ceea ce privește dialogul ortodoxilor cu alte Biserici să nu se ia nici o hotărâre definitivă înainte de a exista un acord panortodox ; pregătirea și organizarea Sfintului și Marelui Sinod ; continuarea participării ortodoxe la lucrările Consiliului Ecumenic al Bisericilor etc.

Discuțiile purtate se reflectă în comunicatul dat la sfârșit cu următorul text :

„Delegația Patriarhiei Române, care a înfăptuit o vizită oficială la Patriarhia Ecumenică, sub conducerea I.P.S. Mitropolit al Moldovei și Sucevei D. Justin, și alcătuită din I.P.S. Mitropolit al Olteniei, D. Teoctist, P.S. Episcop D. Antonie Ploieșteanul, Vicarul Patriarhiei Române și arhisecretar al Sfintului Sinod al Patriarhiei Române și P.C. Preot D. Vasile Costin, Vicar administrativ al Episcopiei Oradiei, a avut la Patriarhie o consfătuire comună cu Comisia pentru probleme interortodoxe, care este prezidată de I.P.S. venerabilul Meliton de Calcedon.

„În cursul acestei consfătuiri, s-a făcut o trecere generală în revistă a chestiunilor bisericești generale, care preocupă întreaga Biserică Ortodoxă și în mod special o examinare a temei pregătirii Sfintului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe și anume chestiunea revizuirii Catalogului temelor acestuia și a metodologiei procedurale de urmat.

„De asemenea, în cursul acestei consfătuiri s-a discutat chestiunea relațiilor Bisericii Ortodoxe cu Bisericile creștine în general și cu Mișcarea Ecumenică, așa cum se manifestă aceasta în Consiliul Ecumenic al Bisericilor.

„Cele două delegații, în tot cursul acestei colaborări a lor și în cursul formulării punctelor lor de vedere asupra chestiunilor discutate, într-o excepțională atmosferă de frățietate, au evidențiat identitatea de concepții a Bisericilor lor asupra acestor probleme și anume în mod concret au subliniat necesitatea și au exprimat dorința :

„a) Ca aceste două Biserici, colaborând strâns, pe de o parte să întărească și să promoveze legăturile sfinte existente între ele de la început în ce privește unitatea lor deplină în Ortodoxie, iar pe de altă parte, stăpinite fiind de același spirit, să contribuie pe mai departe la întărirea și dezvoltarea unității panortodoxe în cadrul rânduielilor canonice ortodoxe și bisericești din vechime, cu respectarea jurisdicțiilor statornicite și în strînsă unire a Bisericilor Ortodoxe locale între ele și față de Patriarhia Ecumenică, primul scaun în cinste și slujire.

„b) Ca într-o astfel de unitate panortodoxă să fie promovate relațiile Bisericii Ortodoxe cu Biserica Romano-Catolică, cu Biserica Anglicană, cu Vechile Biserici Orientale, cu Biserica Vechilor Catolici și cu toate confesiunile creștine ale Reformei înlăuntrul și în afara Consiliului Ecumenic al Bisericilor. În deplină înțelegere, cele două delegații au hotărât să supună aprobării Bisericilor lor ca Patriarhul Ecumenic să propună tuturor Bisericilor Ortodoxe recomandarea înființării unei Comisii interortodoxe teologice tehnice pentru studierea de către aceasta a temelor teologice

privind viitorul dialog teologic între Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică.

„În mod special și de comun acord, s-a recunoscut de asemenea necesitatea deplinei colaborări cu Consiliul Ecumenic al Bisericilor și a oferirii unei mari prezențe ortodoxe teologice și de altă natură în această organizație ;

„c) Cele două organizații, în de comun acord, au recunoscut că este o datorie a Bisericii să facă tot ce-i stă în putință pentru colaborarea cu toate religiile lumii și cu toți oamenii de bună credință pentru slujirea, pe de o parte, a păcii și prosperității în țara în care trăiește fiecare Biserică și în întreaga omenire, iar pe de altă parte pentru instaurarea principiilor respectului demnității omului, a drepturilor umane, a egalității popoarelor și a independenței proprii a fiecărui popor ;

„b) Din partea Bisericii Române s-a exprimat acordul deplin și aprecierea față de poziția pe care, în diferite cuvântări și texte, interpretând punctul de vedere al Patriarhiei Ecumenice, Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic D. D. Dimitrios I a formulat-o cu privire la tema relațiilor Ortodoxiei cu celelalte Biserici creștine și anume în ce privește punctele :

- a autorității supreme în Biserică ;
- a neintervenției oricărei Biserici în viața internă al altei Biserici, și
- a evitării oricărui prozelitism și sub orice formă.

„În încheiere, cele două delegații au căzut de acord să dezvolte contactele regulate între cele două Biserici, spre binele Bisericii Ortodoxe întregi.”

În cadrul programului delegația a fost primită de prefectul Istambulului Namâk Senturk. De asemenea a vizitat importante monumente istorice din oraș precum și din Efes și Smirna.

După reîntoarcerea în țară a delegației, Prea Fericitul Patriarh Justinian, a trimis Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic Dimitrios următoarea scrisoare :

„Sanctitatea Voastră,

Prea iubite frate în Domnul nostru Iisus Hristos,

„Cu deosebită satisfacție, am luat cunoștință de primirea caldă și frățască pe care Sanctitatea Voastră, împreună cu membrii Sfintului Sinod al Patriarhiei Ecumenice, ați făcut-o delegației sinodale a Bisericii Ortodoxe Române, între 8 și 15 iulie 1974.

„Ne-am bucurat din toată inima aflînd de la membrii delegației noastre că discuțiile asupra problemelor bisericești generale asupra problemelor care preocupă întreaga Ortodoxie, precum și asupra acelor de interes bilateral, care s-au purtat între delegația Patriarhiei Ecumenice și delegația Bisericii noastre, s-au desfășurat într-o atmosferă frățască de înțelegere și încredere reciprocă.

„Cele două delegații au lucrat animate de gîndul întăririi unității panortodoxe care trebuie să rămînă permanent scumpă inimilor noastre, deși ne aflăm, potrivit vechilor rînduiri canonice statornice în Biserica lui Hristos, fiecare în jurisdicția lui. Unitatea panortodoxă, care trebuie

menținută în spiritul respectului reciproc, al egalității tuturor Bisericilor și al dragostei ce ne-a fost lăsată de Hristos, ca semn de recunoaștere între noi, ca fii ai aceleiași înfierii, este lucrul primordial pe care trebuie să-l avem în vedere, mai ales astăzi, când Ortodoxia s-a angajat în atâtea relații cu celelalte Biserici creștine. Noi trebuie să dezvoltăm aceste relații, nu izolat și sporadic, ci solidar și organizat, toate hotărârile finale trebuind să aibă acordul întregii Ortodoxii.

„Noi personal, Sfintul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, am apreciat în mod deosebit și principiile pe care Sanctitatea Voastră le-ați enunțat ca baze indispensabile pentru orice dialog cu celelalte Biserici creștine. Acest lucru a fost discutat, în același spirit, și de cele două delegații ale Bisericilor noastre. Merită să fie citate ca exemplu al felului cum înțelege Biserica Ortodoxă relațiile dintre Biserici, cuvintele Sanctității Voastre rostite în fața delegației romano-catolice, condusă de Eminența Sa Cardinalul Willebrande, în vizită a Tronul Ecumenic, în noiembrie 1973 : „Nimeni în creștinătate, nici un episcop, nu a dobândit un privilegiu divin sau omenesc, de universalitate, asupra uneia, sfinte, catolice și apostolice Biserici a lui Hristos ; noi toți, fie la Roma, fie în cetatea aceasta, fie în oricare altă cetate, din oricare așezare bisericească ierarhică sau politică, sintem numai și numai împreună episcopi, sub singurul arhiereu suprem, care este Capul Bisericii, Domnul nostru Iisus Hristos, întotdeauna în ordinea ierarhică primită pe cale bisericească dintru început”.

„Sintem desigur și noi de aceeași părere că în relațiile dintre Biserici trebuie să se evite cu desăvârșire practicarea prozelitismului sub orice formă și — în ceea ce privește relațiile cu Biserica romano-catolică — în special prozelitismul, practicat sub forma uniatismului, în teorie sau în practică.

„Trebuie deci înfăptuit un dialog de adâncime, pe teren teologic bazat pe respectul reciproc, în spirit de deplină egalitate, respingând orice tentativă de asumare unilaterală a vreunei hegemonii, de orice fel ar fi ea, pentru că ea ar fi împotriva voinței divine a lui Hristos pentru Biserica Sa.

„Vă împărtășim, de asemenea, iubite frate întru Hristos, întregul nostru asentiment și cu privire la felul în care cele două delegații au discutat despre pregătirea Sfintului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe, pentru care Biserica noastră s-a oferit de la început — și o va face și de acum încolo — să contribuie la buna pregătire, acesta fiind lucrul de căpetenie, recunoscut ca absolut indispensabil, înainte de orice, de către delegațiile noastre.

„Ne bucură că cererea noastră cu privire la trimiterea unor monahi români la Muntele Atos a fost pozitiv luată în considerare și așteptăm scrisoarea Sanctității Voastre cu privire la aceasta.

„Am luat act cu satisfacție de Comunicatul redactat la sfârșitul convorbirilor delegațiilor noastre. El exprimă pozițiile comune ale Bisericilor noastre Ortodoxe surori, atât cu privire la unitatea panortodoxă, la întâ-

rirea și dezvoltarea legăturilor tradiționale dintre Tronul Ecumenic și Patriarhia Română, cit și cu privire la relațiile pancreștine.

„Vom supune cu deosebită plăcere cunoștinței Sfintului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române rezultatele fructuoase ale convorbirilor dintre delegațiile Bisericilor noastre, atât în ceea ce privește problemele de interes general ortodox, cit și în ceea ce privește problemele de interes bilateral.

„Ne exprimăm nădejdea într-o colaborare și mai strinsă în vederea promovării legăturilor sfinte de veacuri, care au unit Bisericile noastre, pentru sprijinirea acțiunilor de slujire creștină, de slujire a unității, a păcii și prosperității întregii omeniri, în spiritul relațiilor de prietenie, frățietate și al respectului reciproc.

„Aducind vii mulțumiri Sanctității Voastre pentru bunăvoința cu care ați întâmpinat delegația noastră, ne rugăm Bunului și Atotputernicului Dumnezeu să binecuvinteze rodul strădaniilor membrilor Comisiilor noastre sinodale.

„Asigurându-Vă de dragostea Noastră frățască și de întreaga stimă ce V-o purtăm, rămânem al Sanctității Voastre iubitor frate în Domnul nostru Iisus Hristos și împreună-liturghisitor,

(ss) † JUSTINIAN, Patriarhul României”.

Toate acestea arată o dată mai mult contribuția Bisericii noastre la promovarea unui adevărat ecumenism și în special a unității ortodoxe.

CEL DE-AL XVI-LEA CENTENAR AL SFINTULUI ATANASIE CEL MARE

Așa după cum s-a putut vedea din numerele anterioare ale revistei (10/12/1973, p. 736) împlinirea a 1600 de ani de la moartea Sfintului Atanasie al Alexandriei (373) a fost subliniată prin festivitățile de rigoare de către diferite Biserici.

Festivitățile organizate de Biserica Ortodoxă au fost statornicite a avea loc la Alexandria și Cairo între 16 și 23 iunie 1974.

La invitația Prea Fericirii Sale Nicolae VI, Patriarhul Alexandriei, la acest pios act aniversar au trimis reprezentanți Patriarhia ecumenică, Patriarhia Ierusalimului, Patriarhia Antiohiei, Patriarhia Moscovei, Patriarhia Sirbă, Patriarhia Română, Patriarhia Bulgară, Arhiepiscopia Greciei și Arhiepiscopia Ciprului. Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată prin Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului și prin P.C. Părinte profesor dr. Ioan G. Coman din București.

Programul festivității a început duminică 16 iunie a.c. prin Sfânta liturghie ce s-a oficiat în biserica Sfinților Constantin și Elena din Cairo, cu participarea unor înalți invitați ca și a multor credincioși. Patriarhul Nicolae VI a rostit o cuvîntare ocazională, după care delegații Bisericilor Ortodoxe au ținut scurte alocuțiuni de salut.

În zilele de 17—19 iunie la Cairo, iar între 20—22 ale lunii la Alexandria, s-au ținut conferințe teologice, între temele dezbătute figurînd și cea a Părintelui Ioan Coman despre „Creație și antropologie la Sfântul Atanasie cel Mare”. Au fost de asemenea vizitate cîteva monumente isto-

rice reprezentative. În duminica din 23 iunie a.c. la catedrala patriarhală din Alexandria s-a săvârșit dumnezeiasca liturghie de către Patriarhul Nicolae VI, membrii Sfintului Sinod local, ierarhii și clericii oaspeți, la ea asistând și înalți prelați ai altor Biserici din localitate.

În sala festivă a palatului patriarhal s-a desfășurat apoi festivitatea acordării ordinului „Sfintul Marcu” tuturor reprezentanților Bisericilor Ortodoxe participante. La masa oficială ce a încheiat festivitățile în numele tuturor participanților a luat cuvîntul Înalt Prea Sfîntul Mitropolit Nicolae al Banatului, reînnoind salutul Întîistătorului Bisericii Ortodoxe Române și a Sfîntului Sinod și mulțumind pentru cinstirea arătată, oglindită în aleasa invitație la duhovnicescul praznic. Prea Fericitul Patriarh Nicolae VI și-a exprimat satisfacția pentru cele transmise, rugînd a împărtăși Prea Fericitului Patriarh Justinian ca și tuturor Întîistătorilor Bisericilor Ortodoxe satisfacție pentru urmarea ce a fost dată chemării făcute, de asemenea și omagiile sale.

Cu aceasta a luat sfîrșit șirul momentelor aniversare închinat Sfîntului Părinte al Bisericii.

BISERICILE ORTODOXE ȘI PREGĂTIREA VIITOAREI SESIUNI A ADUNĂRII GENERALE A CONSILIULUI ECUMENIC AL BISERICILOR

La București s-a ținut între 4 și 8 iunie a.c. o consultație teologică la care au participat 25 delegați ai Bisericilor Ortodoxe. Aceasta a fost organizată de comisia de misiune și evanghelizare a Consiliului Ecumenic al Bisericilor avînd ca temă „Mărturisirea lui Hristos azi” din punctul de vedere ortodox.

Au fost făcute patru expuneri detaliate, după care desfășurarea lucrărilor a continuat pe patru grupe, ce fiecare au redactat apoi un raport final. După cum arată și presa bisericească (*Service oecumenique de Presse et d'Information* (1974) nr. 16, p. 5) pentru importanța lor acestea vor fi incluse în dosarele pregătitoare a celei de a V-a sesiuni a Adunării generale a Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Unul dintre rapoarte scoate în evidență că „actul mărturisirii arată adevărul lui Hristos. Dar prin procesul dinamic de transformare prin Sfîntul Duh, creștinii sînt ajutați să se elibereze de patimi și să se deschidă comuniunii cu Dumnezeu și oamenii. Astfel ei sînt chemați în această lume a aduce o contribuție la dezvoltare și progres. Mai mult ca niciodată, lumea de azi cere de la noi să fim o Biserică Mărturisitoare”. Se mai precizează tot aici că mărturisirea lui Hristos trebuie să se exprime de asemenea prin liturghie a cărei forme de expresie, ar trebui reînnoite prin comuniunea credincioșilor „ancorați adînc în tradiția vie a Bisericii ca și în viața contemporaneității”.

CONFERINȚE ANGLICANO-ORTODOXE

În timpul discuțiilor de la Oxford (Marea Britanie) din iulie 1973 privitoare la pregătirea dialogului doctrinal dintre Biserica Ortodoxă și

Biserica anglicană, s-a hotărât ca în ceea ce privește „Comisia anglicano-ortodoxă pentru discuții doctrinare comune” aceasta să fie divizată în trei subcomisii, care să pregătească diferite teme pentru viitoarea reuniune în 1976 și anume : a) Subcomisia I cu tema : inspirația și revelația în Sfânta Scriptură ; b) Subcomisia II cu tema : Autoritatea Sinoadelor și c) Subcomisia III cu tema : Biserica o comunitate euharistică în experiența ortodoxă și anglicană.

Subcomisia II s-a întrunit în Rîmnicul Vlcea, între 9—14 iulie 1974. La întrunire au participat : din partea Bisericii Ortodoxe Înalț Prea Sfințitul Arhiepiscop Vasile de Bruxelles și a Toată Belgia — copreședinte (Biserica Ortodoxă Rusă); Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Ioan de Helsinki (Patriarhia Ecumenică și Biserica Ortodoxă Autonomă din Finlanda); P.C. Părinte Lucian Gafton (Biserica Ortodoxă Română); P.C. Părinte prof. Ioan Romanides (Patriarhia Antiohiei); Domnul prof. Ioan Kaloighiru (Biserica Greciei) și Domnul Remus Rus din Serviciul de Relații Externe al Bisericii Ortodoxe Române iar din partea Bisericii Anglicane : Prea Sfințitul Episcop Robert Runcie de St. Albans — copreședinte, Prea Sfințitul Episcop John Satterthwaite de Gibraltar și Fulham; Canonicul A. M. Alchin (Canterbury); Canonicul Edward Every (Ierusalim); Reverendul Mark Santer (a înlocuit pe Rev. dr. E. R. Hardy) și Reverendul John Backus, reprezentantul Arhiepiscopului de Canterbury pe lângă Sanctitatea Sa Patriarhul Ecumenic (Constantinopol).

În cadrul întrunirilor plene au fost prezentate documente atât din partea ortodoxă cât și anglicană, care au format baza discuțiilor. S-a luat hotărîrea ca discuțiile subcomisiei să se axeze pe trei teme : 1. Sinoadele ecumenice în general. 2. Sinodul al 7-lea ecumenic și 3. Filioque.

Datorită importanței și implicațiilor prezentate de clauza Filioque s-a luat hotărîrea ca discutarea ei să fie aminată pentru altă dată cînd materiale documentare vor fi special pregătite în acest sens.

La sfîrșitul lucrărilor s-a dat un comunicat comun. Acesta a precizat între altele că membrii subcomisiei au fost oaspeții Prea Fericirii Sale Justinian Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române și s-au bucurat de ospitalitatea generoasă și grija pe care Prea Sfințitul Episcop Iosif a arătat-o față de conferință. Oaspeții au vizitat mănăstirile Hurezi și Dintr-un Lemn iar duminică 14 iulie, au fost prezenți la sfînta liturghie de la Sibiu și au fost primiți de Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Ardealului.

Au fost prezentate studii anglicane și ortodoxe tratînd subiecte generale privitoare la cele șapte sinoade ecumenice. Ca rezultat al unor discuții largi și amănunțite, șase probleme au fost identificate și conturate ca meritînd să fie clarificate și analizate în cadrul întrunirii viitoare. Se vor face pregătiri pentru stabilirea acestora în anul 1975 la St. Albans în Marea Britanie în așa fel încît Comisia să poată face un raport la întrunirea generală a Comisiei comune care va avea loc în 1976 (Remus Rus).

CONFERIREA TITLULUI DE „DOCTOR HONORIS CAUSA” UNOR IERARHI AI
BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, CU PRILEJUL JUBILEULUI INSTITUTULUI
TEOLOGIC PROTESTANT DIN CLUJ

La 14 mai 1974 Institutul Teologic Universitar Protestant din Republica Socialistă România și-a aniversat un sfert de veac de existență. O festivitate cinstită cu prezența unor personalități din țară și străinătate a marcat acest moment deosebit în viața înaltului așezământ teologic.

Cu acest prilej mai multor distinși oaspeți pentru meritele cîștigate pe terenul culturii teologice și a muncii depuse pentru unitatea creștină și pacea lumii li s-a acordat titlul de „Doctor Honoris Causa”. Astfel au fost distinși : Eminența Sa Bartha Tibor (Ungaria), dr. Paul Hansen (Elveția), dr. Mikko Juva (Biserica Luterană Finlanda), dr. John Kielty (Biserica Unitară Anglia), Eminența Sa Albert Klein (Episcop Luteran România), dr. James Mac Cord (Președintele Seminarului Teologic din Princeton-S.U.A.), Eminența Sa Laszlo Papp (Episcop Reformat România), Edmond Perret (Secretarul Alianței Mondiale Luterane Elveția) și dr. Paul Phillipi (profesor luteran la Heidelberg-R.F. Germania).

Dintre ierarhii Bisericii Ortodoxe Române, înalta distincție a fost conferită Înalt Prea Sfinților Nicolae Mitropolitul Banatului și Teofil Arhiepiscopul Clujului.

Semnificația decernării titlului „Doctor Honoris Causa” ai Institutului Teologic Protestant din Cluj a fost adincită în discursurile ocazionale în care s-a dezvoltat tema „Comuniunea Bisericilor”. Fiecare vorbitor a accentuat în discursul său rolul Bisericii Creștine, care nu se restringe doar la grija față de credincioșii ei divizați în confesiuni, ci se ramifică și cuprinde în focarul atenției sale lumea cu întreaga ei activitate de dezvoltare multilaterală.

În ciuda diviziunii confesionale există în doctrina Bisericilor creștine elemente doctrinare comune care se întrepătrund și care pot fi folosite în strădaniile pozitive de apropiere și în dialogul ecumenic. De aici decurge datoria fiecărui teolog de a evalua cât mai constructiv aceste elemente comune, de a le îmbrăca într-un vocabular care să fie pe înțelesul tuturor creștinilor. „Că cele acum spuse, că adică la noi există o reală și profundă comuniune a Bisericilor, ne-o dovedește și festivitatea la care asistăm. Formăm într-adevăr o comuniune creștină umană și națională, aparținând acelei „communio viatorum” a credincioșilor ce se consideră pelerini care merg cu pași siguri spre viitor cînd se va împlini fără îndoială rugăciunea Mîntuitorului Hristos către Tatăl ceresc, „ca toți să fie una precum sîntem și noi” (Ioan 17, 11 și 22).

Noii doctori honoris causa au fost felicitați apoi în numele Prea Fericitului Patriarh Justinian al Bisericii Ortodoxe Române de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Ardealului, care și-a exprimat nădejdea că această acțiune ecumenică va contribui la întărirea și propășirea unității creștine.

În numele Institutelor teologice ortodoxe din țara noastră a vorbit P.C. prof. Isidor Todoran, Rectorul Institutului Teologic din Sibiu, care

a accentuat asupra colaborării teologice fructuoase între institutele teologice ortodoxe și cele protestante în cadrul conferințelor interconfesionale locale, exprimându-și speranța că pe viitor activitatea acestora va fi și mai strinsă.

Din partea Departamentului Cultelor a vorbit Domnul Gheorghe Nenciu. Domnia Sa a relevat coordonatele de bază care stau la baza activității Institutului Teologic Protestant : dimensiunea slujirii și sentimentul responsabilității față de credincioși, principii care au dus la „promovarea spiritului umanist și a toleranței, în recunoașterea valorii persoanei umane, în libertatea gândirii și bucuria slujirii libere”.

Însemnătatea decernării acestui titlu pentru impulsionarea și pe mai departe a bunelor relații între cultele religioase din țara noastră ca și pentru promovarea unui ecumenism practic local, a fost subliniată și în cadrul Arhiepiscopiei Timișoarei și Caransebeșului prin luările de cuvânt la ședința Consiliului Arhiepiscopesc din 28 mai a.c. De asemenea cu ocazia vizitei la Timișoara în ziua de 14 iunie a.c. a Pastorului Karoly Rapp, rectorul Institutului Teologic Protestant (Remus Rus).

NOI CONTACTE ÎNTRE ORTODOCȘI ȘI LUTERANI

O delegație a Federației Luterane Mondiale compusă din episcopii Martin Lindström și Albert Klein, precum și din pastorii André Appel secretar general și Peder Hojen secretar ecumenic al acesteia au făcut o vizită la Patriarhia ecumenică între 4 și 8 mai 1974.

Obiectivul vizitei a fost acela de a „manifesta interesul pe care Federația Luterană Mondială îl poartă Bisericii Ortodoxe și slujirii unității și de asemenea de-a comunica Patriarhiei hotărârile consultației panluterane ținute recent la Strasbourg privind raporturile cu Bisericile Ortodoxe. Mai ales comunicatul amintitei consultații a subliniat contribuția pe care aceste raporturi pot să o aibă la înlăturarea prejudecăților din trecut și la cultivarea unei înțelegeri reciproce mai adânci (cf. Episkepsis, 5 (1974), nr. 101, p. 2 și Le Christianisme au XX-e siècle, nr. 23 din 6 iunie 1974, p. 4).

În cadrul discuțiilor pe care delegația le-a avut cu comisia patriarhală pentru problemele pancreștine s-a hotărât intensificarea contactelor pe plan local, pregătirea comună a viitoarelor consultații luterane asupra Ortodoxiei, la care să participe și teologii ortodocși, formarea atit de-o parte cît și de alta a unor specialiști în vederea purtării discuțiilor.

Vizita a fost urmată de o alta făcută în România între 9—12 mai a.c. Aci membrii delegației au fost primiți de Prea Fericitul Patriarh Justinian și au purtat discuții teologice cu o comisie formată din Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Justin al Moldovei, Prea Sfințitul Episcop Antim al Dunării de Jos, P.C. Părinte Dumitru Soare, consilier patriarhal, P.C. Părinte dr. Mircea Chialda, rectorul Institutului Teologic Universitar din București,

VIZITA ÎN ȚARA NOASTRĂ A REV. dr. TOTH KAROLY, SECRETARUL GENERAL
AL CONFERINȚEI CREȘTINE PENTRU PACE

Între 2 și 6 mai Rev. Toth Karoly, secretarul general al Conferinței Creștine pentru Pace (C.C.P.), ne-a vizitat țara spre a lua contact cu conducătorii Bisericilor membre și a discuta probleme legate de activitatea lor în cadrul acestei organizații internaționale creștine.

La 3 mai oaspetele a fost primit în audiență de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian. Au fost de față Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului, Prea Sfințitul Episcop-Vicar Patriarhiei Antonie Ploieșteanul și P.C. Părinte Ilie Georgescu.

În zilele de 4 și 5 mai, însoțit de Înalt Prea Sfințitul Mitropolit al Banatului, oaspetele a vizitat Episcopiile reformată și evanghelică din Cluj și Sibiu, pe Înalt Prea Sfințitul Arhiepiscop al Clujului și Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Ardealului. La București, Cluj și Sibiu a luat contact cu profesorii Institutelor teologice ortodoxe și protestante. La Sibiu, duminică 5 mai, a participat la sf. liturghie din catedrala mitropolitană, unde a fost prezentat credincioșilor și li s-a adresat acestora vorbindu-le despre înalta apreciere ce o dă realizărilor poporului român, atașamentul său, a ortodocșilor români, față de cauza păcii.

De-a lungul zilelor petrecute în România oaspetele a avut prilejul să cunoască unele instituții centrale ale Patriarhiei (tipografia, atelierele de la „Schitul maicilor” etc.), mănăstirile Antim, Pasărea, Cernica, Seminarul teologic din București, să se întâlnească cu ierarhi, preoți și credincioși. Totodată în călătoria întreprinsă în țară a putut cunoaște capitala, municipiile Cluj și Sibiu, unele obiective sociale și culturale, viața nouă din patria noastră.

La încheierea vizitei, Rev. dr. Toth Karoly a fost primit în audiență de dl. Gheorghe Nenciu, vicepreședintele Departamentului Cultelor, căruia i-a înfățișat activitatea Conferinței Creștine pentru Pace și obiectivele pe care le urmărește: antrenarea creștinilor de pretutindeni în susținerea inițiativelor tinzând la instaurarea păcii în lume, la asigurarea securității în Europa și pe toate continentele, la înlăturarea primejdiei atomice și înfăptuirea dezarmării etc. Totodată secretarul general al C.C.P. s-a referit la sprijinul pe care cultele religioase din Republica Socialistă România îl dau cauzei păcii, rolului pozitiv pe care îl joacă în Conferința Creștină pentru Pace. Convorbirea la care a luat parte Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului și P.C. Părinte Ilie Georgescu, membri în Comitetul de lucru, respectiv Secretariatul internațional a C.C.P., s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

Luni 6 mai oaspetele a părăsit Bucureștiul pe calea aerului îndreptându-se spre Praga unde se află sediul Conferinței Creștine pentru Pace.

PROFESORI DE TEOLOGIE OASPEȚI AI BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

La invitația Prea Fericitului Patriarh Justinian, între 12—22 martie 1974 Pastorul dr. Jean-Jacques von Allmen, profesor la Facultatea de

Teologie din Neuchâtel și rectorul Institutului Ecumenic de la Ierusalim, a făcut o vizită Bisericii Ortodoxe Române împreună cu soția.

Cu acest prilej oaspetele a prezentat câteva conferințe la institutele teologice ale Patriarhiei Române. Astfel, în ziua de 13 martie a vorbit profesorilor și studenților Institutului Teologic din Sibiu despre „Cultul în Biserica primară”, iar în zilele de 19 și 20 martie a prezentat profesorilor și studenților Institutului Teologic din București două conferințe: cea amintită și alta intitulată „Considerații asupra concepției reformate despre slujirea pastorală”. Conferințele au fost urmate de discuții.

Profesorul von Allmen a fost primit în audiență de Prea Fericitul Patriarh Justinian la 21 martie. De asemenea a avut întrevederi cu Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Ardealului, cu Prea Sfințitul Episcop Iosif al Rîmnicului și Argeșului, cu Prea Sfințitul Episcop dr. Antonie Ploieșteanul vicar patriarhal, cu Prea Sfințitul Episcop-vicar Roman Ialomițeanul, cu profesorii institutelor teologice.

Oaspetele elvețian a vizitat orașul Sibiu cu monumentele sale religioase și istorice, biserica din Sibiu, Rîmnicul Vilcea și mănăstirea Cozia, mănăstirea Radu Vodă și Seminarul teologic din București precum și mănăstirile Pasărea, Cernica, Antim, a asistat la sfînta liturghie ortodoxă din paraclisul Institutului Teologic, de asemenea la serviciul religios reformat la București.

Conferințele profesorului von Allmen au realizat un pas înainte pe calea cunoașterii poziției Bisericii reformate asupra unor puncte importante ale doctrinei și cultului creștin.

Tot la invitația Prea Fericitului Patriarh Justinian, între 22—29 mai 1974, profesorul dr. Olivier Clément de la Institutul Teologic Ortodox „Sf. Sergiu” din Paris, a făcut o vizită în România, cu scopul de a prezenta o serie de conferințe la institutele teologice ale Bisericii Ortodoxe Române și a cunoaște direct viața și spiritualitatea ortodoxă de la noi.

Miercuri, 22 mai, profesorul Clément a ținut prima conferință care a avut ca titlu: „Cîteva considerații asupra experienței pascale” fiind mai mult o meditație, confesiune asupra morții și învierii, asupra temerii omului în fața obștescului sfîrșit și liniștea, pacea și bucuria deplină a Învierii. S-a reliefat clar diferența de concepție între teama Apusului în fața morții și pacea Răsăritului prin bucuria duhovnicească a Învierii, prezentate într-un limbaj poetic de o rară frumusețe.

Joi 23 mai, profesorul O. Clément a participat la sfînta liturghie din catedrala patriarhală din București cu ocazia sărbătoririi Înălțării Domnului și apoi a fost primit de Prea Fericitul Părinte Patriarh Justinian. După amiază a vizitat instituțiile centrale ale Patriarhiei Române, apoi a ținut la Institutul Teologic, cea de a doua conferință cu titlul: „Cîteva considerații asupra spiritualității icoanei” oprindu-se asupra temelor: Cuvîntul și imagine; Icoană și întrupare față ultimă, chip al chipului, icoană și Sfîntul Duh; Icoană și persoană și arta icoanei. Conferința a fost bazată pe Sfîntii Părinți, autorul precizînd, în final, rolul important al icoanei, în actuala criză a limbajului în Occident.

Vineri 24 mai, la invitația Înalț Prea Sfințitului dr. Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului, profesorul Olivier Clément a vizitat orașul Sibiu, biserica din Sibiel, iar sîmbătă dimineața 25 mai a prezentat profesorilor și studenților Institutului Teologic de aci cea de a doua conferință ținută la București.

La invitația Înalț Prea Sfințitului dr. Justin Moiescu, Mitropolitul Moldovei, profesorul Olivier Clément a vizitat mănăstirile Văratec și Agapia; la 25 mai Neamț, Humor, Voroneț și Vatra Moldoviței; la 26 mai Sucevița, Dragomirna și bisericile din Rădăuți; Suceava și Iași la 27 mai. În seara aceleași zile, a fost primit de Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Justin.

Mărti 28 mai, oaspetele francez a revenit la București unde a vizitat mănăstirea Cernica (Cezar Vasiliu).

O NOUA PUBLICAȚIE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Șirul publicațiilor Bisericii Ortodoxe Române s-a îmbogățit nu demult cu un nou buletin aparținînd parohiei Sf. Ioan Botezătorul, din Montreal-Canada. Titlul revistei ce apare începînd cu 1974 într-un format de 28×21 și aproximativ 20 pagini scoase cu o literă frumoasă pe măsura însăși a cuvîntului ales care-l poartă precum și împodobite cu chenare românești sau clișee ilustrative, este „Datina străbună”. El este sugestiv pentru întreg conținutul privind probleme literare, teologice, cronică parohială și altele purtînd pecetea gîndirii și simțirii românești. Unele articole sînt scrise și în limba engleză și franceză, ale țării unde trăiesc și pe care o slujesc cu loialitate. Întregul cuprins oglindește dinamismul vieții parohiei române care chiar departe de țară păstrează permanentă legătură cu Biserica strămoșească și cu poporul din care a odrăslit.

Apărută sub grija directă a preoților C. Iuga și G. Chișcă, fostul și actualul paroh, cu concursul consiliului parohiei, revista are un nivel promițător pentru întregul curs ulterior, care de pretutindeni este urmărit desigur cu deosebit interes.

CONFERINȚĂ INTERNAȚIONALĂ ȚINUTĂ ÎN ROMÂNIA SUB AUSPICIILE CONSILIULUI ECUMENIC AL BISERICILOR

Între 24 iunie și 2 iulie 1974 s-au desfășurat la București lucrările Conferinței internaționale „Știința și tehnica pentru dezvoltarea omenirii”, organizată de Departamentul „Biserică și Societate” din Consiliul Ecumenic al Bisericilor. Conferința a avut loc la Institutul Teologic din București la inițiativa Bisericii Ortodoxe Române.

La lucrări, prezidate de economistul indian Pr. S. L. Parmar și de biologul australian Charles L. Birch, au participat dr. Margaret Mead, președinta Asociației americane pentru progresul științei din S.U.A., autorul de lucrări economice Keneth Boulding și profesorul Georg Borgstrom, cunoscutul specialist în alimentație și hrană, precum și reprezentanți ai

cultelor din țara noastră. Din partea Bisericii Ortodoxe Române au fost invitați Prea Fericitul Patriarh Justinian, Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Justin al Moldovei, Prea Sfințitul Episcop Antonie Ploieșteanul, vicar patriarhal, P.C. Părinte dr. Mircea Chialda, rectorul Institutului Teologic Universitar din București, P.C. Părinte dr. Isidor Todoran, rectorul Institutului Teologic Universitar din Sibiu și PP.CC. Părinți Dumitru Popescu, Dumitru Radu, D. Stăniloae și Ion Ică din partea acestor institute.

Materialul pregătit urmează să constituie raportul de bază al activității Departamentului „Biserică și Societate” ce se va prezenta la viitoarea Adunare Generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor.

Participanții la conferință au vizitat mănăstirea Curtea de Argeș, Cernica precum și alte obiective de interes istoric-social și economic din țara noastră (Remus Rus).

SESIUNEA COMISIEI „CREDINȚĂ ȘI CONSTITUȚIE”

Cei 130 membri ai Comisiei „Credință și Constituție” din cadrul Consiliului Ecumenic al Bisericilor, cărora s-au adăugat consultanți, invitați, personal administrativ și interpreți, s-au întrunit între 23 iulie—4 august 1974 la Accra, capitala Ghanei, spre a dezbate asupra temei „Să dăm socoteală despre nădejdea care este în noi”, pornind de la textul I Petru 3, 15, cum și asupra „Unității Bisericii”.

Prima temă a fost propusă la sesiunea din 1972 ținută la Louvain (Belgia) și urmărea să stimuleze exprimarea convingerilor creștine într-un limbaj contemporan. S-au prezentat patru referate de către dr. Bola Ige (Nigeria), prof. René Marlé (Franța), S. W. Ariarajah (Sri Lanka) și prof. T. Hopko (S.U.A.), urmate de discuții în zece grupe. Apoi în ședințe plene tema a fost rediscutată întocmindu-se un document final.

Cea de a doua temă a avut ca punct de plecare o serie de studii privind „Unitatea Bisericii și unitatea omenirii” cum și „Conceptul de unitate și modelele de unire”. Potrivit precizărilor făcute la Louvain, scopul mișcării ecumenice este „unitatea vizibilă în aceeași credință și în aceeași comuniune euharistică”. Cum se poate exprima această unitate într-un fel mai concret de către Biserici și cum trebuie evaluat, într-un asemenea context, acordul stabilit asupra Botezului, Euharistiei și Preoției, a reprezentat problema asupra căruia sesiunea din Ghana a încercat să-și spună cuvântul. Discuțiile purtate în cinci comitete au fost precedate de referatele prof. John Deschner (S.U.A.) despre „Unitatea Bisericii — unitatea omenirii”, precum și a prof. Karl Lehmann (R.F. a Germaniei și prof. V. C. Samuel (Etiopia) despre „Cum se poate înfăptui unitatea Bisericii”.

La sfârșit plenul Comisiei a adoptat două documente referitoare, unul la „Unitatea Bisericii — unitatea omenirii” avînd o anexă destinată a fi înaintată Adunării Generale convocată pentru vara anului 1975, și altul la „Consensul asupra Botezului, Euharistiei și Preoției”, acesta din urmă prevăzîndu-se a fi publicat și apoi supus Bisericilor spre a-și formula reacțiile.

Lucrările întregii sesiuni s-au dorit a fi, pe lângă expresia ţelurilor urmărite de Comisia „Credinţă şi Constituţie”, o pregătire pentru Adunarea generală din 1975 (Jakarta-Indonezia) pusă sub semnul temei „Iisus Hristos liberează şi uneşte”, unde Comisia însăşi va avea sarcina să contribuie la două din sub-teme : „A mărturisi pe Hristos astăzi” şi „Exigenţele unităţii”.

În subsidiar s-au analizat o serie de probleme înscrise în planul de studii ca de exemplu : 1. Relaţia dintre Vechiul şi Noul Testament, 2. Autoritatea învăţătorească în Biserică, 3. Biserica instituţională ca problemă ecumenică, 4. Familiile confesionale şi mişcarea ecumenică şi 5. Rugăciunea, nu mai puţin noul „regulament” al Comisiei.

Recenta sesiune a Comisiei „Credinţă şi Constituţie” a pus în evidenţă dorinţa din ce în ce mai pronunţată a Bisericilor de a contribui la apropierea dintre creştini, ca parte din efortul colectiv al umanităţii contemporane îndreptat spre colaborarea dintre state şi popoare, şi la fel a demonstrat necesitatea reformulării credinţei creştine în contexte culturale şi sociale specifice. Pe deasupra, ţinută într-o ţară din „continentul negru” ea a dat posibilitate delegaţilor africani să-şi afirme capacitatea de a contribui creator la înnoirea gândirii creştine în toate articulaţiile ei. Drept urmare, autorităţile şi reprezentanţii Bisericilor din Ghana au acordat întrunirii ecumeniste din Accra cea mai mare atenţie, lucru ce rezultă printre altele din prezenţa şefului statului, colonelul I. K. Acheampong, la şedinţa inaugurală şi din discursul rostit cu acest prilej.

Biserica Ortodoxă Română a fost reprezentată de Înalt Prea Sfinţitul Mitropolit Nicolae al Banatului şi dl. prof. Nicolae Chiţescu de la Institutul Teologic de grad Universitar din Bucureşti. Ei au luat parte activă la lucrări şi la celelalte programe însoţitoare, intervenind în discuţiile din grupe, comitete şi plenare.

DIN COLABORAREA CONSILIULUI ECUMENIC AL BISERICILOR CU BISERICA ROMANO-CATOLICĂ

Cea de-a patrusprezecea întrunire a Grupului mixt de lucru al Consiliului Ecumenic al Bisericilor şi Bisericii Romano-Catolice a avut loc la Veneţia între 27 şi 31 mai 1974.

La lucrări au fost prezenţi pastorul Philip Potter, secretarul general al Consiliului Ecumenic şi cardinalul Willebrands, preşedintele Secretariatului pentru Unitate creştină.

Grupul a studiat rezultatele anchetei făcute în paralel de cele două părţi asupra problemelor ce se pun Bisericilor în împlinirea misiunii lor şi asupra formelor de colaborare ecumenică în cursul viitorilor ani, ţinând cont de evenimentele importante care se vor desfăşura, ca de exemplu Sinodul episcopilor, în toamna lui 1974 şi Adunarea generală a Consiliului Ecumenic al Bisericilor în 1975. Accentul a fost pus pe o colaborare în contextul regional.

În legătură cu această sesiune, pastorul Lukas Vischer, directorul Departamentului Credinţă şi Constituţie a Consiliului Ecumenic a sub-

liniat că „Discuțiile și studiul asupra ecumenismului local pare să indice că în viitor accentul principal trebuie să fie plasat pe mărturia comună, pe unitatea Bisericii, pe lucrarea conjugată pentru dezvoltare și pace”. Propuneri privind restructurarea compoziției și activității grupului de lucru vor fi prezentate până în iulie 1975.

Cu prilejul acestei întruniri, membrii grupului au luat contact cu preoți și pastori sau alți reprezentanți ai vieții bisericești din Venetia (cf. *Le Christianisme au XX-a siècle*, nr. 26 din 27 iunie 1974, p. 5; *Service oecuménique de presse et d'Information*, 41 (1974), nr. 16, p. 2).

DESIGNAREA NOULUI PRIMAT AL BISERICII ANGLICANE

La 15 noiembrie 1974 Grația Sa dr. Michael Ramsey se retrage din înalta funcție de arhiepiscop de Canterbury și Primat al Bisericii Anglicane. Având în vedere acest termen, încă din vreme s-a procedat la designarea succesorului. Acesta în persoana actualului arhiepiscop de York, dr. Donald Coggan. Oficial numit de regină la recomandarea primului ministru, noul primat a fost ales după ce guvernul a consultat toate nivelurile și cercurile bisericești.

Potrivit prezentării ce o face presa bisericească, înaltul prelat, în vîrstă de 65 ani și care va călăuzi destinele Bisericii încredințate pe o perioadă de cinci ani, lasă impresia celui care cugetă la oarecare reforme nu numai necesare ci care se vor și realiza, bineînțeles dînd dovada răbdării cuvenite față de toți cei care nu îi vor împărtăși întocmai punctul de vedere. (*Informations catholiques internationales*, nr. 417 din 1 iunie 1974, pp. 8—9).

CRESCINDĂ AFIRMARE A BISERICILOR DIN AFRICA

La Lusaka în Zambia (Africa) a avut loc între 11 și 24 mai 1974 cea de-a treia Adunare a Conferințelor Bisericești din întreaga Africă. Dintre cei aproape 500 participanți, 103 au fost reprezentanți ai Bisericilor ortodoxe, copte, protestante și independente din 31 de țări ale Africii. Consiliul Ecumenic al Bisericilor a fost prezent printr-o delegație condusă de secretarul general al acestuia, pastorul Philip Potter.

Dezbaterile generale s-au axat pe două teme — autonomie și libertate, urmărind necesitatea ca Bisericile locale să-și asume misiunea într-un context african. Aceasta întrucît adesea ele au subapreciat resursele de care dispuneau, conținând mai mult pe cele din afară lor, e momentul de-a se folosi întîi de toate chiar cadre competente africane și a forma grabnic cele care încă lipsesc. În consecință însăși activitatea misionară a Bisericilor din afară nu-și poate găsi rațiunea decît în măsura în care contribuie la emanciparea africană.

Există temeuri ale unor perspective promițătoare în sensul menționat. De pildă sub aspect financiar, dacă la organizarea celei dintîi Adunări, ce a avut loc la Kampale în 1963, Bisericile africane au contribuit doar

cu 5%, pentru cea de-a treia Adunare contribuția lor a fost de 60%.

Adunarea a îmbrățișat o serie de alte probleme legate de însăși viața Bisericii de pe continent. Astfel ea a demonstrat solidaritatea sa cu mișcarea de eliberare a Africii, a luat decizii privitoare la integrarea refugiaților africani în viața națională, a purtat discuții asupra emancipării femeii, a emancipării mentalității africane, a moștenirii culturale din Africa, a luat inițiativa pentru ajutorarea regiunilor bîntuite de secetă etc. (cf. Mensuel, nr. 15, 1974, p. 17).

REAȚII ÎMPOTRIVA CONSERVATORISMULUI ROMANO-CATOLIC

Dacă introducerea divorțului în Italia acum trei ani a permis reglarea juridică a situației mai multor căsnicii în fapt desfăcute, în cercurile conservatoare romano-catolice nu a adus nici o schimbare. Dimpotrivă acestea au încercat impunerea unui referendum general în privința legislației divorțului, care încă nu ține seama de drepturile altor culte, de exemplu protestant și mozaic.

Împotriva abolirii deci a legislației asupra divorțului s-au ridicat multe glasuri între care s-a remarcat Dom Franzoni, pînă nu demult abate de San Paolo și membru al comisiei episcopale italiene. Pentru atitudinea sa autoritățile bisericești l-au suspendat „de la cele sfinte” la sfîrșitul lui aprilie 1974. Activitatea sa însă nu a atins întru nimic învățătura romano-catolică asupra căsătoriei, ci s-a opus doar faptului ca parte din consecințele acestei învățături aparținînd unei biserici particulare să fie impuse prin lege tuturor cetățenilor.

În orice caz protestanții din Italia au socotit condamnarea lui Dom Franzoni ca o gravă intervenție a ierarhiei catolice în viața societății și ca o expresie a unei atitudini ostile a Vaticanului față de minorități. (Le christianisme au XX-e siècle, nr. 20, 1974, p. 4).

ELEMENTE NOI ÎN CAZUL KÜNG

Poziția teologului Hans Küng este îndeajuns de cunoscută pentru ne liniștea ce a provocat-o în unele cercuri romano-catolice, care au făcut din ea o adevărată „afacere”. Numere trecute ale revistei noastre (ex. XXI (1971), nr. 4—6, pp. 323—325) au căutat o prezentare sintetică a cazului. Elemente noi însă se adaugă pe parcurs.

De fapt, după cum precizează și presa (Le Monde, nr. 9166, 5 juillet 1974, p. 23 și nr. 9169, 9 juillet 1974, p. 9) cazul a fost centrul preocupărilor adunării episcopilor elvețieni din 1—3 iulie. Cu acest prilej s-a luat în considerare „valul” de petiții în favorul teologului de origine elvețiană.

Episcopii au reamintit în această cauză că ierarhia își păstrează dreptul de a se pronunța în materie de credință precizînd însă că nu au luat o poziție față de tezele profesorului din Tübingen. În ceea ce privește procedura, conferința și-a impropriat declarația sinodului elvețian din 17 februarie, înaintată și la Roma, care cere pentru „procesul în curs, respectarea drepturilor persoanelor și a principiilor formulate în materie

de conciliul Vatican II. Episcopii François-Nestor Adam și Anton Hänggi, președintele și vicepreședintele conferinței episcopale în același scop s-au dus la Roma spre a prezenta Congregației pentru doctrină și credință starea de spirit a romano-catolicilor din Elveția.

Răspunzând diferitelor atacuri aduse în cauză menționatei congregații, secretarul acesteia Monseniorul Hamer, a arătat că o procedură doctrinală nu este o procedură juridică".

DIALOG INTERRELIGIOS

În cursul anilor din urmă sub egida Consiliului Ecumenic al Bisericii au fost organizate în diferite centre câteva dialoguri bilaterale sau multilaterale între religiile lumii. Unul dintre cele mai importante care s-au înregistrat este cel organizat la Colombo, Sri Lanka (India), între 18—26 aprilie 1974 de către comisia „Dialog” a forului amintit.

La dezbateri au luat parte circa 60 reprezentanți ai celor cinci mari religii: creștini, mozaici, musulmani, hinduși, budiști, veniți din 22 țări din Europa, Asia, Africa și America de Nord.

Documentul final ce a sintetizat punctele de vedere expuse a pus în evidență între altele faptul că într-o primă fază, dialogul trebuie înțeles ca o relație și posibilitate de acțiune reciprocă între oameni, nu între religiile cărora aparțin. S-a afirmat că un dezacord asupra problemelor fundamentale nu ar trebui să excludă o acțiune comună. De asemenea că sincretismul duce la sărăcie spirituală, confuzie teologică și neputință pe plan etic". S-a precizat încă și faptul că deși nu a fost găsită o definiție unică în privința spiritualității există totuși terenuri de înțelegere comună pentru două sau mai multe tradiții religioase care merită a fi explorate în cursul dialogurilor proiectate.

Conferința a abordat și probleme ca de exemplu credința în unitatea fundamentală a umanității, responsabilitatea universală a fiecăruia față de toți, bunătața etc. S-a insistat de asemenea asupra lămuririi termenului de „comunitate mondială”, ca el să nu fie interpretat ca o noțiune apuseană impusă de națiunile bogate națiunilor mai sărace din Asia și Africa ci să reflecte faptul că o adevărată comunitate nu poate fi decât atunci când popoarele sînt eliberate. (Cf. Service oecuménique de presse et d'informations, 41 (1974) nr. 11, pp. 3—4 și nr. 13, pp. 3—4; Mensuel nr. 12, 1974, p. 14).

DISTINCȚIE ACORDATĂ UNUI CLERIC DE CONSILIUL MONDIAL AL PĂCII

Dintre cei ce și-au consacrat munca măreței cauze a păcii, clericul Raymond Goor este cunoscut pentru rîvna sa neobosită. Apreciind eforturile sale susținute, în cadrul unei ceremonii ce a avut loc la Bruxelles în 4 aprilie 1974, Consiliul Mondial al Păcii i-a atribuit cea mai înaltă distincție a sa medalia Joliot-Curie.

La festivitatea decernării a luat parte un număr mare de reprezentanți ai organizațiilor pentru pace și religioase din Europa. În frunte cu

secretarul general al Consiliului Mondial al Păcii, Romesh Chandra, o serie de personalități au pronunțat alocuțiuni prin care s-a adus omagiu întregii munci depuse de cel distins (Courrier de la Paix, nr. 5/1974, p. 6).

COMEMORAREA LUI ALBERT SCHWEITZER

Cu prilejul centenarului nașterii cunoscutului dr. Albert Schweitzer, la Facultatea de Teologie Protestantă din Strasbourg s-a organizat în zilele de 5, 6 și 7 mai 1974 un colocviu internațional. Începerea colocviului a fost marcată de deschiderea vernisajului expoziției Albert Schweitzer realizat de Biblioteca Națională și Universitară din Strasbourg.

Colocviul a abordat teme axate pe lucrările celui comemorat, acestea în diferite domenii ale teologiei, exegezei biblice, eticei, filozofiei și muzicologiei. (Le christianisme au XX-e siècle, nr. 20, 1974, p. 4).

ASASINAREA MAMEI PASTORULUI MARTIN LUTHER KING

Duminică 30 iunie 1974, în timpul serviciului religios din „Ebenezer Baptist Church”, un tânăr de circa 20 ani, pe nume Marcus Wayne Chenault a tras mai multe focuri de revolver. Alberta King, mama laureatului premiului Nobel — asasinat în 1968 — aflată în acel moment la orgă, fiind lovită în cap a sucombat pe loc. A mai fost atins mortal unul dintre deservenții cultului, Edward Boyhin, iar dintre cei 500 de prezenți, o persoană Jimmy Mitchell a fost grav rănită.

Asasinul a fost prins. La poliția din Atlanta între altele a motivat actul său cu aceea că „a primit ordin de la Dumnezeu” să ucidă pe tatăl pastorului Martin Luther King, și acesta tot pastor, dar nefiind prezent a tras asupra Albertei King. Anchetatorii au stabilit de altfel că făptașul avea în proiect de asasinare o listă de circa zece militanți pentru drepturile populației de culoare.

Este încă un fapt care ridică glasul împotriva violenței, a crimelor și a tensiunilor rasiale.

RADARUL ÎN SPRIJINUL PIRAMIDOLOGILOR

Piramidele au atras mereu pe cercetători și, pe cât au fost de grijulii constructorii să le tăinuiască conținutul, tot pe atât s-au încăpăținat urmașii lor să le dezvăluie secretele. Metodele arheologiei clasice deși încununate de rezultate apreciabile, n-au răspuns unei serii întregi de întrebări (cf. Mohamed Zakaria Goneim, *The buried pyramid*, London-New York-Toronto, 1956, și versiunea românească a lui Al. Duțu sub titlul „Piramida îngropată”, Editura științifică, București, 1959). S-a apelat atunci la resursele științei moderne. Astfel, una din cele mai importante piramide, cea a lui Kefren, a fost „radiografată”, soluție preconizată de vestitul fizician Louis Alvarez de la Universitatea din Berkeley (California), Tauth Teodor, Radiografia piramidei lui Kefren, în rev. Știința și tehnica, an. XVIII, seria II, nr. 5, mai 1960, pp. 34—35), scopul urmărit fiind depistarea camerei funerare cu sarcofagul vestitului faraon, fiul lui Keops.

Prin analogie cu metoda aplicată în cabinetele medicale, s-a pornit de la necesitatea asigurării a două elemente : un fascicol de raze capabile să traverseze 150 metri de piatră și un detector adecvat, menit să „discearnă” din ce direcție vin razele. În cele din urmă s-a ajuns la concluzia folosirii razelor cosmice care să fie înregistrate de aparatura montată în singura încăpere aflată la baza uriașei construcții. Punându-se în practică procedeul recomandat, s-a trecut la măsurarea intensității razelor cosmice care penetrau prin masivul de piatră. Numai într-un con aflat cu vârful în centrul camerei unde era amplasată instalația și cu o deschidere de 35 de grade de-o parte și de alta a axei piramidei, au fost detectate și înregistrate pe bandă magnetică circa 1,2 milioane raze. Analiza făcută cu ajutorul unui ordinitor electronic au dus la „selecționarea” a 900 direcții diferite din care veneau razele cosmice. La încheierea operației s-a obținut profilul exact al piramidei, dar nu a fost dezvăluită nici o cavitate.

Are, oare, piramida lui Kefren o structură monolită, deosebindu-se, în acest fel, de cea a piramidei lui Keops, construită cu 30 ani mai înainte ? „În opt ani de cercetări, n-am reușit să aflăm secretele piramidei lui Kefren, declara nu demult perseverentul profesor Louis Alvarez. Cu ajutorul metodei radiografiei nu am putut studia ce există mai jos de baza piramidei, în subsol. Cine se încumetă să creadă că în profunzime nu s-ar afla una sau mai multe încăperi mascate perfect de blocuri de piatră îmbinate cu măiestrie ?” Întrebarea pare să aibă temeii, dacă se ține cont că, în cazul piramidei lui Keops, există o asemenea cameră la 30 metri adâncime. După opinia lui Alvarez este posibil ca singura cameră cunoscută în structura piramidei lui Kefren să fi fost special construită mai „la vedere”, pentru a induce în eroare pe cei ce ar fi urmărit profanarea și jefuirea adevăratei încăperi funerare a faraonului.

Noua metodă de cercetare ce se va aplica, bazată pe radar va permite dirijarea unui fascicol de raze spre adâncuri. Reflectarea acestora și înregistrarea fenomenului va înlesni, după aprecierea savanților, darea unui răspuns precis la întrebarea privind adevărata structură a piramidei lui Kefren (Ion Stoica, Radarul examinează piramidele, în ziarul România liberă, an. XXXII, nr. 9203, luni 27 mai 1974, p. 6). Totodată este de așteptat să se obțină noi date referitoare la concepția vechilor egipteni despre moarte și viața de dincolo de mormint.

SECRETELE MUMIILOR VECHILOR INCAȘI

Până nu demult informațiile noastre privind modul de conservare a trupurilor celor morți se limitau la practicile anticilor egipteni, dublate de cunoașterea credinței lor în viața de dincolo. Studii recente, al căror ecou a ajuns și la noi (vezi mai ales Simone și Roger Waisbard, Mumiile din Peru, trad. Radu Olteanu, București, 1965 ; cf. Romulus Vulcănescu, Incașii, București, 1970) ne-au deschis orizonturi inedite, abundând în date privind civilizațiile precolumbiene (S. Goldenberg, Civilizațiile precolumbiene, în : Studii și articole de istorie, XXV, 1974, pp. 5—16), religia,

riturile și obiceiurile vechilor populații ale Americii. Redăm în cele ce urmează consemnările revistei vest-germane „Der Spiegel” privind mumii incașilor de altădată (după traducerea apărută în ziarul Știința, an. XLIII, nr. 9871, din 18 mai 1974, p. 5) :

„Degajarea unei mumii se aseamănă cu despachetarea unui dar : ce se află înăuntru nu poți ști dinainte și totuși foarte rar se întâmplă să te dezamăgească”. Aceste cuvinte aparțin medicului american dr. Marvin J. Allison, care în ultimii doi ani, a avut zeci de asemenea surprize. Împreună cu cinci colegi de diferite specialități — printre ei se numără un stomatolog și un arheolog — el a dezgropat în Peru 50 de mumii și le-a studiat cu ajutorul aparatului Roentgen și al microscopului electronic.

„Acest proiect de cercetări a pornit de la recunoașterea că paleopatologii și-au concentrat prea mult atenția asupra studierii unor oase răzlețe, ignorând studierea mumiilor. Dar analizarea mumiilor este mult mai edificatoare, mai ales atunci când pielea și vasele sanguine sînt bine păstrate. „Aceste țesuturi deshidratate pot oferi aceleași indicii și informații ca și autopsia unui om decedat de o zi”, este de părere dr. Allison.

„Arheologii și medicii s-au ocupat, încă de pe la începutul secolului, cu studiul mumiilor. Dar acestea erau mumii găsite în morminte egiptene. Pe baza lor s-a dovedit existența cariilor și a bolilor sistemului osos, ba, mai mult, radiografiile craniene și dentare au permis reconstituirea genealogiilor faraonilor. Totuși, vechea tehnică egipteană a mumificării, atît de interesantă pentru egiptologi, nu oferea medicilor prea multe șanse. Din considerente religioase li erau îndepărtate toate organele interne cu excepția inimii, ceea ce nu se întâmpla în cazul mumiilor peruane. Indienii peruani își înveleau foarte strîns morții în feșe de pînză și-i îngropau în obișnuita poziție șezîndă. Corpul mortului nu era deschis, în prealabil, și nici tratat cu substanțe conservante, cum era obiceiul la egipteni. Mormintele aveau o adîncime variînd între 1,80 și 7,50 m. În aceste morminte fierbinți și uscate, mumiile deveneau pe parcursul mileniilor, tari ca lemnul și totuși extrem de fragile.

„Cam două zile durează degajarea unei mumii. Paleontologii nu pot efectua această operație mînuind cu eleganță scalpul, ca la o autopsie clinică. Pentru a o putea străpunge, ei trebuie să se folosească de fierăstrău și daltă, dar cu mare precauțiune, căci diferitele straturi — feșe, îmbrăcăminte, țesuturile și organele interne — sînt complet deshidratate și strîns lipite între ele. De aceea, patologul Allison aseamănă autopsia unei mumii cu „desfacerea unei cepe, strat cu strat, fără a distruge vreunul”.

„Oamenilor de știință le stau la dispoziție mumii din opt perioade diferite. De pe acum ei au ajuns la rezultate foarte interesante, cum ar fi determinarea grupei sanguine. Analize amănunțite ale organelor și țesuturilor au arătat că o tînră peruană preistorică, în vîrstă de 20 de ani, avusese gușă. Mumia unui tînr care suferise de tuberculoză, a adus, în sfîrșit, dovada că această boală existase în America de Sud înaintea colonizării europene și nu a fost adusă de către europeni.

„Rezervele de mumii peruane par inepuizabile. Dr. Allison spune : „Sint uluitoare unele din văile acestei țări : e de ajuns să înfigi un baston în pământ. Cînd îl scoți, iese la lumina zilei o mumie ; iar datele pe care le putem afla de la ele sint extrem de prețioase”.

DESCOPERIREA UNUI VECHI PORTRET BISERICESC

În catacombele napolitane de la Capodimonte a fost găsit cel mai vechi portret al patronului orașului Neapole, Sfîntul Ianuarie, decapitat pe vremea împăratului Dioclețian. Fresca a fost descoperită pe un perete care bloca intrarea unei misterioase săli funerare și era acoperită de o altă pictură ulterioară cu peste 50 de ani dedicată aceluiasi martir. Cercetările au stabilit că fresca originală datează din anii 500—520. Ea înfățișează un tînăr purtînd o tunică lungă și tradiționalul „pallium”, stînd drept între doi munți verzi și simetrici — Vezuviul și Somma, din vecinătatea orașului.

DATE RECENTE DESPRE ARCA LUI NOE

Potrivit declarației senatorului Franc E. Moss, președintele Senatului Statelor Unite ale Americii, un satelit științific american ar fi „reperat” arca lui Noe, care, în urma unei catastrofale inundații, a poposit în cele din urmă în regiunea muntelui Ararat din actuala Turcie. Pe clișeul luat de la 742 km altitudine, înfățișînd un flanc al muntelui, se distinge la înălțimea de 4 000 de metri, o „formă” care ar putea fi asemuită cu cea presupusă a corabiei. Fotografiiile făcute ulterior de misiunea cosmică „Skylab” în aceeași regiune, aflate în curs de dezvoltare, vor îngădui cercetătorilor să-și facă o idee mai precisă asupra obiectului respectiv. Totuși, numai o expediție terestră va putea verifica ipoteza. Deși zona respectivă este extrem de accidentată și dificil de ascaladat, un grup de arheologi americani intenționează să se deplaseze la fața locului. (Scinteia, an. XLIII, nr. 9859 din 3 mai 1974, p. 6).

PREȚUIREA VESTIGIILOR TRECUTULUI — O DATORIE CETĂȚENEASCĂ,
PATRIOTICĂ

„Pornind de la considerentul că monumentul de cultură este o dovadă nemijlocită a nivelului de dezvoltare a tehnicii, științei și artei de pe o anumită treaptă de dezvoltare social-economică și de la necesitatea folosirii sale ca un instrument de influențare directă a conștiinței oamenilor, de educare a lor în spiritul admirației și prețuirii valorilor trecutului nostru istoric, apare ca o obligație cetățenească, patriotică, a noastră a tuturor, de a acorda o atenție deosebită identificării, cercetării, protejării, conservării și restaurării tuturor monumentelor de cultură care prin valoarea lor istorică, arhitectonică sau artistică se integrează patrimoniului culturii noastre naționale. Dispunem de un patrimoniu extrem de bogat și variat. Avem monumente care prin specificul lor pot fi considerate unicate și cu atât mai mult grija noastră față de aceste produse ale creației și ingenuității populare se cere sporită.

„Gradul de civilizație al unui popor se judecă îndeobște și în funcție de contribuția sa la dezvoltarea culturii universale. Putem afirma fără rezerve, că poporul nostru, prin ceea ce a creat secol de secol, milenii, se așează printre acele popoare cu participare majoră la patrimoniul culturii universale.

„Așa cum documentul de arhivă sau obiectul de muzeu devine un argument în cunoașterea sau înțelegerea unei epoci, unui eveniment sau unui fenomen, la fel trebuie considerat și monumentul — fie el arheologic, istoric, artistic, arhitectonic, de artă populară — care exprimă, am putea spune, mai complet și complex caracteristicile epocii în care a fost creat — gradul de dezvoltare al tehnicii, al artei, dezvoltarea socială, chiar situația politică a vremii ș.a. Tocmai de aceea, grija pentru aceste dovezi incontestabile ale trecutului nostru istoric se cere sporită, pornind de la considerentul că procesul de degradare poate fi mult mai rapid în comparație cu colecțiile de muzeu sau cele de arhivă, deoarece monumentele sînt supuse în permanență acțiunii destructive a agenților externi, fizici sau chimici. Așa cum sîntem obligați să ne îngrijim de menținerea lor în timp, tot la fel trebuie să veghem asupra integrității și păstrării autenticității lor. Revenind iarăși la comparația cu documentul de arhivă, trebuie să spunem că, a interveni în schimbarea originalității monumentului

din dorința de a-l face „mai frumos”, după gustul nostru de astăzi, este la fel de grav ca și falsificarea unui document de arhivă.

„Preocupări pentru cercetarea, conservarea și valorificarea acestor monumente în scop științific și educativ sînt mai vechi în țara noastră. Darcă ar fi să amintim numai perioada de activitate fecundă în acest domeniu desfășurată de oameni de prestigiu în prima jumătate a secolului nostru sub directa îndrumare a Comisiunii Monumentelor Istorice, în fruntea căreia se afla savantul de renume mondial Nicolae Iorga, ar fi de ajuns pentru oricine vrea să cunoască tradițiile prestigioase ale școlii românești de restaurare a monumentelor.

„În 1955, prin Hotărîrea Consiliului de Miniștri nr. 661 se face o nouă reglementare cu privire la păstrarea și folosirea monumentelor de cultură, subliniindu-se că : „Monumentele de cultură sînt bunuri care au o deosebită importanță arheologică, istorică, arhitectonică sau artistică, reprezentînd dovezi materiale ale dezvoltării culturii pe teritoriul patriei noastre sau ale desfășurării unor evenimente importante din trecutul său. Monumentele de cultură se află sub protecția statului”.

„În aceeași Hotărîre art. 8, prevede că : „Monumentele de cultură împreună cu cadrul corespunzător și zona lor de protecție, indiferent dacă aparțin persoanelor juridice sau fizice, pot fi folosite, fără însă a le aduce prejudicii. Conducătorii instituțiilor, întreprinderilor și organizațiilor de stat, cooperatiste sau obștești și toți acei în folosința cărora se găsesc monumente de cultură sînt direct răspunzători pentru stricăciunile sau degradările ce s-ar produce din vina lor pentru reaua întreținere a acestora, a terenurilor ocupate de monumente, a zonelor de protecție (inclusiv plantațiile) precum și pentru lipsa de organizare a pazei cuvenite acestor monumente...” (Lucian Roșu, Grijă față de monumente — o datorie cetățenească, patriotică, în : Buletinul monumentelor istorice, an. XLI, nr. 1, 1972, pp. 74—75).

Mitropolia Banatului, eparhiile și parohiile din cuprinsul ei, dețin numeroase monumente istorice, de arhitectură și de artă, reprezentate mai ales de biserici. Toate acestea constituie cum s-a arătat mai sus, dovezi ale trecutului, ale geniului poporului nostru. Prețuirea și conservarea, în unele cazuri restaurarea lor, sînt îndatoriri de la care nimeni nu are dreptul să se sustragă.

Acțiunile întreprinse de Direcția Monumentelor Istorice și de Artă, grija manifestată de Onoratul Departament al Cultelor, inițiativele Consiliilor Eparhiale, s-au soldat toate cu rezultate pozitive. Că a rămas încă mult de făcut în acest sens e absolut clar. Ne gîndim bunăoară la contribuția sporită ce vor trebui s-o aducă preoții și organele bisericesti din parohiile deținătoare de vechi lăcașuri de cult, de cimitire cu interesante și prețioase monumente funerare sau cruci etc.

Se impune a fi înlăturată orice delăsare și, împreună cu forurile superioare și de specialitate, să se ia măsurile cele mai hotărîte pentru a feri de distrugere orice monument, cît de neînsemnat ar fi el, și a-l transmite intact posterității.

TEMEIURILE RELAȚIILOR DINTRE BISERICA ORTODOXĂ ȘI BISERICA ROMANO-CATOLICĂ

De praznicul Sfintului Apostol Andrei, patronul Patriarhiei ecumenice a Constantinopolului (30 noiembrie 1973), o delegație a Vaticanului formată din cardinalul Jean Willebrands, președintele Secretariatului pentru unitate, preotul Pierre Duprey și preotul Eleuterio Fortino, subsecretar și membru al aceluiasi Secretariat, a vizitat pe Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrios cu scopul mărturisit în audiența din 29 noiembrie :

- a) de a informa Patriarhia Constantinopolului cu privire la evenimentele importante petrecute în Biserica Romano-Catolică în anul scurs,
- b) de a discuta despre raporturile reciproce, și
- c) de a invita pe Patriarhul ecumenic să-și formuleze considerentele și sugestiile privind acest subiect.

Răspunzînd cuvîntului de salut al Eminenței Sale Cardinalul Jean Willebrands, Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrios a arătat printre altele : „Evident, noi am intrat într-o nouă perioadă a raporturilor dintre Bisericile noastre, adică într-o perioadă de aprofundare, în care trebuie să înaintăm hotărît dar și prudent, pentru ca ceea ce clădim să fie trainic iar nu doar împodobit cu o fațadă frumoasă...”

În chiar ziua praznicului (30 noiembrie), trimișii Vaticanului au participat la sf. liturghie oficiată în catedrala patriarhală. Sfîrșindu-se dumezeiasca slujbă, conducătorul delegației romano-catolice a rostit un scurt cuvînt urmat de răspunsul Întîistătătorului Patriarhiei ecumenice. După ce a subliniat fidelitatea Bisericii Constantinopolului față de învățătura eclesiologică asupra Bisericii una, sfîntă, sobornicească și apostolească, Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrios a spus textual : „... Pentru a fi clari, sinceri și cinstiți față de noi înșine și față de alții, față de lumea întreagă... sîntem obligați să repetăm și să subliniem încă o dată, că în creștinism nici un episcop nu deține vreun privilegiu universal, divin sau uman asupra Bisericii una, sfîntă, sobornicească și apostolească a lui Hristos, ci noi toți — fie la Roma, fie în acest oraș al Constantinopolului, fie în orice oraș, indiferent de poziția sa în ierarhia Bisericească sau în lumea civilă — noi ne exercităm sarcina episcopală pur și simplu în colegialitate, sub un singur pontif suprem, care e capul Bisericii, Domnul nostru Iisus Hristos ; iar acesta potrivit ordinei ierarhice acceptată totdeauna în Biserică” .

Vorbînd apoi de mărturia comună pe care cele două Biserici, aceea a Vechii și Noii Rome, trebuie s-o dea despre Întemeietorul Bisericii, ca și despre dorința ca această mărturie să fie făcută înaintea lumii întregi, Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrios a ținut să precizeze că această dorință nu se înfăptuiește ușor, „căci ea presupune o concordanță a punctelor de vedere teologice, în mod special eclesiologice între Roma și acest scaun (scil. al Constantinopolului)” .

În fine, caracterizându-și răspunsul către cardinal ca „un mesaj spontan, liber și independent adresat de sfânta Biserică a Constantinopolului sfintei Biserici a Romei și venerabilului ei primat”, și insistând că „aceasta vrea să spună că noi urmărim să punem corect problemele evitând orice greșită înțelegere sau interpretare”, Sanctitatea Sa Patriarhul Dimitrios a conchis : „... În viitor orice întâlniri pancatolice și panortodoxe, orice convorbiri și consultări, vor ține seama de următoarele temeuri :

„autoritatea supremă a Bisericii una, sfântă, sobornicească și apostolească rezidă în Sinodul ecumenic al Bisericii universale ;

„nimeni dintre noi episcopii Bisericii universale n-are autoritate, privilegii sau drepturi, acordate canonic, în baza unei jurisdicții bisericești oricare ar fi ea, fără consimțământul canonic al celuilalt ;

„deși în viitor strădanile noastre de colaborare și discuțiile noastre pot, pe temeiul hotărârilor celei de a 3-a Conferințe panortodoxe, să fie bipartite, totuși rezultatul lor final va avea loc la nivel pancatolic și panortodox” (ap. rev. Episkepsis, Chambésy, an. IV, nr. 90 din 11 decembrie 1973, pp. 2—5 și 10—17).

Punerile la punct ale conducătorului Patriarhiei ecumenice n-au scăpat atenției comentatorilor care au subliniat „respectul mutual” ce trebuie să și-l arate Bisericile Ortodoxă și Romano-Catolică (Preot Dimitrios Salahas, Sensul eclezialogic al Bisericii una, sfântă, sobornicească și apostolească, în : „Katholiki”, Atena, din 12 februarie 1974, reprodus în rev. Episkepsis, nr. 95 din 19 februarie 1974, pp. 8—9). Atenție specială merită însă articolul „Dialogul între Bisericile ortodoxă și romană” apărut în organul oficial al Arhiepiscopiei Atenei „Ekklesia” din 15 martie 1974 (rezumat în rev. Episkepsis, nr. 100, din 30 aprilie 1974, pp. 5—6) și semnat de prof. Ioan Karmiris. Referindu-se la hotărârile celor patru Conferințe panortodoxe (1961—1968), prof. Karmiris arată că ele au propus ca discuțiile dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică să se ducă „pe picior de egalitate”. Citind apoi declarațiile deja menționate ale Sanctității Sale Patriarhului Dimitrios, autorul adaugă la condițiile puse de conducătorul Patriarhiei ecumenice pentru apropiere de Roma înlăturarea „prozelitismului efectuat prin uniaticismul latin în mijlocul lumii ortodoxe” și încheie prin a insista că ele trebuie să premerge orice dialog ortodox-romano catolic.

Trebuie să recunoaștem că lămuririle aduse de Sanctitatea Sa Patriarhul ecumenic și de teologi ca cei pe care i-am citat sînt mai mult decît binevenite, ele marcînd într-adevăr începutul unei „noi perioade a raporturilor dintre Bisericile Ortodoxă și Romano-Catolică”, perioadă care ține seama de realități și caută să pună bazele unui edificiu trainic, nu unei simple „fațade frumoase”, paravan pentru continuarea de practici definitive compromise. Nu putem drept aceea decît să fim recunoscători Întîistătătorului Patriarhiei ecumenice și să ne expirăm nădejdea în obținerea de roade pozitive de pe urma orientării sănătoase dată de el contactelor dintre Ortodoxie și Romano-Catolicism.

TEOLOGIA CREȘTINILOR AFRICANI

Cei care vorbesc despre Africa asemănând-o unui uriaș multă vreme ținut în lanțuri dar astăzi scuturându-le și eliberându-se de ele nu greșesc de fel întrucât, locuitorii continentului negru, veacuri îndelungate supuși celei mai silnice robii coloniale, își fac acum intrarea în arena mondială cu un potențial spiritual și material de-a dreptul uimitor. Socotiți până mai ieri „primitivi”, eroare pe cât de premeditată tot atât de gravă și neiertată, oamenii de culoare demonstrează că posedă nu numai o veche și prețioasă cultură, dar totodată viguroase resurse în stare să contribuie pozitiv la progresul umanității.

Atari constatări au devenit „loc comun” și n-am recurs la ele decît pentru a justifica oportunitatea paginilor de față consacrate aportului pe care Bisericele din Africa, în mod special teologii lor, îl aduc la îmbogățirea creștinismului contemporan. Că situația se prezintă așa, a dovedit-o printre altele inițiativa conducerii Consiliului Ecumenic al Bisericilor de a organiza ultima sesiune a Comisiei „Credință și Constituție” la Accra, capitala Ghanei (23 iulie—5 august 1974). Semnificativ e, nu doar faptul că o atare reuniune s-a putut ține într-o țară africană, nici chiar contactele delegaților reprezentînd confesiunile creștine din întreaga lume cu Bisericele ganeze, de loc inferioare Bisericilor din celelalte continente ci în multe privințe tocmai dimpotrivă, cît prezența teologilor africani și rolul constructiv ce l-au jucat de-a lungul a două săptămîni de dezbateri.

Una din constatările făcute cu acest prilej este că la ora actuală creștinii africani si-au constituit o teologie proprie, e adevărat aflată încă la început, dar bine întemeiată pe realități, care le sînt specifice și pe cale de a se contura în toate compartimentele. Pornind de la datele spiritualității și culturii autohtone ei au demonstrat o viziune originală menită, credem a nu greși susținînd aceasta, nu doar să îmbogățească ci chiar să înnoiască modul tradițional de a teologhisi. În sprijinul unei atari susțineri vom spicui cîteva elemente oferite de însăși documentele sesiunii „Credință și Constituție” ținută în Ghana.

Istoric vorbind creștinismul african, cu excepția celui copt din Egipt și a celui etiopian, reprezintă un import apusean, apărut deodată cu venirea colonialiștilor însoțiți de obișnuiții misionari. Numai că autentică întîlnire a africanilor cu mesajul evanghelic se operează abia astăzi cînd, lăsînd de o parte sechelele unei optici impuse de europeni, ei încearcă să și-l apropieze fără intermediari și să-l încorporeze de cultura cu care se mîndresc. Problema nu se mai pune de a grefa un organ străin pe un trup ce ființial îl respinge, cît de a asimila o credință în stare să continue și să dezvolte pe cea deja existentă. Căci spre deosebire de cunoștințele noastre anterioare cu privire la spiritualitatea acestora, ea ne apare acum într-o lumină mult diferită și foarte complexă.

Înainte de toate pentru credinciosul african creștinismul nu este o religie nouă care vine să se substituie alteia împărtășită anterior, ci soluția

capabilă să contribuie la eliberarea lui spirituală și socială. El vede în Iisus pe „eliberatorul omului negru în raport cu tot ce distruge și împiedică maturizarea adevăratei sale umanități. În acest context, a mintui este același lucru cu a libera. Mintuirea este deci eliberarea de neumanitate. Această neumanitate include mai mult decât ruptura relației personale cu Dumnezeu. Ea reprezintă de asemenea o viață căreia i-au fost refuzate drepturile și libertățile elementare în stare să ducă la dobândirea plenitudinii vieții, adică drepturile politice, economice și alte drepturi ale omului. Iertînd, Hristos aduce nădejdea într-o situație de deznădejde. El reafirmă că Dumnezeu este aproape de victimele opresiunii și nedreptății sociale. Dobîndindu-și locul ce li se cuvine în sinul condiției umane. El le împărtășește curajul de a fi oameni și îi eliberează de teamă, de vinovăție și de înduișarea de sine. Pornind de la această descoperire de sine în mod solidar cu Hristos, credincioșii africani dobîndesc curajul de a lua poziție activ și inventiv contra forțelor opresive și exploatare, altfel zis contra urmărilor păcatului altor semenii”.

În acest context se situează efortul teologilor africani de a reevalua crezul lor emancipîndu-se de gîndirea pe care le-au impus-o „stăpînii” de pînă mai ieri, părăsind categoriile și schemele proprii creștinismului apusean. Fără ostentația dornicilor de originalitate și senzațional, ei elaborează totuși un mod aparte de a concepe învățătura Mintuitorului. Vom recurge din nou la citarea unor luări de poziție în acest sens :

„În experiența întîlnirii sale cu Iisus Hristos, credinciosul african nădăjduiește să găsească plenitudinea experienței sale religioase. Pentru el, experiența religioasă pune problema fundamentală a destinului omului, a semnificației existenței sale pămîntești. Pentru el, această problemă nu este doar o problemă de viață și de moarte, ci este problema însăși tainei vieții și morții.

„În riturile ei de inițiere, religia tradițională (africană) arată credinciosului că este o ființă împărțită, sfișiată între viață și moarte ; că omul însuși nu este o ființă izolată, ci o celulă vie într-un corp viu : comunitatea umană. Acest corp viu este el însuși inima cosmosului ale cărui componente sînt toate prelungirea trupului (soma) omenesc. Destinul omului, destinul comunității omenesti și destinul cosmosului sînt astfel legate. Ele constituie un destin comun, marcat de aceeași părăsire, angajat în lupta care opune viața și moartea. Riturile de inițiere descoperă omului ce este viața și ce este moartea. Ele înarmează omul pentru luptă. Iimbajul religios este un limbaj în esența lui simbolic. Simbolismul culorilor (roșu=viața, alb=moartea, negru=suferința), simbolismul obiectelor și semnelor, ritmul, cuvîntul, toate indică legătura indisolubilă care unește destinul omului și destinul lumii sfișiați unul și alta în lupta care opune viața și moartea. Simbolurile indică omului pe aliații și adversarii printre mulțimea ființelor care îl înconjură.

„Liturgia, celebrarea rituală, constituie forma cea mai completă a experienței religioase. Prin măști, podoabe, muzică, dans, cuvînt, tăcere,

credinciosul african asumă totalitatea cosmosului în actul său de adorație a lui Dumnezeu.

„În experiența întâlnirii sale cu Iisus Hristos, credinciosul african primește pe Hristos ca pe *Fiul lui Dumnezeu*, ca pe stăpînul vieții și al morții, ca pe cel care prin viața, învățătura, minunile, patima, moartea și învierea Sa este Stăpînul inițiator prin excelență, ca pe cel care cunoaște adevărul ultim asupra sensului vieții și morții și care aduce victoria finală a vieții asupra morții.

„În al doilea rînd, credinciosul african întâlnește pe Hristos ca pe *Fiul Omului*, făcîndu-se unul dintre noi. În timp și spațiu Hristos se intrupează în fiecare popor spre a-l mîntui. El ia trupul nostru, vorbește limba noastră, împărtășește destinul nostru în experiența concretă a vieții zilnice. Tocmai în această experiență concretă își manifestă El victoria asupra morții vindecînd bolnavii, hrănind săracii, înviind morții, iertînd păcatele și în fine biruind moartea prin propria Sa moarte și înviere.

„Credinciosul african răspunde lui Hristos care i-a devenit frate în familie. I se adresează în limba proprie iar El îi răspunde; îl primește cu tot ce are mai bun în moștenirea sa culturală, cu arta, muzica, dansurile, podoabele și înțelepciunea acumulată. Credincioșii africani răspund lui Hristos în familie, adică fiind o comunitate umană și totodată o comunitate cosmică. În mărturisirea de credință, în adorare, în umila mărturisire a păcatelor ca și în bucuria mîntuirii oferite de Hristos, ei aduc deodată cu vocea familiei umane, vocea cosmosului ca pe o ofrandă laudei lui Dumnezeu. Această experiență religioasă se situează cu necesitate în timp. Dar în experiența religioasă africană timpul n-are existență în sine. El este sămînța creației care dezvoltîndu-se, își crează spațiul și durata. Or, această sămînță a creației, este omul și cosmosul; ea este destinul. Acest destin este o dramă, drama vieții și a morții, iar în centrul acestei drame se situează intruparea.

„Cultul denumit *nana* din vestul Africii ilustrează suficient de bine această concepție religioasă asupra timpului. *Nana* este strămoșul devenit prezent în urmașii săi actuali. El este de asemenea nădejdea eshatologică în care generațiile prezente își vor găsi împlinirea. Dar experiența religioasă este totdeauna experiența prezentului, greu de trecut și plin de viitor.

„Iată de ce creștinii africani cred că Hristos intrupat este contemporanul întregii istorii: același ieri, astăzi și totdeauna.

„Medierea pe care o operează cultura proprie în exprimarea credinței nu-i încremenește în trecut. Ea se vrea totdeauna dinamică și creatoare, hrănită din experiența concretă a vieții în bogata și mobilă ei diversitate. Limbaj al simboalelor, limbajul lor religios este esențial antropologic și cosmic: el își scoate semnele din experiența concretă a omului în lume, așezat față în față cu Dumnezeu.

„În rezumat, mărturisirea de credință a creștinilor africani apare ca expresia întâlnirii lor cu Hristos. Această experiență îmbrățișează omul în totalitatea sa, ea înglobează familia umană și cosmosul. Această expresie

este deci comunitară și liturgică. Ea împreună vocea tuturor credincioșilor ca fii ai lui Dumnezeu, vocea *Bisericii*".

Cele acum expuse vor putea să evidențieze, chiar și dacă numai în parte, unele caracteristici ale crezului creștinilor africani. Rezultă de aici însă că, fără a ieși din cadrele Bisericii de pretutindeni și din toate timpurile, ei se străduiesc să înțeleagă și să trăiască învățătura Mintuitorului „potrivit modului lor și fără alienarea ce le-a fost impusă vreme îndelungată”. Contribuția ce o aduc astfel gândirii și trăirii creștine este notabilă și merită oricum întreaga noastră atenție.

SEMNIFICAȚIA UNEI FORMULE

Formula vizată este deseori folosită atunci cînd se exprimă ideea că, în ciuda deosebirilor care au fragmentat Biserica, există încă un fond comun capabil să constituie baza apropierei dintre creștinii animați de un sincer ecumenism. În acest caz se spune că operează „*unitatea în diversitate*”. Vreme îndelungată s-a făcut apel la o asemenea formulă ea găsind nu mai puțin astăzi suficientă audiență printre creștini. Așa bunăoară cu prilejul ultimei sesiuni a Comisiei „Credință și Constituție” ținută la Accra-Ghana (23 iulie—5 august 1974) profesorul John Deschner, aparținător Bisericii metodiste unite din S.U.A., în referatul „Unitatea Bisericii și unitatea umanității” susținea că, după o perioadă marcată de căutarea unității Bisericii, Mișcarea ecumenică și-a descoperit o nouă vocație, și anume aceea a „diversității”, deoarece „diveristatea constituie componenta esențială a unității Bisericii”. Altfel zis, potrivit opiniei citate, ar trebui ca de acum înainte să se insiste nu atît asupra unității Bisericii, ceea ce duce implicit la evidențierea diviziunilor existente, cît asupra diversificării unității creștinismului.

Atare punct de vedere este pertinent și corespunde stării de lucruri cu care sîntem toți confrunțați la ora actuală. Într-adevăr eforturile laudabile depuse de Mișcarea Ecumenică, chiar dacă nu-i aparțin în exclusivitate, pe măsură ce au actualizat necesitatea refacerii unității Bisericii, au scos la iveală concomitent și marea diversitate de aspecte locale, multe din ele ignorate în trecut dar cu mereu mai mare pondere. Apare din ce în ce mai evident faptul că însăși împărțirea clasică în confesiunile ortodoxă, romano-catolică, protestantă și neoprotestantă, ultima de dată recentă, este de acum depășită. Bunăoară participanții la menționata sesiune a Comisiei „Credință și Constituție” au cerut să se ia în considerare cu seriozitate elementele proprii și inedite pe care le deține creștinismul african și, evident, nu e singurul continent îndreptățit la asemenea pretenție.

Nu lipsesc însă nici opiniile care dimpotrivă relativizează formula în cauză, ca spre pildă aceea expusă de profesorul Karl Lehmann de la Facultatea de teologie romano-catolică din Freiburg im Breisgau (R.F. Germania). Vorbînd la aceeași sesiune a Comisiei „Credință și Constituție” ținută în Ghana, despre „Cum poate fi înfăptuită unitatea Bisericii”,

și apreciind ca legitimă acceptarea pluralismului, el opta pentru altă soluție concretizată în formula: „unitate fără uniformitate și diversitate fără fragmentare” (Einheit ohne Uniformität und Vielfalt ohne Zersplitterung).

Trebuie să recunoaștem că astfel înțelese unitatea și diversitatea merită atenția noastră întrucât apare evident că prima n-are nimic de-a face cu uniformitatea, iar a doua nu trebuie să eșueze în fragmentare. Că unitatea a dus totuși la impunerea uniformității, așa cum s-a întâmplat în romano-catolicism, iar diversitatea la fragmentare, cum s-a întâmplat în protestantism și neoprotestantism, bastarzii creștinismului occidental, aceasta din păcate e perfect adevărat. Tocmai de aceea formula „unitate în diversitate” se aplică cel mai bine Ortodoxiei care, deși felurită în formele ei de manifestare, a rămas totuși unică în esența ei. Și aici s-ar impune un corectiv, dat fiind că însăși unitatea Ortodoxiei va rămâne până la un punct diminuată atita vreme cât îi rămân străine Bisericile vechi orientale, numite necalcedoniene.

Pe temeiul considerentelor expuse credem că „unitatea în diversitate”, extinsă la relațiile intercreștine de tip ecumenist, își păstrează încă puterea de circulație. „Unitatea fără uniformitate și diversitatea fără fragmentare” deși justă, constituie pentru moment un deziderat mai mult al Bisericii Romano-Catolice expusă la crize succesive care au obligat-o să renunțe la pretenția uniformității, gloria ei de altă dată, și care totodată îi pretind, datorită procesului de avansată dezarticulare, să se opună fără prea mari șanse inevitabilei fragmentări.

VREMURILE SE SCHIMBĂ

Scena politică italiană a fost tulburată în ultimii ani de o aprigă dispută avînd la bază considerente religioase: se poate admite divorțul sau nu? După cum este cunoscut Biserica Romano-Catolică nu admite în principiu despărțirea soților. Ceea ce își are însă justificare unanim acceptată, a devenit prin absolutizare — și nu e singurul caz de acest gen — pricină de serioase contestări.

Problema pusă în discuție nu era aceea de a nega indisolubilitatea căsătoriei, nici de a încuraja divorțul ci, pe de-o parte de a fi fost ridicat un precept bisericesc romano-catolic la valoare de lege a statului italian, prin concordatul încheiat între Vatican și Quirinal în anul 1929, și impus tuturor cetățenilor indiferent de apartenența lor religioasă ori confesională, iar pe de altă parte de a se fi creat o situație imposibilă unui important număr de bărbați și femei care încetînd să mai conviețuiască cu soțiile ori cu soții lor, din felurite pricini, nu li se admitea să-și refacă viața, erau puși în afara legii sau pur și simplu erau obligați s-o încalce recurînd la cele mai inventive, citeodată tragice, soluții.

Situația se prezenta cu atît mai gravă cu cît nu numai pricini subiective sau personale duc în Italia la numeroase divorțuri, ci însăși condițiile

de viață ale unei bune părți a populației, deoarece mulți inși, siliți de mizerie și căutând de lucru în alte localități, țări sau continente își părăsesc familia și ajung mai de vreme sau mai târziu la destrămarea ei. Or, în locul unei soluții de fond, singurul remediu oferit era obligativitatea de a permanentiza căsătorii care practic au încetat să mai ființeze.

Față de o asemenea stare de lucruri nu e de mirare că a cîștigat din ce în ce mai mult teren ideea necesității de a se modifica legislația existentă, ceea ce s-a și întîmplat la 1 decembrie 1970 cînd s-a votat legea permițînd divorțul. Numai că legea însăși s-a hotărît să fie supusă unui referendum popular menit a demonstra dacă cetățenii italieni doreau menținerea respectivei legi sau abrogarea ei.

Campania pentru referendum a fost deosebit de vie și a antrenat toate energiile sociale și politice transformîndu-se într-o unanimă delibereare ce avea să decidă pentru rămînerea la instituții vetuste și anacronice, sau pentru eliberarea din cătușele prejudecăților și anchilozării. Împotrivindu-se curentului general și ignorînd însăși opinia multora din preoții și credincioșii proprii, Vaticanul s-a raliat conservatorilor, „integriștilor”, indemnînd cînd în surdina, cînd public, la respingerea divorțului.

La 12 mai rezultatul votării a demonstrat voința majorității: 19 milioane cetățeni s-au declarat pentru menținerea legii, 13 milioane contra. Nu mai era nici o îndoială cu privire la opțiunea poporului. Oficialitatea romano-catolică, în ciuda înfrîngerii, n-a cedat totuși ușor. Însuși papa Paul al VI-lea exprimîndu-și „stupoarea și durerea”, critica „lipsa de solidaritate a membrilor comunității noastre”. Au fost luate măsuri coercitive împotriva preoților care au încălcat „consemnul”, unul dintre ei, benedictinul Giovanni Franzoni de la renumita bazilică „Sf. Pavel în afara zidurilor” fiind suspendat „a divinio” — interzicîndu-i-se adică să mai officieze sfintele slujbe (vezi revista Paris Match, nr. 1307 din 25 mai 1974, p. 105).

Dincolo de rezultatul referendumului însă, s-a constatat cu acest prilej unde poate duce menținerea Bisericii Romano-Catolice pe pozițiile învechite ce și le-a construit în pofida vieții și a învățăturii evanghelice, cît de necesar este să-și revizuiască atitudinea dacă vrea să nu riște pierderea adeziunilor cite i-au mai rămas. Denunțînd părăsirea chiar și a „aggiornamentului” ce însăși l-a proclamat, un comentator spunea pe bună dreptate că „Paul al VI-lea trebuie să-și amintească că este urmașul lui Ioan al XXIII-lea și că nu mai este secretarul lui Pius al XII-lea” (Roger-Xavier Lanteri, Une victoire posthume de Jean XXIII, în rev. L'Express, nr. 1193, din 20—26 mai 1974, p. 71).

Pe de-asupra apoi, succesul partizanilor legii divorțului pune în discuție necesitatea revizuirii concordatului datînd din epoca fascismului musolinian și, odată cu aceasta, modificarea unei întregi legislații generatoare de situații inacceptabile.

A sosit vremea ca în Italia și pretutindeni de altfel, precum observa cineva, poporul să-și spună cuvîntul întrucît „el se vrea major și suportă din ce în ce mai rău tulburările (chiar eclesiastice) care se aseamănă stilpilor infamiei” (F. Delforge, *Non aux carcans*, în rev. *Le Christianisme* au XX-e siècle, nr. 21, din 23 mai 1974, p. 2).

Oricum vremurile s-au schimbat. Cu cît Vaticanul va fi mai conștient de acest lucru, și într-o serie de probleme a dovedit că e capabil să privească adevărul în față, cu atît va fi mai bine pentru el, pentru rosturile pe care Biserica Romano-Catolică le împlinește în viața credincioșilor.

VIAȚA BISERICESCĂ ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI BANATULUI

ARHIEPISCOPIA TIMIȘOAREI ȘI CARANSEBEȘULUI

MAREA SĂRBĂTOAREA A POPORULUI ROMÂN ÎN CUPRINSUL MITROPOLIEI BANATULUI

Ca pretutindeni pe tot întinsul scumpei noastre patrii preoții și credincioșii Mitropoliei Banatului au întâmpinat marea zi de 23 August cu însuflețirea firească a întregului popor. La toate nivelele, la Centrele eparhiale din Timișoara și Arad, la sediile oficiilor protopopești și la parohii, cea de-a XXX-a aniversare a eliberării patriei s-a desfășurat în atmosfera caracteristică din jurul marilor sărbători.

Astfel la ședința Consiliului Arhiepiscopesc ținută la 12 august, într-un cuvânt ocazional Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae a evidențiat însemnătatea pe care o are sărbătoarea Eliberării atât pentru dezvoltarea continuă și multilaterală a patriei cât și pentru însăși viața Bisericii Ortodoxe Române, căreia i s-au creat condițiile de libertate de a-și împlini misiunea conform preceptelor evanghelice.

În ședința Consiliului Eparhial al Episcopiei Aradului, cuvântul consacrat importanței jubileului de la 23 August a fost rostit de Prea Sfințitul Episcop Visarion.

La Timișoara apoi, în ziua de 13 august în cadrul consfăturii cu personalul cu munci de răspundere din întreaga eparhie, Întâistătătorul Mitropoliei Banatului a deschis dezbaterile prin gânduri de înaltă simțire cetățenească închinare făuririlor din patria noastră prin eroismul întregului popor român. De asemenea în cadrul ședinței au fost adoptate hotărâri privind participarea preoților și credincioșilor la marea sărbătoare națională a poporului nostru, amăsurat entuziasmelor simțăminte ce-i stăpînesc.

Un moment deosebit în întâmpinarea împlinirii a trei decenii de viață nouă în patria noastră l-a constituit desfășurarea între 16 și 22 august a conferințelor de orientare de la toate sediile protopopiatelor eparhiilor Mitropoliei Banatului. Tema conferinței: „Chipul patriei noastre la împlinirea a 30 de ani de la eliberarea țării” (1944—1974) a dat prilejul rememorării unei întregi istorii de lupte și izbînzii, precum și imboldului de-a contribui la sporirea neîncetată a cuceririlor de pînă acum. La toate manifestările menționate au fost făcute propuneri din rîndul participanților de a se trimite telegrame purtătoare ale mesajului de loialitate față

de conducerea statului, față de Domnul Nicolae Ceaușescu, Președintele Republicii Socialiste România. Textele lor au fost aprobate într-o entuziasată unanimitate. Mărturii ale recunoștinței pentru dreapta călăuzire pe drumul mărețelor perspective deschise patriei și poporului, ca și ale hotărârii de-a persevera neabătut în năzuințele generale de mai bine au fost date tot prin mijlocirea telegramelor adresate Prea Fericitului Patriarh Justinian, conducerii On. Departament al Cultelor și autorităților locale.

În ziua de 21 august într-un cadru solemn, unui număr de nouăsprezece clerici ai Mitropoliei Banatului, în frunte cu ierarhii lor, s-a înmănat medalia „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă”. Moment emoționant în șirul celor ce au precedat sărbătorirea zilei de 23 August el a consfințit strădaniile ce s-au depus în cuprinsul Mitropoliei bănățene ca o contribuție la măreața cauză a poporului nostru, de edificare a unei lumi noi.

În duminica din 25 august, care a urmat sărbătorii, după sfânta liturghie s-a săvârșit slujba Te-Deumului în toate bisericile din cuprinsul Mitropoliei Banatului. În cadrul slujbei preoții au vorbit despre multiplele înfăptuiri din patrie în cei 30 de ani de la eliberare și despre modul în care Biserica Ortodoxă Română a înțeles să-și împlinească menirea, alături de popor. La sfârșit ei au dat citire mesajului adresat de Sfântul Sinod Domnului Președinte Nicolae Ceaușescu, mesaj de felicitare și de asigurare că Biserica noastră își va aduce în continuare aportul la tot ce va putea contribui la mai binele țării și la fericirea poporului.

Toate aceste clipe de înălțătoare trăire, de muncă și rugăciune, care au marcat zilele de măreață sărbătoare au constituit în același timp izvorul unor puteri noi pentru împlinirea și pe mai deaparte a unei nobile lucrări la care cheamă însăși patria și îndeamnă întreg poporul.

SOLEMNITATEA ÎNMÎNĂRII DE ORDINE ȘI MEDALII ALE REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA UNOR REPREZENTANȚI AI CULTELOR RELIGIOASE

De aprecierea pe care conducerea statului a arătat-o cu prilejul celei de-a XXX-a aniversări a eliberării patriei de sub dominația fascistă prin acordarea unor înalte distincții tuturor acelor care au avut o contribuție deosebită la opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate s-au împărtășit mai mulți reprezentanți ai cultelor religioase din țară.

În cadrul unei festivități ce a avut loc la Departamentul Cultelor în ziua de 20 august 1974 au fost înmănate ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române și conducătorilor de culte religioase înalte ordine și medalii ale Republicii Socialiste România, conferite prin Decretele Prezidențiale nr. 149 din 12 august 1974 și 154 din 19 august 1974. Cu acest prilej Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Banatului i s-a acordat Ordinul 23 August clasa II și Prea Sfințitului Episcop Visarion al Aradului, Ordinul 23 August clasa III-a; de asemenea P.On. Părinte Gheorghe Hranislavlievici vicarul ortodox sârb din Timișoara i s-a conferit Ordinul 23 August clasa III-a iar P.On. Părinte Konrad Kernweisz, protopopul romano-catolic din Timișoara ordinul Steaua Republicii Socialiste Româ-

nia clasa IV. Înalt Prea Sfințitului Mitropolit, Prea Sfințitului Episcop și Prea Onoraților Părinți li s-a înmănat de asemenea medalia „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă”.

Festivități de înmănare a medaliei „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă” au avut loc în diferite centre din cuprinsul țării. Pentru slujitorii cultelor din județele Timiș, Caraș-Severin, Arad și Hunedoara o astfel de solemnitate a avut loc în ziua de 21 august 1974 la Casa Prieteniei din Timișoara. Înminarea medaliei s-a făcut de către dl. Ioan Puiu, director în Departamentul Cultelor, fiind de față domnii inspectori principali ai aceluiași Departament al Cultelor pentru menționatele județe, precum și dl. Corneliu Roșul, secretar al Comitetului Executiv al Consiliului popular al municipiului Timișoara.

Au fost astfel distinși din Arhiepiscopia Timișoarei și Caransebeșului: P.Cuv. Arhimandrit Timotei Sevicu, vicar administrativ, P.On. Părinți Ioan Blaj și Constantin Comșulea — consilieri administrativi, Bujor Toma, Dimitrie Grama, Gheorghe Neda, Cornel Pleșu și Florin George — protopopi; P.On. Părinte Traian Coșeriu și P.C. Părinte Ioan Stoicu — parohi, P.On. Părinte Gheorghe Cotoșman — pensionar, iar din Episcopia Aradului: P.C. Părinți Octavian Pătrașcu — vicar administrativ, Emil Roman și Ioan Popa — consilieri, Vitalie Pereteățcu, Liviu Boldura și Gheorghe Șerb — protopopi, Gheorghe Căvășdan, Vasile Indrei și Ludovic Farcaș — parohi, Teofil Chiffa, Paul Madincea și Petru Vancu — pensionari, Ioan Udilă — ghid muzeu. Din partea celorlalte culte religioase au fost distinși: P.C. Părinte Vladimir Marcovici — inspector al Vicariatului ortodox sîrb din Timișoara și Dragutin Ostoici — protopop ortodox sîrb din Arad, preoții romano-catolici Francisc Oláh, Ferdinand Csiza și Mihail Kulesár, protopopul reformat Peuker Leo, protopopul evanghelic Matos Paul, dl. prim rabin dr. Ernest Neumann, președintele comunității baptiste din Timișoara Ieremia Gavagină, supraveghetorul filialei penticostale din Arad, Petru Ardeu.

În urma actului înmînării medaliilor dl. director Ioan Puiu a rostit o cuvîntare în care a subliniat deosebita cinste și plăcere pe care o are de-a felicita din partea Departamentului Cultelor pe cei decorați și medaliați și a le ura succese sporite în activitatea viitoare. Totodată a reamintit că recunoașterea și aprecierea din partea organelor de stat a contribuției cultelor religioase la susținerea eforturilor poporului nostru în edificarea noii societăți a fost subliniată în nenumărate rînduri de către însuși Președintele Republicii Socialiste România Domnul Nicolae Ceaușescu la întîlniri cu reprezentanții cultelor din țară, în cadrul vizitelor în străinătate și a interviurilor, dar mai ales cu ocazia Congresului Frontului Unității Socialiste din mai a.c. În același timp a pus în lumină faptul că distincțiile acordate reflectă bunele raporturi existente pe plan local între cultele religioase și între acestea și autorități. De asemenea a exprimat convingerea că asemenea relații vor continua în interesul general al fericirii poporului și înfloririi patriei.

A luat apoi cuvîntul Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae care a subliniat importanța momentului festiv pentru cei de față. A făcut cu acest prilej un bilanț sintetic a tot ceea ce a însemnat rîvna slujitorilor și închinătorilor altarelor din cuprinsul Mitropoliei Banatului pentru a se dovedi mereu alături de întregul nostru popor. Totodată a arătat că decorațiile acordate vin să răsplătească nu numai eforturile celor distinși ci și a întregii obști la slujirea căreia au fost chemați. În încheiere odată cu alesele mulțumiri exprimate a asigurat conducerea statului că cei distinși vor căuta să răspundă înaltei aprecieri printr-o contribuție mereu sporită la munca depusă pretutindeni cu eroism pentru propășirea multilaterală a țării, fericirea poporului și pacea lumii.

În numele celor decorați au mai luat cuvîntul P.On. Părinte Ferdinand Csiza și protopopul reformat Peuker Leo, dînd glas sentimentelor de mulțumire pentru cinstirea acordată din partea Conducerii de Stat ca și hotărîrii de a muncii împreună toți deservenții cultelor religioase alături de întregul popor pentru noi făuriri închinare cauzei progresului și păcii.

La sfîrșit, un cuvînt de felicitare pentru toți cei distinși ca și de bune urări pentru munca pe mai departe a fost rostit din partea autorităților locale de către dl. Corneliu Roșul.

După încheierea festivității, la invitația Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae, întreaga asistență a trecut la reședința mitropolitană unde a avut loc o recepție într-o atmosferă de frățietate. Cu acest prilej cei decorați au reînnoit simțămintele lor de dragoste față de popor și loialitate desăvîrșită față de conducătorii săi.

ITINERAR PASTORAL

În lunile de primăvară ale anului curent, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae a vizitat parohiile care au înregistrat lucrări importante de reparare, pictare și împodobire.

Parohia Fibiș din protopopiatul Timișoara a fost cea dintîi în șirul vizitațiilor canonice, la data de 28 aprilie 1974, săvîrșindu-se aci binecuvîntarea lucrărilor de renovare și zugrăvire. La liturghie Înalț Prea Sfinția Sa a vorbit credincioșilor despre unitatea Bisericii. După încheierea slujbei, la raportul preotului paroh Emanuel Copăcianu, Înalțul Chiriarh a răspuns cu aprecieri pentru toate realizările constatate.

Parohia Foeni din același protopopiat a fost vizitată în ziua de 19 mai 1974, aci Ierarhul făcînd binecuvîntarea lucrărilor de reparații și pictură încheiate. La vremea predicii în cadrul sfintei liturghii, Înalț Prea Sfinția Sa a tilcuit evanghelia zilei, a orbului (Ioan 9, 1—38) în sensul îndemnului ca fiecare credincios să dea dovadă de multă delicatețe sufletească față de oricare dintre semenii săi atinși de vreo infirmitate, întrucît aceștia adesea dau dovada unor virtuți și însușiri superioare ce pot constitui un exemplu adevărat. Nutrirea unor simțăminte ce nu ar fi pe măsura sufletului lor ar afecta bunele raporturi ce trebuie să existe permanent între membrii unei comunități.

Încheindu-se slujba, preotul Ioan Tămaș a prezentat obișnuitul raport de activitate. Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae a adresat un cuvînt de laudă tuturor celor ce au ostenit la frumoasele realizări de la sine grăitoare. După slujbă, Înalț Prea Sfinția Sa a vizitat și biserica ortodoxă sîrbă din localitate, unde a fost întîmpinat cu un cuvînt de bun venit rostit de preotul Milivoi Kacic. Celor prezenți Înalț Prea Sfinția Sa le-a împărtășit satisfacția de a vedea bunele raporturi existente între credincioșii aparținînd la două Biserici ortodoxe surori, care au aportul cuvenit la realizarea unei depline unități în muncă pe plan local.

Parohia Ferendia, protopopiatul Deta, s-a bucurat de vizita Chiriarhului odată cu terminarea lucrărilor de reînnoire a sfintei biserici, în duminca din 26 mai a.c. După slujba binecuvîntării acestor lucrări s-a săvîrșit sfînta liturghie în cadrul căreia, referindu-se la pericopa evanghelică (Ioan 17, 1—13) Înalț Prea Sfinția Sa a vorbit despre cunoașterea lui Dumnezeu prin Sfînta Scriptură a cărei citire a recomandat-o călduros credincioșilor. În legătură cu raportul ținut la sfîrșit de preotul paroh Trăilă Gherga, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae a arătat sensul pe care îl are pentru viața creștină reînnoirea unui sfînt lăcaș, ea fiind o contribuție la însăși continua dezvoltare a societății.

Parohia Gătaia, tot protopopiatul Deta, a primit vizita Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae, în ziua de 9 iunie 1974. Aci a avut loc binecuvîntarea lucrărilor de renovare a bisericii. În predica rostită la sfînta liturghie, Înalț Prea Sfinția Sa purcezînd de la evanghelia Duminicii tuturor sfinților a arătat cum asemenea sfintelor biserici, sufletele credincioșilor însele se pot împodobi cu virtuțile creștine, în care se reflectă din plin felul în care fiecare înțelege a urma lui Hristos Domnul, a-L imita în toată lucrarea de folos oamenilor și de laudă lui Dumnezeu.

Ascultînd la sfîrșitul slujbei raportul preotului paroh Gheorghe Simu, Înalț Prea Sfinția Sa a adus cuvînt de părintească prețuire pentru toate strădaniile ce s-au depus ca biserica din localitate să fie împodobită pe măsura vredniciei credincioșilor.

În același răstimp Înalț Prea Sfinția Sa a mai poposit și în parohiile *Lovrin* în ziua de 29 mai a.c. și *Periam* în ziua de 31 iunie, ambele în protopopiatul Timișoarei. La cea dintîi Înalț Prea Sfinția Sa dînd curs invitației credincioșilor în frunte cu preotul paroh Ioan Craia, a asistat la slujba punerii pietrei fundamentale a unei noi biserici. La cea de-a doua fiind și cea de-a doua zi de Rusalii, Înalțul Chiriarh a luat parte la dumnezeiasca liturghie, la sfîrșit prezentîndu-i-se o dare de seamă generală de către preotul paroh Ioan Richiceanu.

De fiecare dată credincioșilor prezenți Întîistătorul Mitropoliei Banatului le-a împărtășit odată cu arhierescă binecuvîntare și îndrumările necesare pentru deplina rodire a strădaniilor lor.

În toate parohiile amintite, Înalț Prea Sfinția Sa a fost întîmpinat cu bucurie duhovnicească de protopopi, preoți și credincioși, cu care s-a întretînut la sfîrșitul slujbelor asupra necesităților de împlinit în vederea unei cit mai bune desfășurări a vieții bisericești locale.

Cu aceste prilejuri preoților care au excelat prin rîvna lor li s-au acordat prin hirotésie distincțiile corespunzătoare.

HIROTONII

Luînd în cercetare pîrintească vocația pentru misiunea preotească a noilor absolvenți ai școlilor teologice, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae a hirotosit recent pe următorii :

— Ioan Stoița — diacon la 28 aprilie și preot la 30 aprilie a.c. pentru parohia Secaș, protopopiatul Lugoj.

— Valeriu Vasii — diacon la 15 mai și preot la 26 mai a.c. pentru parohia Sălbăgel, același protopopiat.

— Petru Cornel Daminescu — diacon la 2 iunie și preot la 9 iunie a.c. pentru parohia Petroșnița, protopopiatul Caransebeș.

— Diacon Vasile Muntean — preot la 11 iunie a.c. pentru Seminarul teologic din Caransebeș.

— Petru Petrescu — diacon la 11 iunie și preot la 12 iunie a.c. pentru parohia Margina, protopopiatul Lugoj.

— Constantin Tomiuc — diacon la 12 august și preot la 13 august a.c. pentru parohia Coșteiul de Sus, același protopopiat.

— Ioan Sucineanțu — diacon la 14 august și preot la 16 august a.c. pentru parohia Șemlacul Mare, protopopiatul Deta.

— Ștefan Georgescu — diacon la 16 august și preot la 17 august a.c. pentru parohia Moravița, același protopopiat.

Instalarea fiecăruia la locul pentru care a fost rînduit s-a făcut după ce noii hirotoniți deprinzînd și practica liturgică de la catedrala mitropolitană, au primit în cadrul ședinței Consiliului Arhiepiscopesc îndrumările membrilor acestuia și binecuvîntarea Chiriarhului.

Ca și în alte rînduri apoi, Ierarhul a acordat distincții prin hirotésie preoților care prin rîvna lor s-au dovedit a fi mereu la înălțimea slujirii lor și anume PP.CC. Părinți : Emanuel Copăcianu de la parohia Fibiș, protopopiatul Timișoara, cu prilejul vizitației canonice din 28 aprilie a.c.; Dimitrie Băloni de la parohia Chișoda și Ioan Farca de la parohia Parța, tot în protopopiatul Timișoara, de praznicul Rusaliilor a.c. și Gheorghe Simu de la parohia Gătaia, protopopiatul Deta cu prilejul vizitației canonice din 9 iunie a.c.

ȘEDINȚA SINODULUI MITROPOLITAN

În ziua de joi 27 iunie 1974, Ierarhii Mitropoliei Banatului, Înalț Prea Sfințitul Mitropolit dr. Nicolae Corneanu și Prea Sfințitul Episcop dr. Visarion Aștileanu s-au întrunit în ședința de lucru a sinodului mitropolitan.

Pe ordinea de zi a acestuia au figurat problemele ce potrivit legiuirilor bisericești intră în competența sa, ca de exemplu examenul de capacitate a preotului Vasile Muntean, pedagog la Seminarul teologic din Caransebeș, care a fost declarat reușit. De asemenea și acordare de distincții unora din clericii rîvnitori în sfînta slujire.

O parte importantă a ședinței a fost consacrată analizei muncii de redactare și editare a revistei „Mitropolia Banatului”. Astfel în baza dezbaterilor purtate pe marginea referatului prezentat în cauză de comitetul de redacție au fost luate hotărârile corespunzătoare privind o apariție la un nivel mereu sporit al revistei.

În cadrul ședinței s-au discutat și probleme privind Seminarul teologic din Caransebeș, acestea legate atât de anul școlar încheiat, cât și de pregătirile pentru noul an.

Pentru a servi documentația necesară unei juste aprecieri a problemelor în discuție, înalții Ierarhi au fost asistați de funcționarii cu munci de răspundere ai celor două centre eparhiale din Timișoara și Arad.

CONFERINȚELE PREOȚEȘTI

Cea de-a doua conferință de orientare din cursul anului 1974 s-a desfășurat la toate sediile oficiilor protopopești în luna mai. Tema conferinței „Predica în zilele noastre”, reprezentând analiza aprofundată a uneia din principalele laturi ale misiunii preoțești a suscitât un interes deosebit din partea slujitorilor altarelor atât în tratarea individuală cât și în dezbaterile în comun.

Precedate de slujbe obișnuite și o predică model, conferințele au urmat programul stabilit de citirea referatului, de analiză în cadrul discuțiilor, de reținere a concluziilor degajate. Cu osebire a fost subliniat modul în care au fost îndeplinite îndrumările Consiliului Arhiepiscopesc privind aplicarea hotărârilor Sfintului Sinod referitoare la activitatea predicatorială a preoților menită a asigura păstrarea neștirbită a moștenirii evanghelice, consolidarea unității noastre de credință.

Cea de-a treia conferință de orientare s-a ținut între 16—22 august. Tema conferinței: „Chipul patriei noastre la împlinirea a 30 de ani de la eliberarea țării” (1944—1974) a fost prelucrată cu elanul firesc cu care întregul popor român a întâmpinat marea aniversare.

Au fost astfel rememorate în cadrul prezentării referatelor și discuțiilor ce le-au urmat momentele importante care au marcat pe parcursul a 30 de ani trecuți de la eliberarea patriei, treptele unei dezvoltări multilaterale, vertiginoase și de afirmare prestigioasă pe plan intern și extern. De asemenea s-a pus în lumină partea pe care Biserica Ortodoxă Română a adus-o și o va aduce în continuare la promovarea și consolidarea unității moral-spirituale a poporului român. O latură aparte subliniată în acest context a fost cea a realizărilor pe plan local.

Într-o a doua parte a conferinței s-a dat ascultare materialului întocmit de secretariatul Sfintului Sinod sub titlul: „Biserica Ortodoxă Română în Frontul Unității Socialiste din Republica Socialistă România”. Discuțiile ce au urmat lecturii au reînnoit hotărârea preoților și credincioșilor pe care-i reprezintă de a sprijini toate inițiativele conducerii de stat și acțiunile poporului nostru pentru propășirea patriei, precum și acelea ale noului organism național Frontul Unității Socialiste, la care Biserica noastră a aderat cu entuziasm.

Simțămintele de mândrie patriotică, de loialitate față de conducerea statului au fost concretizate în angajamentele înscrise în textul unor telegrame ce au fost adresate Prea Fericitului Patriarh Justinian și Domnului profesor Dumitru Dogaru președintele Departamentului Cultelor.

Înscrind participarea însuflețită a tuturor preoților, atmosfera conferințelor a creat în inimile lor ambianța unei trăiri proprii hotărârii de-a lucra neîncetat pentru mai binele țării și fericirea poporului.

CONSFĂTUIRI ALE PERSONALULUI DE CONDUCERE DIN EPARHIE

Obișnuite căi de analizare a muncii depuse în cadrul eparhiei în vederea unei continue îmbunătățiri în viitor, consfăturile trimestriale au strins și în răstimpul din urmă la Centrul eparhial din Timișoara, alături de funcționarii cu munci de răspundere de aci, pe protopopi, ca și pe misionarii protopopești și alți angajați ai protopopiatelor, pe ostenitori ai Seminarului teologic din Caransebeș, ai întreprinderilor economice eparhiale și de asemenea pe reprezentanții preoților din raza fiecărui protopopiat.

Astfel la 26 aprilie 1974, între altele au fost dezbătute probleme privind necesitatea unei mai bune cunoașteri a legislației în vederea rezolvării prompte și corecte a diferitelor treburi administrative, gospodărești și economice, apoi cele privind activitatea preoților pentru consolidarea unității de credință și pentru pregătirea alegerilor de membrii în consiliile și comitetele parohiale pentru noul mandat începând cu luna mai 1974. Consfătuirea din cursul trimestrului următor, ținută la 13 august a.c. a înscris pe ordinea de zi probleme de instructaj contabil și de întocmire a proiectului de plan financiar pe anul viitor, totodată cele de organizare a proximo- con-ferințe preoțești, apoi cele legate de activitatea misionarilor protopopești etc.

În cadrul fiecăreia dintre consfătuiri s-a procedat la repartizarea judicioasă a sumelor destinate parohiilor din fondul eparhial de într-ajutorare.

Dezbaterea diferitelor probleme practice a adus de fiecare dată soluțiile convenite din partea personalului de resort și îndrumările concludente ale Chiriarhului. În acest chip participanții au putut desprinde jaloanele unei activități mai spornice, de real folos pentru viața parohiilor și prestigiul eparhiei.

ÎNCEIEREA ANULUI ȘCOLAR LA SEMINARUL TEOLOGIC

Cursul unui an de intensă activitate instructivă, educativă și duhovnicească la Seminarul teologic din Caransebeș și-a încununat sfârșitul într-un mod vrednic de nivelul său, în ziua de 24 iunie 1974.

De fapt încă ultimul trimestru a marcat un ritm susținut legat de însăși probele finale, de fixarea cunoștințelor prin activitatea diferitelor cercuri de studii și audierea de conferințe, cultivarea spiritului de emulație prin pregătirea unor manifestări artistice cu prilejul diferitelor festivități școlare etc.

Întreaga zi s-a caracterizat printr-o efervescență aparte, elevii seminariști, împreună cu profesorii lor și cu concursul celorlalți ostenitori ai școlii căutând a pune în lumină cele realizate.

La orele 10, fiind și sărbătoarea Nașterii Sfântului Ioan Botezătorul, s-a săvârșit sfânta liturghie de către un sobor alcătuit din preoții parohi și profesorii școlii, avînd ca protos pe P.C. Părinte dr. Vasile Costin, vicar al Episcopiei Oradiei și delegat al Prea Sfințitului Episcop dr. Vasile Comănan. La dumnezeiasca slujbă a asistat Prea Sfințitul Episcop Visarion al Aradului. De asemenea a luat parte P.C. Părinte profesor dr. Alexandru Măoisiu ca delegat al Institutului teologic universitar din Sibiu. Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae al Banatului a fost reprezentat prin P.Cuv. arhimandrit dr. Timotei Sevcicu, vicar eparhial.

După slujbă a avut loc o masă comună în sufrageria seminarului. La orele 15, în noua sală de festivități a școlii s-a desfășurat serbarea propriu-zisă de sfîrșit de an școlar 1973/1974. Pe lingă oaspeții arătați au mai fost de față reprezentantul Departamentului Cultelor, preoți și bisericieni din localitate, părinți sau rude a elevilor etc. Obișnuitul raport de activitate al directorului școlii P.On. Părinte Ioan Teodorovici a fost încadrat într-un program artistic cuprinzînd piese corale ca : „Bine ați venit” de Nicolae Lungu, „Antifon glas VIII” de Ioan Teodorovici, „Du-te dor...” de Nicolae Ganea, „România țara mea de dor” de M. Neagu, acestea alternînd cu recitări ca poeziile : „Țării mele” de V. Voiculescu, „Rugăciune”, de O. Goga. Din partea elevilor a luat cuvîntul absolventul Ioan Bude, după care s-a trecut la împărțirea premiilor celor merituoși.

La sfîrșit, un cuvînt ocazional de apreciere a muncii depuse și îndemn pentru continuarea acesteia pe mai departe și totodată de valorificare pentru absolvenți în misiunea ce li se încredințează, a rostit Prea Sfințitul Episcop Visarion în numele Întîistătătorilor eparhiilor sub patronajul cărora își desfășoară viața așezămîntul de cultură teologică a Mitropoliei Banatului.

Mulțumirilor Înalț Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae față de toți cei ce au vegheat la bunul mers al școlii, a dat glas P.Cuv. Părinte vicar dr. Timotei Sevcicu.

Cu aceasta și într-o atmosferă înălțătoare Părintele director a declarat anul școlar închis.

AMINTIREA UNOR VREDNICI ÎNAINȚAȘI

Trecerea timpului în mod obișnuit aduce și împlinirea unui număr de ani ce îndreptățește pe cei ce în viața societății s-au remarcat printr-o activitate deosebită să primească din însăși roadele acesteia ofranda aducerii aminte.

Considerația pare a fi potrivită și pentru anul în curs, care în cronica eparhiei a înscris pomenirea într-un cadru solemn a acelor înaintași care au rămas mereu vii în sufletele preoților și credincioșilor din Banat. Astfel momentele comemorative în răstimpul ce-l cuprinde revista care le-a închinat și rînduri aparte sînt următoarele :

— Împlinirea a 210 ani de la nașterea lui Paul Iorgovici, om de vastă cultură și neînfricat luptător pentru libertate și progres. Întru pomenirea lui s-au săvârșit cele îndătinat în bisericile din Caransebeș și Vărădia în duminica din 28 aprilie a.c.

— Împlinirea a 110 ani de la nașterea preotului dr. Petru Barbu, vreme îndelungată rector al fostei Academii teologice din Caransebeș. Slujbe de pomenire s-au săvârșit în duminica din 5 mai a.c. în bisericile din Lugoj și Caransebeș. De asemenea și în cimitirul din Lugoj unde este înmormântat. La acestea au luat parte membri ai familiei și cei care l-au fost apropiați în timpul vieții.

— Împlinirea a 160 de ani de la nașterea fostului protopop al Timișoarei, Meletie Dreghici, om de cultură, alături militanților pentru cauza propășirii poporului. În duminica din 9 iunie în bisericile din parohiile Timișoara II și Comloșul Mare, de care se leagă activitatea sa, au fost săvârșite parastase.

Omagiul adus lor reflectă în același timp prețuirea de care se bucură pururea în sufletele celor ce poartă cu sfințenie mai departe lăsamintul lor, al slujirii Bisericii, patriei și poporului.

COMEMORAREA COMPOZITORULUI SABIN DRĂGOI

În 1974 se împlinesc cinci ani de la moartea cunoscutului compozitor bănățean Sabin Drăgoi și optzeci de la nașterea sa. Voind a sublinia respectul ce i se poartă și în Biserică așa ca pretutindeni, ilustrul dispărut făcând în creația sa un loc considerabil melodiilor de uz liturgic, Consiliul Arhiepiscopesc din Timișoara a hotărât ca pomenirea la sorocul tradițional să se țină în duminica cea mai apropiată zilei sale de naștere, adică 18 iunie.

Astfel în duminica din 16 iunie 1974 la catedrala mitropolitană, după sfinta liturghie, în prezența Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae, ca și a membrilor familiei, prietenilor și cunoscuților compozitorului s-a săvârșit slujba parastasului de către un sobor de preoți, fiind rostit și un cuvânt adecvat de către P.Cuv. Arhimandrit dr. Timotei Sevcicu, vicar eparhial. Atât răspunsurile sfintei liturghii cit și ale parastasului date de corul catedralei mitropolitane au fost din repertoriul compozitorului.

În seara zilei, în cadrul slujbei vecerniei, tot corul catedral a oferit credincioșilor un mănunchi din cele mai reprezentative compoziții ale lui Sabin Drăgoi. Prezentarea pieselor a făcut-o P.On. Părinte consilier Constantin Comșulea. Momentele de înălțare sufletească închinat amintirii unuia dintre cei mai îndrăgiți compozitori români, au fost cinstite prin prezența Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Nicolae al Banatului și Prea Sfințitului Episcop Visarion al Aradului.

DECESE

Dintre slujitorii altarelor care ne-au părăsit în ultima vreme, cu regret consemnăm următoarele nume :

Preotul pensionar Cornel Vuc a decedat în ziua de 23 martie 1974 în parohia Zorlențul Mare, protopopiatul Reșița, pe care a slujit-o. S-a născut în anul 1909. După terminarea cursurilor secundare și teologice fiind hirotonit pentru amintita parohie s-a dovedit mereu gata a folosi entoriașilor încredințați și întregii obștii.

Prohodirea s-a făcut în biserica parohială, în ziua de 25 martie 1974.

Preotul pensionar Iosif Petrovici a încetat din viață în ziua de 12 aprilie 1974. S-a născut în 1910 în comuna Bobda, județul Timiș. După terminarea liceului la Timișoara și a cursurilor fostei Academii teologice din Arad, hirotonit preot în 1934, a păstorit mai întâi parohia Rîșculița, apoi Bobda, până la retragerea din cauză de boală în anul 1973. Pentru activitatea sa a primit din partea conducerii eparhiale distincțiile bisericești meritate.

Prohodirea s-a făcut în biserica parohiei Timișoara-Fratelia de către un sobor de preoți, asistind și Înalț Prea Sfințitul Mitropolit Nicolae.

Preotul Petru Ardelean de la parohia Lugoj, s-a stins din viață în urma unei grele suferințe în ziua de 22 aprilie 1974. S-a născut în 1911. Obținând licența în Teologie a fost hirotonit în 1937 funcționând la parohiile Blăjeni și Baștea-Holdea aparținătoare Episcopiei Aradului, precum și Armădia, Tapia și Lugoj din protopopiatul Lugoj.

Pentru activitatea depusă conducerea bisericească l-a înălțat la rangul de protopop onorific.

Prohodirea s-a făcut de către un sobor de preoți în biserica din Lugoj la 24 aprilie 1974, după care rămășițele pămîntești ale regretatului preot au fost așezate în cimitirul parohial. La ceremonia funebră Înalț Prea Sfințitul Mitropolit a fost reprezentat prin P.On. Părinte dr. Ioan Petreuța.

Preotul pensionar Mircea Tiberiu Popovici a adormit în Domnul în ziua de 24 aprilie 1974. S-a născut în anul 1903 în comuna Brebu, județul Caraș-Severin ca descendent al unei vechi familii de preoți. După absolvirea liceului și a fostei Academii teologice din Caransebeș, primind taina hirotoniei în anul 1933 i s-a încredințat parohia Șemlacul Mare pe care a păstorit-o timp de 40 de ani până la pensionarea sa în anul 1973 și de altarul bisericii căreia nu s-a despărțit până în clipa morții.

Slujba înmormîntării s-a săvîrșit de către un sobor de preoți în ziua de 27 aprilie 1974, despre meritele defunctului vorbind P.On. Părinte Gheorghe Simu de la parohia Gătaia.

Preotul pensionar Ioan Chioariu a adormit în Domnul, după o îndelungată suferință în ziua de 26 aprilie 1974. Născut în 1921 în comuna Sîngătin, județul Sibiu. Cursurile liceale le-a urmat la Sibiu și Brașov. Apoi în 1949 obține diploma de licență a Institutului teologic din Sibiu. Hirotonit preot în același an a păstorit în parohia Jidnei aparținînd Arhiepiscopiei Sibiului, apoi parohia Valea Bistra, protopopiatul Caransebeș de unde s-a retras din cauză de boală în anul 1973. Pentru zelul cu care a muncit, a fost distins de către conducerea eparhială.

Înmormîntarea a avut loc în ziua de 29 aprilie 1974 la locul familial din cimitirul din Oțelul Roșu. Prohodirea s-a făcut de către un sobor de

preoți, despre viața și activitatea regretatului dispărut vorbind P.On. Părinte Protopop Dimitrie Grama.

Pe toți acești vrednici de fericită adormire, i-au petrecut la locul de veșnică odihnă familiile îndurerate împreună cu toți cei apropiați și cu credincioșii pe care i-au păstorit.

EPISCOPIA ARADULUI

DATINI DE PAȘTI

Învierea Domnului a fost prăznuită anul acesta la Sfinta Episcopie — ca de altfel în toate parohiile din eparhie — cu toată cuviința. În săptămîna premergătoare Praznicului, a Patimilor, credincioșii s-au înălțat sufletește participînd la frumoasele și instructive slujbe, avînd marea mulțumire ca la Denia celor 12 Evanghelii din Joia Mare să asculte un documentat și mîngăitor cuvînt de învățătură rostit de Prea Sfințitul Epiiscop Visarion; tot Prea Sfinția Sa, înconjurat de preoți și diaconi, a săvîrșit Denia din Vinerea Patimilor cîntările celor 3 Stări și răspunsurile fiind date de cor și credincioși, într-o atmosferă de profundă reculegere.

Bucuria Învierii Domnului a început Sîmbătă noaptea, la orele 12, cînd Prea Sfinția Sa a săvîrșit îndătinata și mult gustată slujbă a Învierii. Duminică dimineața la orele 10 s-a slujit în mareș sobor — de către Ierarh, Sfinta Liturghie arhierescă, dîndu-se citire Pastoralii cu care Prea Sfințitul a mîngăiat pe toți fiii duhovnicești din eparhie, seara oficiîndu-se vecernia Paștilor, sau „a doua Înviere” — cu citirea Sfintei Evanghelii în mai multe limbi.

Clocnirea oului roșu tradițional de Paști și întîlnirea îndătinată a Ierarhului cu preoții și credincioșii din Arad a avut loc a doua zi, luni după masă, la Centrul eparhial, Prea Sfinția Sa bucurîndu-i pe toți cu alese povețe și învățături creștinești.

SLUJIRI ȘI VIZITE CANONICE LA PAROHII

Cu aleasă bucurie credincioșii din frunțașă parohie Curtici — protopopiatul Arad l-au întîmpinat pe Prea Sfințitul Părinte Visarion Duminică 17 februarie 1974; mergînd în mijlocul lor și a preoților parohi, Prea Sfinția Sa a săvîrșit Sfinta Liturghie arhierescă, frumusețea și bogăția ei impresionîndu-i profund pe participanți.

Cunoscînd problemele care preocupă pe preoții și credincioșii din Curtici, Prea Sfinția Sa le-a dat părintești îndemnuri pentru păstrarea curată și nealterată a credinței ortodoxe, credința străbunilor noștri, credința care a contribuit la păstrarea ființei neamului nostru.

De multă vreme n-a mai slujit Ierarh în monumentala biserică din Simieria, protopopiatul Orăștie; așteptarea și dorul bunilor credincioși din această parohie s-a împlinit duminică, 10 martie 1974, cînd Prea Sfințitul Părinte Visarion a săvîrșit Sfinta Liturghie, spre mîngîierea tuturor, la

sfinșit învrednicindu-se de un ales cuvînt de învățătură din partea Ierarhului.

Prea Sfinția Sa a insistat cu precădere asupra împlinirii datoriilor noastre creștinești și cetățenești, slujirea lui Dumnezeu și a Bisericii Sale îmbinîndu-se armonios cu slujirea plină de devotament a neamului nostru și a patriei.

Probleme ca repararea și pictarea bisericii parohiale ori întărirea unităților de credință sînt la ordinea zilei în parohia Mișca — protopopiatul Arad. Pentru cunoașterea lor cît mai temeinică, dar mai ales pentru a contribui la rezolvarea lor cît mai operativă, Prea Sfințitul Episcop Visarion a folosit prilejul slujirii aci a unei Liturghii arhieresti, Duminică, 24 martie 1974 mai ales că și în această parohie de multă vreme nu a mai călcat vreun vlădică. Cuvîntul părintesc și convingător al Prea Sfinției Sale a contribuit la zidirea și întărirea multora dintre credincioșii ortodocși.

Două din cele patru parohii ortodoxe din orașul Hunedoara, cu 1 martie 1974 au dobîndit cîte un post nou de preot. Aceste posturi au fost completate prin numirea a doi preoți tineri, în scopul înviorării activității pastorale din respectivele parohii. Dată fiind importanța instalării noilor preoți la parohiile lor, Prea Sfinția Sa — Duminică 7 aprilie 1974, a slujit sfînta liturghie în biserica catedrală „Sf. Împărați Constantin și Elena”, hirotonind pe C. Diacon Ioan Gherman întru preot pe seama parohiei „Sf. Nicolae” din Hunedoara, iar pe C. Preot Teodor Greucean instalîndu-l în postul II de preot de la Catedrală. Seara, la slujba vecerniei, în biserica „Sf. Nicolae”, Prea Sfinția Sa l-a instalat pe noul hirotonit — Pr. Ioan Gherman. Pentru credincioșii prezenți, la bucuria praznicului Floriilor s-a adăugat aceea a dobîndirii unor noi păstori duhovnicești, care direct de la Ierarh și la noul lor loc de muncă, au primit părintești îndemnuri privind munca pe care trebuie să o depună acolo unde Biserica și credincioșii îi cheamă. Cuvîntul de învățătură al Prea Sfințitului Episcop Visarion și angajamentele luate în fața Prea Sfinției Sale și a întregii obștești de preoți nou instalați au constituit momente de intensă mulțumire și înălțare sufletească pentru credincioși.

Prin rîvna noului lor paroh — Pr. dr. Gheorghe Lițiu și a jertfelniciei lor, enoriașii parohiei Aradul Nou au dobîndit recent o casă parohială, situată în imediata apropiere a bisericii. Pentru a le da semn de apreciere pentru rîvna lor creștinească, Prea Sfințitul Părinte Visarion a slujit, a două zi de Paști (15 aprilie 1974) sfînta liturghie arhierască în biserica acestei mari parohii din cartierul Aradul Nou, credincioșii care au umplut biserica împărtășindu-se nu numai de o slujbă frumoasă și solemnă ci mai cu seamă de un inimos creștinesc cuvînt de învățătură, Prea Sfinția Sa tălmăcindu-le pe înțelesul lor cîteva din semnificațiile luminatului praznic al Învierii Domnului pentru toți creștini din toate timpurile.

Duminică 28 aprilie, Prea Sfințitul Episcop Visarion a liturghisit în biserica din parohia Beliu, protopopiatul Ineu, dînd în cuvîntul de învățătură adresat credincioșilor îndemnuri părintești privind întărirea unității

lor de credință, iar Preotului Miron Iercan îndrumări spre o mai intensă lucrare pastorală, la nivelul cerințelor de azi ale credincioșilor.

Pentru îndrumarea corespunzătoare a activității ce se desfășoară în cuiprinsul eparhiei, un mare număr de parohii și filii au fost cercetate canonic în cursul acestui an de Prea Sfinția Sa; peste tot Ierarhul s-a interesat de problemele ce le au parohiile vizitate, dînd în cele mai multe cazuri soluții potrivite și pe loc. În 10 parohii și filii unde Prea Sfinția Sa a ajuns la vremea slujbei, nu i-a lipsit pe credincioșii emoționați de sosirea neanunțată a Prea Sfinției Sale și de cuvinte de învățătură, ziditoare de suflet, la sfîrșit întreținîndu-se cu ei și abordînd de o manieră deschisă și sinceră problemele ce îi preocupau. Nu putem trece sub tăcere vizitele făcute de Prea Sfinția Sa la Hunedoara, unde a prezidat (la 3 mai 1974) consiliile parohiale ale celor 4 parohii în vederea unei noi arondări, sau la bisericile din Băcia și la mormîntul părinților marelui om de stat și fiu al Bisericii — dr. Petru Groza. Bisericile monumente istorice din Lăipugiu de Jos, Hălmagiu, Gurasada, Leșnic, Crișcior, Ribîța, Tebea, Strei-Ruiși, Strei-Singorgiu și altele, au fost de mai multe ori cercetate de Ierarh în acest an — toate acestea constituind o dovadă grăitoare a grijirii pe care Prea Sfinția Sa o arată lăsamîntului primit de la vredniciei noștri înaintași.

TÎRNOSIRI DE BISERICI

Neștearsă din memorie va rămîne pentru credincioșii din filia Cărsău, parohia Lunca Brad, protopopiatul Brad ziua de Duminică 19 mai 1974, fiindcă în această zi și-au văzut încununat eforturile și jertfele ce au făcut vreme de 40 ani. Biserica lor, avînd hramul „Sf. Vasile” era în această zi frumos gătită, cu pictură în tempera, reparată la interior și exterior și înzestrată cu toate cele necesare bunei desfășurări a sfintelor slujbe. Prea Sfințitul Episcop Visarion i-a așezat Sfinte Moaște și Evangheliști la altar, credincioșilor din filie și celor din satele din jur — veniți la acest praznic, vorbindu-le despre frumusețea sufletului omenesc, capabil de jertfe și colaborare pentru un ideal comun și sfînt, aci arătând prin realizările obținute datorită jertfelniciei lor și osîrdiei Preotului lor Cantemir Pătrui.

Nici numărul mic și nici cheltuielile mari nu i-au oprit pe credincioșii din parohia Stănița de Sus, protopopiatul Brad, însuflețiți de vrednicul lor paroh — Pr. Viorel Cîmpianu — ca în anii 1962—1972 să-și reînnoiască din temelie lăcașul lor de închinare, încît în ziua praznicului Sfinților Apostoli din acest an să fie gata toate — inclusiv frumoasa pictură în tempera — pentru marele act al tîrnosirii. Într-o atmosferă de obștească și caldă rugăciune către Cel Atotputernic și în prezența unui mare număr de credincioși adunați din localitățile învecinate parohiei, Prea Sfinția Sa a tîrnosit altarul bisericii și înconjurat de preoți și diaconi a ssăvîrșit dumnezeiasca liturghie la capătul căreia i-a împărtășit pe toți de alese învățături, iar pe preot, pentru vrednicia lui de hirotēsirea întru icomom stavrofor.

Aceleași clipe de intensă trăire și bucurie duhovnicească le-au încercat Duminică 30 iunie 1974 și credincioșii filiei Buceș-Vulcan, parohia Mihăileni protopopiatul Brad păstoriți și ei de acelaș vrednic preot Vicrel Cîmpeanu despre care s-a făcut vorbire mai sus. Că în această zi, truda și jertfa lor pilduitoare și-a găsit, după 35 ani, împlinirea firească: au văzut cu ochii lor și au trăit înălțătoarea slujbă a tîrnosirii, săvîrșită de Prea Sfințitul Episcop Visarion. Doar 90 de familii au ridicat, pictat și împodobit cu toată cuviința un lăcaș de închinare ce le face cinste și reprezintă o contribuție la înfrumusețarea localității respective și totodată un semn al atașamentului lor concret pentru Biserica neamului, într-un climat de deplină libertate existent în țara noastră.

Prin anii 1936—1939, în orașul Deva s-a ridicat monumentală biserică „Bunavestire”. Neavînd podoabă picturală, credincioșii însuflețiți de vrednicul lor paroh Valerian Grosu au inițiat în anul 1972 pictarea în frescă a interiorului sfintei biserici. La capătul a trei ani pictorul Gheorghe Popa Vasilescu a realizat aci o adevărată capodoperă, care stîrnește admirația celor ce vizitează biserica, producînd donatorilor mulțumirile care li se cuvin; se înțelege s-a reparat în vederea tîrnosirii bisericii exteriorul ei și s-au procurat toate podoabele pentru interior. Duminică 18 august 1974, preoți și credincioși, în rugă fierbinte mulțumeau lui Dumnezeu că le-a fost dat să ajungă momentul mult așteptat al sfințirii. Slujba săvîrșită de arhieru în sobor, cu hirotonie de preot și diacon, va rămîne adînc întipărită în sufletele tuturor celor care au fost prezenți la acest unic act din viața unei biserici, plecînd la casele lor zidiți și mîngiați de cuvîntul de învățătură al Prea Sfințitului Visarion.

CONFERINȚELE DE ORIENTARE

Prima Conferință de orientare a anului 1974 a avut loc în luna martie, dezbătîndu-se următoarea temă: „Experiențe pastorale în propovăduirea apărarea și păstrarea dreptei credințe”. Tema i-a pus pe preoți în situația de a-și mărturisi unii altora experiența și rezultatele dobîndite.

Prezent la conferințele desfășurate la cinci sedii protopopești (Aiad, Lipova, Brad, Deva și Hațeg), Prea Sfințitul Episcop Visarion a folosit prilejul întîlnirii cu preoțimea adunată în conferință pentru a da preoților o seamă de îndrumări părintești în special privitor la marile sarcini ce stau în fața tuturor fiilor neamului nostru — deci și nouă, slujitorilor Bisericii în acest an jubiliar, aceasta în lumina importanțelor hotărîri adoptate de către Sf. Sinod al Bisericii noastre referitor la întărirea unității de credință a membrilor Bisericii.

Tema conferinței de orientare din luna mai a fost: „Predica în zilele noastre”. Referatelor temeinic întocmite le-au urmat intervențiile preoților conferanți și ale preoților participanți prin 61 luări de cuvînt.

S-a accentuat, pe baza de temeuri scripturistice și din Sf. Părinți, rostul din totdeauna al predicii, al propovăduirii Evangheliei, poruncă fundamentală a slujirii preoțești. S-a remarcat cu acest prilej importanța respectării și aplicării art. 48 din Statutul B.O.R. precum și a îndrumărilor

cuprinse în Hotărîrea nr. 22638/1950 privitor la aspectul predicatorial al activității preoțești.

La conferințele pe care le-a prezidat (Arad, Lipova, Ineu și Brad) Prea Sfințitul nostru Episcop a făcut un apel către preoțime de a pune la inimă și a respecta porunca propovăduirii cuvîntului lui Dumnezeu, prin aceasta contribuindu-se la menținerea credincioșilor ortodocși legați de Biserică. „Nu o predică monotonă sau copiată după modele de la începutul secolului așteaptă de la noi credincioșii — spunea Prea Sfinția Sa preoților din Protopopiatul Brad, ci una actuală, caldă, convingătoare, inspirată din Sf. Scriptură și Sf. Tradiție și din alte izvoare, care să o facă atrăgătoare și gustată de credincioși”.

Conferința a reprezentat o reușită datorită spiritului frățesc, deschis și apropiat în care au fost dezbătute problemele legate de îmbunătățirea activității predicatoriale.

De 30 de ani încoace, în luna august poporul român prăznuiește cea mai mare sărbătoare a sa : eliberarea — la 23 august 1944 — de sub jugul fascist și începutul unei noi ere de viață.

Anul acesta, într-o atmosferă de entuziasm și muncă, întregul popor a serbat pentru a 30-a oară ziua de 23 August. Ca semn al nețărmurității atașament față de patrie și identificare totală a înaltelor idealuri de pace și progres ale națiunii române, la Chemarea Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române — preoțimea ortodoxă s-a reunit în conferință de orientare nu în luna septembrie ca de obicei, ci între 16 și 21 august. Tema a fost adecvată momentului : „Chipul Patriei noastre, la împlinirea a 30 de ani de la eliberarea țării : 1944—1974” și a fost dezbătută într-o atmosferă solemnă dar cu conștiința responsabilității ce revine azi tuturor fiilor Bisericii — ierarhi, clerici și credincioși — pentru înălțarea patriei pe noi culmi de desăvîrșire. Cei aproape 70 preoți care au luat cuvîntul pe marginea referatelor au arătat contribuția pe care Biserica Ortodoxă Română a adus-o la propășirea și apărarea ființei neamului românesc dealungul veacurilor și mai cu seamă aportul adus la construirea vieții celei noi, după 23 August 1944, evidențiindu-se rolul pe care Prea Fericitul Patriarh Justinian l-a avut prin Apostolatul Social ca îndrumător sigur al activității preoțești.

La toate conferințele s-a dat citire materialului întocmit de Secretariatul Sf. Sinod privitor la „Biserica Ortodoxă Română în Frontul Unității Socialiste din Republica Socialistă România”, deasemenea, Duminică, 25 august, în toate bisericile ortodoxe s-a făcut îndătinatul Te-Deum și s-a cuvîntat despre actul de la 23 august 1944, în ajutor stînd deasemenea, ca ghid, un material trimis tuturor parohiilor de către Sf. Sinod.

Dr. VASILE COMAN, Episcopul Oradiei: *Cuvântări liturgice*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea, 1973, 271 p.

Spiritualitatea ortodoxă are un triplu aspect hristocentric, sobornicesc și de înduhovnicire. Biserica, Trup Tainic al Domnului, încorporează pe cei ce cred și-L mărturisesc pe Hristos ca Mintuitor al lor într-o comuniune de iubire într-o unitate a „viței” cu „mlădițele”. Hristos este viu și lucrător în membrele Sale transformându-le mereu viața în bine după chipul Lui; oferindu-le El însuși harul mintuitor pentru a înnoi firea văzută, oferindu-se El însuși ca perpetuare nesingeroasă a jertfei mintuitoare; pentru a-i răscumpăra din păcat pe cei ce aderă la viața Lui de iubire. Biserica a fost întemeiată prin jertfa Domnului ca să perpetueze până la sfârșitul veacurilor jertfa Lui răscumpărătoare. De aceea, Biserica de pretutindeni și de totdeauna L-a păstrat pe Hristos viu, oferindu-L credincioșilor ei sub forma concretă, a pîinii și vinului transformate în Sfântul Trup și Sânge al Domnului, pentru a opera în viața credincioșilor o transformare, o înnoire morală duhovnicească, după chipul iubirii Aceluia cu care s-au unit, pentru a forma o comuniune de iubire (Jean Meyendorff în lucrarea *Orthodoxie et catholicité*) observă că moartea și învierea Domnului a stabilit între Dumnezeu și oameni o unitate (Ioan 17, 22—23). Unirea cu Dumnezeu impune de asemenea unirea între credincioși. Această unire nu este o simplă realitate spirituală și invizibilă, ci trebuie să apară în viața concretă a Bisericii. Fără unitatea lui Hristos, creștinii nu pot să împlinească desăvârșit chemarea lor pentru că lumea nu poate vedea în ei noua viață pe care El le-a dat-o. Prezența lui Hristos nu are numai un caracter individual, ci se adresează Bisericii întregi ca Trup Tainic al Lui (Faptele Apostolilor 2, 44). Primii creștini considerau fiecare adunare ecleziastică ținută în numele lui Hristos, adică în unire și dragoste, ca o mărturie a biruinței lui Hristos asupra egoismului uman și a păcatului (pp. 104—105).

Prezența vie a lui Hristos în cadrul Trupului Său Tainic se face într-o ambianță solemnă de slujire a Lui, prin rugăciuni de laudă și de cerere, toate avînd rolul pregătirii spirituale a credincioșilor pentru primirea Domnului atît pe masa sfîntului altar, cit și în inimile lor. Totalitatea acestor acte religioase care prezintă în mod simbolic repetarea vieții Domnului pînă la punctul ei culminant; moartea și învierea Sa se numește Sfînta Liturghie. Biserica Ortodoxă „a trăit dogmele în slujbele și dogmatica obișnuită a fost Sfînta Liturghie — această dogmatică în acțiune” (prof. N. Ghițescu, „Condițiile însușirii mîntuirii” în rev. „Studii teologice” nr. 1—2, 1950, p. 17). D. Wilm, președintele Bisericii luterane din Westfalia, a arătat că Biserica Ortodoxă trăiește în Liturghia sa, pe care o numește „divină”. Liturghia îi este totul. Ea este închinare și preamărire, rugăciune și mărturisire, propovăduire și învățătură, catehumenat și viață de comunitate” (*Opferdienst und Wächteramt*, Atena, 1958, p. 373). Un alt teolog protestant (dr. Hildegard Schaefer) arată că Euharistia în cadrul Liturghiei, „exprimă palpabil că, comuniunea credincioșilor cu Dumnezeu se face în comuniunea lor cu jertfa lui Hristos”. Dată fiind importanța cu totul deosebită a Sfîntei Liturghii pentru viața Bisericii și a credincioșilor, pentru înțelegerea și participarea lor activă, vie, la jertfa nesingeroasă a Domnului, care se aduce în cadrul Sfîntei Liturghii, s-au introdus catedre de liturgică, s-au scris cărți, studii, precum și predici liturgice. În acest cadru, cartea Prea Sfințitului Părinte Episcop Vasile al Oradiei vine cu un tezaur liturgic, care se adresează sufletului preoților și credincioșilor spre a le arăta în chip viu sensul actelor liturgice și în același timp necesitatea participării active la ele; sau ele să devină realități în viața celor ce-L primesc pe Domnul în inima lor... După cum arată Prea Sfinția Sa „Liturghia a fost un neîntrerupt pedagog al creștinilor către Dumnezeu și a exercitat mereu o pătrunzătoare influență asupra vieții spiri-

tuale a acestora, modelindu-o după chipul ssublim de trăire, dat nouă de Hristos Domnul. Acesta este motivul principal din care au purces aceste cuvântări. Dacă noi adăugăm și faptul că împreună cu săvîrșirea Sfintei Liturghii se concentrează tot mai mult activitatea de zidire sufletească a credincioșilor, vom înțelege și mai mult că Sfînta Liturghie este un izvor de învățăminte asupra căruia se cuvine să ne plecăm tot mai mult.

„Cuvîntările liturgice din prezentul volum au fost rostite, într-o formă, în biserica „Sf. Adormirii” din Brașov-Cetate. Multe dintre ele au fost rostite și în alte biserici și publicate în revistele noastre bisericești, mai ales în „Mitropolia Ardealului”, „Mitropolia Banatului” și „Telegraful Român”.

Cit privește alcătuirea volumului, predicile se împart în trei părți: „O primă parte este formată din opt cuvîntări pregătitoare pentru participarea la Sfînta Liturghie. A doua parte o formează douăzeci de cuvîntări cu caracter general teologic-liturgic, în care sînt înfățișate învățăturile dogmatice și morale din Sfînta Liturghie, precum și simbolismul unora dintre momentele ei principale... În partea a treia sînt explicate în 339 de cuvîntări Sfînta Liturghie în ordinea desfășurării ei...” Dat fiind faptul că „Feririle” și „Tatăl nostru” fac parte din cuprinsul Sfintei Liturghii, Prea Sfinția Sa, prezintă explicarea lor sub o formă clară, concisă și duhovnicească.

Privite din punct de vedere omiletic, Cuvîntările liturgice ale Prea Sfințitului Părinte Episcop al Oradiei, prezintă sub forma predicii „o teologie liturgică”. De aceea fiecare predică poate fi împărțită în două: „una în care se înfățișează momentul liturgic în desfășurarea lui, cu simbolismul său, în partea doua, consacrată adîncirii sensului duhovnicesc ce se răsfrînge din acest moment liturgic. În general, predicile prezintă tematic cu referire la etapele de pregătire și de desfășurarea a Sfintei Liturghii. Ele sînt rodul unei meditații adînci iar spontaneitatea apare ca o cerință a stilului viu, curgător, experimentat...”

Analiza substanțială a problemelor prezintă un întreg legat organic, iar ideile se înălțuiesc în chip logic și necesar.

Deși problemele analizate sînt adînci referindu-se la principalele învățături dogmatice-morale care intră în spiritualitatea credincioșilor, ele sînt redată în același timp nu numai accesibil ci mai ales atractiv. Nu numai stilul practic și sugestiv asigură

acest lucru, ci în primul rînd temeinicia și clarificarea problematicii în sufletul autorului și apoi întuirea celor mai reprezentative aspecte duhovnicești, care intră în preocupările credincioșilor. În felul acesta predicile liturgice reprezintă un răspuns exprimat clar și viu necesității credincioșilor ortodocși.

„Cuvîntările liturgice” sintetizează specificul pietății ortodoxe, de rugăciune, de smerenie și de naturalețe, de strădanie neconștientă de a fi mai aproape de Domnul și a-L face pe Hristos mereu viu în viața Bisericii. De altfel însăși tematica este aleasă judicios și răspunde întru totul acestui obiectiv. Un singur exemplu este concludent în cuvîntarea „Mulțumim Domnului pentru toate”, putem citi: „Mulțumim Părintelui ceresc pentru darurile firești cu care ne ocrotește viața de pe pămînt, pentru lumina soarelui, pentru ploaia binefăcătoare la bună vreme... pentru bunătatea și pacea dintre noi și ne rugăm să ne ajute să nu îngropăm din vina noastră aceste daruri și să nu le folosim spre osînda sufletului nostru. Îi mulțumim pentru toate cîte le știm că le-am primit de la El și pentru cele ce puținătatea minții noastre sau îngîmfarea ei ne face să nu le știm. Dar, mai ales îi mulțumim pentru slujba aceasta pe care a primit-o din minile și buzele noastre nevrednice. Mulțumim pentru că noi fiind păcătoși și răi nu ne părăsește, ci vine la noi și se jertfește pentru mîntuirea noastră...” (p. 102).

Orientarea patristică a „Cuvîntărilor liturgice” demonstrează că Biserica Ortodoxă a mărturisit și a cultivat pretutindeni și totdeauna aceeași învățătură prin aspectul dinamic al Sfintei Tradiții, adică rămîind aceeași este adaptată cerințelor credincioșilor noștri de azi.

Elementul poetic vine cu un element liric de întuire simplă și convingătoare a unui îndemn moral: „Totdeauna lucrul tău/Să-l începi cu Dumnezeu./Unde-i El cu darul Său./Nici un lucru nu e greu...”

Aspectul actualizării predicilor este o evidențiere a aplicării practice a învățăturii evanghelice, liturgice, în viața credincioșilor. Actualizarea se leagă organic de învățătura liturgică, încît apare ca un element ce se impune în chip necesar, nu e nimic forțat, nimic suprapus, ci o concluzie firească (cum e de pildă cuvîntarea „Rugăciunile pentru pace în Liturghie” (p. 68).

Cuvîntările care pun în dezbatere aspecte ale învățăturii ortodoxe legate de Sfînta

Liturghie, au darul unei elocințe simple și plină de sensibilitate, lipsite de orice polemică, dar care reușesc prin vibrația lor să nu lase nici o nedumerire asupra adevărului de credință ortodoxă. (Așa putem cita cuvântările: „Pe Născătoarea de Dumnezeu și Maica luminii” (p. 54), „Taina Pocăinței” (p. 90), „Rugăciunea euharistică” (p. 197) etc.). „Cuvântările liturgice” ale Prea Sfințitului Părinte Episcop al Oradei constituie pe lângă o formă exemplară a acestui gen omiletic și un tezaur de inspirație pentru preoți și o hrană duhovnicească pentru credincioși, încît o astfel de carte nu trebuie să lipsească din biblioteca unui preot și bun credincios.

Diacon prof. Sorin Cosma

Pr. IOAN A. MIRCEA, *Epistola Întîia a Sfîntului Apostol Petru, Introducere și comentariu*. Teză de doctorat, București, 1973, 167 pp. (Extras din „Glasul Bisericii”, XXXII (1973), nr. 9—10).

Începem prezentarea acestei lucrări prin a sublinia necesitatea ei, ca de altfel și a altor lucrări exegetice.

Lucrarea, publicată ca teză de doctorat, este prefăcută de P.C. Părinte profesor Grigorie T. Marcu, de la Institutul teologic din Sibiu, îndrumătorul științific al ei. Părintele profesor spune că lucrarea „satisfacă o necesitate de prim ordin în tărîmul studiilor noastre biblice”, caracterizînd-o ca „o lucrare de exegeză savantă și utilă, critic tratată, sistematică și sobră în ce privește stilul, pe măsura putințelor sale, lăudabile și la nivel de evidentă erudiție teologică”.

Urmează apoi cuvîntul autorului în care, între altele, P.C. Sa justifică alegerea pentru interpretare a acestei epistole prin aceea că „ea nu se mărginește doar la latura practică, ori numai la un aspect al vieții creștine, ci este o împletire de doctrină, de cult și de viață spirituală în Hristos, cu o sinteză de importante principii moral-sociale și pastorale”.

Comentariul este format din trei părți: I. — Introducere în Epistola I Petru; II. — Traducere și comentariu asupra textului Epistolei I Petru; III. — Teologia Epistolei I Petru.

Introducerea tratează despre autorul epistolei, natura și caracterul ei, autenticitatea, unitatea și integritatea textului, primii destinatari, locul și data scrierii, motivele și scopul scrierii, raportul cu celelalte scrieri ale Noului Testament, limba vocabularul, stilul și cuprinsul ei.

În legătură cu destinatarii epistolei este de subliniat că comunitățile creștine cărora le-a fost adresată: Pont, Galatia, Capadocia, Asia și Bitinia erau mixte, adică formate din iudei și păgîni, aceștia din urmă constituind majoritatea.

În discuția asupra locului de unde a fost scrisă — Babilon — autorul comentariului se pronunță pentru teza că acesta este Babilonul de pe Eufrat și nu Roma sau alte orașe care în acea vreme purtau numele de Babilon (Babilonul cel Nou sau Seleucia Siriei, Babilonul din Egipt, Babilonul Finiciei), așa cum susțin unii teologi apuseni. Ca dată a scrierii se fixează anul 64. A fost scrisă cu scopul de a încuraja pe creștini în fața grelelor încercări, acuze și calomnii ale păgînilor. În privința raportului epistolei cu celelalte scrieri ale Noului Testament se constată că deși există unele asemănări cu fiecare din ele, Epistola I Petru este independentă și originală atît ca zonă cît și ca formă și constituie „cea mai bogată și cea mai exactă evocare a cuvintelor lui Iisus”. Limba în care a fost scrisă a fost limba greacă populară, în vocabular constatîndu-se însă și „elemente luate din Septuaginta, cuvinte clasice cărora li s-a dat sens creștin, cuvinte și expresii proprii epistolei (apax legomena) și cuvinte comune și de formație mai nouă”. În ce privește cuprinsul, epistola este o epistolă de învățătură și un cuvînt de mîngiere și de indemn care urmărește un scop practic”.

Aceste considerații introductive sînt urmate de comentariul propriu zis făcut după următorul plan:

Prologul epistolei (1,1—12) în care se enunță unele principii dogmatice. Este împărțit în: 1. Autorul și destinatarii (1,1); 2. Sfînta Treime în sfera ei de mînguire; binecuvîntarea (1,2); 3. Slăvirea lui Dumnezeu pentru opera mîntuirii (1,3—12).

Partea I-ntîia la cuprinsului Epistolei: 1. Indemn general la sfințenie și iubire frățească (1,13—25); 2. Trăirea în comuniune cu Hristos — izvorul vieții și al mîntuirii (2,1—10).

Partea a doua la cuprinsului Epistolei: 1. Creștinii în mijlocul lumii și principalele lor îndatoriri (2,11—3,7); 2. Indemnuri generale către creștini la dragoste și sfințenie (3,8—22); 3. Efectele mîntuitoare ale vieții și suferinței în Hristos (4,1—6); 1. Indemnuri duhovnicești cu privire la desăvîrșirea vieții (4,7—19).

Partea a treia la cuprinsului Epistolei: 1. Îndatoririle speciale ale membrilor Bisericii (5,1—11); 2. Epilogul (5,12—14).

Pe partea finală a studiului cuprinde, cum s-a arătat, un capitol intitulat „Teologia Epistolei I a Sfântului Apostol Petru”, în care pe baza comentariului foarte amplu, sintetic prezentate toate aspectele gândirii teologice ale Apostolului. Astfel, după ce face unele considerații generale asupra teologiei creștine, autorul spune că deși Epistola I Petru este considerată ca o „epistolă de învățătură” sau de „mângiere”, ea „nu cuprinde numai sfaturi practice și îndemnuri morale, ci aceste îndemnuri sînt permanent întemeiate pe adevărurile de credință”. De aceea ea este considerată ca „un mic tratat de teologie în care adevărurile dogmatice servesc drept bază regulilor morale”.

În învățăturile dogmatice desprinse din exegeza epistolei sînt, pe scurt următoarele:

11. Învățătura despre Sfînta Treime. Dumnezeu este binecuvîntat de creștini în unitate și preamărit în Treime. Este arătat rolul fiecărei Persoane din Sfînta Treime în ordinea „Revelației progresive”: Dumnezeu-Tatăl, Dumnezeu-Duhul și Dumnezeu-Fiul.

Dumnezeu este și Dumnezeu și Tată al Domnului nostru Iisus Hristos. Este Tată după natură, iar Fiului intrupat îi este „Dumnezeu după iconomie”, Dumnezeu este însăși Dumnezeu și Tată al tuturor creștinilor. În această calitate, prevăzînd căderea omului, a conceput planul mîntuirii „dinainte de întemeierea lumii”. El este dătătorul a „tot harul” sfinților și al harismelor.

Dumnezeu-Fiul este născut din veșnicie, dar a devenit persoană istorică prin întruparea, activitatea, patimile, învierea și înălțarea Sa. El este fără de păcat, dar a murit pentru păcatele oamenilor „ca să ne aducă la Dumnezeu și astfel să se preamărească Dumnezeu prin El... Prin Jertfa Sa oamenii sînt așezați în raporturi noi cu Sfînta Treime: în raport de filiație cu Tatăl, în relații de comuniune și frățietate spirituală cu Fiul și în raport de sfințenie cu Duhul Sfînt. Dumnezeu-Tatăl L-a înviat din morți și L-a așezat de-a dreapta Sa, de unde va veni să judece vii și morții.

Dumnezeu-Duhul Sfînt sfințește și transmite harul mîntuitor prin Sfintele Taine. El a înspirat pe profeți și pe Apostoli și este prezent în toată lucrarea de mîntuire.

22. Învățătura hristologică. Teologia Epistolei I Petru este dominant hristologică, ea avînd în vedere persoana lui Hristos preexistînd, istoric, proslăvit euharistic și eshatologic.

33. Învățătura soteriologică. Opera de mîntuire săvîrșită de Mîntuitorul se raportează la

Dumnezeu-Tatăl, la natura umană a Domnului și la oameni. Față de Dumnezeu-Tatăl ea are valoarea unui preț de răscumpărare, de împăcare, de supunere și ascultare. Față de natura umană ea are rolul de a o întări, a o reface, a o sfinți și a o readuce la ascultarea de Dumnezeu. Pentru oameni ea are rolul de a-i readuce la Dumnezeu, de a-i sfinți și a le asigura înfierea. În legătură cu soteriologia epistolei autorul reliefează și învățătura despre coborîrea la iad a Mîntuitorului și preamărirea Domnului.

4. Învățătura eclezialogică. În legătură cu eclezialogia epistolei comentatorul spune că deși Apostolul Petru nu folosește termenul „Biserică”, el are totuși o concepție largă despre ea, concepție exprimată „prin diferite comparații și figuri metaforice, fiecare din ele indicînd anumite aspecte sau lucrări ale ei în lume”.

5. Învățătura despre Sfintele Taine. Vorbind despre Sfintele Taine comentatorul arată că, „unele sînt amintite direct în Epistola I Petru, iar altele indirect sau subînțelese, fiindcă erau prea cunoscute cititorilor, care primeau pe cele mai multe aproape zilnic”.

6. Învățătura eshatologică. Sfîntul Apostol Petru vorbește despre existența a două lumi: pămîntească și cerească. Nu amintește despre rai sau iad ci numai de „închisoarea duhurilor sau sufletelor”. Parusia este indicată prin diferite expresii: „arătarea lui Hristos”, „descoperirea în vremea de apoi” sau „descoperirea slavei Lui”.

7. Învățătura morală. Exegeții arată că ea se referă la virtuțile teologice, la suferință și răbdarea în suferință, la principiile moral-sociale care privesc îndatoririle creștinului față de sine însuși, față de familie și de ceilalți oameni. Sînt înșirate apoi principiile sociale care „privesc ascultarea și supunerea față de autoritățile de stat, de cele bisericesti și față de colectivitatea socială”. Autorul arată apoi și principiile pastorale ce se desprind din epistolă și pe care Apostolul le expune antitetice, pozitiv și negativ: să păstorească cu zel nu cu silnicie; din dragoste și nu pentru cîștig urit; să fie exemple de urmat pentru păstori; să nu se poarte ca despoți sau stăpîni asupra lor.

Din epistolă se mai pot desprinde apoi și unele principii de ordin liturgic și omiletic.

Urmează apoi bibliografia care „tinde către limite exhaustive”, „declarația de apartenență”, curriculum vitae”, rezumatul în limba franceză și cuprinsul.

Incheind aici reprezentarea acestui studiu exegetic se cuvine a menționa că modul în care a fost conceput și realizat respectă principiile ermineuticii ortodoxe și că textul românesc al epistolei a fost redat după traducerea făcută chiar de comentator. De asemenea trebuie spus că pe lângă cercetarea unor comentarii mai noi romano-catolice, anglicane și protestante, P.C. Părinte Ioan A. Mircea folosește cu competență mai ales comentariile unor Părinți și scriitori antici bisericești, ca Ecumenius, Teofilact, Ammonius, Sfântul Chiril al Alexandriei, Clement Alexandrinul, Didym, Eutalie și Sfântul Ioan Gură de Aur.

În fine, reliefind încă o dată utilitatea și oportunitatea acestui comentariu, exprimăm speranța că un apropiat viitor va oferi din nou revistei noastre plăcuta ocazie de a prezenta cititorilor săi și alte asemenea scrieri.

Prot. Gheorghe Geția

Diacon lector IOAN I. ICA, „Mărturisirea de credință a lui Mitrofan Kritopulos”. *Insemnătatea ei istorică, dogmatică și ecumenică*. Anexă: Traducerea în românește a mărturisirii — teză de doctorat în Teologie, Sibiu, 1973, p. 471 — numerotată de la pagina 209 — cu o prefață de profesor Nicolae Chițescu, profesor îndrumător.

Lucrarea părintelui lector Ioan I. Ică are un conținut foarte bogat, axat pe două părți principale: Partea I-a tratează despre „Mitrofan Kritopulos și Mărturisirea sa de credință” (pp. 225—328), precedată de o „Introducere” (cadru istoric-teologic al problemei pp. 217—224). Partea I-a este împărțită în patru capitole: Capitolul I — „Personalitatea și opera lui Mitrofan Kritopulos în general, cuprinzând începuturile activității sale și călătoriile cu patriarhul Chiril Lukaris în Țările Române. Studiile și activitatea ecumenică desfășurată de Mitrofan Kritopulos ca trimis patriarhal în „Anglia”, Germania și Elveția. Activitatea sa ca patriarh al Alexandriei, atitudinea sa față de protestanți și față de patriarhul Chiril Lukaris în chestiunea Mărturisirii calvinizate. Sfârșitul lui în Țara Românească și opera sa scrisă în general. Capitolul II — tratează despre Mărturisirea de credință a lui Mitrofan Kritopulos — considerații generale, iar Capitolul al III-lea adăpostește învățătura dogmatică a Mărturisirii. Capitolul IV încheie prima parte a lucrării, prezentând Mărturisirea lui Mitrofan Kritopulos în raport cu Răspunsurile patriarhului Ieremia al

II-lea; cu Mărturisirea Ortodoxă a lui Petru Movilă și cu Mărturisirea lui Dositei.

Partea II-a a lucrării evidențiază însemnătatea istorică dogmatică și ecumenică a Mărturisirii lui Mitrofan Kritopulos (pp. 329—399) și are patru capitole: Capitolul V tratează despre însemnătatea Mărturisirii lui Mitrofan Kritopulos în raport cu nomenclatura istorică al ambelor Biserici, iar Capitolul al VI-lea despre însemnătatea dogmatică-simbolică a Mărturisirii. Capitolul al VII-lea dezbate însemnătatea ecumenică a Mărturisirii referindu-se la concepția ortodox-ecumenică a lui Mitrofan Kritopulos despre apropierea și putința unirii celor două Biserici, valoarea ecumenică a Mărturisirii. Ultimul capitol al VIII-lea pune problema Mărturisirilor de credință în Teologia ortodoxă și ecumenică actuală, angajând în discuție rolul Mărturisirilor de credință ortodoxă din veacul al XVI-lea și al XVII-lea, expresie și terminus ad quem al tradiției dogmatice în Biserica Ortodoxă; Mărturisirile de credință ortodoxă; simbolurile de credință; cărți simbolice sau Mărturisiri de credință. Problema necesității compunerii unei Mărtisiri de credință ortodoxe unice și problema Mărtisirii de credință în Teologia ortodoxă și ecumenică actuală.

Mărtisirea de credință a lui Mitrofan Kritopulos „face parte integrantă din programul de acțiune ecumenică desfășurată de el în Apus. Fiind solicitată de teologii ireniști din Helmstädt prin aceasta el a căutat să vină și în împlinirea dărilor lor de cunoaștere a Răsăritului Ortodox și să răspundă de pe poziții ortodoxe preocupărilor și problemelor noi ale Apusului protestant. Rod al studiilor sale întinse la Atos și în diferite biblioteci și universități din Apus, al cunoașterii aprofundate a învățăturii și spiritului Bisericii Răsăritene ca și a Protestantismului, pe care l-a cunoscut ca nimeni altul sub toate aspectele, direct la fața locului, Mărtisirea sa de credință este o sinteză dogmatică-simbolică ortodoxă la înălțimea cerințelor și nevoilor epocii respective. Fiind adresată unor profesori universitari, Mărtisirea sa are în general forma unui tratat în care învățătura ortodoxă este expusă la un înalt nivel teologic, într-o formă personală și critică, pe baza izvoarelor sacre și vechii teologii patristice din Apus, în spirit pozitiv, renece-ecumenic și într-un început de sistem teologic-dogmatic. În mărtisirea de credință are loc o dezvoltare teologică ortodoxă ca răspuns la problemele ridicte de

teologii din Auis și care este în spiritul vechii teologii patristice și pe linia învățături de totdeauna a Bisericii Ortodoxe..." (p. 400—401). Cu toate acestea profesorul N. Chițescu reneacă concludent că „ideea de trei Taine”, pe care Kritopulos a luat-o din „Confessio Augustana” și din „Apologia Confessionis” este o concesie inadmisibilă făcută Luteranismului și ea este accentuată de noțiunea obscură de „ceremonii mistice”, nume dat celorlalte Taine și de explicațiile defavorabile ideii de Taină, pe care le adaugă acestora (p. 213). De altfel profesorul N. Chițescu într-un studiu „Insemnătaea Mărturisirii de credință în cele trei mari confesiuni creștine”, în revista „Orthodoxia” nr. 4/1955, pp. 483—512) plasează Mărturisirea lui Kritopulos în categoria „Mărturisirilor secundare” iar Mihăilescu arată că „Mărturisirea lui Kritopulos trebuie folosită cu spirit critic”.

Autorul cărții conchide cu mult entuziasm însemnătaea ecumenistă a Mărturisirii lui Kritopulos, arătând că „prin aceasta ca și prin activitatea sa desfășurată în Auis în acest scop, Kritopulos poate fi socotit și pe bună dreptate un precursor al ecumenismului teologic din vremea noastră pe care l-a anticipat cu aproape 300 de ani înainte. În acest sens, el rămâne pentru noi un exemplu de viață închinată cauzei cunoașterii, apropierii și refacerii unității Bisericilor creștine, mai presus de orice piedici, insuccese și greutăți, ca și un model de muncă ecumenistă, teologică, pentru depistarea tuturor posibilităților și premizelor pozitive existente de apropiere și conlucrare în prezent și în viitor, precum și de încredere în putința înfăptuirii „unirii desăvârșite într-un viitor nu prea îndepărtat” (p. 402). În continuare, autorul precizează că „în schimb convingerea optimistă a lui Kritopulos a fost desmintită de cei 350 de ani de existență separată...” Kritopulos pare să fi minimalizat deosebirile doctrinare trecând prea ușor peste ele (p. 604). Profesorul Nicolae Chițescu arată concludent că „ideile sale (Kritopulos) ecumeniste au provocat totdeauna dar mai ales în vremea noastră entuziasm și admirație. A fost declarat un pionier al ecumenismului și cel mai mare ecumenism al secolului al XVIII-lea, care ar fi emis un vast program de „acțiune ecumenică...” Dar programul său ecumenist pare utopic și simplificat de dorul său fierbinte de unire. Procesul unirii Bisericilor la ortodocși este comunitar și el nu este

așa de simplu cum credea Kritopulos, la neortodocși...” (p. 213).

Pe de altă parte „putem afirma că dacă traducerea dovedește însușirea literară a celor două limbi — română și greacă — studiul însoțitor care o precede evidențiază un erudit care știe să folosească cu discernământ bogatul material asupra subiectului aflat din abundență. Mai ales în scrierile grecești ca acelea ale lui Mesoloras, Balanos și Karmiris, acest material nu lipsește de tot nici în românește, simpla citire a tablei de materii ne arată orizontul și cadrul vast în care autorul a tratat subiectul, precum și nuanțarea lui în funcție de problemele ecumeniste actuale” (prof. N. Chițescu, prefață, p. 211). De altfel însăși autorul evidențiază meritele personale în tratarea tezei sale de doctorat arătând că „deși au fost cercetate pînă acum din variate puncte de vedere personalitatea, activitatea și opera lui Kritopulos de unii teologi ortodocși și eterodocși, lipsea totuși în literatura teologică de specialitate în general și în cea românească în special, o lucrare unitară care să înfățișeze sub toate aspectele marea figură a lui Mitrofan Kritopulos și Mărturisirea sa de credință ca și traducerea ei într-o limbă modernă.

Prin lucrarea noastră de față credem că am izbutit oarecum să umplem acest gol de mult simțit la noi mai ales dacă avem în vedere că Kritopulos și-a început activitatea și a murit pe pământul patriei noastre” (p. 400).

Remarcînd valoarea ecumenistă a lucrării sale autorul ei în concluzie vede împlinită anticipația pe care alți teologi o făceau cu privire la meritul lucrării în curs de elaborare și acum terminată. Autorul subliniază: „sperăm a spus prof. I. Iuhasz, că noul studiu al lui Ion I. Ică va deștepta interesul teologilor protestanți pentru o mai profundă cunoaștere a acestui precursor al ecumenismului” (p. 403).

După indicarea bibliografiei utilizate părintele diacon lector Ioan I. Ică prezintă traducerea în limba română a Mărturisirii lui Mitrofan Kritopulos (cu note), (pp. 414—471), urmînd apoi cuprinsul lucrării, cuvenita declarație, curriculum vitae și un rezumat în limba germană.

Diacon prof. Sorin Cosma

Diaconul IOAN ȘENDRUȚIU, *Îndreptar de administrație bisericească și administrație parohială*. Editura Episcopiei Ortodoxe Române din Oradea, 74 pp.

Așa cum se arată în cuvîntul de prezentare lucrarea Părintelui Ioan Șendruțiu, fost contabil șef la Episcopia din Oradea, a fost scrisă și publicată din dorința de a pune la dispoziția preoților parohii, a studenților și elevilor de la Institutele și Seminariile teologice „un ghid, un îndrumător de administrație bisericească și contabilitate parohială”. Aceasta pentru că „în calitatea sa de conducător al oficiului parohial — preotul paroh — are îndatorirea de serviciu de a executa toate lucrările de cancelarie, iar ca președinte al organelor parohiale are răspunderea pentru buna administrare a averii și venitelor parohiei, precum și pentru deosebită chibzuință în efectuarea cheltuielilor”. De aceea, ținînd seama de natura acestor lucrări, autorul își împarte lucrarea în două capitole: „Administrația bisericească” și „Contabilitatea parohială”.

Capitolul I — Administrația bisericească, are următoarele subîmpărțiri: „Adrese oficiale”, „Acte și lucrări ocazionale în administrație” și „Registre și evidențe în administrația parohială”.

În capitolul II — Contabilitatea parohială, se dau lămuriri asupra operațiunilor contabile de la parohii. Capitolului i s-a dat o extensiune mai mare avînd în vedere importanța și rolul pe care îl are contabilitatea în viața parohiei, activitatea economică-financiară putînd „influența în mod hotărîtor, în bine sau rău — după cum este bine sau rău făcută — întreaga viață spirituală și materială a unei parohii”. În el se tratează următoarele probleme contabile: Bugetul (plan financiar de venituri și cheltuieli); Evidența contabilă, registre și evidențe, conducerea lor; Contul de gestiune (conturi trimestriale de execuție bugetară); Inventarul.

Lucrarea se încheie cu îndrumări referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o cerere personală spre a fi corectă atît în privința formei cît și a fondului sau cuprinsului.

Se cuvine menționat faptul că pentru o mai bună orientare fiecare capitol al lucrării este însoțit de modele în care se arată cum trebuie redactate adresele, rapoartele, certificatele, adeverințele, convocările, contractele, publicațiile și procesele verbale. Sînt date apoi formulare de registru de intrare și ieșire, de buget, jurnal registru de partizi, cont de gestiune, iar la urmă citeva modele de cereri personale.

Menționînd acestea trebuie să precizăm, odată cu autorul că „exemplele date sînt numai modele (mostre) și vor fi considerate ca atare, nici de cum norme rigide. Adică sînt date mai ales pentru observarea formei, cuprinsul fiind impus de necesitatea redactării, cît mai limpede și pe înțeles a comunicării ce se face, pentru ca destinatarul să nu aibă nici un fel de îndoială asupra cuprinsului...”

Încheind aici prezentarea lucrării Părintelui Ioan Șendruțiu, reliefindu-i oportunitatea, recomandînd-o ca deosebit de utilă, trebuie să spunem însă că ea nu este perfectă sau definitivă, ceea ce, de altfel, recunoaște și autorul cînd spune că, „toate cele trecute în această broșură trebuie permanent completate cu instrucțiunile și îndrumările pe care preoțimea le primește de la forurile competente și autoritățile bisericești superioare...” Cu toate acestea ea nu trebuie să lipsească de pe masa de lucru a nici unui preot conducător de oficiu parohial.

Prot. Gheorghe Geția

C R O N I C A B I S E R I C E A S C Ă

Sesiunea festivă a Sfîntului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române. Delegația Bisericii Ortodoxe Române la Patriarhia Ecumenică. Cel de-al XVI-lea centenar al Sfîntului Atanasie cel Mare. Bisericiile Ortodoxe și pregătirea viitoarei sesiuni a Adunării generale a Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Conferințe anglicano-ortodoxe, Conferirea titlului de „Doctor Honoris Causa” unor Ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române, cu prilejul jubileului Institutului teologic protestant din Cluj. Noi contacte între ortodocși și luterani. Vizita în țara noastră a Rev. dr. Toth Karoly, secretarul general al Conferinței Creștine pentru Pace. Profesori de Teologie oaspeți ai Bisericii Ortodoxe Române. O nouă publicație bisericească în limba română. Conferință internațională ținută în România sub auspiciile Consiliului Ecumenic al Bisericilor. Sesiunea Comisiei „Credință și Constituție”. Din colaborarea Consiliului Ecumenic al Bisericilor cu Biserica Romano-Catolică. Designarea noului Primat al Bisericii Anglicane. Crescîndă afirmare a Bisericilor din Africa. Reacții împotriva conservatorismului romano-catolic. Elemente noi în cazul Kûng. Dialog interreligios. Distincție acordată unui cleric de Consiliul Mondial al Păcii. Comemorarea lui Albert Schweitzer. Asasinarea mamei pastorului Martin Luther King. Radarul în sprijinul pyramidologilor. Secretele mumiilor vechilor incași. Descoperirea unui vechi portret bisericesc. Date recente despre arca lui Noe — — — — —

522

N O T E Ș I C O M E N T A R I I

Prețuirea vestigiilor trecutului — o datorie cetățenească, patriotică. Temeiurile relațiilor dintre Biserica Ortodoxă și Biserica Romano-Catolică. Teologia creștinilor africani. Semnificația unei formule. Vremurile se schimbă — — — — —

550

V I A Ţ A B I S E R I C E A S C Ă Î N
C U P R I N S U L M I T R O P O L I E I B A N A T U L U I
A R H I E P I S C O P I A T I M I Ş O A R E I Ş I C A R A N S E B E Ş U L U I

Marea sărbătoare a poporului român în cuprinsul Mitropoliei Banatului. Solemnitatea înmînării de ordine și medalii ale Republicii Socialiste România unor reprezentanți ai cultelor religioase. Itinerar pastoral. Hirotonii. Ședința sinodului mitropolitan. Conferințele preoțești. Coșfătuiri ale personalului de conducere din eparhie. Încheierea anului școlar la Seminarul teologic. Amintirea unor vrednici înaintași. Comemorarea compozitorului Sabin Drăgoi. Decese — — — — —

561

E P I S C O P I A A R A D U L U I

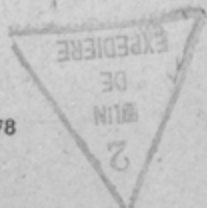
Datini de Paști. Slujiri și vizite canonice la parohii. Tirnosiri de biserici. Conferințe de orientare — — — — —

573

P R E Z E N T Ă R I B I B L I O G R A F I C E

Dr. Vasile Coman, Episcopul Oradiei, Cuvîntări liturgice (Diacon prof. Sorin Cosma). Pr. Ioan A. Mircea, Epistola I-a a Sfîntului Apostol Petru (Prot. Gh. Geția). Diacon lector Ioan I. Ică, „Mărturisirea de credință a lui Mitrofan Kritopulos”. Însemnătatea ei istorică, dogmatică și ecumenică (Diacon prof. Sorin Cosma). Diaconul Ioan Șendruțiu, Îndreptar de administrație bisericească și administra parohială (Prot. Gh. Geția) — — — — —

578

52419